

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 22.02.2022 № 3–1

ЗВІТ **про результати аудиту ефективності управління** **Національною академією наук України об'єктами державної** **власності, що мають фінансові наслідки для державного бюджету**

Київ 2022

Рахункова палата від імені Верховної Ради України здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням (стаття 98 Конституції України).

Організацію, повноваження та порядок діяльності Рахункової палати визначає Закон України від 02.07.2015 № 576 «Про Рахункову палату».

Згідно з цим Законом повноваження, покладені на Рахункову палату Конституцією України, здійснюються через провадження заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту).

Державний зовнішній фінансовий контроль (аудит) забезпечується Рахунковою палатою шляхом здійснення фінансового аудиту, аудиту ефективності, експертизи, аналізу та інших контрольних заходів.

Рахункова палата застосовує у своїй діяльності основні принципи діяльності Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI) та Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю (ISSAI) в частині, що не суперечить Конституції та законам України.

ЗМІСТ

<i>СПИСОК СКОРОЧЕНЬ</i>	<i>4</i>
<i>УЗАГАЛЬНЮЮЧІ РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ.....</i>	<i>12</i>
<i>1. ПЕРЕДУМОВИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ.....</i>	<i>33</i>
<i>2. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ.....</i>	<i>37</i>
<i>2.1. Стан реагування на рекомендації Рахункової палати за результатами попереднього контрольного заходу.....</i>	<i>37</i>
<i>2.2. Аналіз організаційних засад діяльності Національної академії наук України у сфері управління об'єктами державної власності.....</i>	<i>39</i>
<i>2.3. Аналіз планування і затвердження видатків на утримання об'єктів державної власності і їх використання</i>	<i>43</i>
<i>2.4. Оцінка стану обліку об'єктів державної власності.</i>	<i>51</i>
<i>2.5. Оцінка ефективності управлінських рішень щодо розпорядження об'єктами державної власності та стану їх збереження</i>	<i>65</i>
<i>2.6. Оцінка ефективності управлінських рішень щодо передачі об'єктів державної власності в оренду</i>	<i>81</i>
<i>2.7. Оцінка ефективності управлінських рішень щодо розміщення установ і організацій, які віднесені до відання Національної академії наук України</i>	<i>101</i>
<i>2.8. Оцінка виконання Національною академією наук України повноважень із забезпечення моніторингу ефективності діяльності державних підприємств, віднесених до її відання</i>	<i>115</i>
<i>2.9. Оцінка ефективності виконання Національною академією наук України повноважень суб'єкта управління корпоративними правами держави</i>	<i>128</i>
<i>Додатки.....</i>	<i>140</i>

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

автотранспортне підприємство	Державне автотранспортне підприємство експедиційних та спеціальних автомобілів Національної академії наук України
аукціон	спосіб передачі в оренду, зокрема, державного майна особи, яка запропонувала найбільшу орендну плату, що проводиться в електронній формі
КПКВК 6541020	бюджетна програма за КПКВК 6541020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії наук України»
КПКВК 6541030	бюджетна програма за КПКВК 6541030 «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури та об'єктів, що становлять національне надбання, забезпечення діяльності наукових бібліотек» (2019 рік), «Наукова і науково-технічна діяльність наукових установ Національної академії наук України» (2020, 2021 роки)
Бюджетний кодекс	Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456
Господарський кодекс	Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436
Держстат	Державна служба статистики України
ДУ Відділення гідроакустики	Державна установа «Відділення гідроакустики Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України»
ДВП «Будремкоплект»	Державне виробниче підприємство «Будремкоплект» Національної академії наук України
ДЖКП НАН України	Державне житлово-комунальне підприємство НАН України
ДП «Академсервіс-Львів»	Державне підприємство «Академсервіс-Львів» Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача Національної академії наук України»
ДП «Будремсервіс»	Державне виробниче підприємство «Будремсервіс» Національної академії наук України»
ДП «Гілея»	Державне підприємство «Санаторно-оздоровчий комплекс «Гілея» НТК ІЕЗ ім. Є. О. Патона Національної академії наук України»
ДП «Сушка»	Державне підприємство «Інженерний центр «Сушка» Інституту технічної теплофізики НАН України»
ДП СКТБ Інституту геотехнічної механіки	Державне підприємство «Спеціальне конструкторсько-технологічне бюро» Інституту геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова Національної академії наук України»
ДП СКТБ Інституту кріобіології	Державне підприємство «Спеціальне конструкторсько-технологічне бюро з дослідним виробництвом Інституту проблем кріобіології та кріомедицини Національної академії наук України»
ДП ЕВП Інституту чорної металургії	Державне підприємство «Експериментально-виробниче підприємство Інституту чорної металургії ім. З. І. Некрасова Національної академії наук України»
ДП ДНД центр прикладної інформатики	Державне підприємство «Державний науково-дослідний центр прикладної інформатики Міжнародного науково-навчального центру інформаційних технологій та систем НАН та МОН України»
ДП «ЛПК «Феофанія»	Державне підприємство «Лікувально-профілактичний комплекс «Феофанія» Національної академії наук України»
ДФС	Державна фіскальна служба України
договір про відшкодування	договір про відшкодування витрат балансоутримувача на

витрат балансоутримувача	утримання орендованого нерухомого майна та надання комунальних послуг орендарю
ETC	електронна торгова система (ETC) – дворівнева інформаційно-телекомунікаційна система, що включає центральну базу даних та електронні майданчики, які взаємодіють з центральною базою даних через інтерфейс програмування додатків такої центральної бази даних
Реєстр держвласності	Єдиний реєстр об'єктів державної власності
Закон № 157	Закон України від 03.10.2019 № 157 «Про оренду державного та комунального майна»
Закон № 185	Закон України від 21.09.2006 № 185 «Про управління об'єктами державної власності»
Закон № 848	Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність»
Закон № 996	Закон України від 16.07.1999 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»
Закон № 1378	Закон України від 11.12.2003 № 1378 «Про оцінку земель»
Закон № 1560	Закон України від 18.09.1991 № 1560 «Про інвестиційну діяльність»
Закон № 1576	Закон України від 19.09.1991 № 1576–XII «Про господарські товариства»
Закон № 1952	Закон України від 01.07.2004 № 1952 «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»
Закон № 2269	Закон України від 10.04.1992 № 2269-XII «Про оренду державного та комунального майна»
Закон № 3065	Закон України від 07.02.2002 № 3065-III «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу»
Закон № 3038	Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності»
Загальні вимоги № 1536	Загальні вимоги до визначення результативних показників бюджетних програм, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 10.12.2010 № 1536 «Про результативні показники бюджетної програми», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 27.12.2010 за № 1353/18648
Земельний кодекс	Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III
Інститут еволюційної екології	Державна установа «Інститут еволюційної екології Національної академії наук України»
Інститут біоорганічної хімії та нафтохімії	Інститут біоорганічної хімії та нафтохімії ім. В. П. Кухаря Національної академії наук України
Інститут ботаніки	Інститут ботаніки ім. М. Г. Холодного Національної академії наук України
Інститут газу	Інститут газу Національної академії наук України
Інститут імпульсних процесів і технологій	Інститут імпульсних процесів і технологій Національної академії наук України
Інститут теплофізики	Інститут технічної теплофізики Національної академії наук України
Інститут електродинаміки	Інститут електродинаміки Національної академії наук України
Інститут матмашин	Інститут проблем математичних машин і систем Національної академії наук України
Інститут хімії поверхні	Інститут хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України
Інститут зоології	Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена Національної академії наук України

Інститут чорної металургії	Інститут чорної металургії ім. З. І. Некрасова Національної академії наук України
Інститут горючих копалин	Інститут геології і геохімії горючих копалин Національної академії наук України
Інститут геотехнічної механіки	Інститут геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова Національної академії наук України
Інститут економіки і прогнозування	Державна установа «Інститут економіки і прогнозування Національної академії наук України»
Інститут електронної фізики	Інститут електронної фізики Національної академії наук України
Інститут кріомедицини	Інститут проблем кріобіології і кріомедицини Національної академії наук України
Інститут мікробіології і вірусології	Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного Національної академії наук України
Інститут проблем машинобудування	Інститут проблем машинобудування імені А. М. Підгорного Національної академії наук України
Інститут ім. Я. С. Підстригача	Інститут прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача Національної академії наук України
Інститут регіональних досліджень	Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього Національної академії наук України»
Інститут прикладної математики і механіки	Інститут прикладної математики і механіки НАН України (м. Слов'янськ)
Інститут проблем безпеки атомних електростанцій	Інститут проблем безпеки атомних електростанцій НАН України
Інститут технічної механіки	Інститут технічної механіки Національної академії наук України і Державного космічного агентства України
Інститут археографії та джерелознавства	Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського Національної академії наук України
Інститут геохімії	Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України
Інститут проблем штучного інтелекту	Інститут проблем штучного інтелекту Міністерства освіти і науки України та Національної академії наук України
Інститут проблем матеріалознавства	Інститут проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича Національної академії наук України
Інструкція № 226	Інструкція з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України, затверджена наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24.12.2001 № 226, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 25.02.2002 за № 128
Карпатське відділення Інституту геофізики	Карпатське відділення Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна Національної академії наук України
Класифікатор державного майна	Класифікатор державного майна, затверджений наказом Фонду державного майна України від 15.03.2006 № 461
Концепція № 187	Концепція розвитку Національної академії наук України на 2014–2023 роки, затверджена постановою Президії Національної академії наук України від 25.12.2013 № 187
Концепція № 218	Концепція розвитку НАН України на 2021–2025 роки, затверджена постановою Президії Національної академії наук України від 23.06.2021 № 218
Бібліотека ім. В. Стефаника Львівський національний університет	Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника Львівський національний університет ім. І. Франка
Методичні рекомендації щодо облікової політики	Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектору, затверджені наказом Міністерства

№ 11

фінансів України від 23.01.2015 № 11

Методичні рекомендації № 253	Методичні рекомендації застосування критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності, затверджені наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15.03.2013 № 253
Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства № 635	Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635
Методика розрахунку орендної плати № 630	Методика розрахунку орендної плати за державне майно, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 630
Методика розрахунку орендної плати № 786	Методика розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.1995 № 786
Методика № 1121	Методика проведення інвентаризації об'єктів державної власності, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2005 № 1121
Мінекономіки	Міністерство економіки України
Мінфін	Міністерство фінансів України
МОН	Міністерство освіти і науки України
НАН України, Академія наказ № 197	Національна академія наук України наказ Фонду державного майна України від 03.02.2006 № 197 «Про затвердження форм надання відомостей про об'єкти державної власності», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 04.04.2006 за № 380/12254
Бібліотека ім. В. І. Вернадського	Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського
ННЦ ХФТІ	Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний інститут»
Науковий гідрофізичний центр	Державна установа «Науковий гідрофізичний центр»
Науковий центр з медико-біотехнічних проблем	Державна установа «Науковий центр з медико-біотехнічних проблем НАН України»
НІЦ «Матеріалообробка вибухом» Інституту електрозварювання	Науково-інженерний центр «Матеріалообробка вибухом» Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона Національної академії наук України
НП(С)БО № 7	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерством фінансів України від 27.04.2000 № 92, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 18.05.2000 за № 288/4509
НП(С)БОДС № 101	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2009 № 1541, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28.01.2010 за № 103/17398
НП(С)БОДС № 121	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 01.11.2010 за № 1017/18312
НТК Інститут монокристалів	Державна наукова установа «НТК «Інститут монокристалів НАН України»
пансіонат «Борей»	Державне підприємство «Пансіонат «Борей» Національної академії наук України»

Перелік відповідного типу	перелік першого типу – перелік об’єктів, щодо яких прийнято рішення про передачу в оренду на аукціоні; перелік другого типу – перелік об’єктів, щодо яких прийнято рішення про передачу в оренду без проведення аукціону
Податковий кодекс Положення № 37	Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI Положення про порядок надання службових приміщень і користування ними в Українській РСР, затверджене постановою Ради Міністрів УРСР від 04.02.1988 № 37 «Про службові жилі приміщення»
Положення № 57	Положення про порядок розміщення організацій НАН України (їх структурних підрозділів) в адміністративних будинках і нежилих приміщеннях організацій, що перебувають у віданні НАН України, затверджене постановою Бюро Президії НАН України від 16.03.2012 № 57
Положення № 150	Положення про передачу в оренду майна НАН України, затверджене постановою Бюро Президії НАН України від 11.09.2020 № 150
Положення № 216	Положення про Порядок передачі в оренду майна, що належить до майнового комплексу НАН України, затверджене постановою Бюро Президії НАН України від 15.10.2014 № 216
Положення № 467	Положення про Єдиний реєстр об’єктів державної власності, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2004 № 467
Положення № 582	Положення про організацію та ведення претензійно-позовної роботи в Національній академії наук України, затверджене розпорядженням Президії НАН України від 12.09.2011 № 582 «Про організацію та ведення претензійно-позовної роботи в Національній академії наук України»
Положення № 879	Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.10.2014 за № 1365/26142
Порядок № 44	Порядок складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов’язкового державного соціального і пенсійного страхування, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2012 № 44, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 09.02.2012 за № 196/20509
Порядок № 205	Порядок складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб’єкта господарювання державного сектору економіки, затверджений наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 02.03.2015 № 205, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 19.03.2015 за № 300/26745
Порядок № 228	Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228
Порядок № 372	Порядок бухгалтерського обліку окремих активів та зобов’язань бюджетних установ, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 02.04.2014 № 372, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16.04.2014 за № 426/25203
Порядок № 702	Порядок формування та реалізації дивідендної політики держави, затверджений постановою Кабінету Міністрів

Порядок № 832	України від 12.05.2007 № 702 Порядок здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19.06.2007 № 832
Порядок № 1219	Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2015 № 1219 «Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16.01.2016 за № 85/28215
Порядок № 1314	Порядок списання об'єктів державної власності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 08.11.2007 № 1314
постанова Бюро Президії НАН України № 62	постанова Бюро Президії Національної академії наук України від 24.02.2021 № 62 «Про списання квартир з балансу Інституту фізіології рослин і генетики НАН України»
постанова Бюро Президії НАН України № 150	постанова Бюро Президії Національної академії наук України від 11.09.2020 № 150 «Про затвердження Положення про передачу в оренду майна Національної академії наук України»
постанова Бюро Президії НАН України № 153	постанова Бюро Президії Національної академії наук України від 11.09.2020 № 153 «Про списання житлових будинків та квартир з балансу Головної астрономічної обсерваторії НАН України»
постанова Бюро Президії НАН України № 216	постанова Бюро Президії Національної академії наук України від 15.10.2014 № 216 «Про порядок передачі майна НАН України в оренду»
постанова Бюро Президії НАН України № 300	постанова Бюро Президії Національної академії наук України від 30.12.2020 № 300 «Про списання квартир з балансу Державного житлово-комунального підприємства НАН України»
постанова Бюро Президії НАН України № 301	постанова Бюро Президії Національної академії наук України від 30.12.2020 № 301 «Про списання квартири з балансу Державної наукової установи «Науково-технічний комплекс «Інститут монокристалів НАН України»
постанова Президії НАН України № 107	постанова Президії Національної академії наук України від 07.05.2014 № 107 «Про затвердження Плану з реалізації завдань і заходів Концепції розвитку НАН України на 2014–2023 роки»
постанова Президії НАН України № 114	постанова Президії Національної академії наук України від 10.04.2019 № 114 «Про хід реалізації Концепції розвитку НАН України на 2014–2023 рр. та затвердження плану заходів з її виконання на період 2019–2023 рр.»
постанова Президії НАН України № 187	постанова Президії Національної академії наук України від 25.12.2013 № 187 «Про схвалення Концепції розвитку Національної академії наук України на 2014–2023 роки»
постанова Президії НАН України № 218	постанова Президії Національної академії наук України від 23.06.2021 № 218 «Про проєкт Концепції розвитку НАН України на 2021–2025 роки»
постанова Президії НАН України № 330	постанова Президії Національної академії наук України від 27.10.2021 № 330 «Про План заходів з реалізації Концепції розвитку НАН України на 2021–2025 роки»
постанова № 226	постанова Кабінету Міністрів України від 19.02.1999 № 226 «Про перелік об'єктів державної власності, що входять до майнового комплексу Національної академії наук»
постанова № 328	постанова Кабінету Міністрів України від 24.04.2020 № 328 «Про затвердження базового нормативу відрахування

	частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності у 2019 році господарських товариств, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави»
постанова № 415	постанова Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 415 «Про затвердження базового нормативу відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності у 2020 році господарських товариств, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави»
постанова № 467	постанова Кабінету Міністрів України від 14.04.2004 № 467 «Про затвердження Положення про Єдиний реєстр об'єктів державної власності»
постанова № 597	постанова Кабінету Міністрів України від 02.08.1995 № 597 «Про Типову форму контракту з керівником підприємства, що є у державній власності»
постанова № 630	постанова Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 630 «Про затвердження Методики розрахунку орендної плати за державне майно»
постанова № 702	постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.2007 № 702 «Про затвердження Порядку формування та реалізації дивідендної політики держави»
постанова № 820	постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.2020 № 820 «Про затвердження примірних договорів оренди державного майна»
постанова № 1121	постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2005 № 1121 «Про затвердження Методики проведення інвентаризації об'єктів державної власності»
Правила № 172	Державні санітарні правила розміщення, улаштування та експлуатації оздоровчих закладів, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 № 172, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 24.07.1996 за № 378/1403
Правила пожежної безпеки	Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України 30.12.2014 № 1417, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 05.03.2015 за № 252/26697
Придніпровський науковий центр	Придніпровський науковий центр НАН України та МОН України
Примірний договір оренди	Примірний договір оренди нерухомого майна, іншого окремого індивідуально визначеного майна, що належить до державної власності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2020 № 820
Примірний договір оренди майна НАН України	Примірний договір оренди нерухомого або іншого окремого індивідуально визначеного майна, що належить до майнового комплексу НАН України, затверджений постановою Бюро Президії НАН України від 30.10.2020 № 214
розпорядження НАН України № 2	розпорядження Президії Національної академії наук України від 01.01.2020 № 2 «Про проведення інвентаризації нерухомого майна НАН України, упорядкування його обліку та оновлення відомостей Єдиного реєстру об'єктів державної власності»
розпорядження НАН України № 16	розпорядження Президії Національної академії наук України від 14.01.2021 № 16 «Про додаткові заходи, спрямовані на завершення державної реєстрації речових прав на нерухоме

розпорядження НАН України № 57	майно НАН України» розпорядження Президії Національної академії наук України від 29.01.2021 № 57 «Про першочергові заходи, спрямовані на завершення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно Національної академії наук України»
розпорядження НАН України № 121	розпорядження Президії Національної академії наук України від 25.02.2021 № 121 «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно НАН України»
розпорядження НАН України № 230	розпорядження Президії Національної академії наук України від 12.05.2020 № 230 «Про базовий норматив відрахування частки прибутку»
розпорядження НАН України № 249	розпорядження Президії Національної академії наук України від 07.05.2021 № 249 «Про базовий норматив відрахування частки прибутку»
розпорядження НАН України № 549	розпорядження Президії Національної академії наук України від 11.11.2020 № 549 «Про проведення інвентаризації нерухомого майна НАН України, упорядкування його обліку, оновлення відомостей Єдиного реєстру об'єктів державної власності та внесення даних за результатами інвентаризації до цифрової системи nas.gov.ua»
розпорядження НАН України № 582	розпорядження Президії Національної академії наук України від 12.09.2011 № 582 «Про організацію та ведення претензійно-позовної роботи в Національній академії наук України»
розпорядження Президії НАН України № 684	розпорядження Президії Національної академії наук України від 04.12.2018 № 684 «Про проведення інвентаризації нерухомого майна НАН України, упорядкування його обліку, оновлення відомостей Єдиного реєстру об'єктів державної власності»
Статут НАН України ФДМ ФХІ захисту навколишнього середовища і людини	Статут Національної академії наук України Фонд державного майна України Фізико-хімічний інститут захисту навколишнього середовища і людини Міністерства освіти і науки України та Національної академії наук України
форма № 2 б	форма № 2 б «Відомості про державне майно», затверджена наказом Фонду державного майна України від 03.02.1996 № 197 «Про затвердження форм надання відомостей про об'єкти державної власності», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України від 04.04.2006 за № 380/12254
Фізико-хімічний інститут	Фізико-хімічний інститут ім. О. В. Богатського Національної академії наук України
Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов	Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України
Центр проблем морської геології	Державна наукова установа «Центр проблем морської геології, геоекології та осадового рудоутворення НАН України»
Цивільний кодекс	Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435–IV
центр ККНО	Центр колективного користування науковим обладнанням
Чорноморський біосферний заповідник	Чорноморський біосферний заповідник Національної академії наук України

УЗАГАЛЬНЮЮЧІ РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

1. НАН України як суб'єкт управління об'єктами державної власності не забезпечила ефективного виконання покладених на неї повноважень з урахуванням положень Концепції № 187 у частині здійснення контролю за ефективним використанням та збереженням об'єктів державної власності, які держава передала Академії та її установам і організаціям у безстрокове безоплатне користування, та прозорого обліку таких об'єктів.

Свого часу Академією створено велику кількість підприємств, значна частина яких на момент аудиту не була спроможною ефективно працювати, у тому числі в інтересах кількох подібних за профілем наукових установ.

До мережі НАН України за досліджуваними бюджетними програмами 6541020 і 6541030 включено 178 розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачів коштів державного бюджету. Із 232 (загальна кількість) державних підприємств, які віднесені до відання НАН України, на час аудиту працювало лише 95 (40 відсотків). Протягом 2019–9 місяців 2021 року НАН України ухвалено рішення про включення окремих об'єктів майнового комплексу Академії до переліку об'єктів, що підлягають приватизації (2019 рік – 51, 2020 рік – 49), припинено діяльність 5 організацій та підприємств, у стані припинення перебувало 37 організацій та підприємств.

Станом на 01.10.2021 загальна площа нерухомого майна НАН України – 3 481,5 тис. кв. м, у тому числі 3 078,8 тис. кв. м (88,5 відс.) безпосередньо використовувалися балансоутримувачами для провадження діяльності; 306,7 тис. кв. м (8,8 відс.) передано в оренду стороннім організаціям (1968 договорів з 1315 юридичними особами та фізичними особами-підприємцями); 11,1 тис. кв. м (0,3 відс.) – незадіяна площа, яка за відсутності потреби може розглядатися як потенційний об'єкт оренди. На 84,9 тис. кв. м 68 організацій-балансоутримувачів розміщено 116 організацій НАН України або їх структурних підрозділів, окремі рішення щодо розміщення ухвалювалися НАН України (до 1991 року – Академія наук УРСР, 1991–1993 роки – Академія наук України) більш як 25–56 років потому.

На час аудиту не сформовано актуалізованого переліку об'єктів державної власності, які входять до майнового комплексу НАН України. Затверджений постановою № 226 перелік об'єктів державної власності, які входять до майнового комплексу НАН України, є застарілим. Електронна система обліку об'єктів майнового комплексу НАН України не функціонує, що ускладнює контроль за ефективним використанням майна і не забезпечує достовірності даних. Ведення обліку об'єктів державної власності в Єдиному реєстрі об'єктів державної власності здійснюється з недотриманням вимог Положення № 467, зокрема, до реєстру включено 300 од. автотранспортних засобів, на які не поширюється режим нерухомої речі.

Результати аудиту 29 наукових установ і державних підприємств, що віднесені до відання НАН України, засвідчили **неефективність існуючої в**

НАН України системи управління і внутрішнього контролю за використанням і розпорядженням державним майном, переданим установам і підприємствам на праві оперативного управління. Щорічна інвентаризація державного майна окремими установами і організаціями НАН України проводилася формально, викривлено вартість і площу майна, не встановлено фактичних нестач або не обліковано лишків майна, не забезпечено своєчасного оформлення технічної документації із землеустрою, проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок і їх обліку.

У перевірених установах і на підприємствах встановлено факти невідображення або недостовірного відображення в бухгалтерському обліку та/або формі № 2 б інформації про об'єкти державної власності, у тому числі земельні ділянки, зокрема щодо площ, вартості і назви державного майна. Так, вісьмома науковими установами, незважаючи на відображення в бухгалтерському обліку 230 од. нерухомого майна площею 859 977,54 кв. м і вартістю 106,2 млн грн, дані не внесено до форми № 2 б, двома науковими установами не обліковано в бухгалтерському обліку 20 од. нерухомого майна площею 1995,8 кв. м, п'ятьма – 10 земельних ділянок загальною площею 21561,6633 га.

У системі НАН України обліковуються будівлі і споруди з нульовою залишковою вартістю, їх справедливу вартість не визначено, як наслідок, невідома реальна вартість майнового комплексу НАН України.

Так, на балансі 127 установ і організацій НАН України обліковується 2241 од. нерухомого майна загальною площею 1158936,3 кв. м, залишкова вартість якого дорівнює нулю. При цьому керівники установ не скористалися правом визначення справедливої вартості майна відповідно до пункту 10 розділу II НП(С)БОДС № 121. Крім того, встановлено випадки порушення вимог пункту 5 розділу III НП(С)БОДС № 121 і неврахування пункту 1 розділу V Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11, щодо визначення ліквідаційної вартості об'єктів основних засобів з нульовою залишковою вартістю, використання яких продовжується.

2. НАН України не забезпечено належного контролю за реєстрацією речових прав на нерухоме майно. Окремими установами не забезпечено виготовлення технічних паспортів на будівлі. Як наслідок, станом на 01.10.2021 установами і організаціями, що віднесені до відання НАН України, проведено державну реєстрацію речових прав лише на 55,3 відс. будівель, 54,7 відс. земельних ділянок і 39 відс. споруд.

Бюро Президії НАН України ухвалювало окремі управлінські рішення щодо передачі будівель від однієї установи (підприємства), що віднесена до відання НАН України, іншій (без передачі права постійного користування земельними ділянками), що не було пов'язано з досягненням наукових і статутних цілей цих установ.

Через неоформлення права постійного користування земельними

ділянками є ризики їх втрати (відчуження) під час здійснення будь-яких правочинів. У подальшому це може призвести до необхідності захисту установами і організаціями НАН України права користування земельними ділянками у судовому порядку. При цьому окремі наукові установи вимушені захищати свої права на нерухоме майно, зокрема земельні ділянки, навіть за наявності документів про оформлене право постійного користування ними. Наприклад, незважаючи на те, що на балансі ННЦ ХФТІ обліковується земельна ділянка площею 3,2 га, приватним підприємством ПФ НПП «Енерготехніка» укладено з Дергачівською райдержадміністрацією договір від 20.10.2006 оренди цієї ділянки для будівництва та обслуговування цеху з виробництва санітарно-гігієнічного паперу-основи на території Черкасько-Лозівської сільської ради Дергачівського району і у подальшому безпідставно зареєстровано право постійного користування нею (земельній ділянці присвоєно кадастровий номер). За позовом ННЦ ХФТІ рішенням Господарського суду Харківської області договір оренди визнано недійсним, але на момент аудиту питання не вирішено.

3. Управління справами та науково-організаційним відділом НАН України не забезпечено належного контролю та моніторингу за ефективним використанням майна, що перебуває в управлінні установ, організацій та підприємств НАН України.

Через відсутність практичної реалізації заходів Концепції № 187 щодо суттєвого поліпшення забезпечення житлом працівників НАН України на час аудиту на земельних ділянках, право постійного користування якими належить НАН України та її установам і підприємствам, згідно з укладеними ними інвестиційними договорами продовжується будівництво не тільки житлових комплексів, а й офісних центрів і об'єктів соціально-побутового призначення. Згідно з чинним законодавством набуття права власності на збудовані об'єкти нерухомого майна новими власниками надалі призведе до втрати НАН України права користування цими земельними ділянками.

Так, відповідно до вимог пункту «д» частини другої статті 92 та частин першої-третьої статті 42 Земельного кодексу право постійного користування земельною ділянкою із земель державної та комунальної власності набувають співвласники багатоквартирного будинку, земельні ділянки надаються в постійне користування підприємствам, установам і організаціям, які здійснюють управління цими будинками, та передаються безоплатно у власність або в постійне користування співвласникам багатоквартирного будинку у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Згідно з частиною тринадцятою статті 120 Земельного кодексу у разі набуття права власності на об'єкт нерухомого майна (жилий будинок (крім багатоквартирного), іншу будівлю або споруду, єдиний майновий комплекс), об'єкт незавершеного будівництва, розміщений на земельній ділянці, що перебуває у постійному користуванні, особами, які не можуть набувати земельну ділянку на такому праві, вони набувають таку земельну ділянку із земель державної або комунальної власності у власність або оренду.

Водночас протягом усього терміну виконання інвестиційних договорів (2 – 15 років) НАН України та її установи як користувачі земельних ділянок, на яких здійснюється будівництво, продовжують отримувати пільги з оподаткування, визначені підпунктом 282.1.4 пункту 282.1 статті 282 Податкового кодексу, як заклади науки, що повністю утримуються за рахунок коштів державного бюджету.

Загалом у системі НАН України протягом 2019–9 місяців 2021 року чинними були 37 інвестиційних договорів, укладених з 2002 року по 2021 рік Академією та її установами і підприємствами, щодо будівництва багатоквартирних будинків з вбудованими (прибудованими) нежитловими приміщеннями (адміністративними, офісними, адміністративно-офісними з підземними автостоянками) та проведення ремонтно-будівельних робіт. За цими договорами під забудову передано 109,3772 га земельних ділянок, 91 888,89 кв. м будівель і споруд НАН України, її установ та державних підприємств загальною ринковою вартістю 892836 тис. гривень. На час аудиту НАН України та її установами за вісьмома договорами отримано 19871,4 кв. м житлової площі вартістю 436174,4 тис. грн, 10131 кв. м нежитлових площ вартістю 129337,7 тис. грн та послуг з ремонтно-будівельних робіт на суму 39584,6 тис. гривень.

НАН України не створено ефективного механізму конкурсного відбору забудовників (інвесторів) власних земельних ділянок для будівництва. Як наслідок, відбір забудовників здійснювався на неконкурентній основі, що створило ризики несвочасного виконання та/або невиконання робіт, непрозорого відчуження активів.

Із 37 (загальна кількість) діючих інвестиційних договорів будівельні роботи на час аудиту не виконувались або призупинені, у тому числі через відсутність дозвільних документів та/або належним чином оформленого права постійного користування земельними ділянками та зареєстрованих речових прав на будівлі і споруди, за 24 такими договорами (наприклад, договори між пансіонатом «Борей» і ПП «ОСТІУМ»; Інститутом газу та ТОВ «Подільський моноліт»; ДП «Будремсервіс» і ТОВ «Делкон-Лекс»).

Внаслідок укладання інвестиційних договорів для здійснення будівництва (реконструкції) на земельних ділянках, право постійного користування якими належить ДУ Відділення гідроакустики (0,31 і 0,6216 га) і ННЦ ХФТІ (1,424 га) та речові права на які в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно не зареєстровано, створено ризики не тільки втрати цих ділянок для науки, а й ускладнень у разі необхідності захисту установами своїх прав у судах.

Погодження Бюро Президії НАН України інвестиційних договорів за відсутності істотних умов (зокрема, вартості внесених часток сторін у виконання договору, мінімальної частки НАН України від побудованих житлових і нежитлових приміщень тощо) не забезпечує гарантій отримання НАН України та її установами вигід (частки) у розмірі не менше ринкової вартості переданого нею майна за такими договорами.

Так, наприклад, за інвестиційними договорами на момент аудиту НАН України та ННЦ ХФТІ не отримано 3037,64 кв. м квартир або належної компенсації в сумі 26986,2 тис. гривень.

Через незадовільний стан внутрішнього контролю за виконанням умов інвестиційних договорів Інститутом ботаніки недоотримано 323 кв. м житлових або нежитлових приміщень розрахунковою вартістю від 3221,9 до 5037,7 тис. грн, створено ризики втрати квартири площею 123,9 кв. м розрахунковою вартістю 1943,1 тис. грн, відтерміновано отримання 167 кв. м нежитлових приміщень і квартири площею 123,9 кв. м.

За інвестиційним договором з ТОВ «ГІДРОІНЖ-БУД» НАН України отримано 693,7 кв. м нежитлових приміщень. Зважаючи на високі вартісні показники майна, що передається в державну власність у результаті виконання інвестиційного договору, доцільно запровадити дієвий моніторинг стану виконання його умов.

4. Утримання майнового комплексу НАН України забезпечується як за рахунок коштів загального і спеціального фондів державного бюджету, так і за кошти, отримані за результатами господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Видатки загального фонду державного бюджету переважно спрямовуються на оплату праці наукового складу Академії і комунальних послуг (90 відс.), а зміцнення матеріально-технічної бази здійснюється за рахунок коштів спеціального фонду – здебільшого надходжень від оренди державного майна (20,4 відс. загальної суми всіх надходжень).

Значна частина об'єктів державної власності НАН України перебуває в аварійному стані та потребує ремонту, на що, за розрахунками Академії, у 2019–2021 роках необхідно було спрямувати 1,5 млрд грн капітальних видатків. Такий стан об'єктів унеможлиблює їх використання за призначенням.

Проведений під час аудиту огляд приміщень наукових установ засвідчив: 41965,4 кв. м шести наукових установ перебуває в незадовільному стані та потребує поточного або капітального ремонту, у тому числі 3598,7 кв. м виведено з експлуатації. У перевірених семи наукових установах не використовується для наукової діяльності або використовується не за основним призначенням нерухоме майно загальною площею 38963,7 кв. м, у тому числі на утримання 32209,1 кв. м у 5 установах непродуктивно використано 6073,6 тис. гривень.

Через безвідповідальність керівників пансіонату «Борей» та ДП «Гілея» не встановлено системи протипожежного захисту, отже, є загроза життю та здоров'ю громадян під час оздоровлення та відпочинку. Відпочиваючі відмовляються від заселення у пансіонат «Борей» у зв'язку з незадовільним технічним і санітарним станом зношеного номерного фонду та внутрішніх комунікацій.

На балансі 19 наукових установ обліковуються 23 об'єкти незавершеного капітального будівництва (реконструкції), з яких 5 об'єктів (7191,5 тис. грн) 4-х наукових установ розташовано на території анексованого Криму, один об'єкт (2723,6 тис. грн) Державної установи «Науково-технологічний центр «Реактивелектрон» НАН України – на тимчасово окупованій території м. Донецьк і один об'єкт вартістю 7421,6 тис. грн – у Російській Федерації. Кошти державного бюджету на ремонт, реконструкцію і будівництво цих об'єктів виділялися переважно у 1986–2017 роках (на об'єкти, розташовані на території анексованого Криму, – до 2014 року). На момент аудиту більшість робіт призупинено, ступінь будівельної готовності об'єктів – від 5 до 98 відсотків. У разі незавершення ремонтних робіт є ризик руйнації об'єктів та непродуктивного використання спрямованих на ремонтні та будівельні роботи у попередні роки майже 300 млн гривень.

Виділення капітальних видатків для оновлення основних фондів і належного утримання переданих об'єктів державної власності має бути пов'язано із стратегічними пріоритетами реформування мережі наукових установ та подальшого розвитку НАН України.

5. У 2019–2021 роках планування видатків за КПКВК 6541030 окремими установами НАН України здійснювалося з недотриманням вимог Порядку № 228.

5.1. У порушення пункту 22 Порядку № 228 окремими розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня до проєктів кошторисів на 2019, 2020 і 2021 роки за КПКВК 6541030 включено капітальні видатки у загальній сумі 10613,5 тис. грн за відсутності відповідних розрахунків за кожним кодом економічної класифікації видатків, деталізованих за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю.

5.2. Всупереч вимогам пункту 17 Порядку № 228 до проєктів кошторисів у 2019, 2020 і 2021 роках окремими науковими установами не складалися розрахунки обсягів надходжень до спеціального фонду на загальну суму 46193,5 тис. гривень.

5.3. У порушення вимог абзацу п'ятого пункту 49 Порядку № 228 ННЦ ХФТІ і Інститутом ім. Я. С. Підстригача не вносилися зміни до кошторису на суму 29933,3 і 1,6 тис. грн відповідно при перевищенні фактичного обсягу власних надходжень до спеціального фонду кошторису (з урахуванням залишку бюджетних коштів на його рахунках на початок року) над затвердженими кошторисними призначеннями (загалом на 29934,9 тис. гривень).

6. Визначені НАН України за погодженням з Мінфіном результативні показники в паспортах бюджетних програм за КПКВК 6541020 і 6541030 не дають можливості оцінити ефективність виконання бюджетних програм в частині управління об'єктами державної власності та збереження активів. Формальне визначення головним розпорядником показників результатів, ступеня досягнення мети та цілей державної політики у цій сфері суперечить

вимогам пункту 6 Загальних вимог № 1536: показники не характеризують досягнення цілей бюджетних програм.

Внаслідок неефективного управління бюджетними коштами (в частині комунальних послуг та енергоносіїв, капітальних видатків) науковими установами і НАН України у 2019 і 2020 роках не використано 1660,6 тис. гривень.

7. З 01.02.2020 введено в дію новий Закон № 157 (набрав чинності 27.12.2019), яким кардинально змінено процедуру передачі в оренду державного майна. При цьому Порядок № 483 затверджено Кабінетом Міністрів України майже через шість місяців, а Примірний договір оренди – через вісім місяців з дня набрання чинності Законом № 157, тобто не дотримано термінів, визначених пунктом 8 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 157 (протягом трьох місяців). Положення № 150 затверджено через 8,5 місяців з дня набрання чинності Законом № 157 та майже через 3 місяці з дати набрання чинності Порядком № 483.

Рішення щодо передачі майна НАН України в оренду відповідно до Закону № 157 Бюро Президії НАН України приймалися лише з грудня 2020 року, що негативно вплинуло на передачу майна НАН України в оренду та було одним із ключових чинників зменшення за 2020 рік порівняно із 2019 роком кількості укладених договорів оренди на 17,8 відс., площі, переданої в оренду, – на 20,6 відс. та, як наслідок, надходження орендної плати до спеціального фонду – на 37,0 млн грн (15,3 відсотка).

8. НАН України не забезпечено належного обліку нерухомого майна, наданого в оренду. Через неефективний контроль НАН України та відсутність необхідних управлінських рішень щодо персональної відповідальності керівників організацій, організаціями-балансоутримувачами не забезпечено повного, своєчасного та достовірного внесення даних до Цифрової системи управління майном НАН України (www/nas.gov.ua), розміщеної на офіційному сайті НАН України, що є недотриманням вимог пункту 17.5 Положення № 150.

9. У результаті неефективного розпорядження майном НАН України та ухвалення керівниками кожної з 22 перевірених організацій-балансоутримувачів НАН України неефективних управлінських рішень встановлено порушення порядку передачі нерухомого майна НАН України в оренду, які призвели до недонадходжень до спеціального фонду, а також завдання організаціям НАН України матеріальної шкоди; через окремі порушення є ризики втрати нерухомого майна.

9.1. У порушення статті 3 Закону № 3065, пункту 1.2 Положення № 216, керівниками восьми організацій-орендодавців нерухоме майно НАН України загальною площею 7 922,4 кв. м передано в оренду за відсутності дозволів НАН України.

9.2. Не дотримано частини другої статті 26 Закону № 157 керівниками п'ятнадцяти організацій-орендодавців щодо забезпечення контролю за

виконанням умов 83 договорів оренди в частині **обов'язкового страхування** орендарем на користь балансоутримувача (частина шоста статті 20 Закону № 157) **нерухомого майна НАН України загальною площею 6 336,1 кв. м, за 18 договорами не забезпечено безперервності страхування 2 098,6 кв. м майна НАН України на весь термін дії договорів оренди, що спричинило ризики завдання збитків балансоутримувачу та втрати майна у результаті його пошкодження.**

Так, внаслідок відсутності контролю Інституту горючих копалин за виконанням умов договорів оренди в частині страхування орендованого нерухомого майна площею 22,1 кв. м втрачено можливість відшкодування збитків на суму 164,4 тис. грн у зв'язку з пожежею.

9.3. Керівництвом НАН України та двох наукових установ не забезпечено контролю за виконанням умов 21 договору в частині своєчасного повернення нерухомого майна площею 1 037,9 кв. м (НАН України – 519,0 кв. м, Інститут теплофізики – 391,2 кв. м, Карпатське відділення Інституту геофізики – 127,7 кв. м), що є недотриманням вимог статті 26 Закону № 157 і створює ризики втрати майна.

У порушення умов договорів оренди в Інституті матмашин (4 887,2 кв. м), Карпатському відділенні Інституту геофізики (127,7 кв. м), Інституті теплофізики (3 017,7 кв. м) та пансіонаті «Борей» (406,5 кв. м) суб'єкти господарювання користувались нерухомим майном площею 8 439,1 кв. м НАН України після завершення строку дії раніше укладених договорів (від 1 місяця до 2 років), при цьому сплачувались орендна плата та відшкодовувались комунальні послуги.

9.4. Внаслідок недостатнього контролю керівників організацій НАН України за використанням майна, переданого в оренду, дотриманням умов договорів оренди установами недоотримано доходів та не відшкодовано витрат на комунальні послуги загалом на 543,2 тис. гривень.

Так, внаслідок порушення вимог пунктів 12 і 13 Методики № 786, що діяла до 19.06.2021, Інститутом геотехнічної механіки недоотримано **179,8 тис. грн** орендної плати (станом на 01.12.2021 недоотримані від орендарів кошти у повному обсязі перераховано інституту); Інститутом електронної фізики через безпідставне звільнення орендаря від орендної плати та зниження розміру орендної плати недоотримано 7,8 і 5,2 тис. грн відповідно доходів, не відшкодовано 9,9 тис. грн витрат на комунальні послуги.

Без укладання договорів оренди безпідставно використовувалося нерухоме майно НАН України загальною площею 1 385,3 кв. м, у результаті організаціями НАН України недоотримано 253,8 тис. грн надходжень від орендної плати. Не укладалися також договори про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання орендованого майна на цю ж площу, внаслідок чого окремим організаціям НАН України не відшкодовано 86,7 тис. грн витрат за спожиті комунальні послуги.

9.5. У ДУ Відділення гідроакустики не укладено договорів оренди та відшкодування витрат балансоутримувача ФХІ захисту навколишнього середовища і людини, який не входить до мережі НАН України, але 12 років

безпідставно користується нерухомим майном НАН України площею 439,7 кв. м, що не узгоджується зі змістом частин першої та другої статті 785, частини другої статті 795, частин першої та другої статті 1212 Цивільного кодексу.

На підставі судових рішень різних інстанцій протягом 2019–2021 років ДУ Відділення гідроакустики проведено списання 1463,8 тис. грн дебіторської заборгованості, яка нараховувалася ФХІ захисту навколишнього середовища і людини згідно з рахунками на оплату комунальних послуг пропорційно зайнятій площі. Станом на 01.07.2021 дебіторська заборгованість за надходженнями до спеціального фонду становила 423,1 тис. гривень.

ДУ Відділення гідроакустики неодноразово зверталась до ФХІ захисту навколишнього середовища і людини щодо звільнення приміщень. Постановою Бюро Президії НАН України від 10.07.2019 № 204 ДУ Відділення гідроакустики доручено протягом місяця вирішити питання укладення договору оренди з цією бюджетною організацією, однак ФХІ захисту навколишнього середовища і людини договір оренди не підписано, інститут продовжує самовільно та безоплатно використовувати майно НАН України, яке обліковується на балансі ДУ Відділення гідроакустики.

9.6. Отримані від орендарів упродовж 2019–2020 років та I півріччя 2021 року 1460,2 тис. грн на відшкодування витрат балансоутримувача за утримання будівель та прибудинкової території Інститутом геотехнічної механіки (346,5 тис. грн) та Інститутом чорної металургії (1 113,7 тис. грн) зараховувались до власних доходів замість відновлення за загальним фондом касових і фактичних видатків бюджетної установи, що є порушенням частини четвертої статті 13 Бюджетного кодексу України.

9.7. На ДП «Академсервіс-Львів» встановлено факт передачі орендарем ТзОВ «Рітейл Україна» у користування приміщень площею 5,2 кв. м двом суборендарям без дозволу НАН України і укладання договорів суборенди, що є порушенням пункту 6.1 Положення № 216. Лише за листопад 2021 року, враховуючи різницю між розрахованим відповідно до чинного законодавства та фактично застосованим розміром орендної ставки, різниця в орендній платі становила 2,3 тис. гривень. Через неможливість встановлення фактичного періоду суборенди розрахувати суму недоотриманих доходів за весь період суборенди неможливо.

9.8. У результаті пожежі, що відбулася 04.12.2019, будівля на вул. Пушкінській, 37, м. Одеса, яка обліковується на балансі Фізико-хімічного інституту і в якій розміщувались 8 організацій НАН України (1,5 тис. кв. м), зазнала значних ушкоджень. Оскільки рішення НАН України не містять вимог щодо страхування нерухомого майна установами і організаціями, яким надано дозвіл на розміщення на площах Фізико-хімічного інституту, та немає бюджетних коштів на ремонт будівлі, подальша її експлуатація не є можливою.

Постановою Бюро Президії НАН України від 19.10.2021 № 315 вирішено питання тимчасового розміщення Державної установи «Інститут морської біології НАН України» (521,4 кв. м) в інших приміщеннях, що обліковуються на балансі Державної установи «Інститут ринку та економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України». **Питання подальшого користування чи розпорядження приміщеннями у будинку на вул. Пушкінській, 37, м. Одеса, насамперед з урахуванням необхідності забезпечення приміщеннями установ НАН України, що постраждали внаслідок пожежі (підрозділи Інституту археології НАН України, Радіоастрономічного інституту НАН України, Одеського археологічного музею НАН України), станом на 01.10.2021 не вирішено.**

10. Неналежний контроль установ НАН України за повнотою та своєчасністю розрахунків за оренду приміщень, відшкодуванням балансоутримувачу витрат за спожиті орендарями комунальні послуги, а також неналежне ведення претензійно-позовної роботи, незастосування штрафних санкцій відповідно до вимог чинного законодавства та умов договорів спричинили утворення значних обсягів дебіторської заборгованості. Внаслідок непроведення окремими установами НАН України претензійно-позовної роботи та списання заборгованості за спожиті комунальні послуги, строк позовної давності якої минув, державі завдано матеріальну шкоду.

Так, трьома балансоутримувачами НАН України протягом 2019–2020 років та 9 місяців 2021 року списано **566,5 тис. грн дебіторської заборгованості** у зв'язку зі спливом строку позовної давності: Інститут теплофізики – 164,1 тис. грн; Інститут електродинаміки – 216,1 тис. грн; Інститут економіки і прогнозування – 186,3 тис. грн, при цьому окремі факти списання заборгованості без проведення претензійно-позовної роботи, зокрема Інститутом теплофізики і Інститутом електродинаміки, потребують оцінки правоохоронними органами.

Під час аудиту стягнуто **103,5 тис. грн** штрафних санкцій та нараховано **194,7 тис. грн** пені, з якої відшкодовано орендарями лише **14,2 тис. грн**, до бюджету не перераховано **180,5 тис. гривень**.

11. Через невизначення у Положенні № 57 вимоги щодо звітування балансоутримувачами НАН України, які надають свої приміщення установам і організаціям, що перебувають у віданні НАН України, або їх структурним підрозділам, Академія не володіє повною та достовірною інформацією про фактичний стан використання майна НАН України користувачами. Відображена на офіційному сайті НАН України інформація є неповною та недостовірною, що свідчить про недотримання керівниками організацій-балансоутримувачів НАН України вимог пункту 11 розділу II Положення № 57 та неналежний контроль НАН України за виконанням рішень Президії НАН України.

Як наслідок, під час проведених у межах аудиту контрольних заходів встановлено низку порушень порядку розміщення організацій НАН України, зокрема:

- відсутність дозволів НАН України на розміщення установ і організацій НАН України, наприклад, на 44,5 кв. м Президії НАН України;
- невідповідність затверджених рішеннями Бюро Президії НАН України площ для розміщення організацій НАН України фактично зайнятим. Так, на площах Президії НАН України – на 9,1 кв. м;
- Національним науково-природничим музеєм НАН України (м. Київ, вул. Терещенківська, 2, 81,2 кв. м) договір щодо відшкодування витрат балансоутримувача (НАН України) на утримання приміщень не укладався, акти приймання-передавання не оформлялись;
- на площі, переданій НАН України у користування Київському університету права НАН України (м. Київ, вул. Терещенківська, 2), в одній із кімнат (20,6 кв. м) безпідставно розміщено філію мережі туристичних агенцій «Феєрія мандрів»;
- в окремих договорах про відшкодування витрат балансоутримувача не враховувалися площі допоміжних приміщень, якими користуються виключно розміщені організації. Так, в Інституті геотехнічної механіки не враховано 126,5 кв. м площі допоміжних приміщень, якими користується виключно Інститут фізики гірничих процесів НАН України, що призвело до невідшкодування цією установою витрат за надані комунальні послуги загалом на 20,4 тис. грн;
- через несвоєчасну оплату послуг на утримання нерухомого майна та надання комунальних послуг користувачу деякими балансоутримувачами не використано права стягнення в установленому порядку простроченої дебіторської заборгованості, що є порушенням вимог статті 629 Цивільного кодексу України та пункту 3.8 розділу III Положення № 57.

12. Внаслідок неналежного контролю НАН України за діяльністю ДП «ЛПК «Феофанія» та невчасно прийнятих ефективних управлінських рішень за результатами перевірки Академією підприємства, встановлено суттєві порушення щодо господарської діяльності ДП «ЛПК «Феофанія», майнових відносин, фінансової дисципліни, недотримання чинних законодавчих норм, невиконання розпорядчих документів.

Незважаючи на відсутність на балансі ДП «ЛПК «Феофанія» приміщень санаторію-профілакторію «Феофанія», у порушення Положення № 150 (без дозволу НАН України на передачу майна в оренду на тривалий строк) ДП «ЛПК «Феофанія» укладено два нотаріально засвідчені договори оренди нерухомого майна НАН України загальною площею 1002,3 кв. м на 10 років і незаконно передано інвестиційно привабливе державне майно на території парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Феофанія» у користування фізичній особі-підприємцю, що свідчить про наявність корупційних ризиків та потребує оцінки правоохоронних органів.

Крім того, проведеною НАН України перевіркою не підтверджено виконання ДП «ЛПК «Феофанія» в повному обсязі основного завдання підприємства – функціонування як лікувального, профілактичного та реабілітаційного закладу, що надає послуги санаторно-курортного лікування співробітникам НАН України та іншим громадянам.

Постановою Бюро Президії НАН України від 13.12.2021 № 393 за результатами перевірки НАН України ДП «ЛПК «Феофанія» припинено шляхом ліквідації. Державній установі «Інститут еволюційної екології Національної академії наук України», на баланс якої постановою Бюро Президії НАН України від 23.05.2018 № 172 передано єдиний майновий комплекс ДП «ЛПК «Феофанія», доручено створити у своїй структурі підрозділ, який спільно з ДУ «Центр інноваційних медичних технологій НАН України» буде провадити діяльність з надання ремедіаційних, профілактичних, реабілітаційних та інших медичних послуг.

13. Протягом тривалого часу (з 2000 року) НАН України, органами прокуратури в інтересах держави в особі НАН України проводилась позовна робота у зв'язку з незаконним відчуженням належного НАН України державного нерухомого майна в смт Козин Обухівського району Київської області (будівель та споруд оздоровчого табору «Ясний» лікувально-профілактичного комплексу «Феофанія»), а також вибуттям із власності держави земельної ділянки площею 6,2 га. Рішенням Верховного Суду від 16.01.2019 справу передано на розгляд до суду першої інстанції. Обухівський районний суд Київської області рішенням від 19.12.2019, яке залишено без змін рішенням Київського апеляційного суду від 15.07.2020, відмовив у позові органів прокуратури у зв'язку зі спливом строку позовної давності. Таким чином, земельна ділянка і споруди оздоровчого табору «Ясний» лікувально-профілактичного комплексу «Феофанія» остаточно вибули із власності держави в особі НАН України, чим заподіяно матеріальну шкоду державі, при цьому земельна ділянка площею 6,2 га втратила статус землі рекреаційного призначення для оздоровлення і відпочинку дітей.

14. Зважаючи на складний і тривалий (з 1997 року) перебіг розгляду судами усіх інстанцій судових справ про розірвання договору оренди від 06.03.1995 № 2, укладеного між НАН України в особі керуючого справами Цемка В. П. і ПП «ГК Феофанія» в особі директора Цемка О. В., та виселення ПП «ГК Феофанія» з орендованих приміщень, не усунуто ризик втрати майна НАН України – готельного комплексу «Феофанія» (м. Київ, вул. Метрологічна, 14-Б).

15. У порушення вимог пункту 14 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 848 понад шість років Кабінетом Міністрів України не забезпечено затвердження примірного положення про Центр колективного користування науковим обладнанням. Станом на 01.10.2021 у 59 наукових установах НАН України функціонувало 78 центрів ККНО. При цьому НАН України не забезпечено належного контролю за діяльністю

центрів ККНО. Як наслідок, наукове обладнання в перевірених установах сторонніми організаціями переважно не використовувалося, що не забезпечило поповнення спеціального фонду установ.

Інститутом хімії поверхні за погодженням з НАН України з 01.06.2011 по 30.04.2020 наукове обладнання центру ККНО передано в оренду ТОВ «НВП «Спецаналітик», два засновники якого з трьох були працівниками Інституту хімії поверхні (отримано 8,1 тис. грн орендної плати), для власних потреб наукової установи обладнання не використовувалося. Водночас з державного бюджету за КПКВК 6541230 «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень» у 2019 році на ремонт обладнання витрачено 700 тис. грн, що більш як у 86 разів перевищує отримані доходи.

Отже, внаслідок неналежного контролю НАН України Інститутом хімії поверхні непродуктивно використано з державного бюджету на ремонт переданого в оренду наукового обладнання 700 тис. гривень.

16. НАН України не виконує належним чином повноважень, визначених статтею 8 Закону № 185, у частині подання центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері управління об'єктами державної власності, достовірної інформації про стан об'єктів державної власності, зокрема корпоративних прав держави, що перебувають в його управлінні, та не контролює виконання власних рішень у цій сфері.

Академія та її установи станом на 01.10.2021, за даними Реєстру корпоративних прав держави, були співзасновниками 34 господарських товариств, внески до статутних капіталів яких здійснювалися переважно у формі майна та права користування ним. НАН України не володіє інформацією про повний перелік майна, зокрема нерухомого, право користування яким передано господарським товариствам. Контроль за використанням цього майна не здійснюється.

16.1. НАН України не володіє повною інформацією про господарські товариства, учасниками яких є Академія та її установи. Так, у НАН України та в Реєстрі корпоративних прав держави немає даних щодо участі Академії в ТОВ «Український науковий центр професійної підготовки та естетичного виховання молоді» (частка 20 відс.), а також участі НТК «Інститут електрозварювання ім. Є.О. Патона» НАН України в ТОВ «ПАТОН-ЕКСПЕРТ» (частка 65 відсотків). Крім того, Реєстр корпоративних прав держави містить дані про участь НАН України у господарських товариствах, яких немає в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, зокрема ТОВ «Рекламно-дослідний академцентр», ТОВ «Науково-виробниче підприємство «ЛАНТАН», ТОВ «ЕНЕРГІЯ-ІНВЕСТ». **Отже, НАН України не вживає достатніх заходів щодо достовірного відображення інформації в Реєстрі корпоративних прав держави.**

Всупереч вимогам абзацу другого частини першої статті 60 Закону № 848 у 2019 році Інститутом матмашин до статутного капіталу ТОВ «Центр

інженерії систем» внесено частку у вигляді майнових прав на об'єкт інтелектуальної власності (торговельну марку «Рада»), вартість яких визначалася за відсутності незалежної оцінки.

16.2. НАН України не забезпечено належного виконання вимог пункту 2 постанови № 702 щодо реалізації дивідендної політики та надходження дивідендів до державного бюджету: лише 7 із 34 господарських товариств, про участь у яких НАН України має інформацію, спрямували частку прибутку (дивіденди) до бюджету за 2019 і 2020 роки у сумі 3,9 млн грн, із яких 3,6 млн грн сплачено ТОВ «Патон Турбайн Текнолоджіз», співзасновником якого є Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України (частка 49 відсотків). При цьому ТОВ «Патон Турбайн Текнолоджіз» не дотримується затверджених Кабінетом Міністрів України базових нормативів відрахування частки прибутку, незважаючи на те, що у 2017 році Рахункова палата наголошувала на такій необхідності. Як наслідок, з 2015 року державним бюджетом недоотримано понад 18 млн грн¹ доходів.

17. НАН України не виконує належним чином функцій з управління об'єктами державної власності, переданими в оперативне управління державним підприємствам.

Проведений Академією у 2019–2021 роках моніторинг ефективності управління об'єктами державної власності (далі – моніторинг) був формальним, оскільки в Академії немає фінансової звітності понад 30 відс. суб'єктів господарювання, щодо яких здійснено моніторинг. Як наслідок, характер і результати діяльності для науки цих суб'єктів господарювання невідомі. За таких умов, є ризик втрати або відчуження майна й активів, внесених до статутних капіталів суб'єктів господарювання.

Станом на 01.10.2021 у віданні НАН України перебувало 232 суб'єкти господарювання. За даними Академії, лише 45 із 157 (28,7 відс.) суб'єктів господарювання, щодо яких здійснювався моніторинг, є прибутковими, із них тільки 6 (3,8 відс.) мають прибуток понад 1 млн гривень. Протягом 2020 року і 9 місяців 2021 року кількість прибуткових підприємств НАН України зменшилася на 29 (39,2 відсотка). Інформацією щодо діяльності у 2019 і 2020 роках 81 підприємства НАН України не володіє.

17.1. Академія не володіє повною інформацією про результати фінансово-господарської діяльності підприємств, що віднесені до її відання. Надана до аудиту структурними підрозділами НАН України зведена інформація містить різні дані щодо кількості підприємств. Так, до зведених звітів про фінансові результати (форма № 2) відділом бухгалтерського обліку та звітності НАН України включено дані за 2019 і 2020 роки щодо 176 і 155 підприємств, хоча фактично наявні фінансові звіти лише 120 і 100 підприємств відповідно. За даними науково-організаційного відділу НАН України, моніторинг здійснено щодо 173 і 150 підприємств, а зведені

¹ за 2015 рік – 5 560,6 тис. грн, за 2016 рік – 1 464,4 тис. грн, за 2017 рік – 4 301,1 тис. грн, за 2018 рік – 6 109,4 тис. грн, за 2020 рік – 814,1 тис. гривень.

звіти про виконання фінансових планів містять дані лише щодо 113 і 97 підприємств відповідно. **Як наслідок, Академією подано Мінекономіки інформацію, що викривляє результати діяльності суб'єктів господарювання та, відповідно, не може бути підґрунтям для прийняття рішень з підвищення ефективності управління цими суб'єктами.** Інформація на сайті Мінекономіки про результати моніторингу не відповідає даним Академії.

НАН України не подавала Мінекономіки і Мінфіну зведені фінансові плани суб'єктів господарювання на 2019–2021 роки. Всупереч вимогам пункту 10 Порядку № 205, Академія як суб'єкт управління фактично не здійснювала контролю за виконанням показників затверджених фінансових планів підприємств. Зведені звіти про виконання суб'єктами господарювання НАН України фінансових планів містять дані про 100-відсоткове їх виконання окремими підприємствами, при цьому Академія не затверджувала цих фінансових планів.

17.2. Станом на 01.10.2021 НАН України не укладено контрактів з керівниками 21 працюючого державного підприємства. Всупереч вимогам пункту 2 постанови № 597 керівники підприємств не подавали НАН України звітів про виконання показників ефективності використання державного майна і прибутку, а також майнового стану підприємств, оскільки такі показники контрактами не визначалися. **Контроль за ефективним використанням керівниками державних підприємств державного майна та прибутку НАН України не здійснювався.**

17.3. Академія не володіє повною інформацією про сплату державними підприємствами, що віднесені до її відання, частини прибутку (доходу) до бюджету, також немає даних щодо спрямування державними підприємствами коштів виключно на цілі, визначені пунктом 47 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу.

18. Використання переданого державним підприємствам державного майна здійснюється за відсутності дієвої системи контролю за результатами та ефективністю їх діяльності, спрямованої на забезпечення досягнення наукових і статутних цілей наукових установ НАН України, що може призвести, а в окремих випадках вже призвело до відчуження майна.

Так, за погодженням з НАН України у 2018 році ДП «Сушка» реалізовано державне майно. Однак **внаслідок прийняття неефективних управлінських рішень ДП «Сушка» 17903,2 тис. грн від відчуження шляхом продажу (за погодженням з НАН України і ФДМ) нежитлової будівлі площею 1800 кв. м використано здебільшого за напрямками, які не відповідають вказаним у техніко-економічному обґрунтуванні доцільності відчуження майна.** У результаті, заплановане придбання нового обладнання (9,0 млн грн) для удосконалення напряму діяльності ДП «Сушка» з розроблення дослідних установок, проведення досліджень, у тому числі в керамічній галузі, з 01.01.2018 по 01.07.2021 не здійснено. Натомість

підприємством укладено як договори оренди приміщень, так і договори оренди обладнання (3778,5 і 1337,2 тис. грн відповідно) та спрямовано на оплату поточного ремонту орендованих приміщень та ремонту і технічного обслуговування орендованого обладнання 1490,6 і 233,1 тис. грн відповідно. **Отже, головної мети відчуження майна не досягнуто.**

У 2021 році НАН України звернулася до ФДМ з пропозицією щодо продажу ще трьох об'єктів державної власності, які обліковуються на балансі ДП «Сушка». ФДМ не погоджено такого продажу на підставі аналізу відчуження нерухомого майна підприємства у 2018 році та використання коштів, отриманих від відчуження.

При цьому Академією на звернення Регіонального відділення ФДМ по м. Києву (з урахуванням заяви потенційного покупця ТОВ «Тейко Україна») постановою Бюро Президії НАН України від 16.06.2021 № 206 «Про включення об'єктів майнового комплексу НАН України до переліку об'єктів, що підлягають приватизації у 2021 році» включено до переліку об'єктів малої приватизації три об'єкти нерухомості загальною площею 778 кв. м, що обліковуються на балансі ДП «Сушка».

У результаті продажу нерухомого майна ДП «Сушка» у 2018 році на сьогодні відчужено земельну ділянку (0,7107 га), на якій розміщено ці об'єкти. Після приватизації ще трьох об'єктів створено ризик відчуження земельної ділянки у м. Києві, вул. А. Булаховського, 2, загальною площею 0,6603 га і вартістю 7395,2 тис. грн, що залишилась і станом на 01.07.2021 рахувалася на балансі ДП «Сушка».

19. Відповідальність за результати фінансово-господарської діяльності, використання і збереження нерухомого та іншого майна покладено на керівників наукових установ. При цьому через неналежний внутрішній контроль НАН України за ефективним використанням науковими установами бюджетних коштів і державного майна протягом 2019–2021 років, окремими перевіреними науковими установами (11) непродуктивно використано 549,1 тис. грн, нерезультативно – 49,0 тис. грн, недоотримано 6,0 тис. грн доходів, безпідставні витрати становили 7,2 тис. грн, не відшкодовано 10,3 тис. грн витрат за надані комунальні послуги, безпідставно нараховано 324,6 тис. грн амортизації, не отримано 856,9 тис. грн додаткових надходжень, неправомірно нараховано 221,9 тис. грн податку на додану вартість, списано без дозволу НАН України основних засобів на суму 163,8 тис. грн, списано без проведення інвентаризації розрахунків дебіторської заборгованості на суму 112,4 тис. грн, занижено або завищено вартість основних засобів на 24963,6 і 8673,42 тис. грн відповідно, лишки матеріальних цінностей за результатами інвентаризації становили 4,5 тис. гривень. Крім того, викривлено дані бухгалтерського обліку і бюджетної звітності на суму 4784,5 тис. грн, що відповідно до пункту 35 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу є порушенням бюджетного законодавства.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати **Верховній Раді України** протягом 15 днів з дня затвердження Звіту.

2. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту у порядку інформування надіслати **Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій**.

3. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати **Кабінету Міністрів України** і рекомендувати затвердити положення про центр колективного користування науковим обладнанням, як це передбачено статтею 13 Закону № 848.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати **НАН України** та рекомендувати:

- вжити заходів щодо актуалізації переліку об'єктів державної власності, що входять до майнового комплексу Національної академії наук України, затвердженого постановою № 226;

- розробити і затвердити план заходів щодо усунення недоліків та порушень, виявлених під час аудиту НАН України і її установ, із зазначенням чітких термінів виконання і відповідальних осіб;

- провести інвентаризацію інвестиційних договорів, укладених установами та підприємствами НАН України, та вжити заходів щодо забезпечення умов їх виконання або, за необхідності, розірвання у встановленому законом порядку;

- забезпечити контроль за виконанням Концепції № 218 та плану заходів з її реалізації, зокрема в частині підвищення ефективності управління об'єктами майнового комплексу (у тому числі щодо забезпечення прозорого обліку об'єктів державної власності, які держава передала у безстрокове безоплатне користування НАН України та її установам і організаціям, контролю за ефективним використанням та збереженням цих об'єктів);

- вжити заходів щодо укладання/перегляду в установленому порядку контрактів з обраними керівниками наукових установ з НАН України, у тому числі з урахуванням досягнутих ними результатів управління об'єктами державної власності;

- здійснювати при плануванні надходжень та видатків за КПКВК 6541020 деталізовані розрахунки до проєкту кошторису і кошторису НАН України, а також вимагати проведення аналогічних розрахунків від розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня за КПКВК 6541030;

- забезпечувати спільно з установами і організаціями НАН України ефективне управління бюджетними коштами;

- вжити заходів щодо здійснення контролю за ефективним використанням державного майна, якісним проведенням інвентаризації, правильністю ведення його обліку та складання звітності;

- вжити заходів щодо введення в експлуатацію програмного забезпечення «Цифрова система управління нерухомим майном НАН України nas.gov.ua»,

його технічного обслуговування та забезпечення контролю за своєчасним поповненням установами і організаціями НАН України цифрової системи достовірною і повною інформацією;

- здійснювати належний контроль за достовірністю даних, внесених установами і організаціями до форми № 2 б;

- притягнути до відповідальності посадових осіб за включення недостовірних даних до форми № 2 б;

- забезпечити ухвалення управлінських рішень (із зазначенням відповідних термінів виконання) для зобов'язання установ і організацій, що віднесені до відання НАН України, вжити заходів щодо:

завершення оформлення права постійного користування земельними ділянками;

проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок та їх обліку;

оформлення технічних паспортів на будівлі і споруди та своєчасного внесення змін до них;

завершення реєстрації речових прав на нерухоме майно;

- дотримуватись вимог Положення № 467 у частині забезпечення достовірного обліку об'єктів державної власності;

- забезпечити планування капітальних видатків для завершення робіт з реконструкції та будівництва об'єктів незавершених капітальних інвестицій;

- розробити та затвердити механізм конкурсного відбору інвесторів з метою відбору найкращих пропозицій забудови земельних ділянок НАН України;

- при укладанні інвестиційних договорів (угод) забезпечити включення істотних умов до договору (зокрема, вартості внесених часток сторін у виконання договору, мінімальної частки НАН України від побудованих житлових і нежитлових приміщень з можливістю наступного обміну нежитлових на житлові приміщення, конкретних строків будівництва за кожним етапом, відповідальності у грошовому виразі за невиконання кожного етапу для кожної сторони договору, надання банківської гарантії, вимог щодо надання НАН України декларацій про готовність до експлуатації об'єкта тощо), які б гарантували його виконання в частині отримання НАН України та її установами передбаченої договором частки майна вартістю не менше вартості внеску НАН України або її установами (будівлі, споруди, земельні ділянки) згідно з експертною грошовою оцінкою;

- ініціювати внесення змін до чинних інвестиційних договорів у частині визначення істотних умов;

- забезпечити здійснення моніторингу виконання договорів укладених пансіонатом «Борей» з ПП «ОСТІУМ», Інститутом газу з ТОВ «Подільський моноліт», ННЦ ХФТІ з Акціонерним товариством «Трест Житлобуд-1», ДП «Будремсервіс» з ТОВ «Делкон-Лекс»;

- забезпечити моніторинг виконання генерального інвестиційного договору від 03.12.2002 № 01/02 з додатковою угодою від 11.06.2015 № 1, укладеного ДУ Відділення гідроакустики з ТОВ «Прайм Бізнес Груп»;

- забезпечити моніторинг отримання НАН України від ТОВ «ГІДРОІНЖ-БУД» належних житлових і нежитлових приміщень відповідно до умов договору, укладеного із цим забудовником;

- зобов'язати Інститут ботаніки вжити заходів щодо отримання належних житлових і нежитлових приміщень відповідно до договору, укладеного з ТОВ «Фінансово-будівельна компанія «Пагода»;

- зобов'язати Інститут ботаніки ініціювати внесення зміни до договору від 15.03.2005 № 416 з ТОВ «Фінансово-будівельна компанія «Пагода» у частині зміни форми передачі квартири площею 123,9 кв. м з безоплатної за договором дарування на передачу за актом приймання передачі Інституту ботаніки (або НАН України) з наступним зарахуванням до майнового комплексу НАН України;

- зобов'язати Інститут теплофізики вжити заходів щодо виконання ТОВ «Виробниче підприємство «Побутрембудматеріали» умов договору № б/н від 28.11.2007 у частині забезпечення натурної перевірки енергозберігаючих технологій Інституту теплофізики під час будівництва житлового комплексу та цільового використання його земельній ділянці;

- зобов'язати Інститут теплофізики вжити заходів щодо оформлення ТОВ «Виробниче підприємство «Побутрембудматеріали» містобудівних умов та обмежень для проєктування об'єкта будівництва, проведення експертизи проєктної документації та отримання дозволу на виконання будівельних робіт відповідно до Закону № 3038;

- зобов'язати Інститут газу внести зміни до договору від 25.06.2018 № 25062018 з ТОВ «Подільський моноліт» у частині збільшення вартості внеску Інституту (зокрема, чотирьох одиниць нерухомого майна, не включеного до ринкової вартості будівель і споруд, розташованого на земельній ділянці, що передається для будівництва) та частки, яку він отримує за договором, зокрема вартості житла;

- встановити винних осіб та вирішити питання їх відповідальності за завдану матеріальну шкоду державі у зв'язку з втратою земельної ділянки через неналежний юридичний супровід договору від 23.03.2006 № 23-03-06 із ЗАТ «Молодіжний житловий комплекс «Академмістечко»;

- провести аналіз діяльності центрів ККНО у частині дотримання визначених Законом № 848 вимог та типового положення про центри колективного користування науковим обладнанням;

- визначити і затвердити показники ефективності роботи центрів ККНО;

- здійснити аналіз виконання балансоутримувачами рішень Президії НАН України про надання дозволів організаціям, що віднесені до відання НАН України, на передачу в оренду нерухомого майна та іншого окремого індивідуально визначеного майна, що обліковується на їх балансах, і вжити заходів щодо звільнення орендарями приміщень, які використовуються ними без дозволу НАН України;

- забезпечити контроль за дотриманням організаціями НАН України вимог чинного законодавства щодо порядку передачі майна НАН України в

оренду, його цільового використання, страхування протягом усього строку оренди;

- зобов'язати керівників установ і організацій НАН України відповідно до пункту 17.5 Положення № 150 забезпечити дотримання вимог чинного законодавства щодо порядку передачі майна НАН України в оренду, отримання погоджень НАН України, передбачених Положенням № 150, достовірність внесення до ЕТС та автоматизованої системи «Юридичні особи» відомостей, своєчасність та достовірність подання НАН України звітної інформації, а також ведення претензійно-позовної роботи щодо стягнення заборгованості з орендної плати та відшкодування витрат на комунальні послуги;

- забезпечити контроль за повнотою та достовірністю внесення відомостей про укладені договори оренди та змін до них до Цифрової системи управління нерухомим майном НАН України nas.gov.ua;

- забезпечити облік майна НАН України, переданого в користування організаціям НАН України; провести аналіз площ НАН України, наданих в користування, та рішень НАН України щодо надання дозволів на розміщення організацій НАН України; вжити дієвих заходів щодо звільнення організаціями НАН України приміщень, які використовуються без дозволу НАН України;

- передбачити у Положенні № 57 звітування організацій перед НАН України щодо фактичного стану використання приміщень користувачами;

- забезпечити контроль за повнотою та достовірністю внесення балансоутримувачами до Цифрової системи управління нерухомим майном НАН України nas.gov.ua відомостей про розміщення установ і організацій;

- зобов'язати керівників організацій НАН України забезпечити контроль за дотриманням умов договорів про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання нерухомого майна та надання комунальних послуг користувачу та передачею приміщень користувачу згідно з актами приймання-передавання;

- зобов'язати керівників організацій НАН України забезпечити контроль за проведенням претензійно-позовної роботи щодо стягнення дебіторської заборгованості з відшкодування витрат балансоутримувачів на утримання майна, комунальних послуг;

- розглянути питання внесення змін до примірного договору про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання нерухомого майна та надання комунальних послуг користувачу, що є додатком до Положення № 57, у частині забезпечення відповідальності користувача за збереження та належне утримання переданих у користування приміщень;

- з метою недопущення втрати НАН України лікувального, профілактичного та реабілітаційного закладу чи підрозділу, що надає послуги санаторно-курортного лікування співробітникам НАН України та іншим громадянам, ДУ «Інститут еволюційної екології НАН України» забезпечити виконання постанови Бюро Президії НАН України від 13.12.2021 № 393 щодо створення підрозділу, який спільно з ДУ «Центр інноваційних медичних технологій НАН України» буде провадити діяльність з надання ремедіаційних, профілактичних, реабілітаційних та інших медичних послуг;

- організувати претензійно-позовну роботу за усіма встановленими фактами порушень, зокрема щодо орендованого ПП «ГК Феофанія» майна НАН України;
- вжити заходів щодо зобов'язання суб'єктів господарювання подавати НАН України фінансову звітність для здійснення моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності;
- забезпечити щорічне подання Мінекономіки, Мінфіну і Державній податковій службі України зведених основних фінансових показників державних підприємств відповідно до вимог Порядку № 205;
- здійснити аналіз діяльності усіх створених суб'єктів господарювання з метою припинення неефективних та непрофільних і підготувати обґрунтовані пропозиції щодо передачі таких суб'єктів господарювання в управління до Фонду державного майна України або щодо їх приватизації;
- забезпечити укладання або перегляд контрактів з керівниками усіх працюючих суб'єктів господарювання НАН України, у тому числі з урахуванням результатів управління державним майном; визначати в додатках до контрактів показники ефективності використання державного майна і прибутку, а також майнового стану підприємств; здійснювати контроль за поданням НАН України звітів про виконання цих показників;
- забезпечити контроль за відрахуванням державними підприємствами до Державного бюджету України частини прибутку (доходу) згідно з вимогами законодавства;
- сформулювати перелік майна, зокрема нерухомого, право користування яким передано до статутних капіталів господарських товариств, у яких НАН України є органом, уповноваженим здійснювати управління корпоративними правами держави;
- актуалізувати переліки господарських товариств, створених за участі НАН України та її установ, зокрема зобов'язати установи НАН України подавати Академії повну і достовірну інформацію про участь у господарських товариствах;
- актуалізувати дані Реєстру корпоративних прав держави; ініціювати усунення розбіжностей, відображених у державних реєстрах;
- забезпечити практичну реалізацію НАН України дивідендної політики та надходження коштів до державного бюджету;
- заслухати на Бюро Президії НАН України керівника ДП «Сушка» щодо виконання умов контракту та неефективного розпорядження об'єктами державної власності;
- заслухати на Бюро Президії НАН України керівництво пансіонату «Борей» та ДП «Гілея» про виконання умов контракту та вжити заходів щодо притягнення їх до відповідальності за недотримання правил пожежної безпеки;
- розглянути питання притягнення до відповідальності керівників Інституту ботаніки і Інституту теплофізики за виявлені під час виконання інвестиційних договорів (угод) порушення.

6. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати таким **об'єктам контролю**: Інституту теплофізики, Інституту економіки і прогнозування, Інституту електродинаміки, Інституту газу, Інституту матмашин, Інституту хімії поверхні, Інституту зоології, Інституту чорної металургії, Інституту геотехнічної механіки, ДУ Відділення гідроакустики, Фізико-хімічному інституту, Чорноморському біосферному заповіднику, Інституту регіональних досліджень, Карпатському відділенню Інституту геофізики, Інституту горючих копалин, Інституту ім. Я. С. Підстригача, ННЦ ХФТІ, Інституту проблем машинобудування, Інституту кріомедицини, Інституту електронної фізики, ДП «Сушка», ДВП «Будремкоплект», ДП «Будремсервіс», ДП ЕВП Інституту чорної металургії, ДП СКТБ Інституту геотехнічної механіки, пансіонату «Борей», ДП «Гілея», ДП «Академсервіс-Львів», ДП СКТБ Інституту кріобіології.

7. Повідомити Офіс Генерального прокурора про виявлені при здійсненні аудиту ознаки кримінальних правопорушень, вчинених посадовими особами Інституту теплофізики, Інституту ботаніки і ДП «ЛПК «Феофанія».

8. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту оприлюднити на офіційному вебсайті Рахункової палати.

1. ПЕРЕДУМОВИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ

1.1. Підстава для здійснення аудиту.

НАН України згідно з чинним законодавством є вищою державною науковою організацією України, що заснована на державній власності та користується правами самоврядності, які полягають у самостійному визначенні тематики досліджень, структури Академії, вирішенні науково-організаційних, господарських, кадрових питань, здійсненні міжнародних наукових зв'язків.

Довідково. Загальна кількість працівників у НАН України станом на 01.01.2021 – 27807 осіб (у тому числі 14503 наукові працівники², з них 2399 докторів наук та 6620 кандидатів наук), 166 дійсних членів (академіків), 357 членів-кореспондентів та 81 іноземні члени.

Відповідно до законодавства і Статуту НАН України Академія володіє, користується і розпоряджається майном, що перебуває у державній власності та належить їй на правах господарського відання.

Майновий комплекс НАН України становлять усі матеріальні та нематеріальні активи, які обліковуються на її балансі та балансі установ, організацій і підприємств, віднесених до відання Академії.

Довідково. Матеріальні та нематеріальні активи, закріплені державою за НАН України в безстрокове користування, або придбані за рахунок бюджетних коштів, а також коштів від фінансово-господарської діяльності та/або набуті іншим шляхом, не забороненим законом.

² Середній вік наукових працівників – 54,8 року, докторів наук – 65 років, кандидатів наук – 51,1 року.

Станом на 01.10.2021 у віданні НАН України перебуває 179 бюджетних установ³, 232 госпрозрахункових підприємства, з яких на час аудиту функціонувало лише 95⁴, інформацією щодо 79 підприємств Академія не володіє, а також 34 господарські товариства, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, з яких на момент аудиту функціонувало тільки 16.

Довідково. Структура НАН України: Президія, апарат Президії, секції, відділення, які координують діяльність науково-дослідних інститутів та інших наукових установ, організацій, підприємств (обсерваторій, ботанічних садів, дендропарків, заповідників, бібліотек, музеїв тощо), об'єктів соціальної сфери, що забезпечують діяльність і перебувають у віданні НАН України.

Станом на 01.10.2021 (за даними форми № 1 «Баланс») у НАН України та її установах і організаціях обліковуються основні засоби балансовою (залишковою) вартістю 33938,3 млн грн (до суми балансу консолідованої звітності включено 185 наукових установ і організацій, у тому числі 178 бюджетних установ і апарат НАН України), на балансі державних підприємств станом на 31.06.2021 – 1218,7 млн гривень.

Проведений Рахунковою палатою у 2017 році в НАН України аудит ефективності управління Національною академією наук України об'єктами державної власності засвідчив низку проблемних питань у сфері управління об'єктами державної власності, зокрема, відсутність належного обліку таких об'єктів державної власності і їх реєстрації, неефективне використання, а також відсутність дієвих заходів щодо збереження державного майна. Актуальними ці питання були і під час аудиту 2021 року.

Зважаючи на істотні ризики в управлінні державним майном установами і організаціями, що віднесені до відання НАН України, Рахункова палата відповідно до статті 98 Конституції України, статей 4, 7, 10 Закону України «Про Рахункову палату», Плану роботи Рахункової палати на 2022 рік, депутатського звернення групи народних депутатів України (Арсенюка О., Германа Д. та інших 18 народних депутатів України) від 18.06.2021 № 101-18/06-21 і доручень для виконання повноважень члена Рахункової палати та забезпечення здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) від 22.07.2021 № 05–43, від 06.08.2021 № 05–46, від 29.11.2021 № 05–67, вдруге провела аудит ефективності управління Національною академією наук України об'єктами державної власності, що мають фінансові наслідки для державного бюджету.

1.2. Мета аудиту: встановити фактичний стан справ щодо управління НАН України об'єктами державної власності; оцінити законність, своєчасність і повноту прийняття управлінських рішень щодо управління об'єктами державної власності, стан обліку, використання і розпорядження об'єктами

³ Науково-дослідні інститути – 126, обсерваторії – 2, ботанічні сади – 3, дендропарки – 3, заповідники – 5, бібліотеки – 2, музеї – 3, інші наукові установи – 34 і апарат НАН України.

⁴ організацій дослідно-виробничої бази – 35 (підприємства – 26, конструкторсько-технологічні організації – 9).

державної власності, переданими установам, підприємствам і організаціям, що віднесені до відання НАН України.

1.3. Предмет аудиту:

- повноваження НАН України з управління об'єктами державної власності та збереження активів;

- кошти державного бюджету за КПКВК 6541020 і 6541030 за період 2019–2020 роки і 9 місяців 2021 року на придбання та утримання об'єктів державної власності, надходження до спеціального фонду державного бюджету НАН України від управління, використання і розпорядження об'єктами державної власності;

- нормативно-правові, розпорядчі й інші акти, що регламентують питання обліку, використання і розпорядження об'єктами державної власності, управлінські рішення з вказаних питань;

- фінансова, бухгалтерська звітність, первинні та інші документи і дані, що стосуються діяльності НАН України, установ, організацій та державних підприємств, віднесених до відання НАН України.

Документи, що прямо чи опосередковано характеризують виконання повноважень щодо розпорядження об'єктами державної власності, за період, необхідний для надання оцінки якості і ефективності управлінських рішень.

Загальний обсяг охоплених⁵ аудитом коштів – 1880,3 млн грн⁶, у тому числі на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 1051,2 млн грн⁷, капітальні видатки – 829,1 млн гривень⁸.

Об'єкти аудиту:

Головний розпорядник бюджетних коштів – НАН України; розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня: Інститут теплофізики, Інститут економіки і прогнозування, Інститут електродинаміки, Інститут газу, Інститут матмашин, Інститут хімії поверхні, Інститут зоології, Інститут чорної металургії, Інститут геотехнічної механіки, ДУ Відділення гідроакустики, Фізико-хімічний інститут, Чорноморський біосферний заповідник, Інститут регіональних досліджень, Карпатське відділення Інституту геофізики, Інститут горючих копалин, Інститут ім. Я. С. Підстригача, ННЦ ХФТІ, Інститут проблем машинобудування, Інститут кріомедицини, Інститут електронної фізики; суб'єкти господарювання: ДП «Сушка», ДВП «Будремкоплект», ДП «Будремсервіс», ДП ЕВП Інституту чорної металургії, ДП СКТБ Інституту геотехнічної механіки, пансіонат «Борей», ДП «Гілея», ДП «Академсервіс-Львів», ДП СКТБ Інституту кріобіології.

За результатами аудиту складено 30 актів, з яких 9 підписано із зауваженнями (НАН України, Інститут теплофізики, Інститут економіки і прогнозування, Інститут електродинаміки, ННЦ ХФТІ, Інститут хімії поверхні,

⁵ Затверджено зі змінами.

⁶ 2019 рік – 601,5 млн грн, 2020 рік – 568,4 млн грн, 2021 рік – 710,2 млн гривень.

⁷ 2019 рік – 331,9 млн грн, 2020 рік – 295,5 млн грн, 2021 рік – 423,8 млн гривень.

⁸ 2019 рік – 269,7 млн грн, 2020 рік – 273,0 млн грн, 2021 рік – 286,4 млн гривень.

Інститут чорної металургії, ДП СКТБ Інституту геотехнічної механіки, ДП «Сушка»).

1.4. Методи аудиту:

- аналіз нормативно-правових актів, розпорядчих й інших документів, що регламентують питання обліку, використання і розпорядження об'єктами державної власності;
- аналіз фінансової, статистичної, бухгалтерської звітності, первинних та інших документів і даних, що стосуються діяльності НАН України, установ, організацій та державних підприємств, віднесених до відання НАН України;
- аналіз матеріалів внутрішнього аудиту і матеріалів щодо реагування на результати попередніх аудитів Рахункової палати;
- опрацювання інформації з відкритих інформаційних джерел, ФДМ;
- опитування посадових осіб об'єктів аудиту;
- огляд об'єктів державної власності.

1.5. Критерії, застосовані під час аудиту:

- ✓ *щодо відбору об'єкту аудиту:*
 - НАН України як вища наукова самоврядна організація України, що заснована на державній власності та наділена правом управління своєю діяльністю, володіє, користується і розпоряджається майном, що перебуває у державній власності та належить Академії на праві господарського відання, головний розпорядник бюджетних коштів;
 - установа (організація), що віднесена до відання НАН України: результати державної атестації наукової установи; обсяг отриманих бюджетних коштів за загальним і спеціальним фондами державного бюджету; наявність в оперативному управлінні земельних ділянок, будівель, споруд та іншого нерухомого майна, а також договорів оренди, інвестиційних договорів; участь у створенні (або наявність) суб'єктів господарювання для забезпечення своїх наукових розробок дослідно-конструкторськими, технологічними та іншими роботами прикладного характеру для впровадження результатів наукових досліджень у практику, виготовлення експериментальних зразків нової техніки (продукції, матеріалів, засобів захисту тощо) та здійснення методичного керівництва ними;
 - державне підприємство: наявність в оперативному управлінні земельних ділянок, будівель, споруд та іншого нерухомого майна, а також договорів оренди, інвестиційних договорів;
- ✓ *щодо результативності* – повнота і своєчасність виконання НАН України повноважень з управління об'єктами державної власності; рівень досягнення економічних показників, визначених фінансовими планами державних підприємств; стан використання і збереження державного майна;
- ✓ *щодо законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень* – відповідність управлінських рішень, розпорядчих актів з питань, що стосуються аудиту, нормам чинного законодавства; дотримання встановлених термінів і повнота прийняття управлінських рішень.

1.6. Початкові обмеження щодо проведення аудиту:

часові: 2019–2020 роки і 9 місяців 2021 року; окремі звітні та аналітичні дані за більш тривалий період;

кількісні: обсяг бюджетних коштів за загальним і спеціальним фондами державного бюджету за КПКВК 6541020 і 6541030 у частині надходжень і видатків, пов'язаних з управлінням об'єктами державної власності, у разі необхідності надання оцінки якості і ефективності управлінських рішень – за іншими бюджетними програмами;

географічні: міста Київ, Дніпро, Херсон, Львів, Харків, Одеса і Ужгород, Херсонська і Закарпатська області;

карантинні: аудит здійснювався з урахуванням вимог постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 № 1236 «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (із змінами і доповненнями), рішення Рахункової палати від 16.03.2020 № 6–1 «Про організацію роботи Рахункової палати на період здійснення заходів щодо запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» та інших нормативно-правових і розпорядчих актів, що визначають протиепідемічні заходи на території України, в окремих випадках у дистанційному режимі із застосуванням засобів електронного та телефонного зв'язку з уповноваженими особами об'єктів контролю.

Термін попереднього вивчення об'єкта та предмета аудиту, проведення контрольного заходу, підготовки і розгляду звіту: з 11.06.2021 по 22.02.2022.

2. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

2.1. Стан реагування на рекомендації Рахункової палати за результатами попереднього контрольного заходу

2.1.1. Висновки.

Із десяти наданих у 2017 році Рахунковою палатою рекомендацій НАН України жодної в повному обсязі не виконано. Як наслідок, низка проблемних питань щодо управління об'єктами державної власності, які на праві господарського відання належать НАН України, є актуальними і на сьогодні, а проведені протягом 2019–2021 років Державною аудиторською службою України і відділом внутрішнього аудиту НАН України аудити засвідчили, що окремі порушення набули системного характеру.

2.1.1.1. Законодавча база.

Правові основи управління об'єктами державної власності визначають закони № 185 і № 3065. Перелік об'єктів державної власності, що входять до майнового комплексу НАН України, затверджено постановою № 226.

2.1.1.2. Виявлений стан справ.

У 2017 році Рахунковою палатою проведено аудит ефективності управління Національною академією наук України об'єктами державної

власності (звіту, затвердженому рішенням Рахункової палати від 10.10.2017 № 21–2, присвоєно гриф «Для службового користування»).

Відповідно до рішення Рахункової палати від 10.10.2017 № 21–2 НАН України рекомендовано вжити заходів щодо ліквідації юридичних осіб – державних підприємств НАН України, які припинили свою діяльність, але не здійснили ліквідаційних процедур; внесення змін до Переліку об’єктів державної власності, що входять до майнового комплексу НАН України, затвердженого постановою № 226, у частині уточнення кількості установ і організацій, що віднесені до сфери управління Академії; проведення суцільної інвентаризації нерухомого майна НАН України; забезпечення роботи електронної системи обліку об’єктів майнового комплексу НАН України для ефективного використання державного майна, у тому числі наданого в оренду; надання дозволів на розміщення організацій НАН України на площах її установ і організацій та звільнення установами і організаціями приміщень, які ними використовуються без дозволу НАН України; проведення аналізу діяльності державних підприємств НАН України, у тому числі щодо сплати ними частини чистого прибутку до державного бюджету; вжиття науковими установами і організаціями Академії заходів щодо наповнення спеціального фонду державного бюджету за КПКВК 6541030; проведення інвентаризації державного нерухомого майна з метою достовірного відображення у формі № 2 б і реєстрації речових прав на нерухоме майно, у тому числі на земельні ділянки; приведення договорів оренди нерухомого майна у відповідність із фактичними площами, зайнятими орендарями, і здійснюваною діяльністю, обов’язкового страхування орендованого майна та здійснення детальних розрахунків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв при визначенні кошторисних призначень з урахуванням площ, що здаються в оренду або передані в користування іншим установам і організаціям НАН України; актуалізації заходів Концепції розвитку НАН України на 2014–2023 роки та плану реалізації її завдань, зокрема в частині підвищення ефективності управління об’єктами майнового комплексу та забезпечення контролю за їх виконанням. **При цьому жодної рекомендації в повному обсязі НАН України не виконано.**

НАН України поінформовано Рахункову палату про розроблення проєкту закону про спрощений порядок ліквідації юридичних осіб, який станом на сьогодні **не прийнято**. Академією також підготовлено оновлений перелік установ, організацій та підприємств⁹, що перебувають у віданні НАН України, але **зміни до Переліку** об’єктів державної власності, що входять до майнового комплексу Національної академії наук України, затвердженого постановою № 226, у частині уточнення кількості установ і організацій, що віднесені до сфери управління Академії, на час аудиту **не внесено**.

⁹ Без юридичних осіб, які НАН України не визнає і про що постійно інформує Держстат та ФДМ та без 74 організацій НАН України, які не перереєструвались після 01.04.2004 і є недіючими.

Академією повідомлено про розроблення та впровадження прикладного програмного забезпечення «Цифрова система управління нерухомим майном НАН України» для упорядкування обліку нерухомого майна НАН України, однак **на сьогодні програма не обслуговується і містить неповні дані щодо майна НАН України. Не працює і реєстр незавершених капітальних інвестицій в необоротні активи НАН**, інформація до аудиту подавалась в ручному режимі за даними наукових установ Академії.

НАН України не володіє інформацією про сплату державними підприємствами частини чистого прибутку до державного бюджету. Академією не усунуто розбіжності показників звітів про виконання фінансових планів, а у зведених показниках про виконання фінансових планів наведено недостовірні дані про їх виконання.

На сьогодні не завершено державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та земельні ділянки наукових установ НАН України.

Вжиті заходи НАН України щодо усунення порушень з питань оренди були неефективними. Як засвідчили перевірки в установах Академії, порушення не усунуто, зокрема, щодо передачі в оренду державного майна за відсутності договорів страхування майна; недотримання умов договорів у частині нарахування штрафних санкцій у вигляді пені або штрафу за несвоєчасну або не в повному обсязі оплату орендної плати орендарями.

Лише у 2021 році постановою Президії НАН України № 218 схвалено Концепцію № 218, а план заходів з її реалізації затверджено 27.10.2021 постановою Президії НАН України № 330.

Отже, НАН України не вжито дієвих заходів щодо виконання рекомендацій Рахункової палати у повному обсязі.

Довідково. Державною аудиторською службою України з 01.01.2016 по 30.06.2019 проведено фінансовий аудит НАН України, який засвідчив низку аналогічних порушень управління об'єктами державної власності. Такі саме порушення встановлено під час перевірок 13 установ відділом внутрішнього аудиту НАН України.

2.1.1.3. Рекомендації НАН України:

- вжити заходів щодо актуалізації переліку об'єктів державної власності, що входять до майнового комплексу Національної академії наук України, затвердженого постановою № 226;
- розробити і затвердити план заходів щодо усунення недоліків та порушень, виявлених під час аудиту НАН України і її установ, із зазначенням чітких термінів виконання і відповідальних осіб.

2.2. Аналіз організаційних засад діяльності Національної академії наук України у сфері управління об'єктами державної власності

2.2.1. Висновки.

НАН України не організовано належного внутрішнього контролю за ефективністю використання та утримання майна, що перебуває в управлінні установ, організацій та підприємств Академії.

У НАН України **не визначено порядку інформування керівництва** про проведену оцінку ризиків та ризики, які потребують прийняття рішень на рівні керівництва, не розроблено **плану заходів** реагування на ідентифіковані ризики в Академії, періодичний **перегляд ризиків** у НАН України **не здійснюється**.

2.2.1.1. Законодавча база.

Для вирішення нагальних проблем діяльності НАН України та її установ, організацій і підприємств постановою Президії НАН України № 187 схвалено Концепцію № 187. Постановою Президії НАН України № 107 затверджено план на 2014 рік та на перспективу до 2018 року з реалізації завдань і заходів Концепції № 187, постановою Президії НАН України № 114 – план заходів на 2019–2023 роки з реалізації Концепції № 187.

Відповідно до статті 9 Закону № 848 керівник наукової установи, зокрема, вирішує питання провадження науковою установою діяльності відповідно до статутних завдань; відповідає за результати діяльності наукової установи перед власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом; здійснює інші повноваження, передбачені статутом (положенням) наукової установи.

Контракт з обраним керівником державної наукової установи укладається власником або уповноваженим ним органом в установленому порядку протягом одного місяця з дня обрання на строк, визначений статутом (положенням) цієї державної наукової установи, але не більше як на п'ять років.

2.2.1.2. Виявлений стан справ.

Основні стратегічні напрями розвитку НАН України, головні завдання і орієнтири її діяльності, заходи їх досягнення викладено в Концепції № 187.

Так, у пункті 5 Концепції № 187 зазначено, що діяльність переважної кількості підприємств НАН України є неефективною, частка замовлень інститутів в загальному обсязі виробництва несуттєва. Значна частина підприємств не працює, перебуває в процесі ліквідації або банкрутства.

Концепцією № 187 визначено 12 стратегічних напрямів розвитку НАН України, серед яких розвиток майнового комплексу НАН України; оптимізація мережі наукових установ і організацій відповідно до показників їх діяльності; матеріально-технічного і інформаційного забезпечення.

Довідково. Відповідно до постанови Президії НАН України № 114 на науково-організаційний відділ Президії НАН України покладено завдання, зокрема, щодо моніторингу стану виконання плану заходів з реалізації Концепції № 187 та подання щороку до 15 червня і 20 грудня інформації про підсумки його виконання до Президії НАН України, а також систематичної підготовки пропозицій щодо його оновлення актуальними заходами.

З 2019 року по грудень 2021 року Академією проведено **одне засідання** Президії НАН України (10.04.2019), на якому розглядалися найважливіші результати реалізації протягом 2014–2018 років Концепції № 187 та затверджено план заходів з реалізації Концепції № 187 на 2019–2023 роки. При цьому реалізація заходів, затверджених планом на 2019–2023 роки, у 2019–2020 роках та станом на 01.12.2021 жодного разу на засіданнях Президії НАН України **не розглядалася**.

Довідково. З 01.01.2019 по 19.10.2021 Президією та Бюро Президії НАН України підготовлено 133 постанови та 354 розпорядження з питань, що стосуються управління державним майном та підстав для користування майном.

Аудит засвідчив, що з одинадцяти пунктів розділу «Майновий комплекс», передбачених планом заходів на 2019–2023 роки з реалізації Концепції № 187, станом на 01.11.2021 **виконано у повному обсязі** лише 4, **частково – 5, не виконано – 2.**

Так, наприклад, в тестовому режимі першої черги працювала Цифрова система управління нерухомим майном НАН України, яка на час аудиту для контролю ефективності використання організаціями НАН України нерухомого майна, автоматизації процесів укладання договорів оренди та створення електронного реєстру договорів оренди майна НАН України не могла використовуватися, оскільки містила неповні дані. **Актуалізація даних не здійснюється через відсутність фінансових ресурсів на її технічне обслуговування.**

Проведення перевірок фактичного використання нерухомого майна організаціями НАН України, користувачами та орендарями **призупинено через запровадження карантинних обмежень.**

Академія щороку розпорядженнями зобов'язує керівників організацій НАН України провести завершення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна НАН України та державної реєстрації речових прав. Однак **через відсутність коштів**, необхідних на проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна Академії, **рішення Президії НАН України виконуються дуже повільно.**

Крім того, **методичні підходи** для диференційованої оцінки ефективності використання та збереження майна НАН України **та критерії** такої оцінки на сьогодні **не розроблено.**

Проект цільової програми з проведення енергоаудиту споруд Академії та рекомендації з підвищення енергоефективності у 2019–2020 роках та станом на 01.11.2021 **не підготовлено** та на розгляд Бюро Президії НАН України не надано.

Постановою Президії НАН України № 330 27.10.2021 затверджено план заходів з реалізації Концепції № 218. **При цьому низку заходів, які НАН України не виконано у попередні роки, виключено з плану заходів з реалізації Концепції № 218, окремі заходи викладено у новій редакції, також додатково включено заходи, виконання яких передбачалося Концепцією № 187, але їх не було включено до плану заходів з її реалізації, та відповідно не виконано, в попередні роки.**

Так, до розділу «Упорядкований майновий комплекс, його ефективне використання» плану заходів з реалізації Концепції № 218 **додатково включено заходи**, щодо проведення переоцінки нерухомого майна НАН України у випадках, коли залишкова балансова вартість об'єктів оренди є несправедливою, дорівнює нулю чи менше 10 відс. їхньої первісної балансової вартості (термін реалізації – 2021–2024 роки); підготовка пропозицій щодо перепрофілювання окремих об'єктів нерухомого майна НАН України з

використанням Цифрової системи управління нерухомим майном НАН України (2021–2025 роки); підготовка змін до Бюджетного кодексу в частині спрямування коштів, отриманих від продажу нерухомого майна установ та організацій на проведення основної діяльності установ та організацій, НАН України (2021 рік); передбачення у бюджетних запитах обов’язкового фінансування поточного та капітального ремонтів будівель наукових установ НАН України, які перебувають у критичному технічному стані, а також приведення до сучасних вимог засобів протипожежної безпеки (2021–2025 роки); формування перспективних показників забезпечення службовим житлом працівників НАН України (2021 рік); розширення практики будівництва і залучення інвесторів житла на земельних ділянках, що знаходяться в постійному користуванні установ НАН України (2021–2025 роки); забезпечення внесення до електронної системи повної інформації про об’єкти, що пропонуються для передачі в оренду (2021–2025 роки).

При цьому з Концепції № 218 та плану заходів з її реалізації **виключено заходи**, які передбачають створення електронного реєстру договорів оренди майна НАН України; розроблення і запровадження методичних підходів до диференційованої оцінки ефективності використання та збереження майна НАН України та критеріїв такої оцінки; запровадження автоматизованої системи моніторингу та критеріїв контролю за ефективним використанням майна НАН України; підготовку цільової програми з проведення енергоаудиту споруд НАН України та рекомендацій з підвищення енергоефективності.

Отже, **низку актуальних заходів, які забезпечать контроль за використанням майна НАН України, у Концепції № 218 не передбачено.**

Аудитом встановлено, що в порушення абзацу дванадцятого частини четвертої статті 9 Закону № 848 контракти НАН України з керівниками 11 наукових установ¹⁰ станом на 01.11.2021 **не укладено.**

Крім того, аудит в Інституті чорної металургії засвідчив, що директор Інституту майже весь досліджуваний період виконував повноваження без контракту, який укладено лише в червні 2021 року, що є порушенням **вимоги абзацу дванадцятого частини четвертої статті 9 Закону № 848.**

У порушення пункту 2.2.16. та пункту 3.1. статуту Інституту чорної металургії структура закладу не розроблялась та НАН України не затверджувалась. Не затверджувалась і структура ДП СКТБ Інституту геотехнічної механіки та Експериментально-виробничого підприємства Інституту чорної металургії, що є недотриманням **статті 64 Господарського кодексу.**

Відділом внутрішнього аудиту НАН України¹¹ протягом 2019–10 місяців 2021 року проведено аудит у 23 установах, організаціях і на

¹⁰ Інститут технічної механіки, Придніпровський науковий центр, Інститут регіональних досліджень, ДП ДНД центр прикладної інформатики, Інститут археографії та джерелознавства, Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов, Інститут геохімії, Науковий центр з медико-біотехнічних проблем, Київський будинок вчених, Інститут проблем штучного інтелекту, Інститут проблем матеріалознавства.

підприємствах НАН України, з них у 13 перевірялося питання управління державним майном і встановлено низку порушень при використанні такого майна. Однак установи повільно реагують на зауваження Академії. Порушення набули системного характеру.

У НАН України **не визначено порядку інформування керівництва** про проведену оцінку ризиків та про ризики, які потребують прийняття рішень на рівні керівництва, **не розроблено плану заходів** реагування на ідентифіковані ризики, **не здійснюється періодичний перегляд ризиків** у НАН України. Отже, створена НАН України система контролю за діяльністю установ, організацій і підприємств, які віднесені до її відання, потребує удосконалення.

2.2.1.3. Рекомендації НАН України:

- забезпечити контроль за виконанням Концепції № 218 та плану заходів з її реалізації, зокрема в частині підвищення ефективності управління об'єктами майнового комплексу (у тому числі забезпечення прозорого обліку об'єктів державної власності, які держава передала у безстрокове безоплатне користування НАН України та її установам і організаціям, контролю за ефективним використанням та збереженням цих об'єктів);

- вжити заходів щодо укладання/перегляду в установленому порядку контрактів з обраними керівниками наукових установ з НАН України, у тому числі з урахуванням досягнутих ними результатів управління об'єктами державної власності.

2.3. Аналіз планування і затвердження видатків на утримання об'єктів державної власності і їх використання

2.3.1. Висновки.

Окремими науковими установами НАН України не забезпечено належного планування видатків у 2019–2021 роках за КПКВК 6541030 на утримання та збереження об'єктів державної власності, до Академії проєкти кошторисів подавалися за відсутності обґрунтованих розрахунків.

2.3.1.1. Законодавча база.

Пунктом 22 Порядку № 228 визначено, що показники видатків бюджету та надання кредитів з бюджету, що включаються до проєкту кошторису, повинні бути обґрунтовані відповідними розрахунками за кожним кодом економічної класифікації видатків бюджету або класифікації кредитування бюджету і деталізовані за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю.

Обсяги надходжень до спеціального фонду проєкту кошторису визначаються на підставі розрахунків, які складаються за кожним джерелом доходів (пункт 17).

¹¹ Чисельність відділу внутрішнього аудиту – 6 шт. од., у 2019–2020 роках фактично працювало 4 особи, у 2021 році – 5 осіб.

Абзацом четвертим пункту 49 Порядку № 228 встановлено: зміни до спеціального фонду кошторису вносяться у разі, коли загальний обсяг фактичних надходжень бюджетних коштів до цього фонду разом з обсягом залишків бюджетних коштів на його рахунках на початок року буде більший, ніж відповідні надходження, враховані у кошторисі на поточний бюджетний період. При цьому в спеціальному фонді кошторису уточнений обсяг видатків бюджету та надання кредитів з бюджету повинен дорівнювати сумі уточненого обсягу надходжень з урахуванням залишків бюджетних коштів на початок року (у редакції станом на 20.11.2021).

Згідно з пунктом 6 Загальних вимог № 1536 результативні показники, зокрема, мають висвітлювати кількісні та якісні характеристики результатів, яких планується досягти за відповідний бюджетний період, об'єктивно та реалістично відображати особливості та специфіку діяльності головного розпорядника, висвітлювати результати його діяльності в галузях (сферах діяльності).

2.3.1.2. Виявлений стан справ.

У паспортах бюджетної програми за КПКВК 6541030 на 2019–2021 роки НАН України затвердила, зокрема, завдання щодо розвитку наукової інфраструктури та утримання майнового комплексу Академії і визначила відповідні напрями використання бюджетних коштів, показники затрат, продукту, ефективності, якості. За спеціальним фондом цієї бюджетної програми на 2019–2021 роки НАН України визначила, зокрема, такі напрями використання бюджетних коштів: «Утримання, облаштування, ремонт та придбання майна», та «Організація додаткової (господарської) діяльності». При цьому, незважаючи на те, що у 2019 році заплановано за спеціальним фондом на вказані напрями – 303008,1 тис. грн, у 2020 році – 338995,6 тис. грн, у 2021 році – 360100,7 тис. грн, **Академією не визначено показників затрат, продукту, ефективності і якості, що унеможлиблює здійснення аналізу ефективності використання коштів за цими напрямками.**

Довідково. Так, затверджено лише результативні показники: «кількість установ НАН України, що потребують проведення першочергових робіт», «витрати на будівництво, ремонт та реконструкцію комплексу об'єктів на території Національного дендрологічного парку «Софіївка», «кількість проведених заходів з підтримки розвитку наукової інфраструктури», «кількість побудованих, відремонтованих та реконструйованих об'єктів на території Національного дендрологічного парку «Софіївка», «середні витрати на проведення ремонтних робіт на одну установу» та «середні витрати на проведення 1-ого заходу з підтримки розвитку наукової інфраструктури» (2019 рік), «рівень виконання першочергових ремонтних робіт і заходів з підтримки наукової інфраструктури», «рівень завершення будівництва, ремонту та реконструкції комплексу об'єктів на території Національного дендрологічного парку «Софіївка».

У паспортах бюджетної програми за КПКВК 6541020 на 2019, 2020 та 2021 роки НАН України взагалі не затверджено завдань щодо утримання майнового комплексу Академії, відповідно, не визначено напрямів використання бюджетних коштів на утримання, облаштування, ремонт, придбання майна та результативних показників (показників затрат, продукту,

ефективності, якості). Через невизначення у паспорті завдань щодо утримання майнового комплексу НАН України і відповідних результативних показників неможливо оцінити ефективність виконання цієї бюджетної програми в частині управління об'єктами державної власності та збереження активів.

Невизначення показників, які б надали можливість здійснити оцінку ефективності бюджетних програм за КПКВК 6541020 і 6541030 в частині управління об'єктами державної власності та збереження активів, висвітлити кількісні та якісні характеристики результатів, яких планується досягти за відповідний бюджетний період, об'єктивно та реалістично відобразити особливості та специфіку діяльності головного розпорядника в цій сфері, є порушенням пункту 6 Загальних вимог № 1536.

Довідково. За інформацією НАН України, з ініціативи Департаменту державного бюджету Міністерства показники, що стосуються напряму «Утримання, облаштування, ремонт, придбання майна за рахунок коштів, отриманих за оренду», при погодженні паспортів бюджетних програм виключено.

На 2019–2021 роки НАН України визначила загальну потребу в коштах за КПКВК 6541020 і 6541030 у сумі **18452035,5 тис. грн**, у тому числі за загальним фондом – 15594725,4 тис. грн, спеціальним фондом – 2857310,1 тис. гривень.

При цьому всупереч вимогам пункту 22 Порядку № 228 окремими розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня до проєктів кошторисів на 2019, 2020 і 2021 роки за КПКВК 6541030 **включено видатки у загальній сумі 10613,5 тис. грн** (загальний фонд – 10130,5 тис. грн, спеціальний фонд – 483,0 тис. грн), **необґрунтовані розрахунками за кожним кодом економічної класифікації і недеталізовані за видами та кількістю, зокрема в частині оплати капітальних видатків.**

Довідково. Наприклад, відсутність розрахунків до проєктів кошторисів підтверджено аудитами в Інституті теплофізики – 4000,0 тис. грн¹², Інституті регіональних досліджень – 6130,5 тис. грн¹³, Інституті горючих копалин – 483,0 тис. гривень¹⁴.

Згідно із законами України про державний бюджет на 2019, 2020 і 2021 роки (зі змінами) НАН України затверджено у кошторисах **видатки за КПКВК 6541020 і 6541030 – 14148775,2 тис. грн**, у тому числі за загальним фондом – 11291465,1 тис. грн, спеціальним фондом – 2857310,1 тис. гривень.

Визначена НАН України загальна потреба за рахунок коштів загального фонду (зі змінами) на 2019, 2020 і 2021 роки забезпечена за поточними видатками за КПКВК 6541020 на 95,5, 83,2 і 94,8 відс. відповідно, за КПКВК 6541030 (з урахуванням перерозподілу видатків у 2019 і 2021 роках) – на 74,0, 76,5 і 83,5 відс. відповідно. Потреба в капітальних видатках (зі змінами) на 2019–2021 роки за загальним фондом за КПКВК 6541020 не планувалася, за КПКВК 6541030 (з урахуванням перерозподілу видатків у 2019 і

¹² 2019 рік – 2000,0 тис. грн, 2020 рік – 2000,0 тис. гривень.

¹³ 2019 рік – 586,5 тис. грн, 2020 рік – 5544,0 тис. гривень.

¹⁴ 2019 рік – 193,0 тис. грн, 2020 рік – 190,0 тис. грн, 2021 рік – 100,0 тис. гривень.

2021 роках) забезпечена на 7,3, 11,8 і 18,0 відс. відповідно. **За спеціальним фондом** потреба Академії врахована у повному обсязі (додаток 1).

Відповідно до планів використання бюджетних коштів на 2019, 2020 і 2021 роки НАН України (зі змінами) за двома бюджетними програмами Академія затвердила видатки на оплату комунальних послуг і енергоносіїв та капітальні видатки за загальним фондом у сумі 629209,2 тис. грн, за спеціальним – 1251094,4 тис. гривень.

Потреба в капітальних видатках (зі змінами) на 2019–2021 роки за КПКВК 6541030 запланована у сумі 1496546,0 тис. грн і забезпечена лише на 12,5 відсотків.

Довідково. У розрізі напрямів використання коштів за загальним фондом за капітальними видатками потреба на 2019, 2020 і 2021 роки забезпечена на придбання обладнання і предметів довгострокового використання – на 21,7, 24,9 і 31,6 відс. відповідно; на капітальне будівництво інших об'єктів – на 9,2, 66,4 і 80,7 відс. відповідно; капітальний ремонт інших об'єктів – на 9,1, 4,0 і 10,3 відс. відповідно; реконструкцію та реставрацію інших об'єктів 0,5, 6,4 і 16,5 відс. відповідно; на реставрацію пам'яток культури, історії та архітектури потреба частково забезпечена лише на 2019 рік – 8,2 відсотка.

За загальним фондом потреба на 2019, 2020 і 2021 роки на придбання обладнання надавалася майже всіма науковими установами (до 90,0 відс.), на проведення капітальних ремонтів і реконструкцію – 36, 39 і 40 підвідомчими науковими установами відповідно, цю потребу забезпечено частково лише 8 установам у кожному році.

Довідково. Наприклад, потребу Бібліотеки ім. В. І. Вернадського забезпечено у 2019 році – на 2,1 відс., у 2021 році – на 17,0 відс.; Бібліотеки ім. В. Стефаника у 2019 році – на 5,6 відс., у 2020 році – на 4,3 відс., у 2021 році – на 34,0 відс.; Інституту мікробіології і вірусології у 2019 році – на 66,7 відс.; Наукового гідротехнічного центру у 2021 році – на 127,6 відсотки.

За спеціальним фондом за двома КПКВК заплановано (зі змінами) 641910,0 тис. грн (15,8 відс. загальної суми запланованих видатків).

Отже, затвердження у державному бюджеті для НАН України незначних обсягів капітальних видатків за загальним фондом негативно впливає на розвиток Академії, унеможливорює оновлення основних фондів наукових установ, належне утримання переданих об'єктів державної власності. Видатки виділяються лише на оплату праці наукового складу Академії та її наукових установ і частково на оплату комунальних послуг, соціальне забезпечення.

З метою утримання об'єктів державної власності за рахунок коштів загального фонду НАН України планувала видатки на оплату комунальних послуг та енергоносіїв.

Зокрема, визначена НАН України, за поданням розпорядників коштів нижчого рівня, загальна потреба у видатках на оплату комунальних послуг та енергоносіїв за КПКВК 6541030 на початок 2019, 2020 і 2021 років була забезпечена за загальним фондом – на 5,2, 52,3 і 73,2 відс. відповідно, за спеціальним фондом – на 114,3, 107,2 і 98,6 відс. відповідно; за КПКВК 6541020 за загальним фондом – на 89,2, 87,5 і 100,0 відс. відповідно, за спеціальним – по 100,0 відс. відповідно. З урахуванням внесених змін до

кошторисів протягом відповідних років за КПКВК 6541030 за загальним фондом у 2019 і 2021 роках забезпечення потреби у видатках на оплату комунальних послуг збільшено – **39,7 відс.** від загальної потреби, визначеної в бюджетному запиті, за січень-вересень 2021 року – **74,2 відс.**, у 2020 році затверджені видатки зменшено на 45253,0 тис. грн (14,7 відс.) і потребу забезпечено на **37,6 відс.** визначеної у бюджетному запиті (додаток 2).

Довідково. Так, на утримання 154 наукових установ¹⁵ на 2019–2021 роки НАН України заплановано (зі змінами) 442033,9 тис. грн (4,0 відс. загальної суми запланованих видатків). На утримання 140 наукових установ¹⁶ за спеціальним фондом видатки на оплату комунальних послуг та енергоносіїв становили 609184,4 тис. грн (15,0 відс. загальної суми запланованих).

Утримання майнового комплексу НАН України також забезпечується за рахунок коштів спеціального фонду, зокрема, плануються і здійснюються видатки на утримання, облаштування, ремонт, придбання майна за рахунок коштів, отриманих за оренду та від здійснення додаткової (господарської) діяльності.

Загалом за спеціальним фондом за двома бюджетними програмами на 2019–2021 роки заплановано надходжень до спеціального фонду (зі змінами) на загальну суму 4052040,2 тис. грн (додаток 3).

Проте у порушення пункту 17 Порядку № 228 4-ма науковими установами не подано до проєкту кошторису відповідних розрахунків надходжень до спеціального фонду на загальну суму **46193,5 тис. гривень.**¹⁷

Довідково. Відсутність деталізованих розрахунків обсягів надходжень підтверджено аудитами в ННЦ ХФТІ – 27571,3 тис. грн, Інституті регіональних досліджень – 6452,2 тис. грн (від додаткової (господарської) діяльності), Інституті теплофізики – 10800,0 тис. грн (від оренди майна), Інституті горючих копалин – 1370,0 тис. грн (від виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт за господарськими договорами).

До спеціального фонду НАН України та її установ за 2019–2020 роки і січень-вересень 2021 року надійшло 2831977,8 тис. грн, видатки становлять 2705641,1 тис. гривень. При цьому, **план надходжень у 2019–2020 роках виконано на 74,6 відс., за січень-вересень 2021 року – на 61,1 відсотка.**

Джерелами наповнення спецфонду є надходження від послуг згідно з основною діяльністю (у тому числі за проведення науково-дослідних, дослідно-конструкторських та інших робіт за договорами, наукової та науково-технічної експертизи, підготовку наукових кадрів тощо) – 45,5 відс. загальної суми надходжень; надходження від оренди майна – 20,4 відс.3 господарської діяльності (послуги з інженерного та господарського забезпечення орендарів, відшкодування орендарями податку на землю і комунальних послуг, виробничо-технічні послуги) – 7,3 відс.; благодійні внески – 23,4 відс.; надходження для виконання цільових заходів – 2,8 відс. (зокрема, стипендія

¹⁵ За загальним фондом за КПКВК 6541020 – апарат Президії НАН України; за КПКВК 6541030: 2019 рік – 147, 2020 рік – 146, 2021 рік – 153 підвідомчі наукові установи.

¹⁶ За спеціальним фондом за КПКВК 6541020 – апарат Президії НАН України; за КПКВК 6541030: 2019 рік – 142, 2020 рік – 142, 2021 рік – 139 підвідомчих наукових установ.

¹⁷ 2019 рік – 8793,9 тис. грн, 2020 рік – 18178,9 тис. грн, 2021 рік – 19220,7 тис. гривень.

Президента України молодим ученим НАН України тощо), реалізації майна (крім нерухомого) – 0,6 відсотка.

Зміцнення матеріально-технічної бази Академії здійснюється переважно за рахунок надходжень від оренди державного майна, але незначна сума цих надходжень (20,4 відс. загальної суми всіх надходжень) та невиділення капітальних видатків за загальним фондом у запланованих обсягах не забезпечують належної підтримки стану будівель і споруд НАН України, більшість з яких має історичну цінність і розташована у центрі великих міст.

Довідково. Аналіз структури проведених видатків за спеціальним фондом засвідчив, що протягом 2019 року – січня-вересня 2021 року 38,7 відс. видатків спрямовано на виплату заробітної плати з нарахуваннями; на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 11,7 відс.; придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю – 9,5 відс., оплату послуг (крім комунальних) – 9,1 відс. та інші поточні видатки – 3,7 відс.; дослідження і розробки, окремі заходи з реалізації державних (регіональних) програм – 5,1 відсотка. При цьому капітальні видатки становили у 2019 році – 20,7 відс., 2020 році – 18,8 відс., за січень-вересень 2021 року – 16,0 відсотка.

Водночас за двома бюджетними програмами за 2019, 2020 і січень-вересень 2021 року план за видатками загалом виконано на 72,7, 70,9 і 57,3 відс. відповідно, зокрема, на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – на 64,7, 55,8 і 39,7 відс. відповідно, на капітальні видатки – 84,6, 81,8 і 67,4 відс. відповідно.

Аудитами в наукових установах також встановлено, що **всупереч вимогам абзацу четвертого пункту 49 Порядку № 228 двома науковими установами не вносилися відповідні зміни до кошторису при перевищенні фактичного обсягу власних надходжень до спеціального фонду кошторису (з урахуванням залишку бюджетних коштів на його рахунках на початок року) над затвердженими кошторисними призначеннями на загальну суму 29934,9 тис. гривень¹⁸.**

Довідково. Зазначене підтверджено аудитами в ННЦ ХФТІ – 29933,3 тис. грн, Інституті ім. Я. С. Підстригача – 1,6 тис. гривень.

У 2019 і 2020 роках у цілому за двома бюджетними програмами за загальним фондом не використано 5204,3 тис. грн, з них на оплату комунальних послуг – 1794,6 тис. грн¹⁹, капітальні видатки – 291,8 тис. гривень²⁰.

Довідково. У 2020 році за КПКВК 6541020 (КЕКВ 2270 «Оплата комунальних послуг та енергоносіїв») утворилась економія на суму 642,0 тис. грн у зв'язку з економним використанням комунальних послуг. НАН України листом від 13.11.2020 № 14/1613–6 звернулася до Мінфіну з пропозицією щодо перерозподілу видатків між КЕКВ у межах обсягу бюджетних призначень, передбачених річним розписом Державного бюджету України на 2020 рік. Мінфіном цю пропозицію не підтримано.

Незважаючи на затвердження бюджетних асигнувань з дефіцитом до потреби (в частині комунальних послуг та енергоносіїв, капітальних

¹⁸ 2019 рік – 12223,3 тис. грн, 2020 рік – 17711,6 тис. гривень.

¹⁹ 2019 рік: КПКВК 6541030 – 425,1 тис. грн; 2020 рік – 1369,5 тис. грн (КПКВК 6541020 – 642,0 тис. грн, КПКВК 6541030 – 727,5 тис. гривень).

²⁰ КПКВК 6541030: 2019 рік – 53,8 тис. грн, 2020 рік – 238,0 тис. гривень.

видатків), через неоперативне управління коштами науковими установами та НАН України у 2019–2020 роках не використано 1444,4 тис. грн (2019 рік – 478,9 тис. грн, 2020 рік – 965,5 тис. грн), що є неефективним управлінням бюджетними коштами.

Крім того, неефективні управлінські рішення трьох наукових установ²¹ щодо несвоєчасного проведення звіряння розрахунків з постачальниками комунальних послуг призвели до відволікання бюджетних коштів і утворення дебіторської заборгованості станом на 01.01.2019 на суму 8,8 тис. грн, 01.01.2020 – 3,3 тис. грн, 01.01.2021 – 204,1 тис. грн, з яких 8,8 і 3,3 тис. грн у 2019 і 2020 роках і 204,1 тис. грн у 2021 році повернено постачальниками науковим установам і перераховано останніми до бюджету.

Встановлено, що у складі дебіторської заборгованості за КПКВК 6541020 (КЕКВ 3120 «Капітальне будівництво») за загальним фондом станом на 01.01.2019, 01.01.2020, 01.01.2021 і 01.10.2021 рахувалася прострочена дебіторська заборгованість на суму 6993,2 тис. грн, яка утворилась внаслідок незатвердження з 2009 року бюджетної програми за КПКВК 6541830 «Забезпечення житлом для вчених НАН України».

Довідково. Згідно з листом Мінфіну від 09.06.2009 № 31–17020–206–10/15413 дебіторську заборгованість перереєстровано за за КПКВК 6541020.

Прострочена дебіторська заборгованість за інвестування в порядку пайової участі будівництва квартир рахується, зокрема, за Інститутом прикладної математики і механіки за договором від 10.12.2007 № 100/12–07, укладеним з ТОВ НВП «Донбасметал» – 999,9 тис. грн, за НТК Інституту монокристалів за двома договорами, укладеними з ТОВ «Моноліт» Будівельний альянс» – 5993,3 тис. гривень. Боржників визнано банкрутами, ліквідаційні процедури завершено.

Довідково. У зв'язку з поданою весною 2021 року до Господарського суду скаргою на дії арбітражного керуючого та оскарження в Східному апеляційному господарському суді матеріали справи ТОВ «Моноліт» Будівельний альянс» на час аудиту були в апеляційній інстанції.

Аудит засвідчив: НАН України як головним розпорядником бюджетних коштів упродовж 2019–9 місяців 2021 року не забезпечено належного виконання повноважень у частині контролю за ефективним і результативним використанням коштів державного бюджету підвідомчими науковими установами, які отримували фінансування за КПКВК 6541030. Як наслідок, окремими науковими установами кошти державного бюджету використовувалися з порушенням вимог чинного законодавства, непродуктивно і нерезультативно.

Загалом, через неналежний контроль НАН України, науковими установами допущено низку порушень (додаток 4), зокрема, використано непродуктивно 549,1 тис. грн, нерезультативно – 49,0 тис. грн, недоотримано 6,0 тис. грн доходів, зайві витрати становили 7,2 тис. грн, не отримано

²¹ Станом на 01.01.2019 і 01.01.2020 на суму 8,8 і 3,3 тис. грн відповідно Науковий гідрофізичний центр, станом на 01.01.2021 на суму 205,1 тис. грн (Інститут біоорганічної хімії та нафтохімії – 155,1 тис. грн, Інститут монокристалів – 49,0 тис. гривень).

відшкодування витрат за надані комунальні послуги – 10,3 тис. грн, втрачено можливість додаткового отримання доходів на суму 856,9 тис. грн, списано нерухомого майна без рішення суб'єкта управління майном (НАН України) на суму 163,8 тис. грн, завищено на 5906,42 тис. грн вартість основних засобів, безпідставно нараховано амортизацію на об'єкт, що є незавершеним капітальним будівництвом, – 324,6 тис. грн, списано дебіторську заборгованість без проведення інвентаризації розрахунків – 112,4 тис. гривень.

Встановлено факти порушення ведення бухгалтерського обліку на суму 2355,6 тис. грн, що призвело до викривлення даних бюджетної і фінансової звітності на суму 75,6 тис. грн і **відповідно до пунктів 32 і 33 статті 116 Бюджетного кодексу є порушенням бюджетного законодавства**, а також факти недостовірного внесення даних до фінансової звітності, що спричинило її викривлення на 2428,9 тис. гривень.

Під час аудиту проведено огляд державного майна підвідомчих наукових установ і виявлено розбіжність між даними бухгалтерського обліку і фактичною наявністю майна, що свідчить про неякісне проведення науковими установами річних інвентаризацій. Зокрема, встановлено **лишки нерухомого майна у кількості 16 од.** (11 споруд загальною площею 1663,0 кв. м, 3 металеві споруди, два асфальтовані майданчики загальною площею 0,7023 га), з яких під час аудиту оцінено й оприбутковано лише 3 металеві споруди на суму 4,5 тис. гривень.

Інститутом електронної фізики у **порушення** вимог пункту 5 розділу III П(С)БОДС № 121 і пункту 1 розділу V Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів державного сектору, затверджених наказом Мінфіну від 23.01.2015 № 11, для **621 об'єкта основних засобів з нульовою залишковою вартістю**, що продовжують використовуватися, **не визначено ліквідаційної вартості**.

Карпатським відділенням Інституту геофізики у **порушення** вимог пункту 10 розділу II П(С)БОДС № 121 і розпорядження Президії НАН України № 684 **не здійснено переоцінки 393 об'єктів основних засобів**, які обліковуються на балансі. При цьому керівник цієї установи не скористався правом визначення справедливої вартості майна, за якою його можна продати або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату.

Через неухвалення ефективних управлінських рішень щодо переоцінки нерухомого майна (за наявності його незалежної оцінки) **на 14465,2 тис. грн занижено вартість активів** Інституту проблем машинобудування.

2.3.1.3. Рекомендації НАН України:

- здійснювати при плануванні надходжень та видатків за КПКВК 6541020 деталізовані розрахунки до проєкту кошторису і кошторису НАН України, а також вимагати проведення аналогічних розрахунків від розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня за КПКВК 6541030;

- забезпечувати спільно з установами і організаціями НАН України ефективне управління бюджетними коштами;

- вжити заходів щодо здійснення контролю за ефективним використанням державного майна, якісним проведенням інвентаризації, правильністю ведення його обліку та складання звітності.

2.4. Оцінка стану обліку об'єктів державної власності.

2.4.1. Висновки.

НАН України не забезпечено належного виконання повноважень з управління об'єктами державної власності в частині забезпечення контролю за проведенням інвентаризації і переоцінки нерухомого майна у випадках, коли залишкова вартість цих об'єктів дорівнює нулю або суттєво відрізняється від їх справедливої вартості, на річну дату балансу та достовірністю обліку цих об'єктів. Як наслідок, 127 науковими установами до форми № 2 б внесено дані про 2241 од. нерухомого майна з нульовою залишковою вартістю; двома науковими установами не обліковано в бухгалтерському обліку 20 од. нерухомого майна площею 1995,8 кв. м і п'ятьма установами – 10 земельних ділянок загальною площею 21561,6633 га, вісьма науковими установами, незважаючи на відображення в бухгалтерському обліку 230 од. нерухомого майна площею 859 977,54 кв. м і вартістю 106 239,46 тис. грн, відповідні дані не внесено до форми № 2 б.

Запроваджена Цифрова система управління нерухомим майном НАН України не оновлюється через припинення її технічного обслуговування, відповідно, не містить повної та актуальної інформації про майновий комплекс НАН України.

2.4.1.1. Законодавча база.

Положення про Реєстр держвласності затверджено Постановою № 467. З метою формування Реєстру держвласності Постановою № 1121 затверджено Методику проведення інвентаризації об'єктів державної власності. Наказом № 197 з метою формування, ведення та наповнення Реєстру держвласності затверджено форми, зокрема № 2 б «Відомості про державне майно», № 2 у «Інформація щодо державного майна», № 2 р «Інформація стосовно державного майна, щодо якого прийнято управлінські рішення».

Відповідно до статті 6 Закону № 185 НАН України як уповноважений орган управління, зокрема, веде облік об'єктів державної власності, що перебувають в його управлінні; забезпечує надання розпоряднику Єдиного реєстру відомостей про об'єкти державної власності для формування і ведення зазначеного реєстру; забезпечує оформлення прав на земельні ділянки (у разі відсутності необхідних документів) та уточнення меж земельних ділянок державних і казенних підприємств, державних установ, організацій та об'єктів нерухомості (будівлі, споруди), що не увійшли до статутних капіталів господарських товариств, утворених у процесі корпоратизації державних підприємств.

Розпорядженнями НАН України № 2 і № 549 зобов'язано керівників установ, підприємств, на балансі яких обліковується нерухоме майно, забезпечити проведення суцільної інвентаризації нерухомого майна; провести

переоцінку нерухомого майна НАН України у випадках, коли залишкова вартість цих об'єктів дорівнює нулю або суттєво відрізняється від їх справедливої вартості на річну дату балансу; формування переліку нерухомого майна НАН України на підставі даних, внесених до автоматизованої системи «Юридичні особи» відповідно до класифікаторів, затверджених ФДМ, та подання управління справами НАН України відомостей про нерухоме майно за формою № 2 б.

Управлінням справами НАН України спільно з Центром практичної інформатики НАН України розроблено та впроваджено прикладне програмне забезпечення – «Цифрова система нерухомого майна НАН України», яке функціонує в онлайн-режимі з використанням «хмарних» технологій та системи управління базами даних, розміщене на інтернет-сервері Академії nas.gov.ua. та спрямоване забезпечити збір і підтримку в актуальному стані інформації та документів про нерухоме майно НАН України, у тому числі про земельні ділянки, які перебувають у користуванні організацій НАН України, а також інформації про використання цього майна в статутній та іншій господарській діяльності організацій Академії.

2.4.1.2. Виявлений стан справ.

НАН України облік об'єктів державної власності здійснює в Реєстрі держвласності за допомогою АС «Юридичні особи». Підставою для формування Реєстру держвласності є дані форми № 2 б, які формуються за результатами проведеної установами і підприємствами щорічної інвентаризації.

Академією також розроблено і впроваджено першу чергу «Цифрова система нерухомого майна НАН України», до якої станом на 01.02.2021 106 із 214 організацій-балансоутримувачів нерухомого майна внесено частково відомості та документи. Однак через припинення технічного обслуговування Центром практичної інформатики²² станом на момент аудиту система не містила повної та актуальної інформація про майновий комплекс НАН України.

Дані щодо кількості і вартості майна НАН України (за формою № 2у) «Інформація щодо державного майна» (далі – форма 2 у) наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Зведені дані щодо кількості і вартості майна НАН України станом на 01.10.2021

тис. грн

К-ть установ, організацій, підприємств НАН	Всього нерухомого майна		У тому числі									
			будівлі		інженерні споруди		земельні ділянки		незавершене будівництво		інше майно, на яке поширено режим нерухомої речі	
	к-ть	первісна вартість	к-ть	первісна вартість	к-ть	первісна вартість	к-ть	первісна вартість	к-ть	первісна вартість	к-ть	первісна вартість
232	7202	107066238	4363	80501374	2003	726921	439	25787372	11	24031	386	26540
222	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

²² У стані припинення шляхом приєднання до Інституту програмних систем НАН України.

Як свідчать дані таблиці, станом на 01.10.2021 в оперативному управлінні 232 установ, організацій та підприємств, що віднесені до відання НАН України, обліковується 7202 од. нерухомого майна первісною вартістю 107 066 238 тис. грн, у тому числі 945 од. нерухомого майна первісною вартістю 4 606 847,61 тис. грн на території окремих районів Донецької і Луганської областей та території АР Крим і м. Севастополя²³. **На балансі 222 організацій і підприємств НАН України майно не обліковується.**

Довідково. На території АР Крим і м. Севастополя – 709 од. первісною вартістю 3 960 070,15 тис. грн, на території окремих районів Донецької і Луганської областей – 209 од. первісною вартістю 528 460,02 тис. грн, на території Донецької та Луганської областей на лінії зіткнення – 27 од., первісною вартістю 118 317,44 тис. гривень.

При внесенні даних до форми № 2 б та Реєстру держвласності НАН України не дотримано вимог Положення № 467 і включено 300 од. автотранспортних засобів²⁴.

Водночас згідно із Законом України від 30.06.1993 № 3353 «Про дорожній рух» та Повітряного кодексу України від 19.05.2011 № 3393 на автотранспортні засоби та повітряні судна, які відповідно до вимог підлягають державній реєстрації, чинними законами режим нерухомої речі на автомобільні транспортні засоби та повітряні засоби не поширено.

Довідково. Наприклад, станом на 01.07.2021 Чорноморським біосферним заповідником включено до форми № 2 б 11 од. автотранспортної техніки первісною вартістю 779,7 тис. грн, 3 човни первісною вартістю 33,36 тис. грн та інші.

Аудитом встановлено низку недоліків в обліку нерухомого майна установами і організаціями НАН України, однією з причин яких є невиконання вимог розпоряджень НАН України № 2 і № 549 участині проведення суцільної інвентаризації нерухомого майна та його переоцінки.

Наприклад, аудити засвідчили, що протягом 2019–2020 років у пансіонаті «Борей», на ДП «Гілея», у Чорноморському біосферному заповіднику, Інституті теплофізики, ДУ Відділення гідроакустики не проводилась інвентаризація за субрахунками 1011 «Земельні ділянки» і 1013 «Будівлі, споруди та передавальні пристрої», переоцінка нерухомого майна у випадках, коли залишкова вартість цих об'єктів дорівнює нулю або суттєво відрізняється від їх справедливої вартості на річну дату балансу, не здійснювалася.

Як наслідок, 8 установами до форми № 2 б включено 158 од. нерухомого майна з нульовою залишковою вартістю, що не забезпечило об'єктивності даних щодо вартості об'єктів державної власності, що перебувають у віданні НАН України.

Довідково. Зокрема, за нульовою залишковою вартістю обліковують Чорноморський біосферний заповідник – 51 будівлю та споруду загальною площею 850,5 кв. м., ДУ Відділення гідроакустики – 12 будівель і споруд загальною площею 1952,0 кв. м, Фізико-хімічний інститут – 15 будівель і споруд загальною площею 12146,5 кв. м (первісною вартістю 39087,8 тис. грн), пансіонат «Борей» – 4 споруди (первісною вартістю 9,62 тис. грн), Інститут горючих копалин – 6 об'єктів (вагони-будиночки, фургони пересувні, вагончики

²³ З бази даних автоматизованої системи «Юридичні особи» – 39 установ і організацій.

²⁴ Форма 2 у, код об'єкта 5 (інше майно (речі), на які поширено режим нерухомої речі).

побутові), Карпатське відділення Інституту геофізики – 6 об'єктів, ННЦ ХФТІ – 1 будівлю, Інститут проблем машинобудування – 63 будівлі і споруди.

Загалом у системі НАН до форми № 2 б внесено дані щодо 2241 од. нерухомого майна, з них 1501 од. будівель, 740 од. інженерних споруд з нульовою вартістю.

Внаслідок неефективного контролю НАН України за достовірністю обліку об'єктів державної власності окремими установами інформація про майно до форми № 2 б вносилися не в повному обсязі; недостовірно відображалися площа та/або вартість майна; вносилися дані про майно, яке не обліковується на балансі установи (додаток 5).

Довідково. Зокрема, чотирма установами недостовірно відображено вартість 17 об'єктів нерухомого майна на суму 2 239,8 тис. грн; однією установою не відображено двох об'єктів нерухомого майна, які обліковуються на балансі вартістю 74,1 тис. грн, та неправильно відображено інформацію про місцезнаходження одного об'єкта, однією установою внесено дані про нерухоме майно, яке фактично не обліковується в бухгалтерському обліку.

Через неефективний контроль НАН України за виконанням власних розпоряджень окремі підприємства і організації не складали і не подавали до Академії перелік державного майна за формою № 2 б для формування, ведення та наповнення даних Реєстру держвласності.

Довідково. Наприклад, ДП «Академсервіс-Львів» всупереч пункту 7 Методики № 1121 та пункту 1.4 розпорядження НАН України № 549 на підставі даних інвентаризаційних описів за 2019–2020 роки не складало та, відповідно, не подавало НАН України за формою № 2 б перелік державного майна загальною первісною вартістю 7263,0 тис. грн (будівля – 5088,0 тис. грн, земельна ділянка – 2175,0 тис. гривень).

Як наслідок, у формі № 2 у НАН України не відображено повної інформації про майно, що обліковується в бухгалтерському обліку в організаціях і установах Академії.

У порушення вимог пункту 6 Положення № 467 до Реєстру держвласності шістьма установами і підприємствами НАН України не внесено 232 од. нерухомого майна площею 858 014,47 кв. м і вартістю 101 766,9 тис. грн, яке фактично обліковується в бухгалтерському обліку (дані у розрізі установ наведено у додатку 5).

Водночас внесення недостовірних даних про об'єкти державної власності до форми № 2 б нівелює мету формування Реєстру держвласності і свідчить про неналежну роботу Академії щодо повноти обліку майнового комплексу НАН України.

За даними форми № 2 у, у постійному користуванні НАН України перебуває 458 земельних ділянок загальною площею 146929,6085 га (дані наведено в таблиці 2).

Таблиця 2

Дані щодо земельних ділянок, які перебувають у користуванні НАН України

Земельні ділянки НАН України	Кількість	Загальна площа, га
Всього	458	146929,6085
з них на невідконтрольній Україні території Луганської і Донецької областей	24	2419,7261

Земельні ділянки НАН України	Кількість	Загальна площа, га
на території АР Крим	41	2126,5546
Бюджетні установи, всього, у т. ч.:	382	145815,4925
у користуванні наукових установ та організацій	<u>316</u>	1420,4765
Заповідники	<u>45</u>	143225,52
дендропарки	<u>17</u>	784,2332
<u>ботанічні сади</u>	<u>4</u>	385,2607
Державні підприємства, всього	76	1114,1160

Із загальної кількості земельних ділянок (458) площею 146929,6085 га в бухгалтерському обліку обліковується 391 земельна ділянка (82715,2701 га первісною вартістю 24705281,2 тис. грн), не обліковується 67 земельних ділянок (64214,3384 га).

Так, наприклад, станом на 01.01.2019 ДП «Будремсервіс» не забезпечено проведення обов'язкової експертної грошової оцінки земельної ділянки загальною площею 5023 кв. м, розміщеної у АР Крим, вартість якої згідно з нормативною грошовою оцінкою становить 990,9 тис. гривень. При цьому на балансі ДП «Будремсервіс» ця земельна ділянка не обліковується.

Встановлено факти, коли **установами вартість земельних ділянок у бухгалтерському обліку відображалася недостовірно.**

Наприклад, Інститут газу за наявності експертної грошової оцінки земельної ділянки, проведеної відповідно до вимог частини другої статті 13 Закону № 1378, відобразив її вартість у бухгалтерському обліку станом на 01.01.2019 за нормативною грошовою оцінкою, що призвело до зниження вартості активів на 10498,4 тис. грн і викривлення фінансової звітності на вказану суму, що є порушенням пункту 5 розділу III П(С)БОДС № 101.

В Інституті чорної металургії вартість трьох земельних ділянок загальною площею 9,158 га завищено на 2767,0 тис. грн (відповідно до звітів з експертної грошової оцінки земельних ділянок їх вартість становить 50649,2 тис. грн, за даними бухгалтерського обліку – 53416,2 тис. грн), внаслідок чого на вказану суму викривлено фінансову звітність. Отже, порушено вимоги частини першої статті 9 Закону № 996 і пункту 5 розділу III П(С)БОДС № 101. Водночас через відсутність обліку земельних ділянок або недостовірне відображення їх вартості є ризики втрати земельних ділянок у майбутньому.

2.4.1.3 Рекомендації НАН України:

- вжити заходів щодо введення в експлуатацію програмного забезпечення «Цифрова система управління нерухомим майном НАН України nas.gov.ua», його технічного обслуговування та забезпечення контролю за своєчасним поповненням установами і організаціями НАН України цифрової системи достовірною і повною інформацією;

- здійснювати належний контроль за достовірністю даних, внесених установами і організаціями до форми № 2 б;

- притягнути до відповідальності посадових осіб за включення недостовірних даних до форми № 2 б.

2.4.2. Висновки.

НАН України не забезпечено належного виконання повноважень щодо забезпечення реєстрації речових прав на нерухоме майно, окремими установами не забезпечено виготовлення технічних паспортів на будівлі.

2.4.2.1. Законодавча база.

Розпорядженням НАН України № 549 зобов'язано керівників установ, підприємств, на балансі яких обліковується нерухоме майно, забезпечити проведення суцільної інвентаризації нерухомого майна НАН України (у тому числі земельних ділянок), внесення відомостей про проведення державної **реєстрації речових прав на нерухоме майно НАН України**, у тому числі земельні ділянки, до автоматизованої системи «Юридичні особи» станом на 31.12.2020.

Відповідно до частини першої статті 3 Закону № 1952 загальними засадами державної реєстрації прав є, зокрема, **обов'язковість державної реєстрації прав у Державному реєстрі прав.**

Частиною третьою статті 3 Закону № 1952 встановлено, що речові права на нерухоме майно та їх обтяження, що виникли до 1 січня 2013 року, визнаються дійсними за наявності однієї з таких умов: 1) реєстрація таких прав була проведена відповідно до законодавства, що діяло на момент їх виникнення; 2) на момент виникнення таких прав діяло законодавство, що не передбачало їх обов'язкової реєстрації.

Згідно зі статтею 4 Закону № 1952 державній реєстрації прав підлягають, серед іншого, право власності; речові права, похідні від права власності; право власності на об'єкт незавершеного будівництва.

Відповідно до частини першої статті 5 Закону № 1952²⁵ у Державному реєстрі прав реєструються речові права та їх обтяження на земельні ділянки, а також на об'єкти нерухомого майна, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких неможливе без їх знецінення та зміни призначення, а саме: житлові будинки, будівлі, споруди, а також їх окремі частини, квартири, житлові та нежитлові приміщення.

Частиною четвертою статті 18 Закону № 1952 визначено, що державна реєстрація прав на земельну ділянку проводиться виключно за наявності в Державному земельному кадастрі відомостей про зареєстровану земельну ділянку.

Розпорядженням НАН України № 121 організаціям Академії доручено забезпечити неухильне виконання вимог законодавства, Кабінету Міністрів України в частині проведення державної реєстрації прав власності на нерухоме майно, у тому числі земельні ділянки, та керівникам НАН України – **до 01.09.2021 завершити роботу з державної реєстрації речових прав на**

²⁵ Із змінами, внесеними згідно з Кодексом України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597 (який вводиться в дію з 21.10.2019).

об'єкти нерухомого майна НАН України площею понад 2000 кв. м; до кінця 2021 року завершити роботу з державної реєстрації речових прав на інше нерухоме майно НАН України, у тому числі земельні ділянки.

Відповідно до частини четвертої статті 79¹ Земельного кодексу України земельна ділянка вважається сформованою з моменту присвоєння їй кадастрового номера.

Згідно із статтями 125 і 126 Земельного кодексу України **право постійного користування земельною ділянкою** виникає з моменту державної реєстрації цих прав та оформлюються відповідно до Закону № 1952. Статтею 28 Закону № 1952 передбачено, що рішення органів державної влади або органів місцевого самоврядування про передачу земельної ділянки у постійне користування можуть прийматися за відсутності державної реєстрації права власності держави чи територіальної громади на таку земельну ділянку в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.

2.4.2.2. Виявлений стан справ.

У розпорядженні НАН України № 16 вказано про незадовільну роботу організацій Академії з питань забезпечення державної реєстрації прав власності на нерухоме майно.

Довідково. Так, станом на 01.01.2021 проведено державну реєстрацію права власності на 1785 будівель і 371 споруду із 3917 будівель та 1138 споруд, що становить 42,6 відс. від загальної кількості.

Відповідно до розпорядження НАН України № 16 і рішення Балансової комісії НАН України від 10.12.2020 № 6/2020 керівникам організацій Академії доручено вжити невідкладних заходів для забезпечення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно.

Згідно з інформацією, яка подавалася НАН України ФДМ станом на 01.10.2021 установами і організаціями, що віднесені до відання Академії, проведено державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно, яке підлягає державній реєстрації, зокрема, 55,3 відс. будівель, 54,7 відс. земельних ділянок і 39 відс. споруд.

Зведені дані щодо стану державної реєстрації речових прав на нерухоме майно станом на 01.10.2021 наведено у таблиці 3.

Таблиця 3

Дані щодо стану державної реєстрації речових прав на нерухоме майно станом на 01.10.2021

од.

Майно НАН України	Будівлі	Споруди	Земельні ділянки	Разом
Всього	4322	2001	457	6780
підлягає реєстрації, всього, у т.ч.:	3707	954	457	5118*
оформлено	2065	373	250	2688
не оформлено	1642	581	207	2430
не підлягає реєстрації	615	1047	0	1662

* У тому числі 638 будівель та 318 споруд, 81 земельна ділянка, що розташовані на території АР Крим, Луганської та Донецької областей, а також 4 земельні ділянки (однокілометрові смуги дна територіального Чорного моря).

Слід зазначити, що установами і організаціями Академії не забезпечено належного виконання розпорядження НАН України № 121 у частині своєчасного (до 01.09.2021) завершення державної реєстрації речових прав на об'єкти нерухомого майна НАН України площею понад 2000 кв. м. Зокрема, станом на 01.10.2021 не проведено державної реєстрації речових прав на 81 об'єкт нерухомого майна, які мають площу понад 2000 кв. м.

Довідково. Аудитом у 9 установах підтверджено факти відсутності станом на 01.10.2021 реєстрації права власності на 151 од. нерухомого майна загальною площею 25 236,17 кв. м і вартістю 101 352,9 тис. гривень.

Для державної реєстрації права власності на об'єкт нерухомого майна, будівництво якого завершено та право власності на який не зареєстровано до 01.01.2013, за відсутності документа, що посвідчує набуття права державної власності на такий об'єкт, подається технічний паспорт на об'єкт нерухомого майна.

Дані щодо стану оформлення технічних паспортів на нерухоме майно (будівлі, споруди) НАН України станом на 01.01.2019, 01.01.2020, 01.01.2021 та 01.07.2020 наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

Дані щодо стану оформлення технічних паспортів на нерухоме майно

Кількість установ	Кількість будівель і споруд	Оформлені технічні паспорти станом на:				Всього оформлено технічних паспортів	Не оформлено технічних паспортів
		01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021	01.07.2021		
197	2341	2096	82	5	11	2194	147

Як свідчать дані таблиці, станом на 01.07.2021 технічні паспорти оформлено майже на 94 відс. будівель і споруд.

Незважаючи на вимоги наказу Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України 24.05.2001 № 127 «Про затвердження Інструкції про порядок проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна», окремими установами НАН України його не виконано, які наслідок, не виготовлено технічних паспортів на будівлі і споруди.

Довідково. Наприклад, в Інституті геотехнічної механіки немає технічних паспортів на 19 од. нерухомого майна (12 будинків та 7 споруд) бази відпочинку «Оріль» загальною площею 545,86 кв. м., що суперечить пункту 1 розділу III наказу № 127.

Дані щодо стану оформлення права постійного користування земельними ділянками НАН України станом на 01.10.2021 наведено в таблиці 5.

Дані щодо стану оформлення права постійного користування на земельні ділянки

Стан оформлення права	Кількість земельних ділянок	Відс.
Всього право постійного користування оформлено, з них:	387	84,5
Оформлено повний пакет документів з витягом з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, про реєстрацію іншого речового права, у т. ч.	252	55
- розташовані на території АР Крим	1	
Проведено інвентаризацію, державну реєстрацію земельних ділянок у Державному земельному кадастрі, але не проведено державної реєстрації права в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, у т. ч:	68	14,9
- на непідконтрольній території України (Донецька і Луганська обл.)	11	
- на території АР Крим	9	
Отримано державні акти на право користування землею без присвоєння кадастрових номерів, інформація не введена до Державного земельного кадастру та Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, у т. ч.	67	14,3
- на непідконтрольній території України (Донецька і Луганська обл.)	10	
- на території АР Крим	18	
У стадії оформлення	71	15,5
на непідконтрольній території України (Донецька і Луганська обл.)	2	
на території АР Крим	13	

Так, не оформлено права постійного користування на 45 ділянок загальною площею 45155,7625 га, у тому числі 13 ділянок загальною площею 31,3362 га в АР Крим; 3 ділянки загальною площею 3,7569 га, на непідконтрольній Україні території Луганської і Донецької областей; 19 ділянок загальною площею 19054,8190 га з різних причин не взято на облік, у тому числі 6 ділянок загальною площею 7,7576 га в АР Крим.

У стадії оформлення перебуває 71 земельна ділянка загальною площею 45307,7488 га, у тому числі у користуванні бюджетних установ – 43 земельні ділянки площею 45275,4661 га; державних підприємств – 28 земельних ділянок площею 32,2827 га.

Інформація про стан оформлення речових прав на земельні ділянки станом на 01.10.2021 наведено в таблиці 6.

Таблиця 6

Стан проведення державної реєстрації речових прав на земельні ділянки

Стан оформлення речових прав	Кількість земельних ділянок	Площа, га
Оформлено речові права на земельні ділянки, які виникли до 01.01.2013 (реєстрація прав була проведена відповідно до законодавства, що діяло на момент їх виникнення), з них:	352	100218, 5753
- на території АР Крим	27	2094,8184

продовження таблиці 6

Стан оформлення речових прав	Кількість земельних ділянок	Площа, га
Оформлено речові права на земельні ділянки, які виникли після 01.01.2013	35	1403,2979
- на території АР Крим	1	0,4000
Не оформлено речових прав на земельні ділянки, на які не надано права постійного користування та речові права ще не виникли, перебувають в стадії оформлення	71	45307,7371
- на території АР Крим	13	31,3362

***Довідково.** Аудитами в 13 наукових установах підтверджено факти неоформлення речових прав на земельні ділянки загальною площею 64277,22377 га вартістю 1 713 218,96 тис. грн, що суперечить вимогам частини другої статті 3, пункту 2 частини першої статті 4, частини першої статті 5 Закону № 1952 (дані в розрізі установ наведено в додатку 4).*

Ухвалення НАН України низки управлінських рішень щодо передачі будівель від однієї установи (підприємства) іншій без передачі земельних ділянок не пов'язано з досягненням наукових і статутних цілей наукових установ Академії.

Встановлені аудитом окремі факти неприсвоєння кадастрових номерів земельним ділянкам в розрізі установ і організацій НАН наведено в додатку 6.

***Довідково.** На виконання постанови Бюро Президії НАН України від 13.03.2009 № 76, враховуючи згоду ДП «Будремкомплект» (лист від 01.06.2009 № 26/01-90) щодо передачі гуртожитку на вул. Серпова, 16/21, з балансу ДП «Будремкомплект», цей гуртожиток передано на баланс Державного житлово-комунального підприємства. При цьому станом на момент аудиту земельна ділянка площею 0,0698 га, на якій розташований гуртожиток, обліковувалася на балансі ДП «Будремкомплект».*

Так само, згідно з рішенням Бюро Президії НАН України передано на баланс Інституту еволюційної екології будівлю, розташовану на земельній ділянці площею 2 518,76 кв. м, що обліковується на балансі Інституту зоології (вартість 3042,9 тис. гривень).

Інститутом чорної металургії не забезпечено виділення частини земельної ділянки площею 0,18 га, на якій розміщені будівлі та споруди закладу, в окрему земельну ділянку; на ДП «Будремкомплект» у зв'язку із зменшенням площі земельної ділянки з 1,9783 до 1,2249 га не переоформлено технічної документації із землеустрою щодо поділу земельної ділянки.

У Чорноморському біосферному заповіднику на земельні ділянки, передані в постійне користування відповідно до Указу Президента України від 25.02.2009 № 100/2009 «Про розширення території Чорноморського біосферного заповідника»: 1204,0 га акваторії Чорного моря, 18250,8 га Тендерівської затоки в районі острова Тендерівська коса (Херсонська область); 967,0 га акваторії Тендерівської затоки біля островів Довгий та Круглий (Миколаївська обл.) та 1101,0 га акваторії Ягорлицької затоки біля островів Довгий та Круглий - не оформлено права постійного користування, як наслідок, у бухгалтерському обліку ці ділянки не обліковуються.

Кабінетом Міністрів України доручено МОН, Мінприроди і НАН України спільно визначити головного розробника проєкту землеустрою щодо організації та встановлення меж акваторії Тендерівської та Ягорлицької заток. Через невизначеність відповідального за розроблення проєкту на сьогодні відведення земельних ділянок дна територіального моря, яким користується Чорноморський біосферний заповідник НАН України, призупинено.

Неоформлення права постійного користування земельними

ділянками, відсутність реєстрації речових прав на них створюють ризик втрати (протиправного відчуження) земельних ділянок.

При цьому встановлено, що окремі наукові установи вимушені захищати свої права на нерухоме майно, зокрема земельні ділянки, навіть за наявності документів про оформлене право постійного користування ними.²⁶

Зокрема, незважаючи на те, що на балансі ННЦ ХФТІ обліковується земельна ділянка площею 3,2 га, приватним підприємством ПФ НПП «Енерготехніка» з Дергачівською райдержадміністрацією укладено договір від 20.10.2006 оренди цієї ділянки для будівництва та обслуговування цеху з виробництва санітарно-гігієнічного паперу-основи на території Черкасько-Лозівської сільської ради Дергачівського району і в подальшому безпідставно зареєстровано право постійного користування нею (земельній ділянці присвоєно кадастровий номер). За позовом ННЦ ХФТІ за рішенням Господарського суду Харківської області договір оренди визнано недійсним. Станом на час аудиту не вирішено.

Так само, право постійного користування земельною ділянкою площею 0,3599 га, яка обліковується на балансі ННЦ ХФТІ, зареєстровано 05.07.2017 за Харківською міською радою як землі комунальної власності (присвоєно кадастровий номер). ННЦ ХФТІ звернулося з позовом до суду.

ДУ Відділення гідроакустики у 2019 році також звернулось до Господарського суду Херсонської області з позовом про визнання недійсним договору оренди та визнання права постійного користування земельною ділянкою площею 19,1 га, яка обліковується в бухгалтерському обліку установи. Згідно з рішенням господарського суду Херсонської області від 21.01.2021 позовні вимоги ДУ Відділення гідроакустики задоволені, ДУ Відділення гідроакустики розпочато заходи щодо реєстрації земельної ділянки. На час аудиту питання не вирішено.

2.4.2.3 Рекомендації НАН України:

- забезпечити ухвалення управлінських рішень (із зазначенням відповідних термінів виконання) для зобов'язання установ і організацій, що віднесені до відання НАН України, вжити заходів щодо:

завершення оформлення права постійного користування земельними ділянками;

проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок та їх обліку;

оформлення технічних паспортів на будівлі і споруди та своєчасного внесення змін до них;

завершення реєстрації речових прав на нерухоме майно.

²⁶ Загалом до НАН України та установ, організацій і підприємств, що перебувають у її віданні (НАН України – третя особа) подано 4 позови щодо нерухомого майна, у тому числі земельних ділянок. Крім того, розглядалось 6 судових справ щодо нерухомого майна НАН України за її позовами або поданими в інтересах Академії.

2.4.3. Висновок.

НАН України ухвалювалися неефективні управлінські рішення щодо надання службових квартир особам, які не були співробітниками Академії (начальнику управління сільського господарства та продовольства Васильківської районної державної адміністрації (2004 рік), щодо ще однієї особи підтвердних документів НАН України до аудиту не надано). **Як наслідок, втрачено житло (63,5 кв. м) вартістю 894,8 тис. грн (одна квартира, ціна 2004 року).**

2.4.3.1. Законодавча база.

Пунктом 4 Положення № 467 визначено, що органи, уповноважені управляти об'єктами державної власності, ведуть облік об'єктів державної власності, які належать до сфери їх управління та підлягають внесенню до **Реєстру держвласності**; здійснюють контроль за повнотою даних **Реєстру держвласності** та їх відповідністю встановленим вимогам; передають щокварталу ФДМ інформацію для внесення змін до **Реєстру держвласності**.

Відповідно до пункту 6 Положення про порядок надання службових жилих приміщень і користування ними в Національній академії наук України та установах, організаціях і підприємствах, які перебувають у віданні НАН України, затвердженого постановою Бюро Президії НАН України та ЦК профспілки працівників НАН України від 31.05.2017 № 141, жиле приміщення виключається з числа службових, якщо відпала потреба в такому його використанні, а також у випадках, коли в установленому порядку воно виключене з числа жилих. Виключення жилого приміщення з числа службових провадиться за рішенням відповідного виконавчого органу місцевого самоврядування на підставі постанови Бюро Президії НАН України та ЦК профспілки працівників НАН України з урахуванням висновків Комісії з розгляду клопотань щодо надання службового житла працівникам НАН України не раніше ніж через 5 років після надання цього жилого приміщення та за умови, що працівник має стаж роботи в організації НАН України не менше 10 років.

Відповідно до пункту 6 Положення № 37 жиле приміщення виключається з числа службових, якщо відпала потреба в такому його використанні, а також у випадках, коли в установленому порядку воно виключено з числа жилих. Виключення жилого приміщення з числа службових проводиться на підставі клопотання підприємства, установи, організації рішенням виконавчого комітету відповідної районної, міської, районної в місті ради народних депутатів.

2.4.3.2. Виявлений стан справ.

Відповідно до розпоряджень Президії НАН України та постанов Бюро Президії НАН України з 01.10.19 по 01.10.2021 установам і організаціям НАН України **надано дозвіл на списання з балансу майна (згідно з актами на списання): основних засобів – 437 од. первісною вартістю 18358,2 тис. грн у тому числі транспортних засобів – 51 од. на суму 1638,9 тис. грн); багатоквартирних і одноквартирних житлових будинків – 6 і 2 од. відповідно**

загальною первісною вартістю **76068,1 тис. грн** (нараховано знос у сумі 51940,9 тис. грн); **35 службових квартир**²⁷ первісною вартістю **28956,7 тис. грн** (нараховано 13128,1 тис. грн зносу), які виведені зі складу службових приміщень та приватизовані.

Довідково. Підтвердні документи щодо джерел надходження коштів на будівництво 14 квартир первісною вартістю 8183,1 тис. грн (знос – 4668,661 тис. грн) за адресами: вул. Ботанічна, буд. 15, смт Глеваха Київської обл. (13 квартир), вул. Академіка Заболотного, буд. 29, м. Київ (1 квартира), в НАН України відсутні.

Встановлено: Академія немає рішень Бюро Президії НАН України про надання згоди на виведення трьох квартир загальною первісною вартістю 946,1 тис. грн (знос – 548,9 тис. грн) зі складу службових, а зі списаних 32 квартир з балансу ДЖКП НАН України на підставі акта про списання службових квартир від 22.03.2021 за погодженням з НАН України (постанова Бюро Президії НАН України № 300) 31 квартира на момент аудиту відображена в Реєстрі держвласності.

Крім того, **не підтверджено належність отримувачів двох квартир до працівників НАН України:** Гончаренка І. (первісна вартість квартири – 821,1 тис. грн, знос – 448,8 тис. грн), Лисенко О. (первісна вартість квартири – 73,7 тис. грн, знос – 72,7 тис. грн), загалом 894,8 тис. грн, знос – 521,5 тис. гривень.

Встановлено, що відповідно до розпорядження²⁸ Васильківської районної державної адміністрації (далі – Васильківська РДА) від 19.07.2004 № 437 «Про віднесення до категорії службових квартири № 33 у будинку № 15 по вул. Ботанічній в смт Глеваха Васильківського району» (далі – розпорядження № 437) трикімнатну квартиру надано Гончаренку І., який працював начальником управління сільського господарства та продовольства адміністрації та не був працівником НАН України.

Довідково. На підставі клопотання Васильківської РДА Київської області про виділення однієї трикімнатної квартири для розподілу службам району, у травні 2002 року Управління справами НАН України надано згоду на заселення терміном на три роки зазначеної квартири.

Згідно з розпорядженням Васильківської РДА від 23.06.2009 № 520 «Про виключення 3-кімнатної квартири № 33 у будинку № 15, вул. Ботанічна, смт Глеваха Васильківського району з числа службових квартир» (далі – розпорядження № 520) **квартиру за відсутності клопотання НАН України виключено з числа службових.**

Довідково. Питання виключення квартири з числа службових вирішувалося у судовому порядку. Згідно з рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва від 25.04.2013 № 826/1229/13-а частково задоволено позов НАН України до Васильківської РДА, Глевахівської селищної ради Васильківського району Київської області про визнання незаконними дій Васильківської РДА та Глевахівської селищної ради щодо виключення трикімнатної квартири з числа службових, визнано розпорядження № 520 нечинним з моменту набрання судовим рішенням законної сили. Інформацію про апеляційне оскарження цього рішення та його виконання НАН України до аудиту не надано.

²⁷ Відповідно до постанов НАН України № 62, 153, 300 і 301.

²⁸ На підставі клопотання Управління справами НАН України від 13.04.2004 Васильківською РДА ухвалено розпорядження № 437.

Отже, НАН України безпідставно виділено службову квартиру не працівнику Академії, яку з порушенням вимог пункту 6 Положення № 37 (за відсутності клопотання НАН України до Васильківської РДА) у 2020 році виключено з числа службових.

За відсутності клопотання НАН України також виключено з числа службових ще дві квартири. У порушення пункту 4 Положення № 467 не забезпечено своєчасного подання змін до Реєстру держвласності.

З 01.01.2019 по 01.10.2021 відчужено (продано) 47 од. майна НАН України початковою вартістю 3317,5 тис. грн (остаточною вартістю 1876,1 тис. грн), з них 37 од. транспортних засобів і 10 од. нерухомого майна, а також передано 12 об'єктів державної власності первісною вартістю 11150,9 тис. грн зі сфери управління НАН України у власність територіальних громад, 18 об'єктів первісною вартістю 10208,8 тис. грн з нарахованим зносом 8853,2 тис. грн – до сфери управління МОН України та 35 об'єктів первісною вартістю 12127,1 тис. грн з нарахованим зносом 8139,3 тис. грн зі сфери управління МОН України²⁹ і Державного агентства України з управління зоною відчуження³⁰ до сфери управління НАН України.

Внаслідок припинення діяльності державних підприємств з 01.01.2019 по 01.10.2021 передано на баланс наукових установ 37 од. нежитлових будівель загальною площею 14176,05 кв. м і первісною вартістю 19865,59 тис. гривень.

Довідково. Зокрема, Центру проблем морської геології (1 од.), Інституту проблем машинобудування (27 од.), Інституту проблем безпеки атомних електростанцій (9 од.).

Станом на 01.10.2021 у НАН України обліковуються незавершені капітальні інвестиції в необоротні активи на суму 303070,9 тис. грн, з них на ремонт, будівництво та реконструкцію – 301945,4 тис. гривень.

Загалом на балансі 19 наукових установ рахуються 23 об'єкти незавершеного капітального будівництва (реконструкції), з яких 5 об'єктів (7191,5 тис. грн) чотирьох наукових установ розташовано на території анексованого Криму, один об'єкт (2723,6 тис. грн) ДУ «Науково-технологічний центр «Реактивелектрон» НАН України – на тимчасово окупованій території м. Донецька, та один об'єкт (незавершені капітальні інвестиції – реконструкція астрономічної башти) вартістю 7421,6 тис. грн Міжнародного центру астрономічних та медико-екологічних досліджень – в Російській Федерації (під Терскол, Приельбрусья, Кабардино-Балкарський район).

²⁹ Передано цілісний майновий комплекс ДНУ «Державний центр інноваційних біотехнологій» первісною вартістю 11896,1 тис. грн з нарахованим зносом 7908,3 тис. гривень.

³⁰ На баланс Інституту проблем безпеки атомних електростанцій передано 34 од. окремого індивідуально визначеного майна первісною (переоціненою вартістю) з нарахованим зносом 231,0 тис. гривень (обладнання для використання за безпосереднім призначенням).

Оскільки, кошти державного бюджету НАН України на ремонт, реконструкцію і будівництво цих 23 об'єктів виділялися переважно з **1986 по 2017 рік** (на об'єкти, розташовані на території анексованого Криму – до 2014 року), **на сьогодні більшість робіт призупинено**, ступінь будівельної готовності об'єктів – **5–98 відсотків**³¹.

У разі незавершення ремонтних робіт є ризик руйнації об'єктів і непродуктивного використання майже 300 млн гривень.

2.4.3.3. Рекомендації НАН України:

- дотримуватись вимог Положення № 467 у частині забезпечення достовірного обліку об'єктів державної власності;
- забезпечити планування капітальних видатків для завершення робіт з реконструкції та будівництва об'єктів незавершених капітальних інвестицій.

2.5. Оцінка ефективності управлінських рішень щодо розпорядження об'єктами державної власності та стану їх збереження

2.5.1. Висновки.

НАН України не забезпечено належного контролю за ефективним використанням майна, що перебуває в управлінні установ, організацій та підприємств Академії.

Через невиконання заходів Концепції № 187 щодо суттєвого поліпшення забезпечення житлом працівників НАН України на сьогодні Академія продовжує будівництво не тільки житлових комплексів, а й офісних центрів і об'єктів соціально-побутового призначення. Згідно з чинним законодавством набуття права власності на збудовані об'єкти нерухомого майна новими власниками надалі призведе до втрати НАН України права користування цими земельними ділянками.

НАН України не створено ефективного механізму конкурсного відбору забудовників (інвесторів) власних земельних ділянок для будівництва. Академія, її установи та державні підприємства здійснювали відбір забудовників на неконкурентній основі. Як наслідок, будівельні роботи за 24 інвестиційними договорами з 37 діючих не виконуються або зупинені на етапі отримання дозвільних документів, а також через відсутність належним чином оформленого права постійного користування земельними ділянками та зареєстрованих речових прав на будівлі і споруди.

Внаслідок невизначення в договорах істотних умов – не гарантується отримання НАН України та її установами вигід (частки) у

³¹ Будівництво експериментально-технологічної бази Інституту молекулярної біології і генетики розпочато у 1989 році, призупинено у 1995 році, відновлено у 2006 році. Призупинено через відсутність коштів у інвестора у 2008 році. Господарський суд м. Києва рішенням від 18.05.2017 № 910/14130/16 визнав ТОВ «Укрінвестбуд» банкрутом. Орієнтовний обсяг необхідних для завершення будівництва коштів – 40 млн грн, будівельна готовність об'єкта – 98 відс., витрачено 6014,2 тис. гривень.

розмірі не менше ринкової вартості переданого нею майна за такими договорами.

Так, на сьогодні Академією та ННЦ ХФТІ не отримано 3037,64 кв. м квартир або належної компенсації 26986,2 тис. гривень.

Інститутом ботаніки недоотримано 323 кв. м житлових або нежитлових приміщень розрахунковою вартістю від 3221,9 до 5037,7 тис. грн, створено ризики втрати квартири площею 123,9 кв. м розрахунковою вартістю 1943,1 тис. грн, відтерміновано отримання 167 кв. м нежитлових приміщень та квартири площею 123,9 кв. м.

Академією отримано 693,7 кв. м нежитлових приміщень розрахунковою вартістю 15 895,9 тис. гривень. Зважаючи на високі вартісні показники майна, що передається в державну власність в результаті виконання інвестиційного договору, доцільно запровадити дієвий моніторинг стану виконання його умов.

Частина приміщень площею 41965,4 кв. м (3598,7 кв. м виведено з експлуатації) перебуває в незадовільному стані та потребує поточного або капітального ремонту. У перевірених 7 наукових установах не використовується для наукової діяльності або використовується не за основним призначенням нерухоме майно загальною площею 38963,7 кв. м, з яких на утримання в 5 установах 32209,1 кв. м непродуктивно використано 6073,6 тис. гривень.

Через безвідповідальність керівників державних підприємств у пансіонаті «Борей» та на ДП «Гілея» не встановлено системи протипожежного захисту, що створює загрозу життю та здоров'ю громадян під час оздоровлення та відпочинку. Відпочиваючі відмовляються від заселення до пансіонату «Борей» внаслідок технічного і санітарного стану, зношеності номерного фонду та внутрішніх комунікацій.

2.5.1.1. Законодавча база.

Згідно із Законом № 3065 об'єкти майнового комплексу НАН України належать Академії на праві господарського відання і передаються організаціям, що віднесені до відання Академії, на праві оперативного управління з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом (стаття 2).

Статтею 3 Закону № 3065 визначено, що НАН України, серед іншого, здійснює інші повноваження з управління, передбачені законодавством України, щодо об'єктів державної власності, які належать до майнового комплексу Академії.

Відповідно до частини першої статті 3 Закону № 185 об'єктами управління державної власності є, серед іншого, державне майно, передане в безстрокове безоплатне користування НАН України, галузевим академіям наук.

НАН України частиною першою статті 4 Закону № 185 віднесена до суб'єктів управління об'єктами державної власності.

Пунктом 20 частини першої статті 6 Закону № 185 визначено, що уповноважені органи управління відповідно до покладених на них завдань, зокрема, погоджують підприємствам, установам, організаціям, що

належать до сфери їх управління, а також господарським товариствам, у статутному капіталі яких частка держави перевищує 50 відсотків, повноваження з управління корпоративними правами держави яких він здійснює, договори про спільну діяльність, **договори комісії, доручення та управління майном, зміни до них та контролюють виконання умов цих договорів.**

Згідно з частиною четвертою статті 7 Закону № 848 складовими матеріально-технічної бази наукових установ є будівлі, споруди, земельні ділянки, комунікації, обладнання, транспортні засоби, службове житло та інші матеріальні цінності, нематеріальні активи.

Частиною п'ятою статті 7 Закону № 848 визначено, зокрема, що землекористування та реалізація прав власника земельних ділянок (для приватних наукових установ), у тому числі набуття відповідних прав на землю, здійснюються науковими установами відповідно до земельного законодавства; земельні ділянки передаються державним і комунальним науковим установам у постійне користування у порядку, передбаченому Земельним кодексом України, і не можуть бути вилучені (припинено право постійного користування земельною ділянкою) за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування без згоди власника (власників) або уповноваженого ним (ними) органу чи Президії НАН України або національних галузевих академій наук.

Довідково. Згідно з пунктом «е» частини четвертої статті 84 Земельного кодексу **до земель державної власності, які не можуть передаватись у приватну власність, належать, зокрема, земельні ділянки, які використовуються для забезпечення діяльності Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів державної влади, НАН України, державних галузевих академій наук.**

Частиною першою статті 96 Земельного кодексу визначено, що землекористувачі зобов'язані, зокрема забезпечувати використання землі за цільовим призначенням.

Відповідно до частини четвертої статті 17 Закону № 848 НАН України наділена правом управління своєю діяльністю, володіє, користується і розпоряджається майном, що перебуває у державній власності та належить їй на правах господарського відання, згідно із законодавством і Статутом НАН України.

Державне майно передається НАН України у безстрокове безоплатне користування без права зміни його форми власності та використовується відповідно до законодавства і Статуту НАН України.

Земельні ділянки надаються НАН України у постійне користування відповідно до земельного законодавства.

Довідково. Пунктом 1.13 Статуту НАН України³² встановлено: **державне майно передається НАН України у безстрокове безоплатне користування без права зміни його форми власності та використовується відповідно до законодавства та Статуту НАН України. Земельні ділянки надаються НАН України у постійне користування та використовуються відповідно до земельного законодавства.**

Загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України визначені Законом № 1560.

³² Ухвалений загальними зборами НАН України, постанова від 14.04.2016 № 2.

***Довідково.** Відповідно до вимог частин першої і другої статті 8 Цивільного кодексу:*

1. Якщо цивільні відносини не врегульовані цим Кодексом, іншими актами цивільного законодавства або договором, вони регулюються тими правовими нормами цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, що регулюють подібні за змістом цивільні відносини (аналогія закону).

2. У разі неможливості використати аналогію закону для регулювання цивільних відносин вони регулюються відповідно до загальних засад цивільного законодавства (аналогія права).

При укладенні господарського договору сторони зобов'язані у будь-якому разі погодити предмет, ціну та строк дії договору (частина третя статті 180 Господарського кодексу).

Згідно з пунктом «д» частини другої статті 92 Земельного кодексу права постійного користування земельною ділянкою із земель державної та комунальної власності набувають співвласники багатоквартирного будинку для обслуговування такого будинку та забезпечення задоволення житлових, соціальних і побутових потреб власників (співвласників) та наймачів (орендарів) квартир та нежитлових приміщень, розташованих у багатоквартирному будинку.

***Довідково.** Порядок використання земельних ділянок, на яких розміщені або будуються багатоквартирні будинки, передбачений статтею 42 Земельного кодексу, зокрема частинами першою, другою та третьою:*

1. Земельні ділянки, на яких розташовані багатоквартирні будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкові території державної або комунальної власності, надаються в постійне користування підприємствам, установам і організаціям, які здійснюють управління цими будинками.

2. Земельні ділянки, на яких розташовані багатоквартирні будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкова територія, що перебувають у спільній сумісній власності власників квартир та нежитлових приміщень у будинку, передаються безоплатно у власність або в постійне користування співвласникам багатоквартирного будинку в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

3. Порядок використання земельних ділянок, на яких розташовані багатоквартирні будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкові території, визначається співвласниками.

Відповідно до частини тринадцятої статті 120 Земельного кодексу в разі набуття права власності на об'єкт нерухомого майна (жилий будинок (крім багатоквартирного), іншу будівлю або споруду, єдиний майновий комплекс), об'єкт незавершеного будівництва, розміщений на земельній ділянці, що перебуває у постійному користуванні, особами, які не можуть набувати земельну ділянку на такому праві, вони набувають таку земельну ділянку із земель державної або комунальної власності у власність або оренду. Набувач права власності на такий об'єкт зобов'язаний протягом 30 днів з дня державної реєстрації права власності на такий об'єкт звернутися до відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування з клопотанням про передачу йому у власність або оренду земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт, що належить йому на праві власності, у порядку, передбаченому статтями 118, 123 або 128 цього Кодексу. Орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування зобов'язаний не пізніше 30 днів з дня отримання

поданого у встановленому порядку клопотання припинити право постійного користування земельною ділянкою, на якій розміщений відповідний об'єкт, та передати її у власність або оренду набувачу права власності на такий об'єкт.

Згідно з підпунктом 282.1.4 пункту 282.1 статті 282 Податкового кодексу від сплати податку звільняються, зокрема, заклади науки (крім національних та державних дендрологічних парків), які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів.

Статтею 13 Закону № 848 визначено: центри колективного користування науковим обладнанням утворюються у формі структурного підрозділу наукової установи, закладу вищої освіти або самостійної юридичної особи незалежно від відомчого підпорядкування та форми власності з метою надання доступу до унікального обладнання для проведення наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок вітчизняними та іноземними вченими.

Частиною п'ятою статті 13 Закону № 848 передбачено, що примірне положення про Центр колективного користування науковим обладнанням розробляється у порядку, визначеному цим Законом, і затверджується Кабінетом Міністрів України.

Довідково. Відповідно до частини чотирнадцятої розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 848 Кабінет Міністрів України у шестимісячний строк з дня прийняття цього Закону має, зокрема, забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону.

Міністерством освіти і науки України через понад п'ять років з дати набрання чинності Законом № 848 розроблено проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Питання Центрів колективного користування науковим обладнанням». При цьому Кабінетом Міністрів України на момент аудиту не затверджено примірного положення про Центр колективного користування науковим обладнанням.

Відповідно до пункту 7.15 Статуту НАН України Президія НАН України в установленому законодавством та цим Статутом порядку, зокрема, вирішує питання централізованого матеріально-технічного забезпечення наукових установ та інших організацій НАН України, створення і функціонування в Академії центрів колективного користування науковим обладнанням.

Розпорядженням Президії НАН України від 28.04.2004 № 322 затверджено Положення про порядок подання запиту до Комісії з питань модернізації парку наукових приладів та обладнання НАН України щодо централізованого придбання імпортованих наукових приладів та обладнання за рахунок бюджетних коштів НАН України та Типове положення про Центр колективного користування науковими приладами/обладнанням з наукового (науково-технічного) напрямку НАН України (далі – Типове положення про ЦККНО).

Довідково. Згідно із вступною частиною Типового положення про ЦККНО цей документ рекомендовано Комісією з питань модернізації парку наукових приладів та обладнання НАН України як таке, що містить основні пункти, необхідні для розроблення і затвердження базовою науковою установою НАН України власного положення про Центр колективного користування науковими приладами/обладнанням з наукового (науково-технічного) напрямку НАН України.

2.5.1.2. Виявлений стан справ.

Одним із завдань, визначених у Концепції № 187, є суттєве поліпшення забезпечення житлом працівників НАН України. Для реалізації цього завдання передбачено, зокрема, вирішити на законодавчому рівні питання довготермінового пільгового та квотного надання молодим спеціалістам кредитів для придбання або будівництва житла (пункт 8); підготувати конкретні пропозиції з формування окремої програми забезпечення працівників Академії службовим житлом (пункт 9); домогтися врегулювання на законодавчому рівні питання створення житлово-будівельних кооперативів для будівництва житла на земельних ділянках, які знаходяться в постійному користуванні НАН України, із залученням коштів працівників Академії (пункт 10); підготувати конкретні обґрунтовані пропозиції, спрямовані на виділення коштів для компенсації частини оплати оренди житла для молодих і запрошених для роботи в НАН України фахівців (пункт 11).

Аудит засвідчив, що НАН України планом заходів на 2019–2023 роки не передбачено реалізації визначених завдань.

Лише у 2021 році в Концепції № 218 та плані заходів з її реалізації, який затверджено 27.10.2021, передбачено у 2021–2025 роках розширення практики будівництва із залученням інвесторів житла на земельних ділянках, що перебувають в постійному користуванні установ НАН України. Отже, Академія у 2019–І півріччі 2021 року формально виконувала схвалені завдання для поліпшення забезпечення житлом працівників.

Через відсутність практичної реалізації заходів Концепції № 187 щодо суттєвого поліпшення забезпечення житлом працівників НАН України на час аудиту на земельних ділянках, право постійного користування якими належить НАН України та її установам і підприємствам, згідно з укладеними ними інвестиційними договорами продовжується будівництво не тільки житлових комплексів, а й офісних центрів і об'єктів соціально-побутового призначення. Згідно з чинним законодавством набуття права власності на збудовані об'єкти нерухомого майна новими власниками надалі призведе до втрати НАН України права користування цими земельними ділянками.

Згідно з частиною першою–третьою статті 42 Земельного кодексу земельні ділянки, на яких розташовані багатоквартирні будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкові території державної або комунальної власності, надаються в постійне користування підприємствам, установам і організаціям, які здійснюють управління цими будинками.

Відповідно до пункту «д» частини другої статті 92 Земельного кодексу права постійного користування земельною ділянкою із земель державної та комунальної власності набувають співвласники багатоквартирного будинку для обслуговування такого будинку та забезпечення задоволення житлових, соціальних і побутових потреб власників (співвласників) та наймачів (орендарів) квартир та нежитлових приміщень, розташованих у багатоквартирному будинку.

Отже, до моменту переоформлення права користування земельними ділянками власниками (співвласниками) збудованих будинків і надання згоди НАН України на їх вилучення зі сфери свого користування право на ці земельні ділянки належить НАН України або її установам, хоча для власної діяльності ними ці ділянки фактично не використовуються.

Довідково. Наприклад, на земельних ділянках НАН України згідно з інвестиційними договорами (угодами) побудовано (добудовуються) житлові та нежитлові будинки, зокрема, у м. Києві на вул. Метрологічній 69 будинків на 31,7714 га, вул. Лебедева, 1 – 11 будинків на 4,0 га, вул. Метрологічній, 7 – 5 будинків на 2,45 га, вул. Михайлівській, 10 – 1 будинок на 0,11 га.

Крім того, НАН України та її наукові установи як користувачі земельних ділянок протягом усього терміну виконання інвестиційних договорів (від 2 до 15 років) продовжують отримувати пільги з оподаткування, визначені підпунктом 282.1.4 статті 282 Податкового кодексу, як заклади науки, що повністю утримуються за рахунок коштів державного бюджету.

НАН України не передбачено істотних умов в інвестиційних договорах, як наслідок, немає гарантій виконання договорів, внесками до яких є державне майно у вигляді права користування земельними ділянками, будівель, споруд тощо. **Академією також не розроблено механізму відбору інвесторів** з метою отримання кращих пропозицій забудови земельних ділянок та гарантування виконання зобов'язань, визначених інвестиційними договорами.

Наприклад, НАН України за договором від з ДП «Житлоінбуд» при Управлінні державної охорони України не отримано 2444,34 кв. м квартир, а також з грудня 2014 року компенсації їх вартості в сумі 23 789,5 тис. грн згідно з ухвалою суду через відсутність у цього забудовника нерухомого майна, коштів у банках і транспортних засобів. Так само, ННЦ ХФТІ згідно з договором з ТОВ «Моноліт» Будівельний альянс» не отримано з червня 2010 року 593,3 кв. м квартир внаслідок визнання судом цього забудовника банкрутом та включення 3 196,7 тис. грн основної суми боргу в четверту чергу реєстру вимог кредиторів.

Крім того, НАН України не отримано 10 відс. житлової площі у корпусі «Д» від ЗАТ «Молодіжний житловий комплекс «Академмістечко», проти якого судом відкрито справу про банкрутство. При цьому НАН України не вжито заходів щодо стягнення належної їй частки.

Довідково. НАН України у 2014 році ініціювала розірвання договору від 23.03.2006 № 23-03-06 з ЗАТ МЖК «Академмістечко» через суд. Рішенням Господарського суду міста Києва у позові НАН України до ЗАТ МЖК «Академмістечко» щодо розірвання цього договору відмовлено повністю.

Водночас податкова інспекція у Святошинському районі м. Києва ще у 2009 році звернулася до суду із заявою про порушення справи про банкрутство боржника, оскільки ЗАТ МЖК «Академмістечко» неспроможне виконати зобов'язань щодо сплати 839,8 тис. грн податкового боргу.

Отже, НАН з 2009 по 2014 рік або (5 років) не вживалися заходи щодо повернення земельної ділянки або примусового виконання умов договору.

Водночас ухвалою Господарського суду міста Києва від 13.04.2010 затверджено реєстр вимог кредиторів ЗАТ МЖК «Академмістечко» на загальну суму 6 137 713,94 грн, в якому НАН України не зазначено.

Таким чином, НАН України втратила можливість отримати 10 відс. загальної житлової площі у корпусі «Д» на вул. Семашка у Святошинському районі м. Києва або компенсацію за передану під забудову земельну ділянку площею орієнтовно 397 кв. м.

У результаті бездіяльності НАН України створено ризик невиконання або непрозорого виконання забудовниками своїх зобов'язань, неотримання квартир або компенсацій на 26 986,2 тис. гривень.

З 37 укладених договорів (угод) інвестування у 16 інвестиційних договорах не визначено ціни договору передбаченої вимогами частини третьої статті 180 Господарського кодексу. Так, не визначено вартості майна, яке НАН України, її установи та державні підприємства передають під будівництво, наприклад, за договорами НАН України з ТОВ «ГІДРОІНЖ-БУД» щодо передачі 4-х земельних ділянок загальною площею 31,77 га, Інституту матмашин з ТОВ «УКРИНВЕСТ» за 5 договорами – 5 ділянок загальною площею 10,03 га, ДВП «БУДРЕМКОМПЛЕКТ» з ТОВ «НАВІУМ-2008» – 1,9783 га.

Отже, НАН України, її установи та державні підприємства формально визначили умови інвестиційних договорів (угод) в частині встановлення ціни договору.

НАН України не передбачено в окремих договорах обов'язкових (істотних) умов договору, зокрема щодо визначення вартості мінімальної частки Академії у вигляді загальної або житлової площі, включення у договір ринкової вартості державної частки майна тощо.

Затвердження розміру частки в інвестиційних договорах наукових установ, державних підприємств і НАН України залежить від проведених переговорів і досягнутих домовленостей із забудовником.

Наприклад, визначено частку від побудованої площі будівель, яку отримає Інститут газу – 10 відс. (договір від 25.06.2018 № 25062018), Інститут регіональних досліджень – 13 відс. (договір від 26.07.2018 № 2–18), ДУ Відділення гідроакустики – 18 відс. (договір від 11.01.2021 № 01/21).

Так, Інститутом ботаніки за договором з ТОВ «Фінансово-будівельна компанія «Пагода» передбачено отримати 14 відс. загальної площі приміщень без виконання внутрішніх опоряджувальних робіт.

Згідно з угодою НАН України з ТОВ «ГІДРОІНЖ-БУД» передбачалось отримати 10 відс. загальної житлової площі з внутрішнім оздобленням та устаткуванням відповідно до технічного завдання. Водночас не враховано, що на земельних ділянках НАН України будуть побудовані недержавні торговельні, медичні, освітні, офісні будівлі та нежитлові приміщення в житлових будинках.

Довідково. Фактично побудовано п'ятиповерховий медичний центр (<https://www.emcell.com/about/>); триповерхову медичну гастроклініку (веб сайт – <https://olymed.ua/clinic>); продуктовий супермаркет площею 2551,7 кв. м (<https://novus.ua/blog/post/vidkryttia-novus-na-metrolohichnij-19.html>); триповерхову офісну будівлю (поряд з супермаркетом); двоповерховий приватний дитячий садочок площею

1500 кв. м (<https://crystalkids.kiev.ua/index.php>); триповерховий бізнес-центр загальною площею 11254,8 кв. м (<https://dzerela.kiev.ua/uk/ofisy/okremo-roztashovani-budinki>); триповерхові офісні будинки (поряд із бізнес-центром) площею 2277,2 кв. м (згідно з даними Декларації про готовність об'єкта до експлуатації, зареєстрованої 20.11.2013 № KB14313324030); два триповерхові адміністративні будинки площею 1458,3 кв. м; двоповерхову окремо розташовану будівлю № 45 (будівельна адреса) площею 901,4 кв. м (<https://dzerela.kiev.ua/uk/ofisy/okremo-roztashovani-budinki>).

Здійснюється також, будівництво закладу загальної середньої освіти (початкової школи).

Ухваленими управлінськими рішеннями НАН України дозволила забудувати власні земельні ділянки 10-ма приватними об'єктами, площа шести з яких становить понад 19,9 тис. кв. м. При цьому додатковими угодами з ТОВ «ГІДРОІНЖ-БУД» замінено визначення частки НАН України з установленого відсотка на фіксований розмір житлової площі.

Так само Інститутом теплофізики за погодженням НАН України внесено зміни до договору з ТОВ «Виробниче підприємство «Побутрембудматеріали» в частині збільшення загальної площі будівлі з 21650 кв. м до 41147 кв. м та зменшення власної частки до фіксованої площі розміром 2165 кв. м або до 5,26 відс. (згідно з початковими умовами договору передавалося отримати 10 відс. від загальної площі будівлі).

Погодження Бюро Президії НАН України інвестиційних договорів за відсутності істотних умов (зокрема, вартості внесених часток сторін у виконання договору, мінімальної частки НАН України від побудованих житлових і нежитлових приміщень тощо) не забезпечує гарантій отримання НАН України та її установами вигід (частки) у розмірі не менше ринкової вартості переданого нею майна за такими договорами.

Незважаючи на наявність вільних нежитлових (офісних) приміщень у майновому комплексі НАН України та заходи Концепції № 187 щодо поліпшення забезпечення житлом працівників Академії, згідно із змінами до угоди з ТОВ «ГІДРОІНЖ-БУД» у рахунок 7815,51 кв. м житлових площ Академією отримано 5746,7 кв. м нежитлових приміщень для розміщення Інституту відновлювальної енергетики Національної академії наук України.

Отже, через неефективні управлінські рішення НАН України щодо обміну 7815,51 кв. м житлових площ на нежитлові приміщення вартістю 120 893 тис. грн (станом на 29.02.2016), унеможливлено забезпечення одно або двокімнатними квартирами 120–195 сімей працівників Академії в новозбудованому житловому комплексі «Кришталеві джерела» на вул. Метрологічний у м. Києві.

Під час виконання інвестиційних договорів у рахунок виконання зобов'язань забудовників НАН України отримано нерухоме майно, яке не передбачалося умовами договорів.

Апаратом Академії згідно з договором з ТОВ «ГІДРОІНЖ-БУД» у житловому будинку, крім квартир, отримано нежитлові приміщення площею 693,7 кв. м (розрахунковою вартістю 15 895,9 тис. грн).

Інститутом ботаніки за договором з ТОВ «Фінансово-будівельна компанія «Пагода» в рахунок неотриманих житлових і нежитлових приміщень

(розрахунковою вартістю від 3221,9 до 5037,7 тис. грн) отримано місця спільного користування площею 323 кв. м (сходові клітини, коридор).

Довідково. Нежитлове приміщення – ізольоване приміщення в багатоквартирному будинку, що не належить до житлового фонду і є самостійним об'єктом нерухомого майна (пункт 3 частини першої статті 1 Закону України № 417 від 14.05.2015 «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку»).

Крім того, Інститутом ботаніки за погодженням НАН України додатковими договорами з ТОВ «Фінансово-будівельна компанія «Пагода» передбачено отримати в рахунок частки Інституту ботаніки квартиру площею 123,9 кв. м шляхом безоплатної передачі за договором дарування. Відтерміновано отримання Інститутом ботаніки нежитлового приміщення площею 167 кв. м та квартири площею 123,9 кв. м з побудованого будинку і передбачено отримання цього майна у незбудованому будинку.

Таким чином, внаслідок нездійснення НАН України контролю за виконанням умов договорів (угод) Інститутом ботаніки недоотримано нерухомого майна площею 323 кв. м (розрахунковою вартістю 3221,9–5037,7 тис. грн), створено ризики втрати квартири площею 123,9 кв. м (розрахунковою вартістю 1943,1 тис. грн), відтерміновано отримання нежитлового приміщення площею 167 кв. м та площею 123,9 кв. м, а також ризик неотримання НАН України житлових приміщень (693,7 кв. м).

Президією НАН України з метою натурної перевірки енергозберігаючих технологій Інституту теплофізики і безоплатного отримання 2165 кв. м житла зі стандартним оздобленням надано дозвіл Інституту теплофізики на укладання договору з ТОВ «Виробниче підприємство «Побутрембудматеріали».

Аудит засвідчив, що Інститутом теплофізики перелік енергозберігаючих технологій не підготовлено і не здійснено вибору організації, яка буде виконувати проєктні роботи, будівництво проводиться на земельній ділянці з іншим цільовим призначенням – експлуатація та обслуговування будівель і споруд (фактично зведено один будинок з двох секцій і триває активне будівництво наступного будинку).

Будівельні роботи із спорудження першого будинку виконано без проєктної документації, її експертизи, містобудівних умов та обмежень для проєктування об'єкта будівництва, а також без дозволу на виконання будівельних робіт, що є порушенням вимог частини п'ятої статті 26, частини другої статті 29 і частини першої статті 37 Закону № 3038.

Отже, внаслідок безконтрольності НАН України земельну ділянку для будівництва адміністративно-офісної будівлі з житловими приміщеннями із використанням енергозберігаючих технологій з вбудованими приміщеннями соціальної сфери та підземним паркінгом використано Інститутом теплофізики не за цільовим призначенням з порушенням частини першої статті 96 Земельного кодексу.

За даними НАН України, з 37 інвестиційних договорів/угод за 24 договорами (64,9 відс.) будівельні роботи або не розпочато, або роботи призупинені, у тому числі через відсутність дозвільних документів та/або

належним чином оформленого права постійного користування земельними ділянками та зареєстрованих речових прав на будівлі і споруди.

Наприклад, інвестиційний договір між ДУ Відділення гідроакустики та ТОВ «ТСВ» (замінено на ТОВ «Прайм Бізнес Групп» у червні 2015) щодо будівництва багатоповерхового житлового будинку у пров. Удільний, 3, м. Одеса з грудня 2002 року, не виконується, зокрема, через затримки оформлення права постійного користування земельною ділянкою, включення у 2017 і 2018 роках приміщення установи (будівля основна, літ. А) до об'єктів культурної спадщини (крім того на земельній ділянці розміщено храм та надбрамну дзвіницю, що не належать до об'єктів установи). Так само не виконується договір ДУ Відділення гідроакустики з ПП «Бізнес-Центр-Очаків» щодо реконструкції будівель і споруд морської експериментальної бази на о. Тендрівська Коса у Херсонській обл. внаслідок невстановлених меж земельної ділянки в натурі (на місцевості), яку не зареєстровано у державному реєстрі речових прав та не обліковано за балансом установи. **Зазначені договори і рішення Бюро Президії НАН України щодо їх укладення містять корупційні ознаки непрозорого відчуження активів.**

ННЦ ХФТІ також не завершено оформлення права постійного користування земельною ділянкою та списання з балансу відповідних будівель для виконання умов договору з ПАТ «Трест Житлобуд-1» з липня 2019 року.

Так само пансіонатом «Русанівка» Національної академії наук України не оформлено права користування земельною ділянкою, на якій розташовано майновий комплекс тимчасових споруд пансіонату, переданих для реконструкції та будівництва згідно з інвестиційним договором ТОВ «Кристал-Інвест-Україна» укладеним у 2008 році.

Через позови Львівської міської ради щодо скасування затверджених раніше містобудівних умов та обмежень договір між Карпатським відділенням Інституту геофізики та ТОВ «Едбуд-Львів» від 04.08.2016 на будівництво трьох об'єктів нерухомості на двох земельних ділянках призупинено. Внаслідок скасування містобудівних умов та обмежень забудовником зупинено передачу Карпатському відділенню Інституту геофізики квартир площею 200 кв. м.

Договір між ДП «Будремсервіс» та ТОВ «Делкон-Лекс» у частині IV-VI етапів договору не виконується (реконструкцію приміщення та введення його в експлуатацію не виконано).

Не виконано і договір між Інститутом газу та ТОВ «Подільський моноліт» у частині виконання ремонтно-будівельні робіт із покращення, модернізації та утеплення основних приміщень у 2019 році на суму 936,7 тис. гривень.

Протягом майже трьох років не виконується договір між пансіонатом «Борей» і ПП «ОСТІУМ», незважаючи на передачу земельних ділянок з будівлями і спорудами на них.

***Довідково.** Предметом договору між пансіонатом «Борей» та ПП «ОСТІУМ» є «зобов'язання та права Сторін по Проектуванню та Будівництву Об'єктів на Земельних ділянках з метою набуття кожною зі Сторін майнових прав на певну частину збудованих Об'єктів в порядку та на умовах, визначених договором (пункт 1.1 договору)».*

Сторони визначили, що «вартість Об'єкта № 1а, яку згідно з умовами Договору отримає Сторона-1, не буде нижчою від ринкової вартості Земельних ділянок № 1, 2, що будуть виділені для будівництва Об'єктів №№ 1а, 1б та 2, а також вартості Існуючих будівель, належних Стороні-1, а саме: комплекс будівель та споруд, загальною площею 4643,6 кв. м та 659,9 кв. м, що знаходяться за адресою: місто Одеса, проспект Свободи, 107 та місто Одеса проспект Свободи, 115, які за результатами діяльності підлягатимуть знесенню (списанню) (пункт 5.1.1. договору). Для будівництва виділені Земельні ділянки № 1 і № 2 площею 1,1186 га і 0,1544 га ринковою вартістю 10984,8 тис. грн і 1184 тис. грн; комплекс будівель і споруд ринковою вартістю 21980,2 тис. грн і 2730,4 тис. грн за адресою: просп. Свободи, 107 і 115 відповідно.

Об'єкт № 1а – частина Об'єкта № 1 у вигляді приміщень 1-го, 2-го та 3-го поверхів, визначених Проектною документацією згідно з містобудівними умовами і обмеженнями на Земельній ділянці № 1, загальною площею не менше ніж 2700 кв. м (з ремонтом, окремими входами для відпочивальників та персоналу пансіонату, обладнаний пасажирським ліфтом), у тому числі адміністративні приміщення, 62 номери кожен з яких обладнаний окремим санвузлом, їдальня, кабінети, конференцзал, допоміжні приміщення, місця загального користування».

Отже, НАН України, її установи та державні підприємства здійснювали відбір забудовників не на конкурентній основі, що призводило до корупційних ризиків непрозорого відчуження активів. При цьому установами та державними підприємствами Академії не вжито жодних заходів щодо заміни забудовників та/або застосування передбачених договорами штрафних санкцій за невиконання умов інвестиційних договорів.

Аудит засвідчив: Академія має в розпорядженні велику кількість нерухомого майна, але неспроможна забезпечити належний контроль за ефективним його використанням.

Так, на утримання майна, що не використовується, або використовується не за основним призначенням 5 науковими установами непродуктивно використано 6073,6 тис. гривень.

Наприклад, на утримання майнового комплексу літньої бази відпочинку в Інституті хімії поверхні у складі 43 будівель площею 24559 кв. м, яка не використовується з 1992 року, витрачено 383,6 тис. грн; Карпатським відділенням на утримання охорони та прибирання триповерхової будівлі площею 768,9 кв. м, яка не використовувалась для забезпечення статутної діяльності, витрачено 470,6 тис. гривень.

У зв'язку із запровадженням на території України карантинних заходів щодо запобігання поширенню коронавірусу COVID-19 в Теоретичній школі з проблем енергетики Інституту електродинаміки (далі – Теоретична школа) семінари у 2020–2021 роках не проводились. Водночас у 2019, 2020 і 2021 роках на її базі організовано відпочинок працівників інституту. Фактично на утримання Теоретичної школи протягом 2019–І півріччя 2021 року використано 2227,7 тис. гривень.

Аналогічно на утримання спортивного комплексу площею 1030,7 кв. м і Будинку школяра (343,9 кв. м) ННЦ ХФТІ використано 1554,7 тис. гривень.

Постановою Бюро Президії НАН України у жовтні 2018 року прийнято рішення про включення комплексу Технічної школи Інституту проблем

машинобудування до переліку об'єктів, що підлягають приватизації, але відповідних заходів не вжито.

Як наслідок, на утримання 35 будівель і споруд площею 3905,73 кв. м використано 1437 тис. гривень.

Встановлено, що частина нерухомого майна загальною площею 6754,62 кв. м для наукової або господарської діяльності не використовується.

Наприклад, у ННЦ ХФТІ не використовуються 6 будівель площею 4398 кв. м (пошкоджені і частково зруйновані стелі, підлоги, перекриття, немає вікон) та будівля клубу (в результаті пожежі).

Майно бази відпочинку «Мрія» ННЦ ХФТІ частково зруйноване, зокрема, 21 дерев'яний спальний будинок площею 383,22 кв. м та літній кінотеатр площею 271 кв. м.

Водночас директор С. Бородай на території цієї бази розмістив власні 4 будинки підвищеного комфорту для надання послуг відпочинку (дозвіл на розміщення наданий Вовчанською РДА Харківської області).

Проведеним оглядом майна наукових установ встановлено, що **частина приміщень загальною площею 41965,4 кв. м перебуває в незадовільному стані та потребує поточного або капітального ремонту, при цьому 3598,7 кв. м виведено з експлуатації.**

Так, будівлі і споруди пансіонату «Борей» площею 5303,5 кв. м мають незадовільний технічний та санітарний стан і потребують невідкладного ремонту, при цьому 991,6 кв. м виведені з експлуатації та непридатні до використання (зокрема, 132,0 кв. м центральної будівлі, 155,4 кв. м спального корпусу, 5,3 кв. м сторожки, 39 кв. м вбиральні, 659,9 кв. м основної будівлі та сараю).

Через незадовільний технічний та санітарний стан, 100-відсоткову зношеність номерного фонду та внутрішніх комунікацій у приміщеннях та їдальні пансіонату «Борей», захаращеність території, рівень завантаженості загального ліжкового фонду закладу низький (2019 рік – 66,7 відс., 2020 рік – 57 відс., 2021 рік – 64,7 відс.), наявні факти відмови відпочиваючих від заселення в номери.

Аудитом на ДП «Гілея» встановлено порушення державних санітарних норм, визначених Правилами № 172, зокрема, немає системи кондиціонування повітря в обідніх залах та виробничих приміщеннях харчоблоку, ігровий майданчик для дітей не обладнано тіншовими навісами, ізолятор – окремою вентиляцією та санвузлом, майданчики для встановлення сміттєвих контейнерів розміщено на відстані менше 100 метрів від спальних корпусів, дитячих, спортивних майданчиків та місць відпочинку.

Відсутність системи протипожежного захисту в пансіонаті «Борей» та ДП «Гілея» створює загрозу життю та здоров'ю громадян під час оздоровлення та відпочинку.

У Фізико-хімічному інституті майнові комплекси площею 11760,5 кв. м (14 будівель і споруд), площею 10953,2 кв. м (11 будівель і споруд), з яких 4 будівлі площею 692,2 кв. м виведено з експлуатації, площею 1914,9 кв. м

(14 будівель і споруд), усі виведені з експлуатації, потребують капітального ремонту Фізико-хімічним інститутом три будівлі площею 6162,4 кв. м не використовується внаслідок пожежі.

2.5.1.3. Рекомендації НАН України:

- розробити та затвердити механізм конкурсного відбору інвесторів з метою відбору найкращих пропозицій забудови земельних ділянок НАН України;

- при укладанні інвестиційних договорів (угод) забезпечити включення істотних умов до договору (зокрема, вартості внесених часток сторін у виконання договору, мінімальної частки НАН України від побудованих житлових і нежитлових приміщень з можливістю наступного обміну нежитлових на житлові приміщення, конкретних строків будівництва за кожним етапом, відповідальності у грошовому виразі за невиконання кожного етапу для кожної сторони договору, надання банківської гарантії, вимог щодо надання НАН України декларацій про готовність до експлуатації об'єкта тощо), які б гарантували його виконання в частині отримання НАН України та її установами передбаченої договором частки майна вартістю не менше вартості внеску НАН України або її установами (будівлі, споруди, земельні ділянки) згідно з експертною грошовою оцінкою;

- ініціювати внесення змін до чинних інвестиційних договорів у частині визначення істотних умов;

- забезпечити здійснення моніторингу виконання договорів між пансіонатом «Борей» та ПП «ОСТІУМ», Інститутом газу та ТОВ «Подільський моноліт», ННЦ ХФТІ та Акціонерним товариством «Трест Житлобуд-1», ДП «Будремсервіс» та ТОВ «Делкон-Лекс»;

- забезпечити моніторинг виконання генерального інвестиційного договору від 03.12.2002 № 01/02 з додатковою угодою від 11.06.2015 № 1, укладеного ДУ Відділення гідроакустики з ТОВ «Прайм Бізнес Груп»;

- забезпечити моніторинг отримання НАН України від ТОВ «ГІДРОІНЖ-БУД» належних житлових і нежитлових приміщень відповідно до договору, укладеного із цим забудовником;

- зобов'язати Інститут ботаніки вжити заходів щодо отримання належних житлових і нежитлових приміщень відповідно до договору, укладеного з ТОВ «Фінансово-будівельна компанія «Пагода»;

- зобов'язати Інститут ботаніки ініціювати внесення зміни до договору від 15.03.2005 № 416 з ТОВ «Фінансово-будівельна компанія «Пагода» у частині заміни форми передачі квартири площею 123,9 кв. м з безоплатної за договором дарування на передачу за актом приймання передачі Інституту ботаніки (або НАН України) з наступним зарахуванням до майнового комплексу НАН України;

- зобов'язати Інститут теплофізики вжити заходів щодо виконання ТОВ «Виробниче підприємство «Побутрембудматеріали» умов договору № б/н від 28.11.2007 в частині забезпечення натурної перевірки енергозберігаючих

технологій Інституту теплофізики в ході будівництва житлового комплексу та цільового використання його земельній ділянці;

- зобов'язати Інститут теплофізики вжити заходів щодо оформлення ТОВ «Виробниче підприємство «Побутрембудматеріали» містобудівних умов та обмежень для проєктування об'єкта будівництва, проведення експертизи проєктної документації та отримання дозволу на виконання будівельних робіт відповідно до Закону № 3038;

- зобов'язати Інститут газу внести зміни до договору від 25.06.2018 № 25062018 з ТОВ «Подільський моноліт» у частині збільшення вартості внеску Інституту (зокрема, чотирьох одиниць нерухомого майна, не включеного до ринкової вартості будівель і споруд, розташованого на земельній ділянці, що передається для будівництва) та частки, яку він отримує за договором, зокрема вартості житла;

- встановити винних осіб та вирішити питання їх відповідальності за завдану матеріальну шкоду державі у зв'язку з втратою земельної ділянки через неналежний юридичний супровід договору від 23.03.2006 № 23–03–06 з ЗАТ «Молодіжний житловий комплекс «Академмістечко»;

- провести інвентаризацію інвестиційних договорів, укладених установами та підприємствами НАН України, (додаток 7 до Звіту) та вжити заходів щодо забезпечення умов їх виконання або, за необхідності, розірвання у встановленому законом порядку;

- заслухати на Бюро Президії НАН України керівництво пансіонату «Борей» та ДП «Гілея» про виконання умов контракту та вжити заходів щодо притягнення їх до відповідальності за недотримання правил пожежної безпеки;

- розглянути питання притягнення до відповідальності керівників Інституту ботаніки і Інституту теплофізики за виявлені під час виконання інвестиційних договорів (угод) порушення.

2.5.2. Висновки.

Через неналежний контроль НАН України за діяльністю наукових установ порушуються вимоги Закону № 848 в частині організації діяльності центрів ККНО.

2.5.2.1. Законодавча база.

Статтею 13 Закону № 848 затверджено завдання та порядок утворення центрів колективного користування науковим обладнанням.

Відповідно до пункту 7.15 Статуту НАН України Президія НАН України в установленому законодавством та цим Статутом порядку, зокрема, вирішує питання централізованого матеріально-технічного забезпечення наукових установ та інших організацій НАН України, створення і функціонування в НАН України центрів колективного користування науковим обладнанням.

Вимогами частини п'ятої статті 13 Закону № 848 передбачено, що примірне положення про Центр колективного користування науковим обладнанням розробляється у порядку, визначеному цим Законом, і затверджується Кабінетом Міністрів України. Водночас на момент проведення аудиту Кабінетом Міністрів

України не затверджено примірного положення про Центр колективного користування науковим обладнанням.

2.5.2.2. Виявлений стан справ.

Згідно з частиною чотирнадцятою розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 848 Кабінет Міністрів України у шестимісячний строк з дня прийняття цього Закону мав, зокрема, забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону.

Міністерству освіти і науки України знадобилося майже шість років для розроблення проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Питання центрів колективного користування науковим обладнанням» (опубліковано на сайті МОН 08.10.2021), якою пропонується затвердити Положення про центри колективного користування науковим обладнанням.

Довідково. Розпорядженням Президії НАН України від 28.04.2004 № 322 затверджено, зокрема, Типове положення про Центр колективного користування науковими приладами/обладнанням з наукового (науково-технічного) напрямку НАН України (далі – Типове положення про центр ККНО).

Станом на 01.07.2021 в 59 наукових установах НАН України функціонували 78 центрів ККНО.

Аудити в наукових установах засвідчили, що діяльність центрів ККНО здійснюється з порушенням вимог нормативних і розпорядчих актів.

Так, з порушенням вимог частини першої статті 1 Закону № 848 регламент доступу до наукового обладнання та користування ним не затверджений в Інституті електронної фізики, Інституті теплофізики, Інституті хімії поверхні та Інституті горючих копалин. Водночас центри ККНО у формі структурного підрозділу не утворені в Інституті зоології, Інституті теплофізики та Інституті хімії поверхні.

Затвердження положень про центри ККНО в окремих установах здійснено з порушенням вимог Типового положення про центр ККНО, наприклад, в Інституті електронної фізики та Інституті горючих копалин. При цьому Інститутом теплофізики положення про центр ККНО не затверджене.

Окремі установи у робочому журналі не обліковують час роботи приладів наукового обладнання (Інститут кріомедицини, Інститут хімії поверхні та Інститут горючих копалин). У порушення вимог власних положень про центри ККНО, зокрема в Інституті електронної фізики, не внесені зміни щодо заміни його керівника.

Інститутом хімії поверхні за погодженням з НАН України центр ККНО з 01.06.2011 по 30.04.2020 передано в оренду ТОВ «НВП «Спецаналітик», від якого отримано 8,1 тис. грн орендної плати. Водночас на ремонт центру ККНО, який для власних потреб або для надання послуг не використовувався, у 2019 році витрачено 700 тис. грн за КПКВК 6541230 «Підтримка розвитку пріоритетних напрямків наукових досліджень». При цьому орендарями обладнання центру ККНО фактично були працівники Інституту хімії поверхні, які виступили засновниками і власниками ТОВ «НВП «Спецаналітик».

Отже, внаслідок безконтрольності НАН України Інститут хімії

поверхні передав право користування не обладнанням орендарю, отримавши за послугу лише 8,1 тис. грн, та спрямував з державного бюджету на ремонт цього обладнання 700 тис. грн, або у 86 разів більше, ніж отримав, що є непродуктивними витратами бюджету.

В Інституті кріомедицини понад два роки не працює лазерний скануючий мікроскоп LSM 510 META через неоновлення програмного забезпечення.

У порушення вимог пункту 2 частини де'вятої «Інвентарна картка обліку об'єкта основних засобів» розділу II «Вимоги до складання типових форм» Порядку № 818 у бухгалтерському обліку наукового обладнання, на базі якого створено центри ККНО, не відображено інформації про пристосування і приладдя, що належать до об'єкта основних засобів (Інститут теплофізики, Інститут кріомедицини, Інститут хімії поверхні).

2.5.2.3. Кабінетові Міністрів України рекомендувати:

- затвердити положення про центр колективного користування науковим обладнанням, як це передбачено статтею 13 Закону № 848.

НАН України:

- провести аналіз діяльності центрів ККНО у частині дотримання визначених Законом № 848 вимог та типового положення про центри ККНО;
- визначити і затвердити показники ефективності роботи центрів ККНО.

2.6. Оцінка ефективності управлінських рішень щодо передачі об'єктів державної власності в оренду

2.6.1. Висновки.

01.02.2020 введено в дію Закон № 157, яким кардинально змінено процедуру передачі в оренду державного майна.

При цьому Кабінетом Міністрів України Порядок № 483 затверджено майже через шість місяців, а Примірний договір оренди – через вісім місяців з дня набрання чинності Законом № 157, тобто з недотриманням термінів, визначених пунктом 8 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 157 (протягом трьох місяців). Положення № 150 затверджено постановою Бюро Президії НАН України через 8,5 місяців з дня набрання чинності Законом № 157 та майже через 3 місяці з дати набрання чинності Порядком № 483, що негативно вплинуло на передачу майна НАН України в оренду та є одним із ключових чинників зменшення у 2020 році порівняно із 2019 роком кількості укладених договорів оренди – на 17,8 відс., площі, переданої в оренду, – на 20,6 відс. та, як наслідок, надходження орендної плати до спеціального фонду – на **37,0 млн грн (15,3 відсотка)**.

Станом на 01.10.2021 із **3 481,5 тис. кв. м** загальної площі нерухомого майна НАН України **306,7 тис. кв. м** (8,8 відс.) передано в оренду стороннім організаціям, з них 18,7 тис. кв. м (6,1 відс.) – бюджетним установам, 256,6 тис. кв. м (83,7 відс.) – іншим стороннім організаціям, 31,4 тис. кв. м (10,2 відс.) – площа наданих в оренду майданчиків. Порівняно з початком

2020 року обсяги переданого в оренду майна НАН України зменшилися на 24,0 тис. кв. м (на 7,3 відсотка). У 2019–2020 роках та за 9 місяців 2021 року організаціями одержано **611,1 млн грн** орендної плати, з яких **45,4 тис. грн** (7,4 відс.) використано на ремонт будівель і споруд.

НАН України не забезпечила належного обліку нерухомого майна. Через неналежний контроль НАН України організаціями-балансоутримувачами не забезпечено повного, своєчасного та достовірного внесення даних до Цифрової системи управління майном НАН України (nas.gov.ua), розміщеної на офіційному сайті Академії, що є недотриманням рішень НАН України. Як наслідок, система не містить повної, достовірної та актуальної інформації та потребує доопрацювання. Отже, НАН України не володіє у повному обсязі інформацією щодо стану використання нерухомого майна Академії.

Не забезпечила НАН України контролю за ефективністю використання організаціями Академії об'єктів нерухомого майна НАН України, переданого в оренду. Окремими керівниками організацій Академії не забезпечено дотримання вимог чинного законодавства та встановленого в НАН України порядку передачі майна в оренду. Внаслідок неефективного розпорядження майном НАН України тільки за результатами контрольних заходів, проведених у межах аудиту, встановлено низку системних порушень балансоутримувачами-орендодавцями вимог чинного законодавства України та розпорядчих актів Президії НАН України, що регламентують питання передачі майна Академії в оренду.

За відсутності дозволів НАН України за 35 договорами передано в оренду нерухоме майно Академії загальною площею 2 536,7 кв. м, внесено зміни до умов трьох договорів оренди нерухомого майна площею 2034,7 кв. м, що стосувалися збільшення загальної орендованої площі; передано 3 351,0 кв. м майна в оренду на 1,5 – 9 місяців раніше, ніж отримано відповідні рішення НАН України.

Не забезпечено страхування орендованого майна за 83 договорами загальною площею 6 336,1 кв. м та за 18 договорами – безперервність страхування орендарями майна НАН України загальною площею 2 098,62 кв. м на весь термін дії договорів оренди.

Інститутом геотехнічної механіки недоотримано 179,8 тис. грн орендної плати (станом на 01.12.2021 недоотримані від орендарів кошти у повному обсязі перераховано інституту), Інститутом електронної фізики через безпідставне звільнення орендаря від орендної плати та заниження розміру орендної плати недоотримано доходів у сумі 7,8 і 5,2 тис. грн відповідно, не відшкодовано комунальних послуг на суму 9,9 тис. грн, що є недотриманням вимог пунктів 12 і 13 Методики № 786.

Без укладання договорів оренди безпідставно використовувалося нерухоме майно НАН України загальною площею 1 385,3 кв. м, внаслідок чого організаціями Академії недоотримано 253,8 тис. грн надходжень від орендної плати. Не уклалися також договори про відшкодування витрат

балансоутримувача на утримання орендованого майна на цю ж площу, внаслідок чого окремим організаціям НАН України **не відшкодовано 86,7 тис. грн витрат за спожиті орендарями комунальні послуги**. За 16 договорами трьох балансоутримувачів не сплачено **167,6 тис. грн** завдатку.

Протягом 2019–2020 років та 9 місяців 2021 року списано **566,5 тис. грн дебіторської заборгованості** у зв'язку із спливом терміну давності (Інститут теплофізики – 164,1 тис. грн, Інститут електродинаміки – 216,1 тис. грн, Інститут економіки і прогнозування – 186,3 тис. грн), при цьому окремі факти її списання потребують оцінки правоохоронних органів.

Контроль НАН України за організацією претензійно-позовної роботи в установах Академії за договорами оренди та договорами про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання орендованого нерухомого майна та надання комунальних послуг орендарю є недостатнім, що свідчить про недотримання відповідних розпоряджень НАН України.

2.6.1.1. Законодавча база.

Згідно із Законом № 185 **об'єктами управління державної власності є, зокрема, державне майно, передане в безстрокове безоплатне користування НАН України**, галузевим академіям наук. Уповноважені органи управління відповідно до покладених на них завдань **організують контроль** за використанням орендованого державного майна.

До 01.02.2020 організаційні відносини, пов'язані з передачею в оренду майна державних підприємств, установ та організацій, їх структурних підрозділів та іншого окремого індивідуально визначеного майна, що перебувало в державній та комунальній власності, регулювались Законом № 2269.

Довідково. У 2004 році статтю 1 Закону № 2269 доповнено частиною другою, якою передбачено, що відносини оренди рухомого та нерухомого майна, об'єктів майнового комплексу НАН України та галузевих академій наук регулюються цим Законом з урахуванням особливостей, передбачених Законом № 3065.

Відповідно до статті 2 Закону № 2269 **оренда** – засноване на договорі строкове платне користування майном, необхідним орендареві для здійснення підприємницької та іншої діяльності. Статтею 10 Закону № 2269 визначені **істотні умови** договору оренди, зокрема, **об'єкт оренди** (склад і вартість майна з урахуванням її індексації); **термін**, на який укладався договір оренди; **орендна плата** з урахуванням її індексації; порядок використання амортизаційних відрахувань, якщо їх нарахування передбачено законодавством; відновлення орендованого майна та умови його повернення; виконання зобов'язань; **забезпечення виконання зобов'язань – неустойка** (штраф, пеня), порука, завдаток, гарантія тощо; порядок здійснення орендодавцем контролю за станом об'єкта оренди; відповідальність сторін; **страхування орендарем взятого ним в оренду майна** тощо. Оцінка об'єкта оренди здійснювалася за методикою, затвердженою Кабінетом Міністрів України (стаття 11 Закону № 2269)³³.

³³ Методика оцінки об'єктів оренди затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 10.08.1995 № 629 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 02.01.2003 № 3).

Статтею 18 Закону № 2269 визначено **основні обов'язки орендаря**, зокрема, щодо використання та зберігання орендованого майна відповідно до умов договору, запобігання його пошкодженню, псуванню; вносення орендної плати **своєчасно і у повному обсязі**. Орендар вносить орендну плату **незалежно від наслідків господарської діяльності** (стаття 19).

Постановою Бюро Президії НАН України № 216³⁴ у жовтні 2014 року затверджено положення про порядок передачі в оренду майна, що належить до майнового комплексу НАН України (Положення № 216).

Довідково. Постановою Бюро Президії НАН України № 216 також затверджено Типовий договір оренди майна, що належить до майнового комплексу Національної академії наук України; Примірний договір про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання орендованого нерухомого майна та надання комунальних послуг орендарю.

Згідно з пунктом 1.2 Положення № 216 установи, організації та підприємства, що віднесені до відання НАН України (далі – організації НАН України), **на підставі дозволу Академії** можуть передавати в оренду нерухоме (**незалежно від площі**) та інше індивідуально визначене майно, що обліковується на їх балансах, якщо це відповідає, зокрема, правилам пожежної безпеки, вимогам технічних та санітарних норм, не суперечить обмеженням, встановленим чинним законодавством України, та не шкодить виконанню їх основної статутної діяльності.

Відповідно до пункту 12.1 Положення № 216 з метою забезпечення ефективного використання об'єктів майнового комплексу НАН України та контролю створена **електронна система обліку об'єктів майнового комплексу НАН України**, яка розміщена на вебсайті Управління справами НАН України в мережі Інтернет за адресою: <http://www.usnan.org.ua>.

Розрахунок орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу до червня 2021 року здійснювався відповідно до Методики розрахунку орендної плати № 786. Згідно з пунктом 10 цієї Методики **розмір річної орендної плати** за оренду нерухомого майна **1 гривня** встановлювався, зокрема, **бюджетним організаціям, які утримуються за рахунок державного бюджету**. 19.06.2021 набрала чинності постанова № 630, якою затверджено нову **Методику розрахунку орендної плати № 630**.

З 01.02.2020 Закон № 2269 втратив чинність на підставі Закону № 157³⁵, який, зокрема, регулює правові, економічні та організаційні відносини, пов'язані з **передачею в оренду майна**, що перебуває в державній власності; майнові відносини між орендодавцями та орендарями щодо господарського використання майна, що перебуває в державній власності.

Законом № 157 кардинально змінено процедуру передачі в оренду державного майна, яка відбувається в шість етапів. Етапність передачі в оренду державного та комунального майна передбачає: прийняття рішення щодо **наміру передачі** майна в оренду; **внесення інформації** про потенційний об'єкт оренди до ЕТС; прийняття рішення про **включення** потенційного об'єкта оренди до

³⁴ Втратила чинність згідно з постановою Бюро Президії НАН України від 04.03.2020 № 6-Б.

³⁵ Набрав чинності з 27.12.2019, введено в дію з 01.02.2020.

одного із Переліків; опублікування інформації про потенційний об'єкт оренди, щодо якого прийнято рішення про включення до одного з Переліків, в ЕТС; розміщення в ЕТС оголошення про передачу майна в оренду; проведення аукціону на право оренди майна або передача об'єкта в оренду без проведення аукціону, укладення та публікація в ЕТС договору оренди (частина перша статті 5 Закону № 157).

Об'єкти державної та комунальної власності передаються в оренду за результатами проведення аукціону **виключно в ЕТС**, у тому числі аукціону, предметом якого є право на продовження договору оренди об'єкта згідно із статтею 18 Закону № 157 (частина перша статті 13). Право на отримання в оренду майна НАН України **без проведення аукціону** мають суб'єкти, визначені статтею 15 Закону № 157. Зокрема, право на отримання в оренду державного і комунального майна **без проведення аукціону** мають органи державної влади та органи місцевого самоврядування, інші установи і організації, діяльність яких фінансується за рахунок державного і місцевого бюджетів тощо.

Контроль за виконанням умов договорів оренди нерухомого та рухомого майна покладався на **орендодавців майна** (стаття 26 Закону № 157).

Відповідно до пункту 2 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 157 «Договори оренди державного або комунального майна, укладені до набрання чинності цим Законом, продовжуються в порядку, передбаченому законодавством, яке діяло до дати набрання чинності цим Законом, до дати, яка наступить раніше: набрання чинності рішенням Кабінету Міністрів України чи рішенням представницького органу місцевого самоврядування (щодо договорів оренди комунального майна, розташованого в межах відповідної територіальної громади), передбаченим абзацом п'ятим частини другої статті 18 цього Закону, або **1 липня 2020 року. Після настання однієї з дат, яка відповідно до цього пункту наступить раніше, але у будь-якому випадку не раніше дня введення в дію цього Закону, договори оренди продовжуються в порядку, визначеному цим Законом.** Договори оренди державного та комунального майна, укладені до набрання чинності цим Законом, зберігають свою чинність та продовжують діяти до моменту закінчення строку, на який вони були укладені».

Частиною шостої статті 2 Закону № 157 визначено, що **відносини оренди рухомого та нерухомого майна, об'єктів майнового комплексу НАН України та національних галузевих академій наук** регулюються цим Законом з **урахуванням особливостей, передбачених Законом № 3065.**

НАН України, зокрема, веде **облік об'єктів майнового комплексу Академії, здійснює контроль** за ефективністю використання таких об'єктів; виступає **орендодавцем цілісних майнових комплексів та нерухомого майна**, що передано державою у безстрокове користування НАН України; **надає дозвіл** організаціям, що віднесені до відання НАН України, **на укладення договорів оренди майна**, у тому числі нерухомого, що обліковується на балансах їх організацій.

Кошти, що отримані від оренди об'єктів майнового комплексу НАН України, **в повному обсязі спрямовуються на виконання статутних завдань** Академії та організацій, що віднесені до відання НАН України.

Слід зазначити, що норми Закону № 3065 не узгоджуються з нормами Закону № 157. Так, статтею 3 Закону № 3065 передбачено **надання дозволу** організаціям, що віднесені до відання НАН України, **на укладення договорів оренди майна, що не відповідає** процедурі передачі в оренду державного та комунального майна, передбаченої Законом № 157.

Довідково. Згідно з Положенням № 150, НАН України приймає рішення щодо наміру передачі майна Академії в оренду та включення потенційного об'єкта оренди до одного з переліків, **затвердження умов оренди майна, додаткових умов оренди майна НАН України (у разі наявності), внесення змін до договорів оренди та на продовження їх дії.**

Відповідно до частини другої статті 5 Закону № 157 Кабінетом Міністрів України затверджено **Порядок № 483** та визначено ДП «Прозорро. Продажі», що належить до сфери управління Мінекономіки, відповідальним за забезпечення функціонування ЕТС – адміністратором ЕТС. Відповідно до статті 16 Закону № 157 Кабінетом Міністрів України постановою від 12.08.2020 № 820 затверджено **Примірний договір оренди.**

Довідково. Пунктом 8 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 157 Кабінету Міністрів України доручено **протягом трьох місяців** з дня набрання чинності цим Законом, зокрема, **забезпечити прийняття та приведення** своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом; забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Отже, Порядок № 483 Кабінетом Міністрів України затверджено майже **через шість місяців**, а Примірний договір оренди – **через вісім місяців** з дня набрання чинності Законом № 157, тобто з недотриманням термінів, визначених пунктом 8 Прикінцевих та перехідних положень Закону № 157, що **негативно вплинуло на передачу майна в оренду.**

З метою ефективного використання та розпорядження об'єктами майнового комплексу НАН України для задоволення державних та суспільних потреб постановою Бюро Президії НАН України затверджено Положення № 150, яке спрямоване на забезпечення реалізації визначених чинним законодавством України повноважень Академії щодо управління об'єктами майнового комплексу НАН України у сфері оренди.

Положення № 150 затверджено постановою Бюро Президії НАН України **через 8,5 місяців** з дня набрання чинності Законом № 157 та майже **через 3 місяці** з дати набрання чинності Порядком № 483, що не сприяло ефективному управлінню об'єктами майнового комплексу НАН України у сфері оренди.

Відповідно до Положення № 150 **об'єктами оренди** є нерухоме майно НАН України (будівлі, споруди, нежитлові приміщення, а також їх окремі частини (горизонтальні та вертикальні поверхні), крім земельних ділянок; інше окреме індивідуально визначене майно НАН України.

Орендодавцями майна НАН України є: **НАН України** - щодо майна НАН України, яке обліковується на балансі НАН України, **без обмеження** площі нерухомого майна, що передається в оренду; **балансоутримувач** – щодо

майна НАН України, яке обліковується на його балансі, **без обмеження** площі нерухомого майна, що передається в оренду.

Довідково. Передача в оренду майна передбачається за такими етапами: прийняття за погодженням з НАН України рішення щодо наміру передачі майна НАН України в оренду та включення потенційного об'єкта оренди до одного з Переліків; внесення та опублікування балансоутримувачем інформації про потенційний об'єкт оренди в ЕТС; затвердження Академією умов оренди майна НАН України, додаткових умов оренди майна НАН України (в разі наявності); розміщення балансоутримувачем в ЕТС оголошення про передачу майна НАН України в оренду; проведення аукціону на право оренди майна НАН України або передача майна НАН України в оренду без проведення аукціону; укладення та публікація в ЕТС договору оренди майна НАН України.

Контроль за виконанням умов договорів оренди майна НАН України покладається **на орендодавця** (пункт 17.1 Положення № 150). Контроль за використанням майна НАН України, переданого в оренду, здійснюють **орендодавці цього майна, а також за необхідності НАН України.**

Форму Примірного договору оренди майна НАН України затверджено постановою Бюро Президії НАН України № 214 **через 2,5 місяці** з набрання чинності постановою № 820, якою затверджено Примірний договір оренди.

2.6.1.2. Виявлений стан справ.

Протягом періоду, що підлягав аудиту, Бюро Президії НАН України розглядалися питання користування майном НАН України та приймалися рішення: **27 постановами** Бюро Президії НАН України (2019 р. – 12; 2020 р. – 8; 9 місяців 2021 р. – 7) прийнято **92 рішення**, з яких: **68 – з питань оренди** (2019 р. – 28; 2020 р. – 14; 9 місяців 2021 р. – 26), а саме про надання дозволу на передачу майна НАН України в оренду, погодження наміру передачі майна в оренду та включення об'єктів до Переліку відповідного типу, затвердження умов оренди; **3 рішення** стосувалися питань нормативно-організаційного характеру з питань оренди майна; **21** (2019 р. – 7; 2020 р. – 11; 9 місяців 2021 р. – 3) – **про розміщення організацій НАН України.** Також прийнято 32 розпорядження Президії НАН України з питань оренди майна (2019 р. – 8; 2020 р. – 11; 9 місяців 2021 р. – 13).

Аудит засвідчив, що Управлінням справами НАН України **21 установі Академії** (2019 р. – 3, 2020 р. – 15, 9 місяців 2021 р. – 3) за результатами розгляду їх клопотань щодо передачі в оренду нерухомого майна або продовження строку дій договорів оренди, **надіслано відмови** із зазначенням підстав та рекомендації у зв'язку із **недотриманням термінів** подання клопотання до НАН України про надання дозволу на продовження терміну дії договору, **порядку продовження договорів** оренди без проведення аукціонів, а також **відсутністю необхідного переліку документів** для погодження продовження договору оренди.

Встановлено окремі випадки порушення вимог Положення № 150 у частині недотримання строків прийняття Президією НАН України рішень щодо передачі об'єктів майнового комплексу в оренду. Так, Академією **перевищено термін** прийняття рішення щодо погодження наміру передачі майна НАН України в оренду та включення об'єкта до Переліку відповідного типу,

що є недотриманням пункту 5.6 Положення № 150, за клопотанням Інституту програмних систем НАН України – на 28 днів, Інституту регіональних досліджень – на 27 днів, Інституту чорної металургії – на 13 днів (розпорядження Президії НАН України від 14.09.2021 № 455). За клопотанням Державного природознавчого музею НАН України від 29.07.2021 про затвердження умов оренди, відповідне рішення не прийнято, при цьому згідно з пунктом 8.8 Положення № 150 **рішення про відмову** в затвердженні умов оренди у формі листа **не надіслано**. Лише після повторного клопотання від 03.09.2021 умови оренди майна цієї установи затверджено постановою Бюро Президії НАН України від 24.09.2021 № 283, тобто майже через два місяці після першого звернення, що є порушенням встановленого пунктом 8.7 Положення № 150 терміну розгляду клопотання (10 робочих днів).

Через несвоєчасне затвердження Кабінетом Міністрів України Порядку № 483 і Примірного договору оренди, зволікання НАН України з прийняттям Положення № 150 та затвердженням Примірного договору оренди майна НАН України (30.10.2020) **передача майна НАН України відповідно до Закону № 157 з лютого по грудень 2020 року не здійснювалась**, лише приймалися рішення Бюро Президії НАН України відповідно до пункту 2 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 157, що стало одним з ключових чинників зменшення за 2020 рік порівняно із 2019 роком кількості укладених договорів на **17,8 відс.**, площі, переданої в оренду, – **на 20,6 відс.** та, як наслідок надходження орендної плати до спеціального фонду **на 37,0 млн грн (на 15,3 відсотка)**.

Довідково. За пояснення НАН України, враховуючи значні зміни в процедурі передачі державного майна в оренду, запроваджені Законом № 157 та Порядком № 483, необхідно було значно більше часу для підготовки проєкту внутрішнього порядку передачі майна НАН України в оренду, який мав бути адаптований до статусу майна НАН України і повноважень Академії та її організацій. Підготовка цього документа тривала декілька місяців, його винесено на розгляд Бюро Президії НАН України тільки у вересні 2020 року.

Рішення щодо передачі майна НАН України в оренду відповідно до Закону № 157 Бюро Президії НАН України приймалися **лише з грудня 2020 року**.

Так, протягом грудня 2020 року – жовтня 2021 року Бюро Президії НАН України прийнято **24 рішення**: щодо погодження **149 організаціям** Академії наміру передачі в оренду **101,3 тис. кв. м** майна НАН України і включення об'єктів до **Переліку першого типу**, а також 46 одиниць обладнання; **13 організаціям** – **7,9 тис. кв. м** майна НАН України і включення об'єктів до **Переліку другого типу**; щодо затвердження **100 організаціям умов оренди** майна НАН України загальною площею **65,1 тис. кв. м** та 66 одиниць обладнання; **6 організаціям** – умов передачі майна в оренду площею **5,4 тис. кв. м без проведення аукціону**.

Отже, у зазначений період Бюро Президії НАН України здебільшого погоджувало організаціям наміри передачі майна НАН України в оренду і включення об'єктів до Переліку першого типу, тобто **на конкурентних засадах з проведенням аукціонів**.

Аукціони на право оренди майна НАН України проводяться згідно з вимогами Закону № 157, Порядку № 483 та Положення № 150. Орендодавці майна НАН України здійснюють укладання договорів оренди **на підставі протоколів про результати електронних аукціонів** та після підписання укладені договори оренди майна НАН України **оприлюднюють в ЕТС**, а також вносять відомості про укладені договори оренди майна НАН України та їх скановані копії до Цифрової системи управління нерухомим майном НАН України (nas.gov.ua).

Встановлено, що Управління справами НАН України через неповне або несвоєчасне внесення організаціями Академією відомостей про укладені договори оренди майна НАН України та їх сканованих копій до Цифрової системи управління нерухомим майном НАН України **не володіє повною та актуальною інформацією щодо проведення організаціями електронних аукціонів**. За поясненням Управління справами, подання до НАН України додаткових документів за результатами проведення електронних аукціонів не передбачено чинним законодавством.

На час аудиту встановлено **неповне, недостовірне і несвоєчасне внесення організаціями НАН України актуальних даних до Цифрової системи** управління нерухомим майном НАН України (nas.gov.ua), що свідчить про недотримання керівниками організацій-орендодавців Академії вимог пункту 17.5 Положення № 150 у частині своєчасності та достовірності надання НАН України звітної інформації про використання майна НАН України та надходження коштів від передачі майна в оренду та **неналежний контроль Управління справами** за виконанням організаціями Академії рішень Бюро Президії НАН України з цих питань, відсутність управлінських рішень щодо персональної відповідальності керівників таких організацій.

Довідково. Станом на 01.10.2021 до Цифрової системи управління нерухомим майном НАН України 200-ми організаціями НАН України внесено відомості про нерухоме майно (в тому числі підтверджені скановані копії документів), при цьому 154 організаціями внесено інформацію в повному обсязі; 46 – частково, робота продовжується; 15 організаціями не розпочато роботи із внесення даних (11 організацій розташовано на тимчасово окупованих територіях, 4 – в стані припинення). Встановлено численні факти невнесення балансоутримувачами або внесення неповних, недостовірних чи неактуальних даних до Цифрової системи управління нерухомим майном НАН України. Інформацію про оренду майна внесено щодо 128 із 144 організацій-орендодавців НАН України.

Через недосконалість Цифрової системи управління нерухомим майном НАН України (nas.gov.ua), **неповне або недостовірне** внесення установами НАН України, які є орендодавцями, актуальних даних, технічні помилки, **система не містить повної та актуальної інформації**, отже, **Академія не володіє в повному обсязі інформацією про стан використання її нерухомого майна**.

Зазначене унеможлиблює ведення Управлінням справами НАН України **належного обліку** об'єктів майнового комплексу НАН України; **здійснення контролю за ефективним використанням** об'єктів майнового комплексу, заходів щодо підвищення ефективності їх використання, що є одним з основних його завдань згідно з положенням про Управління справами.

Відповідно до пункту 11.1 Положення № 216 та пункту 18.1 Положення № 150 орендодавці **мають щокварталу** надавати НАН України інформацію **про стан використання майна НАН України; надходження та використання коштів** від передачі майна НАН України в оренду; **заборгованість** за договорами оренди та договорами про відшкодування витрат балансоутримувача. НАН України здійснюються заходи щодо переходу **на автоматизацію** збору звітної квартальної інформації, але цей **процес надто повільний** та за наявності технічної та фінансової можливості його закінчення планується лише у 2022 році.

Не здійснюється належного, достовірного, в повному обсязі моніторингу інформації про майно НАН України, зокрема, про його використання (у тому числі надходження орендної плати), про питомі показники використання, що є необхідним для розроблення Управлінням справами пропозицій для підвищення ефективності використання об'єктів майнового комплексу НАН України, прийняття Президією НАН України ефективних рішень щодо удосконалення управління державним майном, переданим НАН України в безстрокове безоплатне користування.

Відповідно до наданої Управлінням справами НАН України узагальненої інформації **загальна площа** нерухомого майна (будівлі, споруди, в тому числі асфальтовані майданчики) Академії станом на 01.10.2021 – **3 481,5 тис. кв. м**, із якої **3 078,8 тис. кв. м** (88,5 відс.) безпосередньо використовувалася балансоутримувачами для провадження діяльності; **84,9 тис. кв. м** (2,4 відс.) надано для **розміщення установ НАН України**; **306,7 тис. кв. м** (8,8 відс.) **передано в оренду** стороннім організаціям (18,7 тис. кв. м (6,1 відс.) – бюджетним установам, 256,6 тис. кв. м (83,7 відс.) – іншим організаціям, 31,4 тис. кв. м (10,2 відс.) – площа наданих в оренду майданчиків), **11,1 тис. кв. м** (0,3 відс.) – незадіяна площа, яка за відсутності потреби може розглядатися як **потенційний об'єкт оренди**).

Станом на **01.10.2021** серед організацій, підприємств та установ Академії нараховувалося **215 балансоутримувачів** об'єктів нерухомого майна НАН України, у тому числі **128 орендодавців**. Організаціями-орендодавцями надано звітів про використання майна НАН України площею **306,7 тис. кв. м**, переданого в оренду за **1 968 договорами** з 1315 юридичними особами та фізичними особами-підприємцями. На площах 68 організацій-балансоутримувачів **розміщено 116 організацій** НАН України.

Інформацію щодо стану використання нерухомого майна НАН України протягом 2019–2020 років та 9 місяців 2021 року відповідно до наданих Академією узагальнених даних наведено в таблиці 7.

**Інформація щодо стану використання нерухомого майна НАН України
протягом 2019–2020 років та 9 місяців 2021 року**

кв. м

Станом на	Загальна площа нерухомого майна (будівлі, споруди, в т. ч. асфальтовані майданчики), всього	в тому числі:						Незадіяна площа, яка може розглядатися як потенційний об'єкт оренди
		Безпосередньо використовується балансоутримувачем	Надана для розміщення організацій НАН України*	Передана в оренду				
				Всього**	З них			
					бюджетним установам	іншим організаціям	майданчики	
01.01.2019	3 541 504,5	3 126 191,6	71 113,9	317 124,0	12 382,5	264 602,1	40 139,4	27 077,0
01.01.2020	3 973 202,5	3 486 283,5	128 338,0	330 743,2	11 671,8	275 974,1	43 097,3	27 837,8
01.01.2021	3 878 090,7	3 455 889,4	127 558,9	262 450,8	18 630,5	226 862,5	16 957,8	32 191,6
01.10.2021	3 481 531,1	3 078 848,0	84 895,45	306737,1	18 735,8	256 559,9	31 441,4	11 050,6

* Відповідно до даних автоматизованої системи «Юридичні особи».

** Інформація за даними Цифрової системи управління нерухомим майном НАН України.

Згідно з даними таблиці загальна площа нерухомого майна НАН України, **надана в оренду**, протягом 2020 року та 9 місяців 2021 року **зменшилась на 24,0 тис. кв. м, або на 7,3 відс.** (з 330,7 тис. кв. м станом на 01.01.2020 до 306,7 тис. кв. м станом на 01.10.2021). При цьому площа, надана в оренду **бюджетним установам, збільшилась на 7,0 тис. кв. м, або на 59,8 відс.** (з 11,7 до 18,7 тис. кв. м); площа, надана в оренду **стороннім організаціям, зменшилась на 20,2 тис. кв. м, або на 7,0 відс.** (з 276,0 до 256,6 тис. кв. м), а площа орендованих майданчиків зменшилась на 11,7 тис. кв. м, або на 27,1 відс. (з 43,1 до 31,4 тис. кв. м).

Площа приміщень організацій НАН України, надана для **розміщення** інших організацій НАН України, протягом 2020 року та 9 місяців 2021 року **зменшилась на 43,4 тис. кв. м, або на 33,8 відс.** (з 128,3 тис. кв. м станом на 01.01.2020 до 84,9 тис. кв. м станом на 01.10.2021).

Динаміка загальної площі нерухомого майна НАН України, яка **безпосередньо використовується** балансоутримувачами, враховуючи зменшення з 2020 року загальної площі нерухомого майна НАН України, **теж має тенденцію до зменшення** (з 3 486,3 тис. кв. м станом на 01.01.2020 до 3 078,8 тис. кв. м станом на 01.10.2021, **або на 11,7 відс.**), при цьому її питома вага у загальній площі нерухомого майна залишається майже незмінною (відповідно 87,8 та 88,4 відсотка).

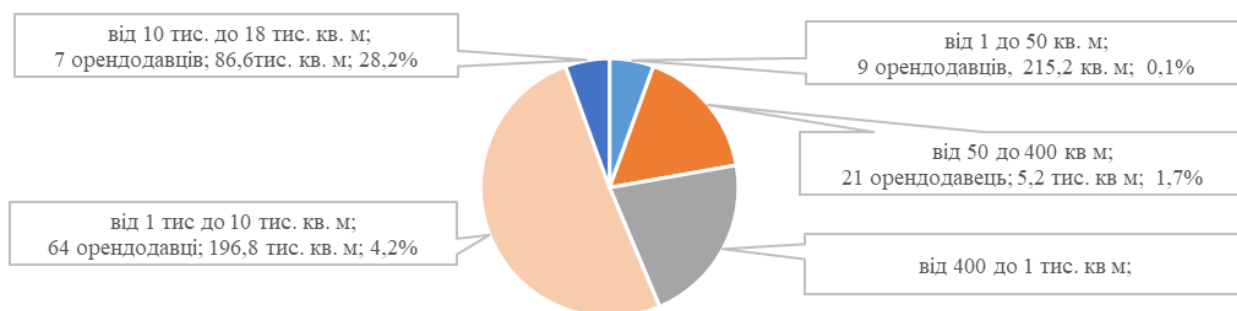
Обсяги загальної площі об'єктів нерухомого майна НАН України, яка тимчасово **не використовується** в господарській діяльності та може розглядатись як **потенційні об'єкти оренди**, станом на 01.10.2021 становили **11,1 тис. кв. м** і порівняно з початком 2019 року **зменшились у 2,5 рази**, а її питома вага у загальній площі нерухомого майна НАН України – **з 0,7 до 0,3 відс.** (на 0,4 відс. пункту). Кількість організацій НАН України, які мали вільні площі, що можуть розглядатися як потенційні об'єкти оренди, **зменшилась втричі** – з 134 до 43, при цьому найбільша їх **кількість** була

станом на 01.10.2019: 165 організацій мали такі вільні площі обсягом 34,3 тис. кв. м.

За інформацією Управління справами, станом на листопад 2021 року в НАН України є три об'єкти нерухомості (обліковуються на балансі ДП «Сушка»), передані в оренду, які **включені до переліку об'єктів**, що підлягають **приватизації**.

Діапазон площі за розміром нерухомого майна НАН України, переданого в оренду одному орендарю, відображає діаграма 1.

Діаграма 1. Діапазон площі за розміром нерухомого майна НАН України, переданого в оренду одному орендарю станом на 01.10.2021

Як видно із діаграми, одному орендарю найчастіше передавалося в оренду майно площею **від 1 тис. до 10 тис. кв. м** – загалом 64 організаціями **196,8 тис. кв. м (64,2 відс. переданого в оренду майна)**, найменше – **від 1 кв. м до 50,0 кв. м** – 9 організаціями **215,2 кв. м (0,1 відс. переданого в оренду майна)**. Майно **від 50 до 400 кв. м** передавалося одному орендарю **21 організацією** загальною площею 5,2 тис. кв. м (1,7 відс. переданого в оренду майна); **від 0,4 до 1 тис. кв. м** – **27 організаціями** загальною площею 17,9 тис. кв. м (5,8 відс.); **від 10 тис. кв. м – 18 тис. кв. м** – **7 організаціями** загальною площею 86,6 тис. кв. м (28,2 відс. переданого майна в оренду).

Із 128 організацій НАН України, які є балансоутримувачами-орендодавцями, **98 організаціями НАН України (76,6 відс.)** передано в оренду майно, загальна площа якого **перевищує 400 кв. м** на одного балансоутримувача (від 406,5 до 17,9 тис. кв. м) загальним обсягом **301,3 тис. кв. м (98,2 відс. усього переданого в оренду майна НАН України)**; відповідно, лише **30 організацій (23,4 відс.)** передано площі від 6 до 400 кв. м на одного балансоутримувача загальним обсягом **5,5 тис. кв. м (1,8 відс. усього переданого в оренду майна НАН України)**.

Станом на 01.10.2021 **найбільшими орендодавцями НАН України були:**

Інститут імпульсних процесів і технологій, яким передано в оренду **17,9 тис. кв. м (44,5 відс. його загальної площі будинків і споруд та 5,9 відс. загальної площі майна НАН України, переданого в оренду);**

Інститут матмашин – **13,4 тис. кв. м (25,6 та 4,4 відс. відповідно);**

Інститут надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України – **11,8 тис. кв. м (18 та 3,9 відс. відповідно);**

Науково-дослідний інститут мікроприладів НАН України – **11,7 тис. кв. м (15,1 та 3,8 відс. відповідно).**

До балансоутримувачів, в яких **найбільша питома вага їх площі переданої в оренду** (від 45 до 97 відс.), належать ДП «Сушка» – 742,0 кв. м (**96,6 відс.** загальної площі нерухомого майна); автотранспортне підприємство – 10,5 тис. кв. м (**92,3 відс.**); ДП «Інженерно-виробничий центр АЛКОН» – 4,9 тис. кв. м (**47,6 відс.**); ДП ЕВМ Інституту чорної металургії – 8,6 тис. кв. м (**46,7 відс.**); Інститут імпульсних процесів і технологій – **17,9 тис. кв. м (44,5 відс.)**; пансіонат «Агарський мис» – 7,7 кв. м (**42 відс.**); Експериментальне виробництво Інституту імпульсних процесів і технологій – 10,2 тис. кв. м (**41,1 відс.** загальної площі нерухомого майна).

Слід зазначити, що Академією після введення в дію Закону № 157 (з 01.02.2020) приймалися рішення щодо погодження наміру передачі майна НАН України в оренду та включення об'єктів до Переліку відповідного типу, при цьому загальна площа майна **перевищувала 400 кв. м** на одного балансоутримувача, зокрема, у грудні 2020 року – 2 постанови Бюро Президії НАН України про погодження шістьом балансоутримувачам наміру передачі майна в оренду площею від 674,5 до 9 210,7 кв. м на одного балансоутримувача; у квітні та червні 2021 року – 5 постанов про погодження 22 балансоутримувачам наміру передачі в оренду нерухомого майна площею від 432,0 до 2 730,0 кв. м на одного балансоутримувача.

Узагальнену інформацію щодо обсягів нарахованої плати та надходжень від передачі майна в оренду за 2019–2020 роки та 9 місяців 2021 року наведено в таблиці 8.

Таблиця 8

Узагальнена інформація щодо обсягів нарахованої орендної плати та надходжень від передачі майна в оренду за 2019–2020 роки та 9 місяців 2021 року

Рік	К-сть організацій-орендодавців	Загальна площа нерухомого майна, кв. м*	Площа, що здається в оренду**, кв. м (кількість організацій/кількість договорів)	Орендна плата*, тис. грн				Відшкодування витрат орендодавця*, тис. грн		
				нараховано	одержано	відс.	використано на ремонт	нараховано	одержано	відс.
2019	145	3 973 202,5	330 743,2 (145/1329)	243 226,0	241 115,3	99,1	16 509,1	108 241,0	105 652,6	97,6
2020	144	3 878 090,7	262 450,9 (129/1565)	205 916,1	204 141,6	99,1	18 820,9	87 981,4	83 380,3	94,8
9 міс. 2021	128	3 481 531,1	306 737,1 (128/1968)	166 404,9	165 847,3	99,7	10 142,3	92505,2	87982,3	95,1
Разом	х	х	х	615 547	611 104,2	99,3	45 472,3	288 727,6	277 015,2	95,9

*Відповідно до даних автоматизованої системи «Юридичні особи».

**За даними, внесеними до Цифрової системи управління нерухомим майном НАН України nas.gov.ua.

Аудит засвідчив: зменшення площі майна НАН України, переданого в оренду, зокрема у 2020 році порівняно із 2019 роком, **призвело до недоотримання надходжень від оренди майна.** Так, при зменшенні за

2020 рік площі, наданої в оренду, **на 20,6 відс.** обсяги нарахованої орендної плати в організаціях НАН України за цей період **зменшилися на 15,3 відс.** (205,9 млн грн) порівняно з 2019 роком (243,2 млн грн), **обсяги надходжень** організацій від орендної плати (відповідно 204,4 та 241,1 млн грн) – **на 15,3 відсотка**. За 9 місяців 2021 року установами НАН України за оренду майна одержано **165,8 млн грн (96,6 відс. нарахованого)**.

Із загального обсягу надходжень від передачі в оренду майна НАН України у 2019, 2020 роках та за 9 місяців 2021 року **45,4 тис. грн (7,4 відс.) використано на ремонт будівель і споруд** (2019 р. – 16,5 тис. грн (6,9 відс.), 2020 р. – 18,8 тис. грн (9,2 відс.), 9 місяців 2021 року – 10,1 тис. грн (5,8 відсотка).

За розрахунками, **за 1 кв. м орендованої площі³⁶** нарахування орендної плати в середньому становили у 2019 році – 61,3 грн, у 2020 році – 65,4 грн, у січні-вересні 2021 року – 45,2 грн, надходження від орендної плати – 60,7 грн, 64,8 грн та 45,1 грн відповідно.

Встановлено, що Управлінням справами **не забезпечується обробка щомісячної інформації** організацій – орендодавців НАН України **щодо заборгованості за договорами оренди** відшкодування податку на землю та за договорами про відшкодування витрат балансоутримувача, що є недотриманням підпункту 2.1 пункту 2 розпорядження Президії НАН України від 15.04.2013 № 269 «Про додаткові заходи зі збереження майна НАН України та підвищення ефективності його використання».

Під час аудиту здійснено узагальнення та аналіз інформації установ НАН України про заборгованість: за 2020 рік та 9 місяців 2021 року заборгованість за договорами оренди майна та відшкодування витрат балансоутримувача зросла **на 2 186,7 тис. грн**, або на 15,2 відс., – **з 14 367,3 тис. грн** станом на 01.01.2020 до **16 554,0 тис. грн** станом на 01.10.2021, окремими установами, в яких за 2020 рік та 9 місяців 2021 року **суттєво зросли обсяги дебіторської заборгованості, не зазначаються заходи претензійно-позовної роботи з її погашення** або така робота обмежується лише надсиланням листів-попереджень.

***Довідково.** Найбільше зростала дебіторська заборгованість за договорами оренди за 2020 рік та 9 місяців 2021 року в Інституті електродинаміки – у 72,9 рази (з 23,6 до 1720,7 тис. грн), Інституті космічних досліджень НАН України та Державного космічного агентства України – у 40,7 рази (з 15,1 до 613,7 тис. грн), Фізико-механічному інституті ім. Г. В. Карпенка НАН України – у 29,3 рази (з 23,0 до 674,0 тис. грн), Фізико-технічному інституті низьких температур ім. Б. І. Веркіна НАН України – у 13,1 рази (з 13 до 175,5 тис. гривень).*

Отже, **неналежний контроль окремих організацій НАН України у порушення пункту 10.4 Положення № 216 та пункту 17.5 Положення № 150 за повнотою та своєчасністю надходження орендної плати, відшкодуванням**

³⁶ Без урахування площі, переданої в оренду бюджетним організаціям, які утримуються за рахунок державного бюджету і яким згідно з пунктом 10 Методики розрахунку орендної плати встановлюється розмір річної орендної плати за оренду нерухомого майна 1 гривня.

витрат балансоутримувача на утримання орендованого майна, **неналежне проведення претензійно-позовної роботи** відповідно до Положення № 582 спричинили **утворення значних обсягів дебіторської заборгованості** зі сплати орендної плати та в окремих випадках – списання пені за договорами оренди та договорами про відшкодування витрат балансоутримувача, строк позовної давності якої минув.

Аудит засвідчив: **лише 5,5 відс. організацій**, що перебувають у віданні НАН України, **систематично надавали** Відділу науково-правового забезпечення діяльності Президії НАН України **інформації про стан претензійно-позовної роботи** за 2019 та 2020 роки, що є недотриманням пункту 2 розпорядження № 582, свідчить про **неналежний контроль** за виконанням цього розпорядження Відділом та неналежну координацію додержання установами НАН України порядку ведення претензійно-позовної роботи.

При цьому протягом 2020 та 2021 років Управління справами НАН України **не інформувало** Балансову комісію НАН України, Бюро відділень НАН України та **Відділ науково-правового забезпечення діяльності НАН України**, зокрема, **про стан договірної роботи та розрахункової дисципліни**, що є недотриманням пункту 5.2 постанови Бюро Президії НАН України від 15.10.2014 № 217. Відділом науково-правового забезпечення діяльності НАН України протягом 2020–2021 років **не надсилалися звернення** до організацій НАН України з вимогою вжити заходи претензійно-позовного характеру щодо погашення (стягнення) заборгованості та інформування про результати вжитих заходів.

Отже, Академія здійснювала недостатній контроль за **організацією претензійно-позовної роботи в установах НАН України** за договорами оренди та договорами відшкодування витрат балансоутримувача, ефективністю використання державного майна, що передається в оренду, **через неналежну взаємодію та координацію роботи** відповідальних структурних підрозділів, що є недотриманням відповідних розпоряджень НАН України.

Академія **не забезпечила належного обліку, контролю за ефективністю використання організаціями НАН України об'єктів нерухомого майна НАН України, переданого в оренду. Внаслідок неефективного розпорядження майном НАН України, тільки за результатами контрольних заходів**, проведених у межах аудиту, встановлено **низку системних порушень** балансоутримувачами-орендодавцями вимог чинного законодавства України та розпорядчих актів Президії НАН України, що регламентують питання **передачі в оренду майна НАН України**.

Так, у порушення норм статті 3 Закону № 3065, пункту 1.2 Положення № 216 (за відсутності дозволів Академії) майно НАН України загальною площею **7922,4 кв. м** передано в оренду:

- вісьмома орендодавцями за 35 договорами передано в оренду нерухоме майно загальною площею **2 536,7 кв. м**: в Інституті ім. Я. С. Підстригача – за 10 договорами (629,8 кв. м); Інституті теплофізики – за 6 (372,4 кв. м); ДП СКТБ Інституту кріобіології – за 6 (121,9 кв. м); Інституті горючих копалин –

за 3 (257,0 кв. м); Інституті чорної металургії – за 4 (709,9 кв. м); Інституті електродинаміки – за 4 (4,1 кв. м); Інституті регіональних досліджень – за одним договором (387,0 кв. м); та ДП ЕВП Інституту чорної металургії – за одним договором (54,6 кв. м);

- двома орендодавцями **вносились зміни** до умов 10 договорів оренди нерухомого майна, що стосувалися збільшення загальної орендованої площі на **2034,7 кв. м**: Інститут теплофізики – до семи договорів оренди, щодо збільшення загальної орендованої площі на 1891,5 кв. м; Інститутом регіональних досліджень укладені три додаткові угоди про оренду додаткових приміщень загальною площею 143,2 кв. м;

- трьома орендодавцями нерухоме майно загальною площею **3 351,0 кв. м** передано в оренду на **1,5 – 9 місяців раніше**, ніж отримано рішення НАН України.

Організаціями НАН України **не забезпечено страхування орендованого майна та безперервність страхування** орендарями орендованого майна НАН України на весь термін дії договорів оренди загальною площею **8 434,7 кв. м, що є недотриманням умов договорів оренди**:

- за окремими договорами оренди (13 орендодавців) **не укладено договорів страхування** на загальну площу орендованого майна **6 336,1 кв. м**: ДП СКТБДВ – за 16 договорами (888,2 кв. м) Інститут теплофізики – за 15 (951,7 кв. м); Інститут горючих копалин – за 12 (701,7 кв. м); Інститут електродинаміки – за 10 (196,7 кв. м); ДП «Будремкомплект» – за 6 (528,9 кв. м); Інститут електронної фізики – за 6 (969,5 кв. м); Інститут економіки і прогнозування – за 5 (98,2 кв. м); Інститут регіональних досліджень за 4 (557,9 кв. м); Інститут чорної металургії за 3 (187,1 кв. м); Президія НАН України – за 2 (703,7 кв. м); ННЦ ХФТІ – за 2 (76,2 кв. м); ДП «Академсервіс-Львів» – за одним договором (403,5 кв. м); Карпатське відділення Інституту геофізики – за одним договором (72,8 кв. м);

- трьома орендодавцями не забезпечено **безперервності страхування** орендарями орендованого майна загальною площею **2 098,62 кв. м** на весь термін дії договорів оренди на користь орендодавця: у Президії НАН України одним орендарем укладено договір страхування орендованого майна (229,95 кв. м), лише через 9 місяців після того, як було викладено в новій редакції договір оренди; в Інституті проблем машинобудування за 14 договорами оренди (1 645,57 кв. м) вчасно не поновлено страхування майна в окремих періодах від 3 місяців до 2,5 років; у ННЦ ХФТІ за 3 договорами (223,1 кв. м) укладені договори страхування діяли не весь період.

Через невиконання орендарем ФОП Лазурко М. Р. умов договору оренди у частині **страхування** нерухомого майна площею 22,1 кв. м, яке перебувало на балансі Інституту горючих копалин, в результаті пожежі завдано матеріальної шкоди та втрачено можливість відшкодування збитків у зв'язку з пожежею в загальній сумі **164,4 тис. гривень**.

Окремими орендарями трьох балансоутримувачів **не сплачено завдатку** в загальній сумі **167,6 тис. грн**: Інститут ім. Я. С. Підстригача – 11 орендарями

на 95,2 тис. грн; Інститут регіональних досліджень – 4 орендарями на 60,4 тис. грн; у Карпатське відділення інституту геофізики – одним орендарем на 12,0 тис. грн, що є недотриманням умов договорів оренди нерухомого майна.

Окремі балансоутримувачі не вживали заходи щодо повернення майна, що є недотриманням вимог договорів оренди: немає актів повернення майна за **21 договором оренди загальною площею 1037,9 кв. метрів** (Президія НАН України – за п'ятьма договорами документально не підтверджено повернення майна площею 519,0 кв. м; Інститут теплофізики – за 12 договорами (391,2 кв. м); Карпатське відділення Інституту геофізики – за 4 договорами (127,7 кв. м)).

Інститутом геотехнічної механіки **недоотримано орендної плати** від двох орендарів у сумі **9,8 тис. грн**, що є недотриманням пунктів 12 і 13 Методики № 786 у частині застосування індексу інфляції при коригування розміру місячної орендної плати; нарахування орендної плати одному орендареві здійснювалося на підставі фактичного розміру орендної плати за перший неповний місяць оренди, що призвело до недоотримання орендодавцем **170,0 тис. грн** (станом на 01.12.2021 недоотримані від орендарів кошти у повному обсязі перераховано інституту), Інститутом електронної фізики недоотримано **13,0 тис. грн** орендної плати через безпідставне звільнення одного орендаря від орендної плати (7,8 тис. грн) та заниження орендної плати (5,2 тис. грн); не отримано відшкодування витрат балансоутримувача у сумі 9,9 тис. гривень.

Окремими балансоутримувачами не вживалися заходи щодо недопущення безпідставного використання нерухомого майна. Як наслідок, за відсутністю договорів оренди безпідставно використовувалося **1385,3 кв. м нерухомого майна НАН України**: організаціями НАН України недоотримано **253,8 тис. грн** надходжень від орендної плати. **Договори про відшкодування витрат балансоутримувача на цю ж площу не укладалися**, внаслідок чого окремими організаціями НАН України недоотримано відшкодування **комунальних витрат у сумі 86,7 тис. грн**, зокрема:

- в Інституті проблем машинобудування 6-ма орендарями використовувались самовільно зайняті **254,9 кв. м**. Цим орендарям донараховано за надлишково зайняті площі 41,7 тис. грн (орендна плата – 16,1 тис. грн, витрати, які мають відшкодовуватися орендарями, – 25,6 тис. грн), які під час аудиту відшкодовано орендарями **в повному обсязі**;

- у ННЦ ХФТІ двома орендарями використовувалися самовільно зайняті **760,6 кв. м**, за які недоотримано **55,6 тис. грн**, за розрахунками, орендної плати;

- в Інституті чорної металургії двома орендарями додатково використовувалися **76,6 кв. м**, за які недоотримано 102,7 тис. грн орендної плати та не відшкодовано 26,6 тис. грн комунальних витрат;

- на ДП СКТБ Інституту кріобіології трьома орендарями використовувалися самовільно зайняті **210,5 кв. м**, за які донараховано

21,7 тис. грн орендної плати і 8,5 тис. грн витрат балансоутримувача, під час аудиту відшкодовано 10,2 і 3,7 тис. грн відповідно;

- в Інституті горючих копалин протягом 2020–2021 років безпідставно використовувалось 37,9 кв. м (ФОП Романів У. Р. – без дозволу НАН України та договору оренди 22,7 кв. м, та ФОП Гончарук на 15,2 кв. м більше, ніж визначено договором оренди). Як наслідок, установою недоотримано 43,2 тис. грн орендної плати і не відшкодовано 25,4 тис. грн комунальних витрат.

- в Інституті економіки і прогнозування безпідставно використовувалося 33,2 кв. м (ТОВ «КОНУС-Ю» на 28,9 кв. м та ГО «Український інститут соціальних досліджень ім. О. Яременка» на 4,3 кв. м більше, ніж визначено договорами оренди майна), за розрахунками, недоотримано 9 тис. грн орендної плати;

- в Інституті електронної фізики безпідставно використовувалося **11,6 кв. м**, через що недоотримано 5,5 тис. грн орендної плати і не відшкодовано орендарями 0,6 тис. грн комунальних витрат.

Отримані від орендарів упродовж 2019–2020 років та I півріччя 2021 року кошти у сумі **1460,2 тис. грн** на відшкодування витрат балансоутримувача за утримання будівель та прибудинкової території Інститутом геотехнічної механіки (346,5 тис. грн) та Інститутом чорної металургії (1 113,7 тис. грн) **зараховувались до власних доходів** бюджетної установи замість відновлення за загальним фондом касових та фактичних видатків бюджетної установи, **що є порушенням частини четвертої статті 13 Бюджетного кодексу.**

При цьому в порушення пункту 188.1 статті 188 Податкового кодексу внаслідок **включення до бази оподаткування** суми відшкодування витрат на утримання службових приміщень, яку включено до податкових зобов'язань у податковому обліку³⁷, Інститутом чорної металургії в досліджуваному періоді неправомірно нарахований податок на додану вартість у загальній сумі **221,9 тис. гривень.**

У порушення пункту 10.4 Положення № 216 і **через неналежний контроль установ НАН України** за повнотою та своєчасністю розрахунків за оренду приміщень, відшкодування витрат балансоутримувача за спожиті орендарями комунальні послуги, **неналежне ведення** передчабеної чинним законодавством та Положенням № 582 **претензійно-позовної роботи** утворенно значні обсяги **дебіторської заборгованості зі сплати орендної плати, яку списанно** у зв'язку зі спливом **строку позовної давності**. Списання заборгованості за терміном давності призвело до завдання матеріальної шкоди установам НАН України. Окремими балансоутримувачами (три організації НАН України) списано дебіторську заборгованість у зв'язку зі спливом строку давності в сумі **566,5 тис. грн**, нараховано пені **194,7 тис. грн**, з якої

³⁷ Згідно з пунктом 188.1 статті 188 Податкового кодексу суми відшкодування орендодавцю - бюджетній установі витрат на утримання наданого в оренду нерухомого майна не включаються до бази оподаткування ПДВ.

відшкодовано орендарями **14,2 тис. грн**, стягнуто **103,5 тис. грн** штрафних санкцій.

У ДУ Відділення гідроакустики **без укладання договорів оренди та відшкодування витрат балансоутримувача ФХІ захисту навколишнього середовища і людини, який не входить до мережі НАН України, 12 років безпідставно користується 439,7 кв. м майна НАН України**, що не узгоджується зі змістом частини першої та другої статті 785, частини другої статті 795, частини першої та другої статті 1212 Цивільного кодексу. При цьому ФХІ захисту навколишнього середовища і людини з 2011 року відмовляється відшкодовувати в повному обсязі (пропорційно до займаних площ) витрати на комунальні послуги та утримання приміщення, що призвело до накопичення дебіторської заборгованості за надходженнями до спеціального фонду станом на 01.01.2019 у сумі **1167,93 тис. грн**, на 01.01.2020 – **770,41 тис. грн**, на 01.01.2021 – **914,55 тис. грн** та на 01.07.2021 – **423,13 тис. гривень**.

Для стягнення заборгованості ФХІ захисту навколишнього середовища і людини за комунальними платежами та витратами з утримання майна ДУ Відділення гідроакустики неодноразово зверталась до різних господарських судових інстанцій (першої, апеляційної та касаційної).

Довідково. На підставі рішень Господарського суду Одеської області від 11.12.2018 та від 18.11.2020, постанов Південно-західного апеляційного господарського суду від 06.03.2019, постанов Верховного Суду від 11.06.2019, від 12.03.2021, від 11.06.2019 та від 19.04.2021 Відділенням гідроакустики проведено списання дебіторської заборгованості ФХІ захисту навколишнього середовища і людини на суму 1 463,8 тис. грн (2019 р. – 736,12 тис. грн, 2021 р. – 727,7 тис. грн).

ДУ Відділення гідроакустики неодноразово зверталось до ФХІ захисту навколишнього середовища і людини **щодо звільнення приміщень. Постановою Бюро Президії НАН України від 10.07.2019 № 204** ДУ Відділення гідроакустики доручено протягом місяця вирішити питання **укладення договору оренди з цією бюджетною організацією**. На виконання зазначеної постанови Бюро Президії НАН України ДУ Відділення гідроакустики листом від 09.10.2019 надіслало ФХІ захисту навколишнього середовища і людини договір оренди нежитлових приміщень за адресою: м. Одеса, вул. Преображенська, 3, загальною площею **439,7 кв. м** та протокол погодження основних умов договору про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання орендованого нерухомого майна та надання комунальних послуг орендарю, але ФХІ захисту навколишнього середовища і людини договір оренди не підписано, протокол погодження основних умов договору про відшкодування витрат не погоджено, про що ДУ Відділення гідроакустики повідомило НАН України.

Отже, на час аудиту **ФХІ захисту навколишнього середовища і людини договір оренди не підписано, і Інститут продовжує самовільно та безоплатно використовувати майно НАН України, яке обліковується на балансі ДУ Відділення гідроакустики**.

Орендодавцями не забезпечено контролю за виконанням договорів оренди нерухомого майна, внаслідок чого **8439,1 кв. м** використовувалося суб'єктами господарювання після завершення строку дії договорів, при

цьому орендна плата і комунальні послуги за використання зазначеної площі сплачувались: в Інституті матмашин трьома суб'єктами господарської діяльності безпідставно від 1 до 3 місяців використовувалось 4 887,2 кв. м; у Карпатському відділенні Інституту геофізики трьома суб'єктами – 127,7 кв. м; в Інституті теплофізики – 29 суб'єктами від 8 місяців до 2 років використовувалося 3 017,7 кв. м; у пансіонаті «Борей» від 1 року і 8 місяців трьома суб'єктами – 406,5 кв. метрів.

У порушення пункту 6.1 Положення № 216 на ДП «Академсервіс-Львів» **встановлено передання орендарем ТзОВ «Рітейл Україна» приміщень площею 5,2 кв. м у суборенду двом суборендарям** (у магазині «Свій Маркет» розміщено три поштомати МЕЕСТ (2,2 кв. м) та розповсюджувач державних лотерей МСЛ ТОВ «Західний Трейд» (3 кв. м) **без дозволу НАН України і договорів суборенди**. Контрольним заходом **не встановлено періоду** суборенди майна НАН України, оскільки ДП «Академсервіс-Львів» не володіє такою інформацією (орендар не повідомив підприємство про здачу приміщень магазину в суборенду).

Враховуючи, що чинний договір оренди від 01.06.2019 укладений у період дії Закону № 2269 і Положення № 216, орендна ставка при використанні державного майна у відповідності до Методики № 786 за призначенням «розміщення пунктів продажу лотерейних білетів» мала бути застосована в розмірі **45 відс.**, що у 2,5 рази перевищує розмір орендної плати, встановлений відповідно до мети діяльності орендаря і визначений у договорі оренди (**18 відс.**)³⁸, як наслідок – збільшення плати за суборенду в частині займаної площі 3 кв. м у 2,5 рази та відповідних відрахувань до державного бюджету.

***Довідково.** Відповідно до частини третьої статті 22 Закону № 2269 плата за суборенду майна, яке отримує орендар, не повинна перевищувати орендної плати за майно, що передається в суборенду. Різниця між нарахованою платою за суборенду і тією її частиною, яку отримує орендар, спрямовується до державного або місцевого бюджету.*

При цьому унеможливлено розрахунок втрат державного бюджету від надання частини приміщення в суборенду, оскільки не встановлено періоду суборенди. Наприклад, за листопад 2021 року, з урахуванням різниці між розрахованим відповідно до чинного законодавства та фактично застосованим розміром орендної ставки різниця в орендній платі становила **2,3 тис. грн**, що є **втратою державного бюджету за цей місяць**.

Слід зазначити, що в Інституті електродинаміки надавалося в оренду нерухоме майно НАН України загальною площею **312,6 кв м** (12,4 відс. загальної площі, наданої в оренду) п'ятьом ТОВ, керівники яких працюють в закладі.

³⁸ Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах, переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами, та здійснення іншої діяльності, передбаченої статутом орендаря.

2.6.1.3. Рекомендації НАН України:

- здійснити аналіз виконання балансоутримувачами рішень Президії НАН України про надання дозволів організаціям, що віднесені до відання НАН України, на передачу в оренду нерухомого майна та іншого окремого індивідуально визначеного майна, що обліковується на їх балансах, і вжити заходів щодо звільнення орендарями приміщень, які використовуються ними без дозволу НАН України;
- забезпечити контроль за дотриманням організаціями НАН України вимог чинного законодавства щодо порядку передачі майна НАН України в оренду, його цільового використання, страхування протягом усього строку оренди;
- зобов'язати керівників установ і організацій НАН України відповідно до пункту 17.5 Положення № 150 забезпечити дотримання вимог чинного законодавства щодо порядку передачі майна НАН України в оренду, отримання погоджень НАН України, передбачених Положенням № 150, достовірність внесення до ЕТС та автоматизованої системи «Юридичні особи» відомостей, своєчасність та достовірність подання НАН України звітної інформації, а також ведення претензійно-позовної роботи щодо стягнення заборгованості з орендної плати та відшкодування витрат на комунальні послуги;
- забезпечити контроль за повнотою та достовірністю внесення відомостей про укладені договори оренди та змін до них до Цифрової системи управління нерухомим майном НАН України nas.gov.ua.

2.7. Оцінка ефективності управлінських рішень щодо розміщення установ і організацій, які віднесені до відання Національної академії наук України

2.7.1. Висновки.

Станом на 01.10.2021 загальна площа нерухомого майна (будівлі, споруди, у тому числі асфальтовані майданчики) НАН України становила 3 481,5 тис. кв. м, із якої 84,9 тис. кв. м (2,4 відс.) надано для розміщення організацій Академії. Серед організацій, підприємств та установ НАН України нараховувалося 215 балансоутримувачів об'єктів нерухомого майна НАН України, у тому числі 116 організацію Академії розміщено на площах організацій-балансоутримувачів нерухомого майна НАН України.

Порівняно з початком 2021 року площа, надана для розміщення організацій Академії, зменшилась на 42,7 тис. кв. м (33,5 відс.): з 127,6 тис. кв. м станом на 01.01.2021 до 84,9 тис. кв. м станом на 01.10.2021.

Внаслідок невизначення у Положенні № 57 вимоги про звітування організаціями НАН України, які надають свої приміщення організаціям НАН України, щодо фактичного стану використання приміщень користувачами, надходжень коштів за договорами про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання нерухомого майна та надання комунальних послуг користувачу, заборгованості за цими договорами,

Управління справами не володіє інформацією про фактичний стан використання майна НАН України користувачами.

Інформація про розміщені організації НАН України, оприлюднена на офіційному сайті Академії у розділі «Цифрові системи управління майном НАН України», є неповною та недостовірною, що свідчить про недотримання керівниками організацій Академії вимог пункту 11 Положення № 57 та неналежний контроль Академії за виконанням рішень Президії НАН України.

2.7.1.1. Законодавча база.

Розміщення організацій НАН України (їх структурних підрозділів) відповідно до Положення № 57 здійснюється з урахуванням необхідності забезпечення належної експлуатації, збереження та **ефективного використання майнового комплексу Академії** (пункт 1); розміщення організацій НАН України (їх структурних підрозділів) в адміністративних будинках і нежилых приміщеннях (далі – приміщення) організацій НАН України здійснюється **на підставі рішення НАН України** за поданням Управління справами НАН України (пункт 2); надання балансоутримувачем **додаткових** приміщень для розміщення користувача або його **переміщення** до інших приміщень повинні здійснюватися **на підставі окремого рішення НАН України** (пункт 10 Положення № 57).

Після прийняття рішення Академії балансоутримувач та користувач укладають договір про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання нерухомого майна та надання комунальних послуг користувачу відповідно до Примірного договору. Факт передачі приміщень користувачеві або повернення приміщень балансоутримувачу **оформлюється актом приймання-передачі**. Згідно з Умовами користування приміщеннями користувачі зобов'язані використовувати надані їм приміщення **для здійснення своєї статутної діяльності**. **Розмір плати** за користування приміщеннями визначається як частина всіх фактичних витрат балансоутримувача на утримання будівлі, в якій розташовані приміщення, та прилеглої до неї території **пропорційно площі приміщень** від загальної площі будівлі.

Відповідно до пункту 11 Положення № 57 балансоутримувачі повинні відображати **будь-які зміни щодо використання приміщень користувачами** в електронній системі обліку об'єктів майнового комплексу НАН України на вебсайті Управління справами НАН України (www.usnan.org.ua) **не пізніше ніж у тижневий термін**.

2.7.1.2. Виявлений стан справ.

Протягом 2019, 2020 років і 9 місяців 2021 року розглядалися питання користування майном НАН України та приймалися рішення **про розміщення організацій НАН України**: Бюро Президії НАН України – **21 рішення** (2019 р. – 7; 2020 р. – 11; 9 місяців 2021 р. – 3), з них 2 – щодо звільнення користувачами приміщень; Президією НАН України – 1 розпорядження.

Згідно з узагальненою інформацією НАН України станом на 01.10.2021 із **3 481,5 тис. кв. м загальної площі** нерухомого майна Академії надано для розміщення організацій НАН України, які не мають на своєму балансі нерухомого майна, **84,9 тис. кв. м (2,4 відс.)** площі, яка протягом 2021 року зменшилась на **42,7 тис. кв. м (33,5 відсотки)**. У нежитлових приміщеннях 68 організацій-балансоутримувачів Академії розміщено **116** організацій НАН України.

Станом на **01.10.2021** серед організацій, підприємств та установ НАН України нараховувалося 215 балансоутримувачів об'єктів нерухомого майна НАН України, на площах яких **розміщувались 116 організацій Академії**.

За інформацією Управління справами, динаміка зменшення площ, наданих для розміщення організацій НАН України у 2021 році, пояснюється, зокрема, такими причинами: **12 організацій, які не мають на своєму балансі нерухомого майна і розміщені на площах інших організацій, передані до сфери управління ФДМ з метою їх подальшої приватизації; 30 таких організацій за рішенням Президії НАН України та ФДМ включені до переліку об'єктів малої приватизації**. Орієнтовна площа цих організацій становить більше 6000 кв. м. Щодо окремих організацій **прийнято рішення про ліквідацію**. Так, Інститут прикладних проблем фізики і біофізики НАН України розміщувався на площі 2591 кв. м в Інституті проблем матеріалознавства. У результаті пожежі, яка сталась 04.12.2019, будівля на вул. Пушкінській, 37, м. Одеса, що перебуває на балансі Фізико-хімічного інституту, зазнала значних ушкоджень і, як наслідок, є непридатної до подальшої експлуатації. У цій будівлі розміщувалися 8 організацій НАН України (1496,63 кв. м).

Аналіз даних, оприлюднених на офіційному сайті НАН України в розділі «Цифрові системи управління майном НАН України» (nas.gov.ua) свідчить про **неповне або недостовірне** внесення більшістю балансоутримувачами НАН України, які розміщують на свої площах організації Академії, актуальних даних до цифрової системи; технічні помилки, тобто зазначена **система не містить повної та актуальної інформації**.

Отже, **Академія не володіє повною та достовірною інформацією про фактичний стан використання майна НАН України користувачами**.

Управлінням справами надана зведена інформація про розміщення організацій НАН України, що сформована на підставі відомостей, внесених організаціями НАН України до Цифрової системи управління нерухомим майном НАН України nas.gov.ua, і **здебільшого не відповідала фактичним даним** щодо використання приміщень користувачами, встановленим за результатами проведених у межах аудиту контрольних заходів.

Аудит засвідчив: рішення щодо розміщення **116** організацій НАН України на площі **84,9 тис. кв. м** ухвалювались Академією (до **1991 року** – Академія наук УРСР, **1991–1993 роки** – Академія наук України) впродовж **1956–2021 років**, (деякі рішення – понад **25–56 років** потому).

Так, розміщення 116 організацій НАН України здійснювалось на підставі 175 рішень, з яких 23 рішення (13,2 відс.) про розміщення користувачів на площі 53,2 тис. кв. м ухвалено у **1956–2000 роках**; 130 рішень (74,3 відс.), 24,3 тис. кв. м, – у **2001–2018 роках**, 22 рішення (12,5 відс.) 7,1 тис. кв. м – у **2019–2020 роках** і в січні-вересні **2021 року**.

Довідково. Наприклад: у 1956 році: Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України для розміщення» площею 1 110,1 кв.м; у 1993 році – ДП «Науково-інженерний центр зварювання та контролю в галузі атомної енергетики України Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України» площею 356,8 кв.м; у 1993 році: Інституту філософії імені Г. С. Сковороди – для розміщення: Центру гуманітарної освіти НАН України площею 350,1 кв.м; Центру наукових досліджень і викладання іноземних мов площею 498,5 кв.м; в 1994 році: Інститут регіональних досліджень для розміщення Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича площею 1 803,2 кв.м; та Інституту фізики конденсованих систем площею 1 250,9 кв.м; в 1995 році: Інституту математики НАН України для розміщення Державного підприємства «Науково-виробниче підприємство «Видавництво «Наукова думка» НАН України площею 1 439,4 кв.м; в 1996 році: Інституту гідробіології НАН України для розміщення Інституту археології НАН України площею 4 729,6 кв.м; Інституту філософії імені Г. С. Сковороди для розміщення Інституту української археографії та джерелознавства площею 1063,1 кв.м; в 1997 році: Інституту проблем матеріалознавства, для розміщення Інституту прикладних проблем фізики і біофізики НАН України площею 2 591,0 кв.м тощо.

Станом на 01.10.2021 серед балансоутримувачів НАН України **найбільше передано площі для розміщення організацій** в Інституті електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України – **8,2 тис. кв. м** (9,9 відс. всієї площі, переданої для розміщення організацій НАН України); Інституті історії України НАН України – **5,9 тис. кв. м** (7,2 відс.); Інституті еволюційної екології – **5,6 тис. кв. м** (6,8 відсотка).

Балансоутримувачами, у яких **найбільша питома вага площі, переданої для розміщення організацій**, є в Інституті демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи – 4 організації (**2,9 тис. кв. м або 70,7 відс. закладу**); Інституті еволюційної екології – 1 організація (**5,6 тис. кв. м або 61,5 відс. загальної площі**); Інституті історії України НАН України – 7 організацій (**5,9 тис. кв. м або 55,7 відс. загальної площі**); в Карпатському відділенні Інституту геофізики – 4 організації (**1,6 тис. кв. м або 61,5 відс. загальної площі**).

Встановлено, що інформація про розміщені організації НАН України, оприлюднена на офіційному сайті НАН України в розділі «Цифрові системи управління майном НАН України» є **неповною та недостовірною**, що свідчить про **недотримання керівниками організацій-балансоутримувачів НАН України вимог пункту 11 Положення № 57** щодо відображення зміни у використанні площ нерухомого майна не пізніше ніж у тижневий термін, **і належний контроль Академії за виконанням рішень Президії НАН України**.

Довідково. Наприклад, що є недотриманням вимог пункту 11 Положення № 57. В електронній системі обліку об'єктів майнового комплексу НАН України не відображено зміни у використанні площ нерухомого майна в Інституті регіональних досліджень при звільненні Інститутом українознавства імені І. Крип'якевича НАН України 206,6 кв.м, а також

розміщення на них Київського університету права НАН України; Інституту екології Карпат НАН України, якому збільшено площі для розміщення на 6,5 кв. м, тощо.

Підчас проведення контрольних заходів у межах аудиту встановлено низку недоліків та порушень порядку розміщення організацій НАН України, зокрема:

- Інститутом геотехнічної механіки у договорах про відшкодування витрат балансоутримувача **не враховано 126,5 кв. м** площі допоміжних приміщень, якими користується Інститут фізики гірничих процесів НАН України, що призвело до покриття за рахунок коштів установи протягом 2019–2020 років та I півріччя 2021 року експлуатаційних витрат на утримання будівлі та прибудинкової території, які підлягали відшкодуванню Інститутом фізики гірничих процесів НАН України, на загальну суму **20,4 тис. грн**;

Окремими балансоутримувачами не використано права стягнення в установленому порядку простроченої дебіторської заборгованості з користувачів комунальних послуг, що призвело до несвоєчасної оплати послуг з утримання нерухомого майна та відшкодування спожитих комунальних послуг, отже, порушено вимоги статті 629 Цивільного кодексу та пункту 3.8 Положення № 57.

- В Інституті регіональних досліджень не забезпечено своєчасного відшкодування користувачами комунальних та інших послуг, при цьому, не використано право щодо стягнення в судовому порядку простроченої заборгованості за договорами з **чотирьох користувачів** (Київський університет права НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Інститут фізики конденсованих систем Національної академії наук України, Інститут екології Карпат НАН України), що є недотриманням пункту 2 розділу IV Положення № 57. Як наслідок, сума боргу станом на 01.10.2021 – **356,9 тис гривень**.

- У Президії НАН України станом на 01.10.2021 обліковувалася дебіторська заборгованість за трьома користувачами на загальну суму **3,7 тис. грн**: Автотранспортне підприємство – 1,1 тис. грн, Київський Будинок вчених НАН України – 1,9 тис. грн та Державне управління матеріально-технічного забезпечення НАН України – 0,7 тис. гривень.

Крім того, користувачем Київський університет права НАН України за адресою: вул. Терещенківська, 2, м. Київ, без узгодження з Академією здійснювалось **перепланування двох кімнат**.

В Академії немає дозволів на розміщення організацій НАН України, зокрема, Автотранспортного підприємства – 32,1 кв. м, Державної установи «Центр оцінювання діяльності наукових установ та наукового забезпечення розвитку регіонів України НАН України» – 12,4 кв. м.

Встановлено невідповідність площ, затверджених рішеннями Бюро Президії НАН України для розміщення організацій НАН України, і фактично наданих Академією 9,1 кв. м, а саме: Будинок вчених НАН України розміщено на площі, що на 0,3 кв. м більша, ніж визначено розпорядженням Президії НАН України від 14.01.2005 №, Національний науковий центр з медико-

біотехнічних проблем – на 0,5 кв. м, Державне підприємство «Науково-телекомунікаційний центр «Українська академічна і дослідницька мережа» Інституту фізики конденсованих систем НАН України – на 0,8 кв. м, Центр практичної інформатики НАН України – 7,5 кв. м.

Національний науково-природничий музей НАН України розміщується за адресою: м. Київ, вул. Терещенківська, 2, на площі 81,2 кв. м (розпорядження Управління справами НАН України від 30.08.1996 № 45), при цьому договір відшкодування витрат на утримання приміщень із цим користувачем **не укладався**, акти приймання-передачі **не оформлювались**.

Частина площ за вказаною адресою передана НАН України у користування Київському університету права НАН України. Встановлено, що в одній із кімнат університету (20,6 кв. м) **безпідставно розміщена філія мережі туристичних агенцій «Феєрія мандрів»**.

Фізико-хімічним інститутом з грудня 2019 року **не використовуються** за призначенням приміщення за адресою: м. Одеса, вул. Пушкінська, 37, загальною площею **6 162,4 кв. м**, де розміщувалися його окремі підрозділи (зокрема ДП НТЩ «Водообробка») та інші організації НАН України, **через непридатність для використання внаслідок пожежі**, що сталася в грудні 2019 року.

Бюро Президії НАН України постановою від 19.10.2021 № 315 вирішено питання тимчасового розміщення Державної установи «Інститут морської біології НАН України» (521,4 кв. м) в інших приміщеннях, що обліковуються на балансі Державної установи «Інститут ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України». Надано доручення вирішити питання подальшого користування чи розпорядження приміщеннями у будинку на вул. Пушкінській, 37, м. Одеса, зважаючи на необхідність забезпечення приміщеннями установ НАН України, що постраждали внаслідок пожежі (підрозділи Інституту археології НАН України, Радіоастрономічного інституту НАН України, Одеського археологічного музею).

2.7.1.3. Рекомендації НАН України:

- забезпечити облік майна НАН України, переданого в користування організаціям НАН України; провести аналіз площ НАН України, наданих в користування, та рішень НАН України щодо надання дозволів на розміщення організацій НАН України; вжити дієвих заходів щодо звільнення організаціями НАН України приміщень, які використовуються без дозволу НАН України;
- передбачити у Положенні № 57 звітування організацій перед НАН України щодо фактичного стану використання приміщень користувачами;
- забезпечити контроль за повнотою та достовірністю внесення балансоутримувачами до Цифрової системи управління нерухомим майном НАН України nas.gov.ua відомостей про розміщення установ і організацій;
- зобов'язати керівників організацій НАН України забезпечити контроль за дотриманням умов договорів про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання нерухомого майна та надання комунальних послуг користувачу та передачею приміщень користувачу згідно з актами приймання-передавання;

- зобов'язати керівників організацій НАН України забезпечити контроль за проведенням претензійно-позовної роботи щодо стягнення дебіторської заборгованості з відшкодування витрат балансоутримувачів на утримання майна, комунальних послуг;

- розглянути питання внесення змін до Примірного договору про відшкодування витрат балансоутримувача на утримання нерухомого майна та надання комунальних послуг користувачу, що є додатком до Положення № 57, у частині забезпечення відповідальності користувача за збереження та належне утримання переданих у користування приміщень.

2.7.2. Висновки.

Через неналежний контроль НАН України за діяльністю ДП «ЛПК «Феофанія» та невчасно прийняті ефективні управлінські рішення, ДП «ЛПК «Феофанія», допущено порушення господарської діяльності, майнових відносин, фінансової дисципліни, чинних законодавчих норм, невиконання рішень, ухвалених за рез ультатами перевірки діяльності державного підприємства. Незважаючи на відсутність на балансі підприємства приміщень санаторію-профілакторію «Феофанія», в порушення Порядку № 150 (без дозволу НАН України на передачу майна в оренду на тривалий строк) ДП «ЛПК «Феофанія» укладено два нотаріально засвідчені договори оренди нерухомого майна НАН України загальною площею 1002,3 кв. м на 10 років і передано майно в користування ФОП. Не підтверджено виконання підприємством у повному обсязі основного завдання – функціонування як лікувального, профілактичного та реабілітаційного закладу, що надає послуги санаторно-курортного лікування співробітникам НАН України та іншим громадянам. Безконтрольне розпорядження державним майном має ознаки корупційної схеми виведення ДП «ЛПК «Феофанія» з державного володіння інвестиційно привабливого об'єкта та потребує оцінки правоохоронних органів.

Постановою Бюро Президії НАН України від 13.12.2021 № 393 ДП «ЛПК «Феофанія» за результатами перевірки НАН України припинено шляхом ліквідації.

2.7.2.1. Законодавча база.

Згідно з розпорядженням Президії Академії наук Української РСР від 28.03.1990 № 368 «Про створення лікувально-профілактичного комплексу на базі санаторію-профілакторію «Феофанія» АН УРСР» (далі – розпорядження № 368) у зв'язку з реорганізацією піонерського табору «Ясний» АН УРСР і передачею його з балансу житлово-комунальної контори № 2 АН УРСР на баланс санаторію-профілакторію «Феофанія», АН УРСР вирішено **об'єднати фінансово - господарську діяльність** санаторію-профілакторію «Феофанія» АН УРСР та піонерського табору «Ясний» АН УРСР; перейменувати санаторій-профілакторій «Феофанія» АН УРСР у **Лікувально-профілактичне об'єднання «Феофанія» АН УРСР**, піонерський табір «Ясний» АН УРСР – у піонерський табір «Ясний» Лікувально-профілактичного комплексу «Феофанія» АН УРСР.

Розпорядженням Президії НАН України від 08.12.2015 № 745 за ДП «ЛПК «Феофанія» **закріплено** на праві оперативного управління **об'єкти майнового комплексу** НАН України загальною площею **5998,2** кв. м за адресою: м. Київ, вул. Лебедєва, 31, зокрема головний корпус санаторію-профілакторію літ. А загальною площею 5639,8 кв. м, та за адресою: м. Київ, вул. Лебедєва, 1, – водонапірна башта загальною площею 22,9 кв. м.

У 2018 році постановою Бюро Президії НАН України від 23.05.2018 № 172 для забезпечення належної господарської діяльності ДП «ЛПК «Феофанія», збереження об'єкта природно-заповідного фонду України – парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва «Феофанія», подальшого розвитку Інституту еволюційної екології Президія НАН України постановила, зокрема, передати з балансу ДП «ЛПК «Феофанія» на баланс Інституту еволюційної екології **єдиний майновий комплекс ДП «ЛПК «Феофанія»** у складі нерухомого майна, розташованого за адресою: м. Київ, вул. Академіка Лебедєва, 31 та вул. Академіка Лебедєва, 1 загальною площею 6021,1 кв. м (далі – постанова Бюро Президії НАН України № 172), закріпити за Інститутом еволюційної екології на праві оперативного управління зазначені об'єкти майнового комплексу; Інституту еволюційної екології **забезпечити** прийняття та **державну реєстрацію прав** на визначені в цьому пункті об'єкти майнового комплексу за Інститутом еволюційної екології.

2.7.2.2. Виявлений стан справ.

Передача майнового комплексу ДП «ЛПК «Феофанія» на баланс Інституту еволюційної екології здійснена за умови **розміщення державного підприємства** на площах, що передаються, та за умови **збереження** в повному обсязі функціонування державного підприємства **як лікувального, профілактичного та реабілітаційного закладу**, що надаватиме й надалі послуги санаторно-курортного лікування співробітникам НАН України та іншим громадянам.

Рішення про надання ДП «ЛПК «Феофанія» земельної ділянки **не ухвалювалися**. Споруди ДП «ЛПК «Феофанія» були розташовані на земельній ділянці Інституту еволюційної екології площею **11,9627 га**.

Інститут еволюційної екології вже 3,5 роки не виконує пункту 1 постанови Бюро Президії НАН України № 172, а саме **державної реєстрації прав** на визначені об'єкти майнового комплексу за Інститутом еволюційної екології.

Довідково. За інформацією Інститутом еволюційної екології, на момент передачі зазначеного майнового комплексу за державним підприємством було зареєстровано речове право. Наразі Інститут еволюційної екології не може здійснити перереєстрацію речового прав на майно, що передано, оскільки на майно, що обліковувалось на балансі державного підприємства, у 2016 році податковою службою було накладено обтяження.

У 2019 році постановою Бюро Президії НАН України від 20.02.2019 № 52 в порядку перерозподілу майна НАН України передано з балансу ДП «ЛПК «Феофанія» на баланс Інституту еволюційної екології майновий комплекс структурного підрозділу цього підприємства – **базу відпочинку «Урочище «Виграївські дачі»**, що розташований за адресою: Черкаська обл.,

Корсунь-Шевченківський р-н, смт Стеблів, урочище «Виграївські дачі».

Довідково. Розпорядженням Президії НАН України від 24.05.2019 № 319 (далі – Розпорядження № 319) затверджено акт-приймання-передачі вищезазначеного нерухомого майна та зобов'язано ДП ЛПК «Феофанія» ліквідувати відокремлений структурний підрозділ – базу відпочинку «Урочище Виграївські дачі», а Інститут еволюційної екології – створити на базі відпочинку «Урочище Виграївські дачі» експериментальну науково-дослідну базу для здійснення статутної діяльності установи.

Аудитом встановлено, що Інститутом еволюційної екології **вже майже 3 роки** не забезпечено виконання пункту 4 постанови Бюро Президії НАН України № 52, а саме проведення **державної реєстрації права постійного користування** земельною ділянкою.

Відповідно до Відомостей про державне майно (нерухоме майно державних підприємств, їх об'єднань, установ та організацій) станом на 01.10.2021 (форма № 2 б) на балансі ДП «ЛПК «Феофанія» (м. Київ, вул. Лебедєва, 31) обліковуються **3 об'єкти** державного майна залишковою вартістю **2158,6 тис. гривень**.

Довідково. Зокрема, асфальтований майданчик площею забудови 453,2 кв. м і залишковою вартістю 642,3 тис. грн; тенісний корт – 339,7 кв. м, залишковою вартістю 458,2 тис. грн; волейбольний майданчик – 771,12 кв. м 1058,1 тис. грн відповідно.

Згідно з фінансовими планами і звітами про виконання цих об'єктів ДП ЛПК «Феофанія» НАН України планувалося отримати прибуток за 2019 і 2020 роки у розмірі по 16,0 тис. грн на рік за результатами господарської діяльності підприємства. Фактично у 2019 році прибуток становив 16 тис. грн (план виконано на 100,0 відс.), у 2020 році – 12,0 тис. грн (на 75,0 відсотка). Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) планувалося отримати за 2019 і 2020 роки у розмірі 2131,0 та 3500,0 тис. грн відповідно. У 2019 році фактично отримано чистого доходу 1653 тис. грн (відхилення 478 тис. грн), у 2020 році – 1671 тис. грн (відхилення 1829 тис. гривень). Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) планувалося та отримано за **КВЕД 86.10 «Діяльність лікарняних закладів»**.

Розпорядженням Президії НАН України від 09.11.2021 № 579 створено Комісію НАН України з перевірки діяльності ДП ЛПК «Феофанія», якій доручено розглянути та перевірити факти, викладені у зверненні Інституту еволюційної екології від 01.11.2021 щодо **порушень ДП «ЛПК «Феофанія»**, що стосуються питань господарської діяльності, **майнових відносин**, фінансової дисципліни, чинних законодавчих норм, невиконання директивних документів тощо.

Аналіз акта Комісії НАН України з перевірки діяльності ДП ЛПК «Феофанія» від 24.11.2021 свідчить про порушення директором підприємства О. Демченком вимог чинного законодавства при здійсненні господарської діяльності. Зокрема, директор підприємства О. Демченко, **незважаючи на відсутність на балансі підприємства приміщень санаторію-профілакторію «Феофанія»**, усвідомлюючи **неможливість** для підприємства виступати **орендодавцем** цих приміщень, у **порушення** встановленого в НАН України **Порядку передачі майна НАН України в оренду (без дозволу НАН України на передачу майна в оренду на тривалий строк)** уклав два

нотаріально засвідчені договори оренди нерухомого майна НАН України загальною площею 1002,3 кв. м на 10 років і передав майно в користування ФОП Яцевському В. Я. та ПП «Здравниця Феофанія», директором якого є Яцевський В. Я.

З огляду на відсутність належного обліку господарської діяльності Комісія НАН України зробила припущення про ведення ДП «ЛПК «Феофанія» НАН України» та орендарями об'єднаної господарської діяльності **без окремого відображення реальних надходжень і витрат підприємства.** Комісія не знайшла підтвердження щодо виконання підприємством у повному обсязі його основного завдання – **функціонування як лікувального, профілактичного та реабілітаційного закладу,** що надає послуги санаторно-курортного лікування співробітникам НАН України та іншим громадянам.

Бюро Президії НАН України зважаючи на акт Комісії НАН України з перевірки діяльності ДП ЛПК «Феофанія» від 24.11.2021, керуючись Цивільним кодексом, Господарським кодексом, законами №№ 185, 3065 та 848, статутами НАН України і рішеннями Бюро Президії НАН України, постановою від **13.12.2021** № 393 (далі – Постанова № 393) постановило **припинити ДП ЛПК «Феофанія»** (код ЄДРПОУ 05540267, місцезнаходження: 03143, м. Київ, вул. Академіка Лебедева, 31) **шляхом ліквідації, затвердити склад ліквідаційної комісії** та забезпечити здійснення необхідних заходів щодо припинення шляхом ліквідації ДП ЛПК «Феофанія» відповідно до чинного законодавства, які заплановано завершити до кінця першого кварталу 2022 року. Доручити Інституту еволюційної екології, на баланс якої постановою Бюро Президії НАН України № 172 передано єдиний майновий комплекс ДП «ЛПК «Феофанія», **створити у своїй структурі підрозділ,** який спільно з Державною установою «Центр інноваційних медичних технологій НАН України» **проводитиме діяльність з надання ремедіаційних, профілактичних, реабілітаційних та інших медичних послуг.** Постановою № 393 визнано таким, що втратив чинність пункт 2 постанови Бюро Президії НАН України № 172.

Оскільки незаконно відчужено належне НАН України державне нерухоме майно в смт Козин Обухівського району Київської області, а саме будівлі та споруди оздоровчого табору «Ясний» ЛПК «Феофанія», а також із власності держави вибули земельні ділянки площею 6,2 га, протягом тривалого часу (з 2000 року) НАН України, органами прокуратури в інтересах держави в особі Академії, проводилась претензійно-позовна робота.

1. Щодо рішення Обухівського районного суду Київської області від **19.12.2019**, яке залишене без змін постановою Київського апеляційного суду від **15.07.2020**, у справі № 372/930/17 про визнання незаконними та скасування рішень Козинської селищної ради Обухівського району Київської області, **визнання недійсними договорів купівлі-продажу будівель і споруд оздоровчого табору «Ясний» і земельної ділянки.**

З 2000 року НАН України, органами прокуратури в інтересах держави в особі Академії, проводилася позовна робота щодо **незаконного відчуження** належного НАН України державного нерухомого майна в смт Козин Обухівського району Київської області, а саме **будівель та споруд оздоровчого табору «Ясний» ЛПК «Феофанія» загальною площею 5,3 тис. кв. м, а також вибуття із власності держави земельної ділянки площею 6,2 га** (інформацію про результати цієї роботи на запит Рахункової палати надано Президією НАН України).

Довідково. Розпорядженням Ради Міністрів Української РСР № 422-р від 17.07.1985 вилучено у Київського лісгоспзагу Мінлісгоспу УРСР та надано Академії наук УРСР у постійне користування земельну ділянку **площею 6,5 га для розширення піонерського табору «Ясний»**, який згідно з розпорядженням № 368 у березні 2000 року у зв'язку з об'єднанням фінансово-господарської діяльності із санаторієм-профілакторієм «Феофанія» АН УРСР перейменовано у **піонерський табір «Ясний» ЛПК «Феофанія» АН УРСР** (далі – **табір «Ясний»**).

Згідно з копією договору оренди від **05.04.1994 № 7 між НАН України (Орендодавець)** в особі В. Цемка, керуючого справами НАН України, і **головним лікарем ЛПК «Феофанія» О. Дібровою (Орендар)** укладено **договір оренди ЛПК «Феофанія»**, згідно з яким, зокрема, «Орендодавець» здає, а «Орендар» бере у **5-річне володіння, користування і розпорядження ЛПК «Феофанія»**, до складу якого входять: санаторій «Феофанія»; відділення матері та дитини; земельна ділянка, закріплена за санаторієм, площею **3,8 га**, зі всіма забудовами на ній; **табір «Ясний»**; земельна ділянка, закріплена за оздоровчим табором, **площею 6,2 га** зі всіма забудовами на ній. «Орендар» зобов'язується вносити «Орендодавцю» за користування майном плату **щорічно в сумі 20 відс. балансової вартості майна. При виплаті повної вартості майна, воно безумовно переходить у власність «Орендаря»**.

Зважаючи на незаконне відчуження належних НАН України будівель і споруд табору «Ясний» на підставі договору купівлі-продажу від 09.11.2009, укладеного між О. Дібровою та Р. Ребровим, і земельної ділянки під цими будівлями на підставі договору купівлі-продажу від 05.11.2010, укладеного між Козинською селищною радою та Р. Ребровим та у подальшому іншими особами, Київська місцева прокуратура № 10 у березні 2017 року звернулася до Обухівського районного суду Київської області з позовом в інтересах держави в особі НАН України до О. Дібрової і Р. Реброва, Козинської селищної ради Обухівського району Київської області, групи з 9 осіб, ТОВ «Аллора консалт», третя особа ДП ЛПК «Феофанія» про визнання недійсними відповідних договорів та витребування зазначеної земельної ділянки. Позовна заява мотивована тим, що Київською місцевою прокуратурою № 10 під час проведення перевірки виявлені порушення вимог чинного законодавства при розпорядженні майном та земельними ділянками НАН України.

Рішенням Обухівського районного суду від 17.01.2018, залишеним без змін постановою Апеляційного суду Київської області від 15.05.2018, у **позові відмовлено**. Не погоджуючись з рішеннями судів першої та апеляційної інстанції, Київська місцева прокуратура № 10 звернулася з касаційною скаргою до Верховного Суду. Під час розгляду справи **Верховним Судом, зокрема, встановлено:**

«У 1994 році Акціонерне товариство закритого типу «ЛК Феофанія» (далі – АТЗТ «ЛК Феофанія») незаконно заволоділо цілісним майновим комплексом

ЛПК «Феофанія», у зв'язку з чим НАН України звернулася до суду за захистом своїх порушених прав. 29.11.2000 року Арбітражним судом м. Києва прийнято рішення про виселення АТЗТ «ЛК Феофанія» з приміщень ДП ЛПК «Феофанія» НАН України та **зобов'язано повернути державне майно НАН України**. Відділом виконавчої служби Оболонського районного управління юстиції м. Києва цілісний майновий комплекс ЛПК «Феофанія» у **2012 році повернуто до сфери управління НАН України**.

При здійсненні заходів щодо державної реєстрації права власності на об'єкти нерухомості цілісного майнового комплексу ЛПК «Феофанія» та всіх його будівель і споруд виявилось, що **нерухоме майно табору «Ясний» та земельна ділянка площею 6,5 га державної форми власності, користувачем якої є НАН України**, на підставі рішення Козинської селищної ради Обухівського р-ну Київської області від 27.12.2008 № 5/3 **перебуває у користуванні АТЗТ «ЛК Феофанія»**. Рішенням Господарського суду Київської області від **05.03.2014** по справі № 911/4590/13 зазначене рішення Козинської селищної ради **визнано незаконним та скасовано**.

Рішенням Святошинського районного суду м. Києва від **17.03.2008** по справі № 2-916 **право власності на будівлі та споруди табору «Ясний» було визнано за Дібровою О.** проте рішенням Апеляційного суду міста Києва від **22.12.2009** вказане рішення скасоване.

Водночас, **09.11.2009** між О. Дібровою та Р. Ребровим було укладено договір купівлі-продажу, відповідно до якого, **О. Діброва продала, а Р. Ребров купив будівлі та споруди табору «Ясний»**, що знаходиться в смт Козин Обухівського району Київської області, загальною площею **5330,20 кв. м.**

05.11.2010 між Козинською селищною радою та Р. Ребровим укладено договір купівлі-продажу земельної ділянки площею **6,15 га**, розташованої в смт Козин Обухівського району Київської області, надану для розміщення та обслуговування існуючого дитячого оздоровчо-лікувального комплексу. **27.09.2012** Козинською селищною **Р. Реброву** затверджено проєкт землеустрою щодо зміни цільового призначення земельної ділянки із земель для розміщення та обслуговування дитячого оздоровчо-лікувального комплексу на землі для **будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд площею 6,15 га**, яка розташована в смт Козин Обухівського району Київської області.»

Як встановлено Верховним Судом, **О. Діброва на момент укладення 09.11.2009 договору купівлі-продажу будівель та споруд табору «Ясний» між О. Дібровою та Р. Ребровим не мала необхідного обсягу прав і повноважень**, передбачених діючим законодавством, оскільки **не була власником будівель та споруд табору «Ясний»**. Внаслідок того, що **право власності на будівлі та споруди табору «Ясний» незаконно перейшли до Р. Реброва**, він у подальшому **в порушення вимог статті 16 Земельного кодексу УРСР, статей 141, 143 Земельного кодексу набув права власності на спірну земельну ділянку на підставі договору купівлі-продажу від 05.11.2010, укладеного з Козинською селищною радою Обухівського району Київської області, яка не мала права розпоряджатись нею**.

Рішенням Верховного Суду від **16.01.2019** у справі № 372/930/17-ц касаційну скаргу заступника прокурора м. Києва задовільнено **частково**. Рішення Обухівського районного суду Київської області від **17.01.2018** та постанову Апеляційного суду Київської області від **15.05.2018** **скасовано, справу передано на новий розгляд до суду першої інстанції**.

Рішенням Обухівського районного суду Київської області від **19.12.2019**, залишеним без змін постановою Київського апеляційного суду від **15.07.2020**, у справі № 372/930/17 за позовом **Київської місцевої прокуратури № 10 в**

інтересах держави в особі НАН України до О. Дібрової, Р. Реброва, Козинської селищної ради Обухівського району Київської області, групи з 9 осіб, ТОВ «Аллора консалт», третя особа ДП ЛПК «Феофанія» про визнання недійсними договорів купівлі-продажу будівель і споруд табору «Ясний» і земельної ділянки, витребування земельної ділянки площею 6,5 га на користь НАН України в задоволенні позову відмовлено.

Довідково. Підчас розгляду справи № 372/930/17 Обухівський районний суд Київської області ухвалив рішення від 19.12.2019, згідно з яким **спірна земельна ділянка не тільки незаконно вибула із власності держави поза волею належного розпорядника землі, що встановлено судовим рішенням, яке набрало законної сили, а й всупереч інтересам народу України, при цьому втратила статус землі рекреаційного призначення для оздоровлення і відпочинку дітей.** Однак, зважаючи на подання відповідачами заяв про застосування позовної давності, Обухівський районний суд Київської області **відмовив у позові у зв'язку зі спливом позовної давності.**

Судом апеляційної інстанції встановлено, що **спірні земельні ділянки не тільки не могли передаватись у приватну власність органом місцевого самоврядування як земля державної форми власності, тим більше без згоди Президії НАН України як постійного користувача з особливим статусом, а взагалі належать до земель рекреаційного призначення згідно з пунктом 2 частини першої статті 19, статей 50–52 Земельного кодексу.** Судом також встановлено, що згідно з листом директора ДП «ЛПК «Феофанія» від 31.08.2015 НАН України, за інформацією Управління держземагентства в Обухівському районі Київської області, **земельна ділянка НАН України загальною площею 6,5 га передана у приватну власність та розподілена відповідно до рішення Козинської селищної ради Обухівського району Київської області від 27.09.2012 між п'ятнадцятьма фізичними особами, за якими закріплені земельні ділянки з присвоєними їм кадастровими номерами.**

При цьому, колегія суддів Київського апеляційного суду вважає, що суд першої інстанції дійшов **обґрунтованого висновку про відмову в задоволенні позову на підставі спливу строку позовної давності.**

Отже, земельна ділянка і споруди **остаточно вибули із власності держави в особі НАН України і земельна ділянка втратила статус землі рекреаційного призначення для оздоровлення і відпочинку дітей.**

Водночас в апеляційній скарзі Прокуратури міста Києва від 07.02.2020 № 05/2/2–26–17 зазначено, що **Академія вживала заходів та заявляла позов щодо частини вимоги (справа № 911/4590/13), яка в цілому спрямована на захист права держави та є первинною в ланцюгу незаконного вибуття майна з державної власності, що свідчить про переривання перебігу позовної давності та наявність поважних підстав для відновлення строку.**

2. Щодо судових справ про витребування цілісного майнового готельного комплексу «Феофанія» НАН України (м. Київ, вул. Метрологічна, 14-Б) з чужого незаконного користування

У 2020 році НАН України звернулася до Господарського суду м. Києва з позовом до Приватного підприємства «ГК Феофанія» (далі – ПП «ГК «Феофанія») **про розірвання укладеного НАН України в особі керуючого справами НАН України В. Цемка та ПП «ГК Феофанія» договору оренди № 2 від 06.03.1995 та виселення ПП «ГК Феофанія» з орендованих приміщень готельного комплексу «Феофанія», що розташований за адресою: м. Київ, вул. Метрологічна, 14-Б, до складу якого входять готель «Феофанія» та ресторан готелю «Феофанія».**

Довідково. 23.03.1994 укладено договір оренди між НАН України в особі керуючого справами В.Цемка та громадянином О.Цемком (одночасно директор ГК «Феофанія» НАН України) про оренду ГК «Феофанія» НАН України в м. Києві вул. Метрологічна, 14б, до 23.04.1999. У січні 1995 року внесено зміни та доповнення до договору, зокрема, продовжено строк оренди до 23.04.2004 та надано можливість викупу об'єкта оренди орендними платежами. 06.03.1995 укладено договір оренди № 2 між НАН України в особі керуючого справами В.Цемка та ПП «ГК Феофанія» в особі директора О.Цемка про оренду ГК «Феофанія» НАН України до 23.04.2004. Пунктом 8.2 договору визначено, що при відсутності заяв однієї із сторін про припинення чи зміну умов договору після закінчення терміну його дії договір вважається продовженням на той же строк і на тих же умовах.

Рішенням Радянського районного суду м. Києва від 29.08.1997 визнано зазначені вище угоди **недійсними**, сторони приведено в первинний стан. Це рішення суду неодноразово переглядалося відповідними судовими інстанціями. Вироком Шевченківського районного суду м. Києва від 15.04.2002 громадянина **О. Цемка виправдано** за відсутності в його діях складу злочину, передбаченого статтею 191 Кримінального кодексу України, та відмовлено НАН України в задоволенні цивільного позову про відшкодування збитків.

На підставі фактів, встановлених вироком Шевченківського районного суду м. Києва від 15.04.2002, ПП «ГК Феофанія» звернулося до Святошинського районного суду м. Києва із заявою про перегляд за нововиявленими обставинами рішення Радянського районного суду м. Києва від 29.08.1997. Святошинський районний суд м. Києва переглянув рішення Радянського районного суду м. Києва і відмовив НАН України в позові. НАН України оскаржувала рішення Святошинського районного суду м. Києва від 03.06.2003, але остаточною ухвалою ВС України від 13.06.2005 рішення залишено без змін.

Святошинським районним судом м. Києва 03.03.2004 ухвалено рішення про **визнання права власності на державне майно частини ГК «Феофанія» НАН України за гр. О. Цемком** Апеляційний суд м. Києва 15.11.2011 ухвалив рішення, яким **скасував зазначене рішення**. Приватним нотаріусом Київського міського нотаріального округу М.А. 01.04.2013 здійснено **державну реєстрацію права власності на готель «Феофанія» у м. Києві на вул. Метрологічній, 14б, на праві приватної власності за ПП «ГК Феофанія».**

НАН України 13.06.2013 звернулася до Окружного адміністративного суду м. Києва з позовом про визнання незаконним і скасування рішення про державну реєстрацію права власності на готель «Феофанія» у м. Києві на вул. Метрологічній, 14б, у зв'язку з правом приватної власності за ПП «ГК Феофанія». Справа переглядалася декілька разів різними судовими інстанціями. Остаточним рішенням Вищого адміністративного суду України від 06.07.2016 відмовлено в задоволенні позову.

У січні 2018 року Прокуратура міста Києва в інтересах НАН України звернулася до Господарського суду м. Києва з позовом до ПП «ГК Феофанія» **про витребування майна з чужого незаконного користування**. Судом першої інстанції 19.04.2018 позовні вимоги **задоволено**. Північним апеляційним господарським судом 27.02.2019 рішення скасоване і в позові **відмовлено**. Верховним судом 19.12.2019 рішення апеляційного суду залишено **без змін**. Суди апеляційної та касаційної інстанцій встановлено, що **майновий комплекс ГК Феофанія перебуває в оренді і договір оренди дійсний**. На підставі рішення суду першої інстанції цілісний майновий комплекс ГК «Феофанія» зареєстровано за державою в особі НАН України.

Зважаючи на вказане вище рішення, у **2020 році НАН України звернулася до Господарського суду м. Києва з позовом до ПП «ГК Феофанія» про розірвання договору оренди № 2 від 06.03.1995, укладеного між НАН України в особі керуючого справами В. Цемка та ПП «ГК Феофанія» в**

особі директора О.Цемка. Рішенням Господарського суду м. Києва від 21.12.2020 у справі № 910/9438/20, залишеним без змін постановою Північного апеляційного господарського суду від 01.07.2021, зазначений позов задоволено, **вирішено розірвати договір оренди № 2 від 06.03.1995 та виселити ПП «ГК Феофанія» з орендованих приміщень.**

Постановою Верховного Суду від **20.10.2021** вказані рішення судів попередніх інстанцій **скасовано**, справу передано **на новий розгляд до Господарського суду м. Києва**. Ухвалою Господарського суду м. Києва від 01.11.2021 розгляд призначено на 25.11.2021, перенесено на 23.12.2021. Господарським судом м. Києва 23.12.2021 під час судового засідання за справою № 910/9438/20 задоволено клопотання ПП «ГК Феофанія», розгляд справи відкладено на 20.01.2022.

Отже, **враховуючи на складний та тривалий, з 1997 року, перебіг розгляду судами усіх інстанцій судових справ щодо розірвання договору оренди № 2 від 06.03.1995 та виселення ПП «ГК Феофанія» з орендованих приміщень, є ризик втрати майна НАН України – ГК «Феофанія», розташованого в м. Києві, вул. Метрологічна, 14-Б, до складу якого входять готель «Феофанія» та ресторан готелю «Феофанія».**

2.7.2.3. Рекомендації НАН України:

- з метою недопущення втрати НАН України лікувального, профілактичного та реабілітаційного закладу чи підрозділу, що надає послуги санаторно-курортного лікування співробітникам НАН України та іншим громадянам, ДУ «Інститут еволюційної екології НАН України» забезпечити виконання постанови Бюро Президії НАН України від 13.12.2021 № 393 щодо створення підрозділу, який спільно з ДУ «Центр інноваційних медичних технологій НАН України» буде провадити діяльність з надання ремедіаційних, профілактичних, реабілітаційних та інших медичних послуг;

- організувати претензійно-позовну роботу за усіма встановленими фактами порушень, зокрема щодо орендованого ПП «ГК Феофанія» майна НАН України.

2.8. Оцінка виконання Національною академією наук України повноважень із забезпечення моніторингу ефективності діяльності державних підприємств, віднесених до її відання

2.8.1. Висновки.

НАН України не виконує належним чином функцій з управління об'єктами державної власності, переданими в оперативне управління суб'єктам господарювання. Моніторинг ефективності управління об'єктами державної власності проведено НАН України у 2019–2021 роках формально. Академія не має даних первинного бухгалтерського обліку понад 30 відс. підприємств, охоплених моніторингом. НАН України не володіє інформацією про діяльність у 2019–2020 роках 81 державного підприємства, віднесених до її відання. До Мінекономіки і Мінфіну не подавалися зведені фінансові плани суб'єктів господарювання на 2019–

2021 роки. Подані Мінфіну для врахування під час формування державного бюджету зведені показники проєктів фінансових планів не мають відповідних обґрунтувань. Не всім працюючим підприємствам затверджено фінансові плани. При цьому відповідні пояснення щодо незатвердження фінансових планів до Мінекономіки не подавалися. Зведені звіти про виконання фінансових планів містять дані про 100–відсоткове виконання підприємствами, яким ці плани не затверджувалися взагалі.

Академією фактично не здійснювався контроль за ефективним використанням державного майна керівниками державних підприємств (критерії ефективності діяльності державних підприємств у контрактах не визначені). НАН України не володіє повною інформацією щодо фактичної сплати державними підприємствами частки прибутку до бюджету.

2.8.1.1. Законодавча база.

Згідно з пунктом 1 Порядку № 832 контроль за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності здійснюється шляхом проведення єдиного моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності щодо оцінки ефективності управління; показників фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання; стану виконання суб'єктами господарювання фінансових планів та їх платоспроможності; додержання законності щодо використання та збереження державного майна; виконання суб'єктами управління обов'язків відповідно до законодавства.

Пунктом 1.10 Методичних рекомендацій № 253 визначено: інформаційною базою для проведення моніторингу є дані первинного бухгалтерського обліку суб'єктів господарювання, фінансової та статистичної звітності, показники фінансових планів: - форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»; - форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»; - форма № 1–м та форма № 2–м; - форма № 1–ПВ (місячна) «Звіт з праці»; - форма № 3–борг (місячна) «Звіт про заборгованість з оплати праці».

Відповідно до пункту 2.1. Методичних рекомендацій № 253 суб'єкти управління щокварталу протягом 45 днів після закінчення звітного кварталу та за підсумками звітного року до 15 квітня року, що настає за звітним (терміни визначені пунктом 1.12 цих Методичних рекомендацій), подають до Мінекономіки інформаційно-аналітичні матеріали (пояснювальна записка та інформаційно-аналітичні таблиці згідно з додатками 2–12 до цих Методичних рекомендацій) про ефективність управління суб'єктами господарювання, а також про результати щорічних аудиторських перевірок суб'єктів господарювання, проведених відповідно до пункту 8 частини першої статті 6 Закону № 185 (копії аудиторських висновків).

Суб'єкт управління на основі бухгалтерської та фінансової звітності

суб'єктів господарювання заповнює форми (у форматі Excel) (у редакції³⁹, чинній з 14.04.2021, – з використанням автоматизованої системи), наведені в додатках 2–12 до цих Методичних рекомендацій (крім додатка 9.2 та додатка 11), аналізує їх основні показники і відповідно до критеріїв оцінює результати фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання (абзац перший пункту 4.5 глави 4 Методичних рекомендацій № 253).

Пунктом 10 Порядку № 205 встановлено: контроль за своєчасним складанням фінансових планів підприємств та виконанням показників затверджених фінансових планів підприємств здійснюють суб'єкти управління.

Згідно з абзацом третім пункту 5 Порядку № 205 (у редакції⁴⁰, чинній до 30.03.2021) суб'єкти управління подають у паперовому та електронному вигляді Мінфіну до 15 липня року, що передуює плановому, для врахування під час формування державного бюджету зведені основні фінансові показники підприємств, зазначені в додатку 1 до цього Порядку, з відміткою «Розглянуто», за винятком підприємств, що є суб'єктами природних монополій або плановий розрахунковий обсяг чистого прибутку яких перевищує 50 млн грн, та підприємств, суб'єктом управління яких є Кабінет Міністрів України.

Абзацом четвертим пункту 5 Порядку № 205 (редакції, чинній до 30.03.2021) визначено: суб'єкти управління затверджують фінансовий план підприємства до 1 вересня року, що передуює плановому, та в паперовому вигляді подають до Мінекономрозвитку, Мінфіну і ДФС завізовані зведені основні фінансові показники за формою згідно з додатком 1 до цього Порядку, а в електронному вигляді – фінансові плани щодо кожного підприємства в повному обсязі. У разі незатвердження фінансових планів підприємств суб'єкти управління подають відповідні пояснення із зазначенням причин незатвердження (абзац п'ятий⁴¹ пункту 5 Порядку № 205).

Відповідно до абзацу першого пункту 9 Порядку № 205 суб'єкти управління після прийняття рішення щодо внесення змін до фінансового плану підприємства подають зведені показники фінансових планів з урахуванням унесених змін до Мінекономрозвитку, Мінфіну і ДФС згідно з вимогами, передбаченими пунктом 5 цього Порядку, із зазначенням підстав унесення змін.

Згідно з абзацом першим пункту 12 Порядку № 205 (у редакції, чинній до 30.03.2021) суб'єкти управління подають Мінекономрозвитку в паперовому та електронному вигляді зведені основні фінансові показники виконання фінансових планів підприємств, зазначені в додатку 3 до цього Порядку, у тому

³⁹ У редакції зі змінами, внесеними згідно з наказом Мінекономрозвитку від 14.04.2021 № 767 «Про затвердження Змін, що вносяться до Методичних рекомендацій застосування критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності».

⁴⁰ У редакції наказу Мінекономрозвитку від 31.07.2018 № 1070 «Про внесення змін до Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки», зареєстрованого в Мін'юсті 28.08.2018 за № 971/32423.

⁴¹ Друге речення абзацу п'ятого пункту 4 Порядку № 205 у редакції, чинній до 30.03.2021.

числі щодо підприємств, що є суб'єктами природних монополій на загальнодержавних ринках, та підприємств, плановий розрахунковий обсяг чистого прибутку яких перевищує 50 млн гривень.

Абзацом четвертим частини другої статті 3 Закону № 3065 встановлено: НАН України призначає (обирає) відповідно до свого статуту директорів наукових установ, укладає і розриває контракти з керівниками інших організацій, віднесених відання НАН України.

Пунктом 2 постанови № 597 передбачено: керівники підприємств, які є у державній власності, щокварталу до 25 числа місяця, що настає за звітним періодом, подають органам, уповноваженим управляти відповідним державним майном, звіт про виконання показників, передбачених контрактом. Річний звіт про виконання зазначених показників подається до 15 лютого року, що настає за звітним.

Уповноважені органи управління відповідно до покладених на них завдань забезпечують згідно з встановленим Кабінетом Міністрів України порядком відрахування до Державного бюджету України частини прибутку (доходу) державними підприємствами, господарськими структурами (пункт 22 частини першої статті 6 Закону № 185).

Пунктом 47 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу (у редакції зі змінами, внесеними згідно із Законом від 22.11.2018 № 2621) встановлено, що до 2023 року (включно) частина чистого прибутку, що відповідно до пункту 17 частини другої статті 29 цього Кодексу та статті 11⁻¹ Закону України «Про управління об'єктами державної власності» підлягає спрямуванню до Державного бюджету України державними унітарними підприємствами, що перебувають у віданні НАН України, залишається у розпорядженні таких державних унітарних підприємств, що перебувають у віданні НАН України, та спрямовується ними виключно на проведення своєї ініціативної наукової та науково-технічної діяльності, фінансове забезпечення інновацій та розширення власної матеріально-технічної бази.

2.8.1.2. Виявлений стан справ.

За даними Академії, станом на 01.10.2021 у віданні НАН України перебувало 232 суб'єкти господарювання зі статусом юридичної особи, у тому числі 193 державних підприємства, 15 із яких розташовані на тимчасово окупованих територіях. Станом на 01.10.2021 працювало лише 95 (49 відс.) державних підприємств. Даних щодо діяльності 79 суб'єктів господарювання (34 відс.) немає. Інформацію⁴² про суб'єкти господарювання державного сектору економіки, віднесених до сфери управління НАН України, наведено в таблиці 9.

⁴² Згідно з листами НАН України до Мінекономіки від 16.04.2020 № 9з/570–4, від 12.05.2021 № 9з/774–4, від 24.11.2021 № 9з/1909–4.

**Інформація про суб'єкти господарювання державного сектору економіки,
що віднесені до сфери управління НАН України**

од.

	Станом на		
	01.01.2020	01.01.2021	01.10.2021
Суб'єкти господарювання державного сектору економіки, у тому числі	262	240	232
- державні підприємства, із них:	217	198	193
працюючі/ непрацюючі	118/ 55	102/ 48	95/ 47
- дочірні підприємства	10	9	9
- суб'єкти господарювання іншої форми ⁴³	31	29	26
- господарські товариства з державною часткою понад 50 відс.	4	4	4
Суб'єкти господарювання, про які в НАН України немає даних	81	81	79
перебувають у процедурі банкрутства	3	3	3
перебувають у стані реорганізації	3	3	6
перебувають у стані ліквідації	31	27	33

НАН України не враховано норми пункту 4.5 глави 4 Методичних рекомендацій № 253 і не надано Мінекономіки за 2020 рік дані про прийняті управлінські рішення щодо відчуження, оренди, передачі державного майна, а також про стан виконання завдань з упорядкування об'єктів державної власності та щодо окремого державного майна⁴⁴.

Крім того, не враховано норми пункту 2.2 глави 2 Методичних рекомендацій № 253 і **не надано Мінекономіки інформацію щодо аналізу прийнятих управлінських рішень та обґрунтування їх доцільності; виконання керівниками підприємств умов контракту; аналізу виконання критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності, а також пропозиції щодо підвищення ефективності управління об'єктами державної власності.**

***Довідково.** Пункт 2.2 глави 2 Методичних рекомендацій № 253 визначає перелік інформації, яку має містити пояснювальна записка, що подається до Мінекономіки в межах моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності.*

Надана НАН України в межах проведення моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності до Мінекономіки **узагальнена інформація щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання⁴⁵ є необґрунтованою**, оскільки в Академії немає фінансових звітів понад 30 відс. підприємств, охоплених моніторингом.

⁴³ Суб'єкти господарювання іншої форми – наукові установи, які не отримують бюджетного фінансування, концерни, корпорації та інші, що діють на основі державної форми власності як самостійні суб'єкти господарювання.

⁴⁴ Згідно з додатками 9.1, 9.3, 9.4, 9.6, 9.7 до Методичних рекомендацій № 253.

⁴⁵ Узагальнена інформація щодо фінансово-господарської діяльності підприємств включає дані балансів 15 підприємств, розташованих на тимчасово окупованих територіях. Згідно з листом Мінфіну від 29.04.2014 № 31–08430–10–10/10149 у кварталній звітності майно, активи і зобов'язання, що перебувають на тимчасово окупованій території, у фінансовій звітності відображаються у сумі залишків на початок року.

Академією поінформовано Мінекономіки про те, що відділом бухгалтерського обліку та звітності НАН України за 2019 рік оброблено 173 фінансові звіти, при цьому, як засвідчив аудит, наявні 120; за 2020 рік – 150 і 100 відповідно.

У НАН України немає обґрунтувань щодо включення у 2019 і 2020 роках до зведеної інформації показників фінансово-господарської діяльності 38 і 35 підприємств відповідно, фінансова звітність яких відсутня.

Довідково. За даними Академії показники діяльності цих підприємств базуються на останніх наданих НАН України фінансових звітах (починаючи з 1998 року), зокрема і у частині фінансових результатів.

Так, наприклад, до узагальненої інформації включено показники фінансово-господарської діяльності Комплексного будівельно-монтажного дослідного управління МНТК Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона (код ЄДРПОУ 01526030) за 1998 рік, а також Науково-інженерного центру по розробці технологій і обладнання для виготовлення зварних конструкцій Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона (код ЄДРПОУ 25201946) за 2005 рік. При цьому в Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Міністерства юстиції не містить даних щодо цих суб'єктів господарювання.

Слід зазначити, що суб'єкти господарювання НАН України не використовували у 2019–2021 роках автоматизованих систем для збору, обробки та зберігання звітності. Фінансова звітність підприємств опрацьовувалася у ручному режимі відділом бухгалтерського обліку та звітності НАН України.

Академією в межах здійснення моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності надано Мінекономіки необґрунтовану інформацію про кількість підприємств та дані щодо їх фінансово-господарської діяльності.

У НАН України немає відповідних обґрунтувань (проектів фінансових планів підприємств) зведених основних фінансових показників підприємств на 2019, 2020 і 2021 роки, які Академія подавала⁴⁶ Мінфіну для врахування під час формування державного бюджету згідно з абзацом третім пункту 5 Порядку № 205.

Всупереч вимогам абзацу четвертого пункту 5 Порядку № 205 **Академія не подавала Мінекономіки, Мінфіну і ДФС зведені основні фінансові показники затверджених фінансових планів суб'єктів господарювання на 2019, 2020 і 2021 роки (зведені фінансові плани підприємств).** Крім того, всупереч вимогам абзацу першого пункту 9 Порядку № 205 не подавалися також зведені показники фінансових планів з урахуванням унесених змін із зазначенням підстав унесення змін.

Довідково. Зведені фінансові плани суб'єктів господарювання (зі змінами) НАН України подано лише ДФС в електронному вигляді, при цьому встановлені терміни

⁴⁶ Листи НАН України від 17.07.2018 № 9з/1102–6, від 17.07.2019 № 9з/1161–6 і від 16.07.2020 № 9з/1012–6.

подання не дотримано.

Зведену інформацію (за даними НАН України⁴⁷) щодо кількості суб'єктів господарювання та стану затвердження на 2019–2021 роки і виконання фінансових планів наведено в таблиці 10.

Таблиця 10

Зведені дані щодо кількості суб'єктів господарювання та стану затвердження і виконання фінансових планів на 2019 –2021 роки

од.

Показник	Станом на		
	01.01.2020	01.01.2021	01.10.2021
Кількість працюючих підприємств	173	147	95
Кількість підприємств, яким затверджено фінансові плани на 2019/ 2020/ 2021 роки, із них:	98	93	86
працювали прибутково	74	56	41
працювали збитково	32	35	35
працювали на межі збитковості	12	11	12
Кількість підприємств, які не виконали фінансових планів за показником «Фінансовий результат до оподаткування»	49	62	45
Кількість підприємств, яким не затверджено фінансові плани на 2019/ 2020/ 2021 роки	163	147	147

НАН України затверджено фінансові плани на 2019–2021 роки не всім працюючим суб'єктам господарювання.

Всупереч вимогам абзацу сьомого пункту 5 Порядку № 205 Академією не подано Мінекономіки пояснення щодо причин незатвердження фінансових планів підприємств.

Довідково. Так, на 2019 рік затверджено фінансові плани лише 98 із 118, на 2020 рік – 93 із 102, на 2021 рік – 86 із 95 підприємств.

Слід зазначити, що в НАН України в електронному вигляді наявні звіти про виконання фінансових планів за 2019 і 2020 роки 113 і 97 підприємств відповідно. Зведені звіти про виконання суб'єктами господарювання НАН України фінансових планів, які подавалися Мінекономіки, містять дані про 100-відсоткове виконання фінансових планів за 2019 і 2020 роки 15 і 4 підприємствами відповідно, при цьому зазначеним підприємствам фінансові плани НАН України не затверджувалися (планові показники у звіті вказано такі самі, як і фактичні).

Як наслідок, зведена інформація про діяльність суб'єктів господарювання НАН України не підтверджена у повному обсязі первинними документами.

Інформацію щодо чистого фінансового результату діяльності суб'єктів господарювання НАН України у 2019 і 2020 роках згідно з даними різних документів, підготовлених Академією, та щодо кількості суб'єктів господарювання, дані яких при цьому консолідувалася, наведена в таблиці 11.

⁴⁷ Згідно з листами НАН України до Мінекономіки від 28.05.2020 № 9з/773–4, від 23.04.2021 № 9з/696–4, від 02.12.2021 № 9з/1952–4.

Інформація щодо чистого фінансового результату діяльності суб'єктів господарювання НАН України у 2019 і 2020 роках та щодо їх кількості за даними НАН України

Згідно з документом	2019 рік			2020 рік		
	Кількість суб. госп., од.	Чистий фінансовий результат, тис. грн		Кількість суб. госп., од.	Чистий фінансовий результат, тис. грн	
		прибуток	збиток		прибуток	збиток
Аналіз показників фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання	173	42 271	7 297	150	47 104	10 091
Зведений звіт про фінансові результати (ф. № 2)	176 ⁴⁸			155 ⁴⁹		
Зведений звіт про виконання фінансових планів суб'єктами господарювання НАН України ⁵⁰	113			97		

Як свідчать дані таблиці, для узагальнення показників щодо отриманого чистого фінансового результату (прибутку, збитку) НАН України опрацьовано звітність різної кількості підприємств. При цьому до Мінекономіки подано (у межах моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності) інформацію про ідентичні показники результатів фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання за 2019 і 2020 роки, яка **викривлює такі результати та, відповідно, не може бути підґрунтям для прийняття рішень з підвищення ефективності управління суб'єктами господарювання.**

Використання переданого державним підприємствам державного майна здійснювалося за відсутності системи контролю за результатами та ефективністю їх діяльності, спрямованої на забезпечення досягнення наукових і статутних цілей наукових установ НАН України, що в окремих випадках вже призвело або може призвести до його безгосподарного відчуження майна.

Так, наприклад, за погодженням з НАН України та ФДМ у 2018 році ДП «Сушка» (директор О. Чернишин) здійснено відчуження шляхом продажу на аукціоні **нежитлового приміщення «Кисловодськ 1-2» площею 1800 кв. м, що обліковується на балансі.**

Кошти від продажу нежитлової будівлі (17 903,2 тис. грн) використано за напрямами, які здебільшого не відповідають вказаним у техніко-економічному обґрунтуванні доцільності відчуження майна. Зокрема, не передбачалося спрямування коштів на оплату послуг з оренди приміщень і обладнання, придбання матеріалів, проведення поточного ремонту орендованого майна, технічного обслуговування орендованого майна, оплати

⁴⁸ Фактично наявні в НАН України фінансові звіти за 2019 рік 120 підприємств.

⁴⁹ Фактично наявні в НАН України фінансові звіти за 2020 рік 100 підприємств.

⁵⁰ Зведені основні фінансові показники виконання фінансових планів підприємств за 2019, 2020 роки і за 9 місяців 2021 року подавалися Мінекономіки листами НАН України від 28.05.2020 № 9з/773–4, від 23.04.2021 № 9з/696–4, від 02.12.2021 № 9з/1952–4.

праці штатним працівникам ДП «Сушка», проведення капітального і поточного ремонту покрівлі будівель ІТТФ НАН України.

При цьому заплановане **нове обладнання, як зазначалося у техніко-економічному обґрунтуванні, ДП «Сушка» з 01.01.2018 по 01.07.2021 не придбано. Отже, не досягнуто головної мети відчуженого майна – удосконалення напряму діяльності ДП «Сушка» з розроблення дослідних установок, проведення досліджень, у тому числі в керамічній галузі, шляхом придбання великої кількості обладнання.**

Довідково. Аудит засвідчив, що кошти фактично використано на оренду приміщення, оренду обладнання, ремонт і технічне обслуговування орендованого обладнання, поточний ремонт орендованих нежитлових приміщень – 6 839,4 тис. грн; оплату праці штатних працівників ДП «Сушка» і сплату єдиного соціального внеску (ЄСВ – 22,0 відс.) на нараховану заробітну плату – 2 872,4 тис. грн; оплату податків – 3 488,7 тис. грн; виконання НТР і НДР (фактично в УкрІНТЕІ не реєструвалися) в межах співпраці з Інститутом теплофізики (протягом 2018–2020 років і I півріччя 2021 року за 4 договорами) – 1 500,0 тис. грн, з яких використано 1 435,0 тис. грн⁵¹, на оплату згідно з укладеними 4 договорами і 1 контрактом за напрямом проведення досліджень щодо струмопровідних паст у 2018 році – 2 658,055 тис. грн, придбання матеріалів – 609,3 тис. грн і оплату телекомунікаційних послуг – 0,3 тис. гривень.

Незважаючи на недосягнення запланованої у 2018 році мети відчуження майна у **2021 році НАН України звернулося до ФДМ з пропозицією продажу ще трьох об'єктів державної власності, які обліковуються на балансі ДП «Сушка».**

ФДМ листом від 19.04.2021 № 10–24–8757 проінформував, що відповідно до пункту 9 Порядку відчуження об'єктів державної власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.06.2007 № 803, Фонд відмовляє у наданні погодження на відчуження шляхом продажу трьох об'єктів нерухомості, що обліковуються на балансі ДП «Сушка» на підставі аналізу відчуження нерухомого майна підприємства у 2018 році та використання коштів, отриманих від такого відчуження.

При цьому Регіональне відділення Фонду державного майна України по м. Києву (лист від 01.06.2021 № 30–03/4337), враховуючи заяву потенційного покупця ТОВ «Тейко Україна», звернулося до НАН України щодо надання згоди на включення до переліку об'єктів малої приватизації, що підлягають приватизації трьох об'єктів нерухомості, що обліковуються на балансі ДП «Сушка».

На підставі звернення Регіонального відділення Фонду державного майна України по м. Києві **Бюро Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України (витяг з протоколу від 08.06.2021 № 7/2 засідання бюро Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України) погодило включення до переліку об'єктів, що підлягають приватизації трьох об'єктів нерухомості, що обліковуються на балансі ДП «Сушка».**

⁵¹ При цьому перераховані ДП «Сушка» на проведення науково-технічних робіт і досліджень 450,0 тис. грн фактично використані ІТТФ НАН України не на проведення наукових робіт, а на здійснення капітального і поточного ремонту покрівлі та придбання радіаторів.

Як наслідок, постановою бюро Президії НАН України від 16.06.2021 № 206 «Про включення об'єктів майнового комплексу НАН України до переліку об'єктів, що підлягають приватизації у 2021 році» включено до переліку об'єктів малої приватизації три об'єкти нерухомості, що обліковуються на балансі ДП «Сушка»: нежитлову будівлю – павільйон П72/2 (400 кв. м); нежитлову будівлю – павільйон П72/3, (360 кв. м), нежитлову будівлю – каналізаційну (насосну) споруду (18 кв. м).

Довідково. Відділ внутрішнього аудиту підтвердив відповідність використання коштів від продажу майна ДП «Сушка» статутним цілям.

У результаті продажу нерухомого майна ДП «Сушка» у 2018 році втрачено підприємством ДП «Сушка» земельну ділянку загальною площею 0,7107 га.

Довідково. Відповідно до постанови Бюро Президії НАН України від 19.09.2018 № 255 «Про надання згоди ДП «Сушка» на припинення права користування частиною земельної ділянки» Академією надано згоду ДП «Сушка» на припинення права користування частиною земельної ділянки площею 0,7107 га, яка утворилася в результаті поділу земельної ділянки площею 1,3710 га на вул. А. Булаховського, 2, м. Київ.

Через приватизацію трьох об'єктів нерухомості ДП «Сушка» також буде відчужено земельну ділянку у м. Києві, вул. А. Булаховського, 2, загальною площею 0,6603 га і вартістю 7395,2 тис. грн, що залишилась і станом на 01.07.2021 рахувалася на балансі ДП «Сушка».

Аудитом встановлено окремі випадки невикористання переданого до статутних капіталів державних підприємств майна для цілей їх утворення.

Так, наприклад, все передане ДП СКТБ Інституту геотехнічної механіки майно використовувалося не для виконання науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт з проектування та виготовлення експериментального наукового устаткування на замовлення інституту та впровадження науково-технічної продукції інституту, модернізації, ремонту й обслуговування обладнання, а для виготовлення окремих вузлів і деталей на замовлення ТОВ фірма «РАЗМАХ» (на час аудиту тривало кримінальне провадження).

ДП ЕВП Інституту чорної металургії також не досягнута основна мета утворення підприємства – впровадження результатів науково-дослідних і науково-технічних розробок, задоволення потреб у продукції, роботах і послугах у сферах виробництва нових машин, устаткування та інших готових металевих виробів, оброблення металів і металевих виробів та отримання на цій основі відповідного прибутку. Будівлі підприємства не ремонтувалися з 1980 року. Протягом 2019–2020 років і 6 місяців 2021 року підприємство не здійснювало виробничої діяльності (отримувало збитки).

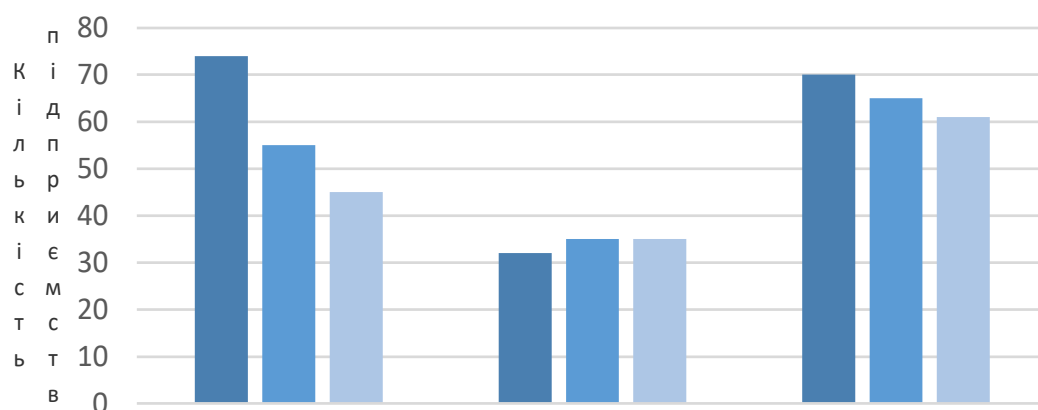
Створення низки державних підприємств НАН України не мало на меті взагалі використання результатів діяльності для наукових цілей.

Довідково. Так, ДЖКП НАН України (код ЄДРПОУ 30573192) створено з метою надання житлово-комунальних послуг у відомчих житлових будинках та гуртожитках НАН України; ДП «Академсервіс-Львів» (код ЄДРПОУ 3065034) – для належного обслуговування житлового будинку; ДП «Готельний комплекс «Феофанія» НАН України» (код ЄДРПОУ 00290446) – для формування ринку комунально-побутових послуг, задоволення потреб співробітників НАН України та населення в розміщенні та проживанні в

опорядкованих приміщеннях, надання мешканцям готелю різного роду послуг; «Пансіонат «Борей» (код ЄДРПОУ 03534311) – забезпечення та надання співробітникам НАН України та громадянам послуг оздоровчого характеру з максимальним використанням кліматичних факторів та природних ресурсів регіону; ДП «Пансіонат «Русанівка» НАН України (код ЄДРПОУ 05417615) – для організації відпочинку та надання оздоровчих послуг співробітникам установ, організацій НАН України та членам їх сімей, а також іншим громадянам; Державне автотранспортне підприємство експедиційних та спеціальних автомобілів НАН України (код ЄДРПОУ 05417511) – для задоволення потреб НАН України та її установ, підприємств і організацій в автотранспортному обслуговуванні і автоперевезеннях, здійсненні виробничої та іншої господарської діяльності, спрямованої на отримання прибутку і задоволення спеціальних і економічних потреб працівників за рахунок одержаних прибутків.

Згідно з даними відділу бухгалтерського обліку та звітності НАН України кількість суб'єктів господарювання, чистий фінансовий результат діяльності яких у 2019 і 2020 роках та протягом 9 місяців 2021 року дорівнює нулю, становила 70, 65 і 61; збиткових – 32, 35 і 35; прибуткових – 74, 55 і 45 підприємств (діаграма 2).

Діаграма 2. Дані щодо результатів діяльності підприємств НАН України у 2019, 2020 роках і протягом 9 місяців 2021 року

Так, протягом 2020 року і 9 місяців 2021 року кількість прибуткових підприємств і з нульовим чистим фінансовим результатом зменшилася на 29 (39,2 відс.) і 9 підприємств (12,9 відс.) відповідно, збиткових – збільшилася на 3 (на 9,4 відсотка).

Слід зазначити, що у 2019 році лише 9 підприємств НАН України (5,11 відс.) отримали прибуток понад 1 млн грн, у 2020 році – 7 підприємств (4,52 відс.), за 9 міс. 2021 року – 6 підприємств (3,82 відсотка).

Дані щодо прибуткових підприємств НАН України у 2019, 2020 роках і протягом 9 місяців 2021 року наведено в таблиці 12.

Таблиця 12

Дані щодо прибуткових підприємств НАН України у 2019, 2020 роках і протягом 9 місяців 2021 року

	2019 рік		2020 рік		9 міс. 2021 рік	
	од.	відс.	од.	відс.	од.	відс.
ВСЬОГО підприємств:	176	100	155	100	157	100
Прибуткових підприємств, із них:	74	42,05	55	35,48	45	28,66

продовження таблиці 12

	2019 рік		2020 рік		9 міс. 2021 рік	
	од.	відс.	од.	відс.	од.	відс.
чистий фінансовий результат менше, ніж 100 тис. грн	46	26,14	35	22,58	20	12,74
чистий фінансовий результат від 100 тис. грн до 1 млн грн	19	10,80	13	8,39	19	12,10
чистий фінансовий результат більше, ніж 1 млн грн	9	5,11	7	4,52	6	3,82

Аналізуючи показники фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання порівняно з попередніми періодами НАН України не враховувала реальних показників попередніх періодів.

Наприклад, згідно зі звітними даними за 2019 рік зведений показник збитку становить 7 297 тис. грн, тоді як у звітах за 2020 рік цей показник за попередній період (2019 рік) – 5 908 тис. гривень. При цьому надана НАН України до Мінекономіки **інформація не містить причин збитковості підприємств, а також не визначає заходів щодо скорочення кількості таких підприємств.**

Довідково. За інформацією Академії, звітність аналізувалася щодо актуальної кількості підприємств станом на поточну дату, зокрема і в частині показників попереднього періоду.

За даними Мінекономіки⁵², оцінка ефективності управління НАН України суб'єктами господарювання – «задовільна». При цьому дані, що подавалися НАН України у межах моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності, відрізняються від інформації, на сайті Мінекономіки. Так, за даними НАН України, загальна кількість суб'єктів господарювання станом на 01.01.2020, 01.01.2021 і 01.07.2021 – 261, 240 і 232, а за даними Мінекономіки – 247, 231 і 227. Крім того, в Академія не володіє даними щодо результатів діяльності у 2019 і 2020 роках 81 підприємства, а Мінекономіки – лише щодо 1 підприємства, віднесених до відання НАН України.

Зазначене свідчить про формальне здійснення НАН України моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності.

НАН України не затверджувала фінансових планів господарським товариствам, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) прямо чи опосередковано належать державі. За даними Академії, станом на 01.10.2021 таких господарських товариств – 4. Проте повною інформацією з цього питання НАН України не володіє, зокрема, Академія не має даних про ТОВ «ПАТОН-ЕКСПЕРТ», співзасновником якого є НТК «Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона» НАН України з часткою у статутному капіталі 65 відсотків.

За інформацією НАН України, станом на 01.10.2021 укладено контракти з керівниками лише 74 із 95 працюючих суб'єктів господарювання, віднесених до відання НАН України. Всупереч абзацу четвертого частини другої статті 3

⁵² <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=2e24db81-1b0d-4322-80ce-89e6d3c269e2&tag=MonitoringEfektivnostiUpravlinniaObiektamiDerzhavnoiVlasnosti>.

Закону № 3065 і пункту 4 частини першої статті 6 Закону № 185 Академією не укладено контрактів з керівниками 21 працюючого підприємства, віднесеного до відання НАН України.

Слід зазначити, що пунктом 7 контрактів визначено: керівник зобов'язується забезпечити виконання показників ефективності використання державного майна і прибутку, а також майнового стану підприємств згідно з додатком до контракту. При цьому додатки до цих контрактів не складалися.

Як наслідок, всупереч вимогами пункту 2 постанови № 597 керівники підприємств не подавали НАН України звітів про виконання показників ефективності, оскільки такі показники Академією не визначалися.

Отже, контроль за ефективним використанням керівниками державних підприємств державного майна та прибутку НАН України не здійснювався.

Академія не володіє даними щодо дотримання керівниками підприємств вимог Бюджетного кодексу в разі несплати частини чистого прибутку до бюджету, зокрема у частині спрямування коштів виключно на цілі, визначені пунктом 47 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу⁵³. НАН України також не володіє повною інформацією про сплату державними підприємствами частини прибутку (доходу) до Державного бюджету України.

При цьому встановлено, що окремі підприємства, віднесених до відання НАН України, у 2019 і 2020 роках сплачували частину прибутку до бюджету.

Довідково. Так, ДП «Науково-виробничий центр «Енергоімпульс» Інституту електродинаміки НАН України» за 2019 рік спрямовано до бюджету 6,96 тис. грн, за 2020 рік – 8,29 тис. грн; ДП «Будремсервіс» за 2019 рік – 1 тис. грн, за 2020 рік – 0,2 тис. гривень.

Таким чином, НАН України не володіє повною інформацією щодо фактичної сплати державними підприємствами частини чистого прибутку до бюджету за 2019 і 2020 роки. При цьому в Академії відсутні дані про витрачання державними підприємствами коштів на цілі, визначені пунктом 47 Прикінцевих і перехідних положень Бюджетного кодексу.

2.8.1.3. Рекомендації НАН України:

- вжити заходів щодо зобов'язання суб'єктів господарювання подавати НАН України фінансову звітність для здійснення моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності;

- забезпечити щорічне подання Мінекономіки, Мінфіну і Державній податковій службі України зведених основних фінансових показників державних підприємств відповідно до вимог Порядку № 205;

- здійснити аналіз діяльності усіх створених суб'єктів господарювання з метою припинення неефективних та непрофільних і підготувати обґрунтовані пропозиції щодо передачі таких суб'єктів господарювання в управління до Фонду державного майна України або щодо їх приватизації;

⁵³ Прикінцеві та перехідні положення Бюджетного кодексу доповнено пунктом 47 згідно із Законом від 22.11.2018 № 2621.

- забезпечити укладання або перегляд контрактів з керівниками усіх працюючих суб'єктів господарювання НАН України, у тому числі з урахуванням результатів управління державним майном; визначати в додатках до контрактів показники ефективності використання державного майна і прибутку, а також майнового стану підприємств; здійснювати контроль за поданням НАН України звітів про виконання цих показників;

- забезпечити контроль за відрахуванням державними підприємствами до Державного бюджету України частини прибутку (доходу) згідно з вимогами законодавства;

- заслухати на Бюро Президії НАН України керівника ДП «Сушка» щодо виконання умов контракту та неефективного розпорядження об'єктами державної власності.

2.9. Оцінка ефективності виконання Національною академією наук України повноважень суб'єкта управління корпоративними правами держави

2.9.1. Висновки.

НАН України не забезпечено належного виконання повноважень щодо управління корпоративними правами держави. В Академії немає повного переліку господарських товариств, співзасновниками яких є установи і організації, віднесених до відання НАН України. Реєстр корпоративних прав держави містить неточні дані. Академія не володіє даними щодо переліку нерухомого майна, право користування яким передано до статутних капіталів господарських товариств.

Академія не забезпечує належної реалізації дивідендної політики та надходження дивідендів до державного бюджету, зокрема щодо господарських товариств, створених до 01.01.2011, у власність та у користування яким передано нерухоме майно НАН України. За даними НАН України, станом на 01.10.2021 лише 16 господарських товариств функціонують, тільки 7 сплачували до бюджету частку прибутку за 2019 і 2020 роки. Внаслідок недотримання ТОВ «Патон Турбайн Текнолоджіз», співзасновником якого є Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона, затверджених Урядом базових нормативів відрахування частки прибутку протягом 2015–2020 років бюджет недоотримав понад 18 млн грн доходів.

2.9.1.1. Законодавча база.

Згідно з абзацом п'ятим частини першої статті 3 Закону № 185 корпоративні права, що належать державі у статутних капіталах господарських організацій (далі – корпоративні права держави), – це об'єкти управління державної власності. Пунктом 13 частини першої статті 6 Закону № 185 визначено: уповноважені органи управління об'єктами державної власності відповідно до покладених на них завдань здійснюють управління корпоративними правами держави в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. НАН України, галузеві академії наук, яким державне майно

передано в безстрокове безоплатне користування, виконують щодо цього майна функції, передбачені пунктами 1, 3-11, 14, 15, 18-38 статті 6 цього Закону, за винятком повноважень, що стосуються утворення господарських структур (частина друга статті 8 Закону № 185).

Частиною третьою⁵⁴ статті 86 Господарського кодексу⁵⁵ та частиною третьою статті 13 Закону № 1576⁵⁶ (у редакції, чинній з 01.01.2011) визначено: забороняється використовувати для формування статутного (складеного) капіталу товариства бюджетні кошти, кошти, одержані в кредит та під заставу, векселі, майно державних (комунальних) підприємств, яке відповідно до закону (рішення органу місцевого самоврядування) не підлягає приватизації, та майно, що перебуває в оперативному управлінні бюджетних установ, якщо інше не передбачено законом.

До 01.01.2011 законодавство не забороняло для формування статутних капіталів господарських товариств використовувати майно державної власності.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону № 848 (чинний з 16.01.2016) державні наукові установи (крім державних наукових установ оборонно-промислового комплексу) мають право бути засновниками та співзасновниками господарських товариств та беруть участь у формуванні статутного капіталу такого господарського товариства виключно шляхом внесення до нього майнових прав інтелектуальної власності, виключні майнові права на які зберігаються за державною науковою установою. Визначення вартості майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, що вноситься до статутного капіталу господарського товариства, здійснюється на підставі їх незалежної оцінки.

Господарська організація, у капіталі якої є корпоративні права держави, за підсумками календарного року зобов'язана спрямувати частину чистого прибутку на виплату дивідендів згідно з порядком, затвердженим Кабінетом Міністрів України (абзац перший частини п'ятої статті 11 Закону № 185). Пунктом 2 постанови № 702 на керівників суб'єктів управління корпоративними правами, що належать державі у статутних фондах господарських організацій, покладено забезпечити реалізацію дивідендної політики та надходження до державного бюджету дивідендів згідно із затвердженням цією постановою Порядком.

Постановами № 328 і № 415 Кабінет Міністрів України затвердив базові нормативи відрاهування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності господарських товариств, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, у 2019 і

⁵⁴ Перше речення частини третьої статті 86 Господарського кодексу.

⁵⁵ У редакції зі змінами, внесеними Законом України від 02.12.2010 № 2756–VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України».

⁵⁶ Закон № 1576 втратив чинність у частині, що стосується товариств з обмеженою відповідальністю та товариств з додатковою відповідальністю на підставі Закону України від 06.02.2018 № 2275–VIII «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю».

2020 роках у розмірі 50 відс. щороку.

Механізм формування Мінекономіки спільно з Мінфіном дивідендної політики держави, її реалізації суб'єктами управління корпоративними правами, що належать державі у статутному капіталі господарських організацій, визначає Порядок № 702. Згідно з пунктом 10 Порядку № 702 суб'єкти управління корпоративними правами держави подають щомісяця до 5 числа Мінекономіки за встановленою ним формою узагальнену інформацію про нарахування і перерахування дивідендів у поточному бюджетному році, а також інформацію про кожну господарську організацію, стосовно якої такі суб'єкти виконують функції з управління корпоративними правами держави.

2.9.1.2. Виявлений стан справ.

За даними Реєстру корпоративних прав держави, протягом 2019–2020 років і 9 місяців 2021 року **НАН України виконувала повноваження з управління корпоративними правами держави в статутних капіталах 34 господарських товариств⁵⁷**, з яких станом на 01.10.2021 функціонують лише 16.

Довідково. У статутних капіталах чотирьох господарських товариств частка держави (установ НАН України) становить понад 50 відс.: ТОВ «Спільне науково-виробниче підприємство «АЛКОН-БЕВЕРС» - 60 відс., ТОВ «Міжнародний центр астрономії та геодинаміки «АСТРОГЕОДИН» - 61,54 відс., ТОВ «Міжнародний науково-технічний центр забезпечення якості та сертифікації «ПАТОНСЕРТ» - 65,8 відс., ТОВ «Представницька фірма Інституту газу» - 90 відсотків.

Переважно господарські товариства створені до 2011 року і на час аудиту Академія не мала будь-яких документів щодо внесків до статутних капіталів більшості господарських товариств. НАН України не володіє повною і достовірною інформацією щодо участі в 15 господарських товариствах.

Аналіз наявних документів засвідчив: **до статутних капіталів господарських товариств, створених до 01.01.2011, переважно вносилося майно (у власність) або право користування майном.**

Довідково. Наприклад, внесок до статутного капіталу ПрАТ «Дослідний завод зварювального устаткування Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона» (м. Київ) – це цілісний майновий комплекс Дослідного заводу зварювального устаткування Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона (2001 рік); Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України до статутного капіталу ТОВ «Патон Турбайн Текнолоджіз»⁵⁸ (м. Київ) – право користування будівлями (спорудами) загальною площею 6 773 кв. м, а також устаткуванням та обладнанням (1994 рік); Фізико-механічного інституту ім. Карпенка до статутного капіталу Українсько-німецького спільного підприємства в формі ТОВ «Інтернешнл Каттер Манюфекчерер ГМБХ (ІСМ)» (Львівська обл.) – будівлі, обладнання і прилади, матеріали, інструмент (1992 рік); Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля до статутного капіталу ТОВ «Спільне науково-виробниче підприємство «Алкон-Беверс» (м. Київ) – право користування приміщеннями загальною площею 1 740 кв. м та обладнанням (статут 2008 року); Фізико-хімічного інституту до статутного капіталу

⁵⁷ 28 товариств з обмеженою відповідальністю і 6 акціонерних товариств, із них 5 – на тимчасово окупованих територіях.

⁵⁸ На момент створення – Українсько-Американський дослідний центр «Пратт і Уїтні Патон».

спільного українсько-американського науково-виробничого підприємства «Нові матеріали і технології» у формі ТОВ (м. Одеса) – право користування виробничими і лабораторними приміщеннями та обладнанням (1992 рік); Інституту газу до статутного капіталу ТОВ «Міжнародний центр газових технологій» (м. Київ) – право користування частиною нежитлового приміщення будівлі лабораторного корпусу площею 15,2 кв. м (статут 2005 року); Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона до статутного капіталу ТОВ «Вітова ЛТД» (м. Київ) – право користування офісним приміщенням площею 65 кв. м (1997 рік); Інституту ядерних досліджень НАН України до статутного капіталу ТОВ «Радіофарм» – право користування виробничим обладнанням (статут 2003 року); Інституту технічної теплофізики НАН України до статутного капіталу ПрАТ «Дослідне конструкторсько-технологічне бюро теплоенергетичного приладобудування» (м. Київ) – право користування виробничими приміщеннями загальною площею 1 431 кв. м (1997 рік) тощо.

При цьому НАН України не має повного переліку майна, право користування яким передано до статутних капіталів господарських товариств.

Довідково. За даними Академії, майно, право користування яким передано до статутних капіталів господарських товариств, обліковується на балансах організацій НАН України, а не господарських товариств.

Так, НАН України не володіє інформацією про повернення⁵⁹ ПрАТ «Дослідне конструкторсько-технологічне бюро теплоенергетичного приладобудування» протягом 2014–2020 років Інституту технічної теплофізики НАН України частини приміщень (549,15 кв. м), право користування якими передавалося до статутного капіталу (обліковано ПрАТ як нематеріальний актив). Станом на 01.10.2021 площа переданих у користування товариству приміщень зменшилася на 38 відс. (881,85 кв. м). При цьому частка держави у статутному капіталі залишилася незмінною – 20 відсотків.

У 2019 році Інститут проблем математичних машин і систем НАН України став співзасновником ТОВ «Центр інженерії систем» (м. Київ). Частку внесено у вигляді права власності на зареєстровану торговельну марку (знак для товарів і послуг) «Рада» (вартість – 10 000 грн; частка – 25 відс.). Проте **всупереч вимог абзацу другої частини першої статті 60 Закону № 848 вартість майнових прав на об'єкт інтелектуальної власності на момент створення (протокол Загальних зборів від 31.07.2019) визначалася за відсутності незалежної оцінки.** Оцінку майнових прав здійснено лише у 2020 році (звіт про оцінку від 31.07.2020).

Крім того, у 2019 році Інститут ядерних досліджень НАН України вийшов зі складу учасників ЗАТ «Науково-виробнича лабораторія «Екорі» (м. Київ). Внесок до статутного капіталу (частка 19 відс.) становив автомобіль «Фольксваген Каравел» 1989 року випуску. НАН України не володіє інформацією щодо фактичного повернення частки держави.

У 2018 році Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона вийшов зі складу учасників ТОВ «Учебно-атестаційний Центр по неруйнівному контролю» внаслідок продажу своєї частки (75 відс.) ТОВ «УКРАТОМ СЕРВІС». При цьому **протягом 2015–2018 років Академія подавала**

⁵⁹ Акти повернення від 12.11.2014, від 01.12.2017, від 02.01.2019, від 02.01.2020, від 01.11.2020 без номера.

Мінекономіки недостовірну інформацію, згідно з якою частка становила 37 відсотків. За даними Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона⁶⁰, частка збільшилася з 37 до 75 відс. ще у 2009 році за рахунок іншого учасника – КНУ ім. Тараса Шевченка⁶¹. Первинних документів щодо створення цього товариства Академія не має. Як наслідок, реалізація дивідендної політики належним чином не здійснювалася.

Крім того, у 2020 році зменшилася частка держави у статутному капіталі ПрАТ «Технологічний парк «Інститут монокристалів» (м. Харків) з 15,854 до 2,44 відс. внаслідок відчуження простих іменних акцій⁶². Приміщення загальною площею 37,3 кв м, право користування яким було внеском до статутного капіталу, повернено НТК Інституту монокристалів⁶³.

Академія не має повного переліку господарських товариств, створених за участі НАН України та її установ. Отже, не забезпечено достовірності даних у Реєстрі корпоративних прав держави.

Так, НАН України не володіє інформацією щодо створеного⁶⁴ у 2003 році за її участі ТОВ «Український науковий центр професійної підготовки та естетичного виховання молоді» (код ЄДРПОУ 32767048). Як внесок до статутного капіталу передано будинок площею 2 750,8 кв. м, розташований на території Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України. Станом на 01.10.2021 частка НАН України – 20 відс., **але до Реєстру корпоративних прав держави ці дані не внесені.**

Довідково. У звіті Рахункової палати про результати аудиту ефективності управління НАН України об'єктами державної власності (2017 рік) наголошувалося на відсутності даних щодо ТОВ «Український науковий центр професійної підготовки та естетичного виховання молоді» в Реєстрі корпоративних прав держави. Однак НАН України протягом 2017–2021 років не вжила заходів щодо усунення цього порушення.

Крім того, в НАН України не володіє інформацією про участь в НТК «Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона» НАН України в ТОВ «ПАТОН-ЕКСПЕРТ» (код ЄДРПОУ 35234388). За даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань товариство створено у 2007 році, частка держави – 65 відсотків. **Реєстр корпоративних прав держави не містить цих даних.**

Встановлено також, що **Реєстр корпоративних прав держави містить відомості щодо окремих господарських товариств, яких немає в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань** (зокрема, ТОВ «Рекламно-дослідний академцентр» (код ЄДРПОУ 21652540), ТОВ «Науково-виробниче підприємство «ЛАНТАН» (код ЄДРПОУ 13805917); ТОВ «ЕНЕРГІЯ-ІНВЕСТ» (код ЄДРПОУ 21638451)).

⁶⁰ Лист Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона від 28.12.2017 № К-45-67/2153 до НАН України.

⁶¹ Згідно з договором про перехід частки учасника від 08.05.2009.

⁶² Згідно з постановою Бюро Президії НАН України від 11.09.2020 № 157 «Про продаж іменних акцій ПрАТ «Технологічний парк «Інститут монокристалів».

⁶³ Акт приймання-передачі від 01.02.2021 б/н.

⁶⁴ Згідно з постановою Бюро Президії НАН України від 22.09.2003 № 254.

Ці товариства фактично не функціонують як юридичні особи.

Отже, Академія як суб'єкт управління не вживає достатніх заходів щодо достовірного відображення даних у Реєстрі корпоративних прав держави та інших державних реєстрах.

Як вже зазначалося, Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона є співзасновником ПрАТ «Дослідний завод зварювального устаткування Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона» (код ЄДРПОУ 05417733), створеного у 2001 році шляхом реорганізації ДП «Дослідний завод зварювального устаткування Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона» (частка держави – цілісний майновий комплекс заводу).

Довідково. На момент створення ПрАТ «Дослідний завод зварювального устаткування Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона» частка Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона в статутному капіталі – 81 відс., станом на 01.10.2021 – 24,4 відсотка. Частку зменшено у 2011 році за рішенням Господарського суду м. Києва.

За даними Єдиного державного реєстру виконавчих проваджень станом на 01.10.2021 ПрАТ «Дослідний завод зварювального устаткування Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона» є боржником та не може сплатити борги через відсутність коштів на рахунках, транспортних засобів та нерухомого майна, на яке можливо звернути стягнення.⁶⁵

Довідково. Станом на 01.07.2021, за даними Реєстру корпоративних прав держави, НАН України здійснювало управління корпоративними правами у статутному капіталі ТОВ «Науково-виробнича фірма «ПАТОН-ЕЛЕКТРОД» (частка – 5,71 відсотка.). Згідно з рішенням Загальних зборів товариства 10.09.2021 його назву змінено на ТОВ «Дослідний завод зварювальних матеріалів Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України».

Так, ПрАТ «Дослідний завод зварювального устаткування Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона», внесок до статутного капіталу якого у 2001 році – цілісний майновий комплекс заводу, у 2021 році було боржником та не мало майна. Дивіденди за 2019 і 2020 роки на державну частку до державного бюджету не спрямовувалися.

Слід також зазначити, що, за даними Акадмії, Фізико-механічному інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України станом на 01.10.2021 не повернено майно, яке у 1992 році передано до статутного капіталу Українсько-німецького спільного підприємства в формі ТОВ «Інтернешнл каттер манюфекчерер ГМБХ (ICM)». При цьому інститут ще у 2008 році вийшов зі складу учасників товариства. За інформацією НАН України, виконавче провадження з цього питання триває.

Довідково. За даними НАН України, у провадженні Господарського суду Львівської області перебуває справа № 9/41 за позовом Дрогобицького міжрайонного прокурора в інтересах держави в особі НАН України та Фізико-механічного інституту ім. Г. В. Карпенка НАН України до Українсько-німецького спільного підприємства в формі ТОВ «Інтернешнл каттер манюфекчерер ГМБХ (ICM)» про зобов'язання відповідача повернути у власність НАН України та в оперативне управління Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України майно в натурі, передане позивачами як внесок

⁶⁵ Відповідно до постанови державного виконавця Печерського районного відділу державної виконавчої служби у місті Києві Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Київ) Лазюка Данила Максимовича від 21.04.2020 ВП № 59726103.

до статутного фонду товариства для використання.

Академією не забезпечено належної реалізації дивідендної політики щодо господарських товариств, створених до 01.01.2011, у власність яким передано нерухоме майно НАН України.

Всупереч вимогам пункту 10 Порядку № 702 протягом 2019–2020 років і 9 місяців 2021 року НАН України не подавала Мінекономіки щомісяця до 5 числа узагальнену інформацію про нарахування і перерахування дивідендів у поточному бюджетному році, а також інформацію про кожну господарську організацію, щодо якої такі суб'єкти виконують функції з управління корпоративними правами держави. Інформація про нарахування і перерахування дивідендів за 2020 рік подавалася Мінекономіки один раз (лист від 01.07.2021 № 9з/1046–4), за 2019 рік не подавалася взагалі.

НАН України також не подавала Мінекономіки інформацію за 2020 рік про сплату дивідендів ТОВ «Центр інженерії систем», ТОВ «Український науковий центр професійної підготовки та естетичного виховання молоді», ТОВ «ПАТОН-ЕКСПЕРТ» і ТОВ «Спеціалізоване підприємство «ГОЛОГРАФІЯ». Реалізацію дивідендної політики щодо цих товариства Академія не здійснювала.

НАН України повідомила, що у 2020 році 18 господарських товариств не функціонували, 6⁶⁶ були збитковими, 2⁶⁷ працювали на межі збитковості (чистий фінансовий результат – 0). Інформацією щодо діяльності ТОВ «Спеціалізоване підприємство «ГОЛОГРАФІЯ»⁶⁸ Академія не володіє з 2015 року.

Лише 7 господарських товариств, створених за участі установ НАН України, спрямовували частку прибутку (дивіденди) за 2019 і 2020 роки до державного бюджету (таблиця 13).

Таблиця 13

**Інформація щодо дивідендів, сплачених господарськими товариствами
за 2019 і 2020 роки**

тис. грн

Назва господарського товариства	Частка, відс.	2019 рік	2020 рік	Всього
ТОВ «Міжнародний науково-технічний центр забезпечення якості та сертифікації «ПАТОНСЕРТ»	65,8	7,2	16,0	23,1
ТОВ «Спільне науково-виробниче підприємство «АЛКОН-БЕВЕРС»	60	10,8	0,0	10,8

⁶⁶ ТОВ «Міжнародний центр астрономії та геодинаміки «АСТРОГЕОДИН» – 61,54 відс., ПрАТ «Технологічний парк» Інститут монокристалів» – 2,44 відс., Спільне українсько-американське науково-виробниче підприємство «Нові матеріали і технології» у формі ТОВ – 50 відс., ТОВ «Науково-виробнича фірма «ПАТОН-ЕЛЕКТРОД» – 5,71 відс., ТОВ «ЕНЕРГОРЕСУРС-ЛЬВІВ» – 1,456 відс., ТОВ «Спільне науково-виробниче підприємство «АЛКОН-БЕВЕРС» – 60 відсотків.

⁶⁷ ПрАТ «Дослідний завод зварювального устаткування Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона» – 24,4 відс. і ТОВ «РАДІОФАРМ» – 41 відсоток.

⁶⁸ Співзасновник ТОВ «Спеціалізоване підприємство «ГОЛОГРАФІЯ» – Міжнародний центр «Інститут прикладної оптики» НАН України – 10 відсотків.

Назва господарського товариства	Частка, відс.	2019 рік	2020 рік	Всього
ТОВ «Патон Турбайн Текнолоджіз»	49	2373,4	1221,1	3594,5
ТОВ «Міжнародний центр газових технологій»	30	7,3	4,7	12,0
ТОВ «ВІТОВА ЛТД»	24,68	151,4	126,8	278,2
ПрАТ «Дослідне конструкторсько-технологічне бюро теплоенергетичного приладобудування»	20	4,5	3,9	8,3
ТОВ «Технопарк «Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона»	5 ⁶⁹	0,0	0,5	0,5
Всього		2 554,6	1 373,0	3 927,5

Загалом до бюджету спрямовано дивіденди в сумі 3 927,51 тис. грн (у тому числі за 2019 рік – 2 554, 55 тис. грн, за 2020 рік – 1 372,96 тис. грн), з них понад 91 відс. (3 594,5 тис. грн) сплачено ТОВ «Патон Турбайн Текнолоджіз». Слід зазначити, що за рішенням загальних зборів ТОВ «Патон Турбайн Текнолоджіз» (протокол від 30.04.2020 № 50) на виплату дивідендів за 2019 рік спрямовано 100 відс. розміру чистого прибутку при затверджені нормативі відрахування 50 відсотків. При цьому щороку⁷⁰ (крім 2019 року) загальними зборами ТОВ «Патон Турбайн Текнолоджіз» ухвалювалися рішення щодо спрямування на виплату дивідендів 30 відс. чистого прибутку, незважаючи на затверджені Кабінетом Міністрів України базові нормативи (від 50 до 90 відсотків). Як наслідок, державним бюджетом недоотримано понад 18 млн грн⁷¹ доходів за 2015–2020 роки.

Довідково. ТОВ «Спільне науково-виробниче підприємство «АЛКОН-БЕВЕРС» спрямувало до бюджету дивіденди⁷² у сумі 10,8 тис. грн за 2019 рік за умов збиткової діяльності (збиток – 249,4 тис. гривень). ПрАТ «Дослідне конструкторсько-технологічне бюро теплоенергетичного приладобудування», крім дивідендів, згідно із затвердженими базовими нормативами за рішенням загальних зборів додатково сплачувало Інституту технічної теплофізики НАН України 35 тис. грн щороку (до спеціального фонду бюджетної програми 6501030).

Розпорядженнями НАН України № 230 і № 249 керівникам організацій, установ та підприємств Академії, які мають державну частку в статутному капіталі господарських товариств, доручено у разі невиплати дивідендів за 2019 і 2020 роки у встановленому порядку вийти з числа засновників таких господарського товариства, але ці розпорядження фактично не виконувалися, контроль за їх виконанням не здійснювався.

Отже, Академія не повною мірою забезпечила виконання повноважень щодо управління корпоративними правами держави,

⁶⁹ Згідно з протоколом загальних зборів ТОВ «Технопарк ІЕЗ ім. Є. О. Патона» від 03.03.2016 б/н частка Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона у статутному капіталі зменшилася внаслідок перерозподілу з 42,5 до 5 відсотків. Статутний капітал товариства збільшено до 204 тис. грн за рахунок внесення іншим учасником (ТОВ «Центр трубопровідних технологій») 180 тис. гривень.

⁷⁰ Досліджено період з 2015 по 2021 рік.

⁷¹ За 2015 рік – 5 560,6 тис. грн, 2016 рік – 1 464,4 тис. грн, 2017 рік – 4 301,1 тис. грн, 2018 рік – 6 109,4 тис. грн, 2020 рік – 814,1 тис. гривень.

⁷² Згідно з протоколом загальних зборів від 12.06.2020 № 5/2020.

визначених статтею 8 Закону № 185, та контролю за виконанням власних рішень у цій сфері.

2.9.1.3. Рекомендації НАН України:

- сформувати перелік майна, зокрема нерухомого, право користування яким передано до статутних капіталів господарських товариств, у яких НАН України є органом, уповноваженим здійснювати управління корпоративними правами держави;
- актуалізувати переліки господарських товариств, створених за участі НАН України та її установ, зокрема зобов'язати установи НАН України подавати Академії повну і достовірну інформацію про участь у господарських товариствах;
- актуалізувати дані Реєстру корпоративних прав держави; ініціювати усунення розбіжностей, відображених у державних реєстрах;
- забезпечити практичну реалізацію НАН України дивідендної політики та надходження коштів до державного бюджету.

Член Рахункової палати

Василь НЕВІДОМІЙ

Дані
щодо визначеної потреби на 2019–2021 роки за КПКВК 6541020 і 6541030 та стану її врахування

тис. грн

Видатки	Загальна потреба за бюджетним запитом						Затверджено в паспорті відповідно до законів України про державний бюджет на 2019, 2020 і 2021 роки (з урахуванням змін)						Затверджено видатки з урахуванням здійснених перерозподілів у 2019 і 2021 роках (довідки від 17.04.2019 № 217, від 05.06.2019 № 332, від 07.05.2021 № 135 і від 21.07.2021 № 433, затверджені Мінфіном)					
	2019 рік		2020 рік		2021 рік		2019 рік		2020 рік		2021 рік		2019 рік		2020 рік		2021 рік	
	усього	у т. ч. додаткова	усього	у т. ч. додаткова	усього	у т. ч. додаткова	сума	відс. врах. потреби	сума	відс. врах. потреби	сума	відс. врах. потреби	сума	відс. врах. потреби	сума	відс. врах. потреби	сума	відс. врах. потреби
КПКВК 6541020																		
Всього, у тому числі:	112619,2	4992,3	143321,9	25470,0	154796,9	3718,7	107626,9		119629,9		146917,8		107626,9		119629,9		146917,8	
загальний фонд, з них:	110680,0	4992,3	141240,0	25470,0	152736,7	3718,7	105687,7		117548,0		144857,6		105687,7		117548,0		144857,6	
поточні	110680,0	4992,3	141240,0	25470,0	152736,7	3718,7	105687,7	95,5	117548,0	83,2	144857,6	94,8	105687,7	95,5	117548,0	83,2	144857,6	94,8
спецфонд, з них:	1939,2		2081,9		2060,2		1939,2	100,0	2081,9	100,0	2060,2	100,0	1939,2	100,0	2081,9	100,0	2060,2	100,0
поточні	1660,1		1778,7		1698,0		1660,1		1778,7		1698,0		1660,1		1778,7		1698,0	
капітальні	279,1		303,2		362,2		279,1		303,2		362,2		279,1		303,2		362,2	
КПКВК 6541030																		
Всього, у тому числі:	5451530,2	1572888,7	5952482,9	1577135,9	6637284,4	1173104,0	3928641,5		4482400,7		5363558,4		3928641,5		4482400,7		5363558,4	
загальний фонд, з них:	4631938,7	1572888,7	4900069,4	1577135,9	5658060,6	1173104,0	3109050,0		3429987,2		4384334,6		3109050,0		3429987,2		4384334,6	
поточні	4151324,6	1092274,6	4406902,3	1083968,8	5135295,8	650339,2	3067597,2	73,9	3371973,1	76,5	4291284,3	83,6	3073859,1	74,0	3371973,1	76,5	4290364,3	83,5
капітальні	480614,1	480614,1	493167,1	493167,1	522764,8	522764,8	41452,8	8,6	58014,1	11,8	93050,3	17,8	35190,9	7,3	58014,1	11,8	93970,3	18,0
спецфонд, з них:	819591,5		1052413,5		979223,8		819591,5	100,0	1052413,5	100,0	979223,8	100,0	819591,5	100,0	1052413,5	100,0	979223,8	100,0
поточні	781547,3		916913,3		918180,1		781547,3		916913,3		918180,1		781547,3		916913,3		918180,1	
капітальні	38044,2		135500,2		61043,7		38044,2		135500,2		61043,7		38044,2		135500,2		61043,7	

Продовження додатка 1

Видатки	Загальна потреба за бюджетним запитом						Затверджено в паспорті відповідно до законів України про державний бюджет на 2019, 2020 і 2021 роки (з урахуванням змін)						Затверджено видатки з урахуванням здійснених перерозподілів у 2019 і 2021 роках (довідки від 17.04.2019 № 217, від 05.06.2019 № 332, від 07.05.2021 № 135 і від 21.07.2021 № 433, затверджені Мінфіном)					
	2019 рік		2020 рік		2021 рік		2019 рік		2020 рік		2021 рік		2019 рік		2020 рік		2021 рік	
	усього	у т. ч. додаткова	усього	у т. ч. додаткова	усього	у т. ч. додаткова	сума	відс. врах. потреби	сума	відс. врах. потреби	сума	відс. врах. потреби	сума	відс. врах. потреби	сума	відс. врах. потреби	сума	відс. врах. потреби
Всього за КПКВК 6541020, 6541030	5564149,4	1577881,0	6095804,8	1602605,9	6792081,3	1176822,7	4036268,4		4602030,6		5510476,2		4036268,4		4602030,6		5510476,2	
загальний фонд, з них:	4742618,7	1577881,0	5041309,4	3305211,8	5810797,3	1176822,7	3214737,7		3547535,2		4529192,2		3214737,7		3547535,2		4529192,2	
поточні	4262004,6	1097266,9	4548142,3	1109438,8	5288032,5	654057,9	3173284,9				4436141,9		3179546,8				4435221,9	
капітальні	480614,1	480614,1	493167,1	493167,1	522764,8	522764,8	41452,8				93050,3		35190,9				93970,3	
спецфонд, з них:	821530,7		1054495,4		981284,0		821530,7		1054495,4		981284,0		821530,7		1054495,4		981284,0	
поточні	783207,4		918692,0		919878,1		783207,4		918692,0		919878,1		783207,4		918692,0		919878,1	
капітальні	38323,3		135803,4		61405,9		38323,3		135803,4		61405,9		38323,3		135803,4		61405,9	

Додаток 2

Аналіз
стану забезпечення видатками на оплату комунальних послуг та
енергоносіїв за КПКВК 6541020 і 6541030 за 2019–2021 роки

тис. грн

КПКВК	Фонд державного бюджету	Бюджетний запит			Затверджено планами використання коштів (на початок року)	Відс. врахування потреби	Затверджено планами використання коштів (зі змінами)	Відс. врахування потреби
		граничний обсяг	додаткова потреба	всього				
2019 рік								
6541020	заг.фонд	2440,0	296,5	2736,5	2440,0	89,2	1624,2	59,4
	спецфонд			1137,9	1137,9	100,0	987,4	86,8
6541030	заг.фонд	224400,0	142478,3	366878,3	19108,8	5,2	145659,4	39,7
	спецфонд			201540,2	230309,8	114,3	183628,0	91,1
2020 рік								
6541020	заг.фонд	2550,0	364,0	2914,0	2550,0	87,5	2095,1	71,9
	спецфонд			1327,2	1327,2	100,0	827,2	62,3
6541030	заг.фонд	206300,3	101666,5	307966,8	161219,4	52,3	115966,4	37,6
	спецфонд			226124,5	242490,4	107,2	176625,4	78,1
2021 рік								
6541020	заг.фонд	2368,0		2368,0	2368,0	100,0	1623,2	68,5
	спецфонд			1332,9	1332,9	100,0	1332,9	100,0
6541030	заг.фонд	172511,1	63308,3	235819,4	172553,1	73,2	175065,6	74,2
	спецфонд			230975,9	227814,6	98,6	245783,5	106,4

Додаток 3

Дані
про отримані НАН України та її підвідомчими науковими установами
у 2019–2020 роках і січні-вересні 2021 року доходи до спецфонду за джерелами надходжень та
проведені видатки у розрізі кодів економічної класифікації видатків (напрямів використання коштів)
за КПКВК 6541020 і 6541030

тис. грн

Види надходжень	2019 рік			2020 рік			Січень-вересень 2021 року			Разом		
	КПКВК 6541020, 6541030			КПКВК 6541020, 6541030			КПКВК 6541020, 6541030			КПКВК 6541020, 6541030		
	план з урахуванням змін	надійшло	виконан- ня плану (відс.)	план з урахуванням змін	надійшло	виконан- ня плану (відс.)	план з урахуванням змін	надійшло	виконан- ня плану (відс.)	план з урахуванням змін	надійшло	питома вага у загальній сумі надход- жень
Всього, з них:	1317219,6	980132,4	74,4	1320288,7	987930,1	74,8	1414531,9	863915,3	61,1	4052040,2	2831977,8	100,0
за послуги згідно з основною діяльністю	466746,2	466204,7	99,9	514724,8	513511,7	99,8	555132,1	308320,5	55,5	1536603,1	1288036,9	45,5
від додаткової (господарської) діяльності	82005,7	81881,7	99,8	65643,9	64225,7	97,8	98178,2	60522,4	61,6	245827,8	206629,8	7,3
від оренди майна	220728,9	221625,7	100,4	203530,2	201881,7	99,2	275551,6	154778,7	56,2	699810,7	578286,1	20,4
від реалізації майна	1484,7	1486,2	100,1	2283,8	2453,8	107,4	7172,3	13110,6	182,8	10940,8	17050,6	0,6
від підприємств, організацій та інших бюджетних установ для виконання цільових заходів	15707,2	22252,5	141,7	24224,2	39347,4	162,4	25324,5	16612,4	65,6	65255,9	78212,3	2,8
благодійні, дарунки	189020,5	186681,6	98,8	163414,8	166509,8	101,9	340892,6	310570,7	91,1	693327,9	663762,1	23,4
Фінансування	341526,4			346467,0			112280,6			800274,0		

Продовження додатка 3

Видатки	план з урахуванням змін	касові видатки	виконано (%)	план з урахуванням змін	касові видатки	виконано (%)	план з урахуванням змін	касові видатки	виконано (%)	план з урахуванням змін	касові видатки	відсоток від загальної суми касових видатків
Видатки усього, у тому числі:	1317219,6	958254,2	72,7	1320288,7	936498,8	70,9	1414531,9	810888,0	57,3	4052040,2	2705641,0	100,0
Поточні видатки	1082739,8	759982,4	70,2	1105312,1	760651,4	68,8	1222078,3	681087,4	55,7	3410130,2	2201721,2	81,4
Оплата праці	307329,4	272042,2	88,5	339444,7	292059,4	86,0	444424,8	295877,3	66,6	1091198,9	859978,9	31,8
Нарахування на зарплату	65874,2	58143,8	88,3	74704,4	63762,4	85,4	97389,8	64512,8	66,2	237968,4	186419,0	6,9
Використання товарів і послуг	613468,3	367190,2	59,9	600465,9	345647,9	57,6	597708,2	278530,3	46,6	1811642,4	991368,4	36,7
предмети, матеріали, обладнання, інвентар	113457,0	94155,9	83,0	114088,4	85713,5	75,1	126566,9	76998,0	60,8	354112,3	256867,4	9,5
медикаменти та перев'язувальні матеріали	132,6	57,2	43,1	130,4	36,9	28,3	41,5	41,4	99,8	304,5	135,5	-
продукти харчування	2773,7	2764,9	99,7	1828,5	1612,8	88,2	2623,1	1701,3	64,8	7225,3	6079,0	0,2
оплата послуг (крім комунальних)	132793,1	100873,9	76,0	122434,1	81650,2	66,7	122841,2	63521,7	51,7	378068,4	246045,8	9,1
видатки на відрядження	25266,2	17601,7	69,7	16911,4	5098,7	30,1	12212,3	4554,6	37,3	54389,9	27255,0	1,1
оплата комунальних послуг та енергоносіїв	184615,4	119447,2	64,7	177452,6	99049,7	55,8	247116,4	98126,5	39,7	609184,4	316623,4	11,7
дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм	153860,3	31917,8	20,7	167060,7	72107,1	43,2	85578,7	33284,4	38,9	406499,7	137309,3	5,1
окремі заходи з реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку	570,0	371,6	65,2	559,8	379,0	67,7	728,1	302,4	41,5	1857,9	1053,0	-
Поточні трансферти	5,0	5,0	100,0	207,5	33,2	16,0	161,5	124,8	77,3	374,0	163,0	-

Продовження додатка 3

Видатки	план з урахуванням змін	касові видатки	вико- нано (%)	план з урахуванням змін	касові видатки	вико- нано (%)	план з урахуванням змін	касові видатки	вико- нано (%)	план з урахування м змін	касові видатки	відсоток від загальної суми касових видатків
Соціальне забезпечення, всього, у тому числі:	17428,2	16977,8	97,4	26166,7	25080,2	95,8	30648,2	21187,1	69,1	74243,1	63245,1	2,3
виплати пенсій і допомоги	1221,3	1123,7	92,0	1062,1	1022,7	96,3	2582,6	988,2	38,3	4866,0	3134,6	0,1
стипендії	1650,3	1393,9	84,5	2027,7	1635,7	80,7	2962,4	1652,8	55,8	6640,4	4682,4	0,2
Інші виплати населенню	14556,6	14460,2	99,3	23076,9	22421,8	97,2	25103,2	18546,1	73,9	62736,7	55428,1	2,0
Інші поточні видатки	78634,7	45623,4	58,0	64322,9	34068,3	53,0	51745,8	20855,1	40,3	194703,4	100546,8	3,7
Капітальні видатки	234479,8	198271,8	84,6	214976,6	175847,4	81,8	192453,6	129800,6	67,4	641910,0	503919,8	18,6
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	195662,6	170428,6	87,1	173751,1	148538,0	85,5	160555,8	105733,0	65,8	529969,5	424699,0	15,7
Капітальне будівництво (придбання) інших об'єктів	21562,6	21010,6	97,4	3345,2	3321,2	99,3	6852,8	6603,0	96,4	31760,6	30934,8	1,1
Капітальне будівництво (придбання) житла				17075,0	17075,0	100,0				17075,0	17075,0	0,6
Капітальний ремонт інших об'єктів	11121,6	1042,1	9,4	15736,8	1882,0	12,0	7382,1	420,3	5,7	34240,5	3344,4	0,1
Реконструкція та реставрація інших об'єктів	1674,8	1674,8	100,0	1565,6	1545,0	98,7	14972,0	14722,4	98,3	18212,4	17942,2	0,7
Придбання землі і нематеріальних активів	4458,2	4115,7	92,3	3502,9	3486,2	99,5	2690,9	2321,9	86,3	10652,0	9923,8	0,4

Зведені дані

щодо встановлених порушень, а також непродуктивного і нерезультативного використання коштів державного бюджету підвідомчими науковими установами, віднесених до відання НАН України

№ з/п	Назва закладу	Порушено нормативно-правовий акт	Суть порушення
Непродуктивне використання коштів державного бюджету, недоотримані доходи			
1	Інститут горючих копалин		Через невнесення змін до структури та штату Інституту горючих копалин, після передачі будівель дослідно-виробничої бази в управління Львівського національного університету, з 01.11.2020 по 14.09.2021 нараховано та виплачено за загальним фондом заробітної плати 331,8 тис. грн (на оплату праці – 246,7 тис. грн, нарахування на оплату праці – 85,1 тис. грн) персоналу цієї лабораторії штатною чисельністю 7 осіб (4 охоронці, 2 інженери та 1 газоелектрозварювальник), які не здійснювали роботу пов'язану із виконанням статутних завдань, що свідчить про непродуктивне використання бюджетних коштів, спрямованих на ці цілі.
2	Карпатське відділення Інституту геофізики		Встановлено зайві витрати в сумі 7,2 тис. грн (2019 рік – 3,8 тис. грн, 2020 рік- 3,4 тис. грн) внаслідок безпідставного завищення площ, з яких здійснюється ЛМКП «Львівводоканал» оплата дощових стоків по будівлях, що були демонтовані ще у 2018 році. Під час аудиту листом від 21.10.2021 №127 Карпатське відділення звернулось ЛМКП «Львівводоканал» з проханням відшкодувати кошти за зайво оплачені обсяги відведення дощових стоків та талих вод за 2019-2020 роки (загальний фонд 455,1 тис. грн, спецфонд – 15,5 тис. грн). <i>Довідково. Загалом, будинок потребує комплексного ремонту (наявні протікання даху, необхідна заміна підлоги, вікон, внутрішніх (міжкімнатних) дверей, опорядження стін, стель тощо), у приміщенні відсутнє опалення.</i>
3	Інститут горючих копалин		Через невикористання у господарській діяльності 3-х приміщень (полігон для виготовлення шлакоблоків; прохідна з побутовими приміщеннями та адміністративно - складське приміщення) загальною площею 674,19 кв. м, непродуктивно використано кошти за загальним фондом на оплату праці 2-х охоронців в загальній сумі 217,3 тис. грн, а також втрачено можливість отримати додаткові надходження, за розрахунками, в сумі 218,9 тис. грн за умови передачі їх в оренду (що дало змогу покрити понесені витрати з утримання майна).

№ з/п	Назва закладу	Порушено нормативно-правовий акт	Суть порушення
4	Інститут електронної фізики		За умови передачі в оренду площ приміщень (419,2 кв. м), які не використовувалися з 2018 року, Інститут електронної фізики міг отримати додаткові надходження, за розрахунками, в сумі 638,0 тис. гривень.
5	ННЦ ХФТІ		Договори найму жилого приміщення з мешканцями, які тривалий час проживають у гуртожитках, не укладались, що призвело до безконтрольного користування впродовж тривалого часу однією кімнатою у гуртожитку ННЦ ХФТІ. Внаслідок таких управлінських рішень з 14.02.2020 по 01.07.2021 недоотримано ННЦ ХФТІ доходів, за розрахунками, у сумі щонайменше 6,0 тис. грн і відшкодування витрат за надані комунальні послуги у сумі 10,3 тис. грн (послуги теплопостачання – 5,6 тис. грн, енергопостачання – 2,8 тис. грн, водопостачання і водовідведення – 1,3 тис. грн, газопостачання – 0,2 тис. грн, вивозу твердих побутових відходів – 0,4 тис. гривень).
Непродуктивно використано коштів			549,1
Втрачена можливість отримати додаткові надходження			856,9
Не отримано відшкодування витрат за надані комунальні послуги			10,3
Недоотримано доходів			6,0
Безпідставні витрати			7,2
Нерезультативне використання коштів			
6	Інститут матмашин		Зважаючи на те, що розгляд клопотань Інституту щодо переоцінки основних засобів призупинено НАНУ, термін дії висновків до звітів про оцінку майна (6 місяців з дати оцінки) минув у травні 2021 року (акти приймання-передавання звітів від 11.11.2020 та 27.11.2020), застосування результатів оціночної діяльності фактично стало неможливим. Отже, понесені Інститутом матмашин витрати зі оплати експертних послуг з незалежної оцінки вартості будівель за двома договорами з ФОП Чайка С.О. в загальному обсязі 49,0 тис. грн є нерезультативним витрачанням коштів державного бюджету. <i>Довідково. Внаслідок зволікань Інститутом матмашин доопрацювання поданих НАНУ документів щодо переоцінки основних засобів не проведено, а наказ Інституту матмашин про проведення переоцінки від 05.09.2020 № 41 та акти переоцінки основних засобів Президією НАНУ на момент проведення аудиту не погоджено, вартість основних засобів залишилася без змін, що занизило вартість активів щонайменше на 227 786,5 тис. гривень.</i>

№ з/п	Назва закладу	Порушено нормативно-правовий акт	Суть порушення
Під час аудиту проведено огляд державного майна підвідомчих наукових установ, яким засвідчено розбіжність між даними бухгалтерського обліку і фактичною наявністю майна			
7	Інститут ім. Я. С. Підстригача	пункти 5, 6 розділу I Положення № 879, розпорядження НАН України № 2 і № 549	Внаслідок неналежного проведення річної інвентаризації активів та зобов'язань за 2019 і 2020 роки, суцільної інвентаризації нерухомого майна станом на 31.12.2019 і 31.12.2020, оглядом під час аудиту встановлено наявність асфальтованого майданчика площею 0,6293 га за адресою: м. Львів, вул. Наукова, 36, не оприбуткований у бухгалтерському обліку.
8	Карпатське відділення Інституту геофізики	пункти 5, 6 розділу I Положення № 879, розпорядження НАН України № 2 і № 549	Внаслідок неналежного проведення річної інвентаризації активів та зобов'язань за 2019 і 2020 роки, суцільної інвентаризації нерухомого майна станом на 31.12.2019 і 31.12.2020, оглядом під час аудиту встановлено наявність асфальтованого майданчика площею 0,0730 га за адресою: м. Львів, вул. Горбачевського, 19, не оприбуткований у бухгалтерському обліку.
9	Інститут електродинаміки	пункти 5 розділу I Положення № 879, частина п'ята статті 9 Закону № 996	Внаслідок неналежного проведення річної інвентаризації активів та зобов'язань за 2019 і 2020 роки, оглядом під час аудиту встановлено наявність металевих споруд: альтанки, літнього душу та гойдалки, які не оприбутковані в бухгалтерському обліку. Під час аудиту вжитими заходами забезпечено оприбуткування нерухомого майна на суму 4,5 тис. гривень.
10	Інститут чорної металургії	Пункти 5, 6 розділу I Положення № 879, розпорядження НАН України № 2 і № 549	Внаслідок неналежного проведення річної інвентаризації активів та зобов'язань за 2020 рік, суцільної інвентаризації нерухомого майна станом на 31.12.2019 і 31.12.2020, оглядом під час аудиту встановлено наявність 11 споруд загальною площею 1663,0 кв. м, не оприбуткованих у бухгалтерському обліку.
Не оприбутковано			16 од. (у тому числі під час аудиту оприбутковано 3 од. на суму 4,5 тис. грн)
Списання без дозволу НАН України			
11	Інститут матмашин	пункт 5 Порядку № 1314 (у редакції що діяла до 17.09.2020)	У I півріччі 2020 року без рішення суб'єкту управління майном (НАН України) про надання згоди на його списання проведено списання 5 од. матеріальних цінностей на загальну суму 163,8 тис. грн, вартість за одиницю яких перевищувала 20,0 тис. гривень. <i>Довідково. Установка УПДАРСМ-3, станок фрезерний, станок фрезерний 2683, установка суміщення №124, генератор зображення.</i>

№ з/п	Назва закладу	Порушено нормативно-правовий акт	Суть порушення
Порушення ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової і бюджетної звітності			
12	Інститут кріомедицини	частина п'ята статті 9 Закону № 996, пункт 3 розділу III Порядку № 44, пункт 3.2 розділу III Порядок № 372, пункт 5 розділу III П(С)БОДС № 101	Протягом I півріччя 2021 року нарахування експлуатаційних витрат, які підлягають відшкодуванню ДП «Міжвідомчий науковий центр кріобіології та кріомедицини НАН, АМН та МОЗ України» (далі - ДП МНЦ), у бухгалтерському обліку Інституту кріомедицини не відображались. Як наслідок занижено дебіторську заборгованість станом на 01.07.2021 на суму 35,5 тис. грн та внесено недостовірні дані до фінансової та бюджетної звітності, що відповідно до пунктів 32 та 33 статті 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства.
13	ННЦ ХФТІ	пункт 3 розділу III Порядку № 44	Станом на 01.07.2021 дебіторську заборгованість за доходами на загальну суму 2428,9 тис. грн (за надані послуги з проживання у гуртожитках) не відображено у складі простроченої (в межах терміну позовної давності), терміном утворення понад 1 місяць у звіті про заборгованість за бюджетними коштами (форма № 7) на зазначену дату.
14	Інститут електродинаміки	підпункт 1.1 пункту 1 розділу II «Класифікація основних засобів» Методичних рекомендацій з обліку основних засобів № 11, Порядок № 1219	Споруди та передавальні пристрої у кількості 17 од. на загальну суму 2262,4 тис. грн обліковувалися в бухгалтерському обліку на субрахунку 1016 «Інструменти, прилади, інвентар», а не на субрахунку 1013 «Будівлі, споруди та передавальні пристрої», що призвело до викривлення даних бухгалтерського обліку в частині обліку основних засобів.
15	Інститут чорної металургії	підпункт 1.1 пункту 1 розділу II «Класифікація основних засобів» Методичних рекомендацій з обліку основних засобів № 11, Порядок № 1219	Завищено первісну вартість споруд на субрахунку 1013 «Будівлі, споруди та передавальні пристрої» на загальну суму 17,6 тис. грн внаслідок включення до їх складу обладнання та інвентарю, що призвело до викривлення даних бухгалтерського обліку в частині обліку основних засобів.

№ з/п	Назва закладу	Порушено нормативно-правовий акт	Суть порушення
16	Інститут кріомедицини	частина п'ята статті 9 Закону № 996, пункт 5 розділу III П(С)БОДС № 101	Операції щодо передачі в травні 2021 року трьох об'єктів нерухомого майна, первісною вартістю 40,1 тис. грн (кімнат на третьому поверсі в адміністративно-лабораторному корпусі № 1), з балансу ДП МНЦ на баланс Інституту кріомедицини, в бухгалтерському обліку не відображені, що призвело до заниження активів на вказану суму та внесення недостовірних даних до фінансової та бюджетної звітності. Під час аудиту збільшена вартість адміністративно-лабораторного корпусу №1 на суму 40,14 тис. гривень.
Порушення ведення бухгалтерського обліку, у результатах викривлено дані фінансової звітності			2355,6
Недостовірне внесення даних до фінансової звітності, що призвело до її викривлення			75,6
			2428,9
Списання дебіторської заборгованості без проведення інвентаризації розрахунків			
17	Інститут геотехнічної механіки	пункт 3.5 Порядку № 372, пункт 7.5 розділу III Положення № 879	У 2020 році списано дебіторську заборгованість, строк позовної давності якої минув, в сумі 112,4 тис. грн без проведення інвентаризації розрахунків. Крім того, в акті інвентаризації вказана дебіторська заборгованість без визначення суми, за якою строк позовної давності минув, та не вказане найменування проінвентаризованих субрахунків і суми виявленої безнадійної дебіторської заборгованості.
Не визначено ліквідаційної вартості основних засобів, залишкова вартість яких дорівнює нулю і які продовжують використовуватися.			
Не проведено переоцінки активів			
18	Карпатське відділення Інституту геофізики	пункт 10 розділу II П(С)БОДС 121, розпорядження Президії НАН України № 684	Не здійснено переоцінки 393 об'єктів основних засобів, які обліковуються на балансі Карпатського відділення за нульовою вартістю (нараховано стовідсотковий знос). При цьому керівник Карпатського відділення не скористався правом визначення справедливої вартості майна, за якою його можна продати або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату.
19	Інститут електронної фізики	абзац другий пункту 5 розділу III НП(С)БОДС № 121, пункт 1 розділу V Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів № 11	Щодо 621 об'єкта основних засобів (комп'ютери, телефони, столи, крісла, шафи, холодильники, сейфи, джерела живлення, насос, лічильник, копіювальна техніка, лабораторне обладнання, тощо), залишкова вартість яких дорівнює нулю та які продовжують використовуватися, не визначено ліквідаційної вартості, що призвело до заниження вартості активів за даними бухгалтерського обліку.

№ з/п	Назва закладу	Порушено нормативно-правовий акт	Суть порушення
Завищена або занижена вартість активів			
20	Інститут геотехнічної механіки	клас 1 «Нефінансові активи», рахунок 10 «Основні засоби», Порядок №1219, пункт 5 розділу III НП(С)БОДС № 101	Через включення до первісної вартості земельних ділянок вартості орендованої земельної ділянки, їх вартість за субрахунком 1011 «Земельні ділянки» в бухгалтерському обліку завищена на 19,12 тис. грн, що призвело до завищення вартості основних засобів Інституту і викривлення фінансової звітності на вказану суму.
21	Інститут чорної металургії	абзац третій пункту 4 розділу VII Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів № 11, пункт 8 розділу II НП(С)БОДС № 121, пункт 5 розділу III НП(С)БОДС № 101	При проведенні переоцінки безпідставно збільшено первісну вартість 3-х будівель через додавання ліквідаційної вартості за їх справедливої вартості, визначеної незалежною оцінкою, що призвело до завищення на 383,0 тис. грн в бухгалтерському обліку первісної вартості основних засобів і викривлення фінансової звітності на вказану суму.
22	Інститут горючих копалин	пункт 5 розділу I, абзац п'ятий пункту 1 та пункту 18 розділу II Положення № 879, частина п'ята статті 9 Закону № 996, пункт 5 розділу III НП(С)БОДС № 101	Внаслідок формального проведення річної інвентаризації за 2020 рік, в інвентаризаційному описі відображено майно на загальну суму 4998,3 тис. грн, яке 09.10.2020 передане на баланс Львівського національного університету, при цьому, інвентаризація проведена за відсутності матеріально відповідальної особи (інвентаризаційний опис не містить запису про матеріально відповідальну особу та її підписи). Отже, внаслідок необґрунтованого відображення в обліку та звітності відсутнього нерухомого майна (лабораторно-виробничого приміщення, геохімічної лабораторії, установки УТТ-2 та дослідно-карпазитової установки), переданого згідно з актом приймання-передачі від 09.10.2020 на баланс Львівського національного університету, станом на 01.01.2021 та 01.09.2021 завищено вартість активів (нерухомого майна) на 4998,3 тис. грн і викривлено фінансову звітність на цю суму. За результатами аудиту зменшено вартість основних засобів за субрахунком 1013 «Будівлі, споруди та передавальні пристрої» на 4998,3 тис. гривень. <i>Довідково. Передача здійснена на виконання спільного наказу НАН України і МОН від 14.06.2020 і постанови Бюро Президії НАН України від 18.09.2019 № 217.</i>

№ з/п	Назва закладу	Порушено нормативно-правовий акт	Суть порушення
23	Інститут ім. Я. С. Підстригача	пункт 5 розділу III НП(С)БОДС № 101	Внаслідок технічної помилки станом на 31.12.2018, 31.12.2019, 31.12.2020 та 30.06.2021 у балансі (форма №1-дс) (код рядка 1000) завищено вартість основних засобів на суму 145,3 тис. грн (вартість нерухомого майна ПІММ ім. Я. С. Підстригача за експертною оцінкою, проведеною у 2018 році, та даними інвентаризаційних карток на основні засоби (будівлі, споруди) становить 55206,0 тис. грн, при цьому за даними головної книги та даними, відображеними у балансі, – 55351,3 тис. грн, що на 145,3 тис. грн більше). Зазначене спричинило до завищення вартості основних засобів і викривлення фінансової звітності на вказану суму.
24	Інститут електродинаміки	Порядок № 1219, пункт 2 розділу IV НП(С)БОДС № 121, пункт 5 розділу III П(С)БОДС № 101	Навчальний блок Теоретичної школи з проблем енергетики Інституту електродинаміки, який є незавершеним капітальним будівництвом та не введеним в експлуатацію, обліковувався на субрахунку 1013 «Будівлі, споруди та передавальні пристрої» замість субрахунку 1311 «Капітальні інвестиції в основні засоби», що призвело до завищення в бухгалтерському обліку основних засобів на 360,7 тис. грн, заниження капітальних інвестицій в основні засоби на вказану суму і викривлення даних фінансової звітності. – Крім того, на цей об'єкт незавершеного капітального будівництва безпідставно нарахована амортизація на суму 324,6 тис. грн, що спричинило викривлення даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності.
25	Інститут проблем машинобудування		Незважаючи на те, що в бухгалтерському обліку один об'єкт нерухомого майна (приміщення збірне - розбірне) обліковувався зі 100-відсотковим зносом, керівником Інституту проблем машинобудування не прийнято управлінського рішення щодо проведення його переоцінки за наявності незалежної оцінки (приміщення передано в оренду) в сумі 352,0 тис. гривень. За 8 об'єктами нерухомого майна залишковою вартістю 1462,8 тис. грн за наявності незалежної оцінки (17.06.2021) на суму 15576,0 тис. грн керівником Інституту проблем машинобудування прийнято управлінське рішення щодо проведення його переоцінки (26.07.2021), яке станом на 10.10.2021 не погоджено НАН України. Отже, неухвалення ефективних управлінських рішень щодо переоцінки нерухомого майна призвело до заниження вартості активів на загальну суму 14465,2 тис. гривень
Завищена вартість активів			5906,42
Занижена вартість активів			14465,2
Безпідставно нарахована амортизація			324,6
Інші порушення, у тому числі в державних підприємствах			

№ з/п	Назва закладу	Порушено нормативно-правовий акт	Суть порушення
1.1. Недоліки в проведенні інвентаризації			
26	Пансіонат «Борей»	пункт 1 розділу IV Положення № 879	Після закінчення інвентаризації інвентаризаційною комісією у 2019 і 2020 роках не складено протоколу її результатів.
27	Чорноморський біосферний заповідник	пункт 1.4 Інструкції № 226 пункт 1.6 Інструкції № 226	Заповідником, незважаючи на те, що 10,0 відс. його території вкрито зеленими насадженнями, інвентаризація таких насаджень не здійснювалась. Крім того, на кожне зелене насадження не складено паспорта об'єкта розташування зелених насаджень. <i>Довідково. Адміністрація Заповідника розташована на території Голої Пристані (у межах населеного пункту).</i>
28	ДП «Гілея»	пункт 1.4 Інструкції № 226 пункт 1.6 Інструкції № 226	ДП «Гілея», незважаючи на те, що 60,0 відс. території підприємства вкрито зеленими насадженнями, інвентаризація таких насаджень не здійснювалась. Крім того, в порушення пункту 1.6 Інструкції № 226 на кожне зелене насадження не складено паспорта об'єкта розташування зелених насаджень. <i>Довідково.Адміністрація підприємства розташована на території села.</i>
1.2. Недоліки при затвердженні Положення про облікову політику			
29.	Пансіонат «Борей»	пункт 1.2 розділу 1, пункти 2.22 і 2.23 розділу II Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства № 635	Не враховано вимоги пункту 1.2 Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства № 635 у частині необхідності погодження з власником (НАН України) або уповноваженим ним органом (посадовою особою) Положення про облікову політику пансіонату «Борей». Положення про облікову політику пансіонату «Борей» не враховує норм пунктів 2.22 і 2.23 Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства № 635 у частині розроблення критеріїв щодо розмежування ознак, за яких об'єкт основних засобів може бути віднесеним і до операційної нерухомості, і до інвестиційної нерухомості, а також щодо визначення пов'язаних осіб відповідно до пункту 3 НП(С)БО 23.
30	ДП «Гілея»	пункт 1.2 розділу 1, пункти 2.22 і 2.23 розділу II Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства № 635	Не враховано вимоги пункту 1.2 Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства № 635 у частині погодження з власником НАН України або уповноваженим ним органом (посадовою особою) Положення про облікову політику ДП «Гілея». Зміст Положення про облікову політику ДП «Гілея». не враховує норм пунктів 2.22 і 2.23 Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства № 635 у частині розроблення критеріїв щодо розмежування ознак, за яких об'єкт основних засобів може бути віднесеним і до операційної нерухомості, і до інвестиційної нерухомості, а також щодо визначення пов'язаних осіб відповідно підпунктів 3.1 і 3.2 пункту 3 НП(С)БО 23.

№ з/п	Назва закладу	Порушено нормативно-правовий акт	Суть порушення
31	Чорноморський біосферний заповідник	пункт 2 Методичних рекомендацій щодо облікової політики № 11	При внесенні змін до Положення про облікову політику Чорноморського біосферного заповідника не враховано вимог пункту 2 Методичних рекомендацій щодо облікової політики № 11 у частині погодження з головним розпорядником бюджетних коштів НАН України.
1.3. Не проведено переоцінки активів			
32	ДП ЕВП Інституту чорної металургії	пункти 16 і 17 НП(С)БО № 7	В обліку підприємства обліковуються основні засоби (7 будівель і споруд, 71 найменування машин та обладнання), залишкова вартість яких дорівнює нулю та щодо яких переоцінка не проводилася. Крім того, для таких об'єктів, що продовжують використовуватися, ліквідаційна вартість не визначалася. При цьому балансова вартість будівель та споруд, обладнання, які здані в оренду, значно менша вартості, визначеної за незалежною експертною оцінкою. <i>Довідково. Остання дооцінка майна проводилась у 2005 році. За поясненням головного бухгалтера Буланой Т. П., «переоцінка основних засобів не проводилась, у зв'язку з відсутністю коштів. За попередньою оцінкою, вартість такої роботи складе не менше 70,0 тис. гривень».</i>
33	ДП СКТБ Інституту геотехнічної механіки	пункт 16 НП(С)БО № 7	Встановлено: значна частина основних засобів підприємства має залишкову вартість, яка суттєво відрізняється від їх справедливої вартості більше, ніж на 10 відс., при цьому переоцінка таких активів не проводилася. <i>Довідково. Пункт 3.5 наказу ДП СКТБ Інституту геотехнічної механіки від 01.09.2015 №26 «Про облікову політику підприємства».</i>
1.4. Втрачено можливість отримати додаткові надходження державними підприємствами			
34	ДП «Гілея»		Потужності ДП «Гілея» використовувалися переважно для надання санаторно-курортних послуг стороннім особам. Діяльність ДП «Гілея» спрямована на надання санаторно-курортних послуг на комерційній основі стороннім особам, а не працівникам НАН України. Невикористання повною мірою наявних потужностей ДП «Гілея» (ліжкового фонду) призвело до недоотримання доходів, за розрахунками за 2019-І півріччя 2021 року на суму 4912,2 тис. грн (2019 рік – 223,6 тис. грн, 2020 рік – 4432,9 тис. грн, І півріччя 2021 року – 255,7 тис. грн).
1.5. Лишки під час огляду державних підприємств			
35	ДП «Гілея»	пункт 5 Розділу І Положення № 879	Внаслідок неналежного проведення річної інвентаризації активів та зобов'язань за 2020 рік, оглядом під час аудиту встановлено наявність нерухомого майна: 3 вагончики загальною площею 92,97 кв. м, 5 будиночків дерев'яних типу «Колиба» – 233,6 кв. м, склад – 82,3 кв. м (тобто 9 од. загальною площею 1149,57 кв. м), автовишка на базі автомобіля ГАЗ-52, бульдозер ДТ-75 та сварочний агрегат САК, яке в бухгалтерському обліку не оприбутковано.

Порушення,
встановлені під час здійснення аудиту в установах і організаціях
НАН України, щодо відображення даних про нерухоме майно у формі № 2 б

№ з/п	Назва закладу	Вид порушення			
		суть	од.	площа	тис. грн
Недостовірне відображення інформації про будівлі, споруди					
1	Інститут матмашин	до форми № 2 б безпідставно внесено відомості про державну реєстрацію речових прав на будівлі	6	2862,8 кв. м	8508,1
		у формі № 2 б недостовірно відображено інформацію про залишкову вартість будівель	10	-	87,8
		у формі 2 б не відображено двох об'єктів нерухомого майна, які обліковуються на балансі, та неправильно відображено інформацію про місцезнаходження одного об'єкта	2	-	74,1
2	Інститут кріомедицини	до форми № 2 б включено як окремі об'єкти три кімнати, при цьому згідно з технічним паспортом на будівлю, вони є складовими адміністративно-лабораторного корпусу	3	120,4 кв. м	40,2
3	ДП СКТБ Інститут Кріобіології	у формі № 2 б недостовірно відображено вартість 5 об'єктів нерухомого майна, які обліковуються на балансі підприємства (сума розбіжностей щодо первісної вартості – 4537,3 тис. грн, залишкової – 1384,1 тис. грн)	5	-	1384,1
		до форми № 2 б включено інформацію про один об'єкт нерухомого майна, який не обліковується на балансі	1	-	1,0
4	Інститут ім. Я.С. Підстригача	у формі № 2 б відображено недостовірні дані щодо фактичної первісної вартості будівлі (гараж)	-	-	526, 7
5	Державне житлово-комунальне підприємство НАН України	до форми № 2 б внесено недостовірну інформацію щодо первісної вартості багатоквартирних будинків та одноквартирних будинків (на 241,2 тис. грн більше, ніж вартість, зазначена в актах на списання)	-	-	241,2

№ з/п	Назва закладу	Вид порушення			
		суть	од.	площа	тис. грн
6	Пансіонат «Борей»	у формі № 2 б завищено площу «Центральної будівлі» на 386,6 кв. м	1	386,6 кв. м	-
7	Інститут геотехнічної механіки	у формі № 2 б безпідставно відображено земельну ділянку площею 0,05 га під будівлею сторонньої організації	1	0,05 га	
8	Інститут електродинаміки	відображення окремих позицій найменувань будівель і споруд у формі 2 б як однієї одиниці, а не у розрізі кожної призвело до викривлення даних, які надавалися до НАН України і ФДМ, щодо загальної кількості будівель і споруд, що обліковуються на балансі ІЕД НАН України станом на 01.01.2021, 01.07.2021, зокрема їх кількість занижена на 35 од.	-	-	-
Недостовірне відображення земельних ділянок					
9	Інститут чорної металургії	у формі № 2 б завищено первісну вартість земельної ділянки на 40 384,5 тис. грн порівняно з даними бухгалтерського обліку	1	6,16 га	40 384,5
10	Інститут кріомедицини	у формі № 2 б зазначено первісну вартість земельної ділянки, яка не відповідає даним бухгалтерського обліку	1	0,01204 га	40,15
11	Інститут економіки і прогнозування	розбіжність між площею земельної ділянки у формі № 2 б і даними бухгалтерського обліку: форма 2 б (д) – 0,2675 га (відповідно до державного акта на право постійного користування земельною ділянкою серія ЯЯ № 383575 від 20.10.2008), дані бухгалтерського обліку – 2372 кв. м	1	0,2675 га	
До Єдиного реєстру об'єктів державної власності не внесені в повному обсязі дані щодо нерухомого майна					
12	Інститут газу	до форми № 2 б не внесено даних щодо 3 од. нерухомого майна на суму 65,1 тис. грн і 32 од. на суму 885, 6 тис. грн	35	-	950,7
13	Президія НАН України	у формі № 2 б не відображено системи освітлення головного фасаду корпусу № 1 Президії НАН України	1	-	198,5

№ з/п	Назва закладу	Вид порушення			
		суть	од.	площа	тис. грн
14	ННЦ ХФТІ	у формі № 2 б не відображено 163 од. нерухомого майна загальною площею 840605,4 кв.м	163	840605,4 кв.м	98973,41
15	Пансіонат «Борей»	до форми № 2 б не внесено відомостей щодо земельної ділянки площею 11231 кв. м і вартістю 730,8 тис. грн, а також земельної ділянки площею 1500 кв. м і вартістю 112,6 тис. грн, які обліковуються на балансі	2	12731 кв.м	843,4
16	Інститут відновлювальної енергетики НАН України	до форми № 2 б не внесено відомостей про адміністративні будинки площею 2777,8 кв. м і 1510,6 кв. м та інженерні споруди (газопроводи середнього та низького тиску адміністративних будівель № 44-А і 44-В) вартістю 408,6 і 278,7 тис. грн	2	4288,4 кв.м	687,3
17	Чорноморський біосферний заповідник	до форми № 2 б не внесено відомостей щодо 28 будівель і споруд площею 389,67 кв. м, які обліковуються на балансі Заповідника, первісною вартістю 90,8 тис. грн та залишковою 22,75 тис. грн, що підтверджено даними обліку	28	389,67 кв. м	113,55
18	Інститут економіки і прогнозування	у формі № 2 б станом на 01.01.2019, 01.01.2020, 01.01.2021, 01.07.2021 не відображено даних про асфальтоване покриття загальною площею 1574,67 кв. м	1	1574,67 кв. м	-
19	Інститут ботаніки	у формі № 2 б не відображено даних щодо шестикімнатної квартири № 28 за адресою: вул. Академіка Лебедєва, 1, корпус 6, загальною площею 165,8 кв. м і вартістю 2 343,0 тис. грн (без ПДВ), призначеної для використання як гуртожиток для проживання аспірантів, і нежитлового приміщення (підвал) загальною площею 222,6 кв. м і вартістю 2 220, 4 тис. грн (без ПДВ).	2	388,4 кв.м	4563,4
Не відображено нерухомого майна на балансі					
20	Інститут чорної металургії	не відображено на балансі 11 споруд загальною площею 1663,0 кв. м	11	1663 кв. м	-

Продовження додатка 5

№ з/п	Назва закладу	Вид порушення			
		суть	од.	площа	тис. грн
21	Інститут геотехнічної механіки	не відображено на балансі 4 будівлі та 3 споруди загальною площею 332,8 кв. м	9	332,8 кв. м	-
Порушення в обліку земельних ділянок					
22	ДУ Відділення гідроакустики	не обліковуються на балансі дві земельні ділянки площею 1,91 га і 0,0024 га	2	1,9124 га	
23	Фізико-хімічний інститут	не обліковується на балансі земельна ділянка площею 2,10622 га	1	2,10622 га	
24	Чорноморський біосферний заповідник	не обліковуються на балансі 4 земельні ділянки площею 21 552,2161 га	4	21552,2161 га	
25	ІНЦ	не обліковується на балансі земельна ділянка площею 0,1366 га (внесено до Державного земельного кадастру України у квітні 2019 року)	1	0,1366 га	
26	Інститут електродинаміки	до форми № 2 б включено дві земельні ділянки (5,2919 га), які не обліковуються за даними бухгалтерського обліку	2	5,2919 га	

Додаток 6

Порушення,
встановлені під час здійснення аудиту в установах і організаціях НАН України,
в частині реєстрації речових прав на нерухоме майно та оформлення права
користування земельними ділянками

№ з/П	Назва установи	Суть порушення
Не оформлено права постійного користування та\або не зареєстровано речових прав на земельні ділянки		
1	Інститут чорної металургії	не оформлено права постійного користування земельною ділянкою площею 3,0 га (для обслуговування бази відпочинку «Лісна»), залишкова вартість якої становить 4584,7 тис. грн
2	ІПмаш НАНУ	не оформлено постійного користування двома земельними ділянками загальною площею 8,5746 га і первісною вартістю 28882,76 тис. грн
3	Карпатське відділення Інституту геофізики	не оформлено права постійного користування трьома земельними ділянками загальною площею 2,7338 га
4	Чорноморський біосферний заповідник	не оформлено права постійного користування чотирма земельними ділянками площею 21522,2161 га
5	ДП СКТБ Інститут кріобіології	не оформлено права постійного користування земельною ділянкою площею 0,4028 га та не внесено даних до Державного земельного кадастру
6	Фізико-хімічний інститут	не оформлено права постійного користування, не присвоєно кадастрового номера земельній ділянці площею 2,10622 га, земельна ділянка не обліковується на балансі установи
7	Інститут хімії поверхні	не зареєстровано речових прав на земельну ділянку площею 4 га і нормативно-грошовою вартістю 1 432,3 тис. грн
8	Інститут проблем машинобудування	не зареєстровано речових прав на земельну ділянку площею 0,17 га, яка не обліковується в бухгалтерському обліку
9	ДУ Відділення Гідроакустики	не зареєстровано речових прав на земельні ділянки загальною площею 20,3165 га і вартістю 59629,3 тис. грн, дві з яких не обліковуються на балансі (1,91 га і 0,0024 га)
10	Інститут матмаши	не зареєстровано речових прав на земельні ділянки загальною площею 2,7608 га
11	Інститут зоології	не зареєстровано речових прав на дві земельні ділянки загальною площею 6,415361 га, нормативно-грошова оцінка яких становить 174 098,0 тис. грн
12	ДП «Будремкомплект»	не зареєстровано речових прав на дві земельні ділянки загальною площею 2,6763 га вартістю 29 191,4 тис. грн
Не внесено даних про земельні ділянки до Державного земельного кадастру України		
13	Фізико-хімічний інститут	не зареєстровано речових прав на земельну ділянку площею 2,10622 га, кадастрового номера не присвоєно, земельна ділянка не обліковується на балансі

№ з/п	Назва установи	Суть порушення
14	ДП «Будермсервіс»	не зареєстровано речових прав на дві земельні ділянки площею 0,21635 га і 0,176315 га, відомостей про які станом на 01.10.2021 не містяться у Державному земельному кадастрі України
15	ДУ Відділення Гідроакустики	не присвоєно кадастрового номера на земельну ділянку площею 0,3653 га і балансовою вартістю 31789,0 тис. грн
16	Інституту зоології	Державний земельний кадастр України не містить відомостей про три земельні ділянки загальною площею 91,17377 га, вартість яких за нормативно-грошовою оцінкою становить 1 467 832,5 тис. грн і які перебувають на бухгалтерському обліку Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України
Не зареєстровані речові права на будинки і споруди		
17	Інститут геотехнічної механіки	не зареєстровано речових прав на 18 будівель і 8 споруд загальною площею 6974,16 кв. м, залишкова вартість яких 1216,66 тис. грн не проведено технічної інвентаризації та виготовлення технічного паспорта на 12 будинків і 7 споруд бази відпочинку «Оріль» (545,86 кв. м), залишкова вартість яких становить 3,26 тис. грн
18	ІНЦ ХФТІ	не зареєстровано речових прав на один об'єкт державного нерухомого майна загальною площею 45,1 кв. м і залишковою вартістю 12,77 тис. грн
19	Інститут проблем машинобудування	не зареєстровано речових прав на 51 будівлю і споруду загальною площею 9989,11 кв. м і залишковою вартістю 11669,67 тис. грн
20	Інститут відновлювальної енергетики НАН України	не зареєстровано речових прав на адміністративні будинки площею 2777,8 і 1510,6 кв. м і ринковою вартістю 56148,1 і 32155,7 тис. грн відповідно
21	ДП «Будермсервіс»	не зареєстровано речових прав на нерухоме майно загальною площею 3088,5 кв.м
22	ДП «Будремкомплект»	не зареєстровано речових прав на 6 об'єктів нерухомості первісною вартістю 315,4 тис. грн
23	ІЕД НАН України	не зареєстровано речових прав на 57 будинків і споруд
24	Інститут чорної металургії	не зареєстровано речових прав на 3 будівлі і 1 споруду загальною площею 850,9 кв. м, залишкова вартість яких становить 134,6 тис. грн
25	Президія НАН України	не зареєстровано речових прав на чотири будівлі, з яких три будівлі за адресою: вул. Метрологічна, 16, одна – м. Київ вул. Заболотного, 152
26	Інститут електронної фізики	не зареєстровано речових права на земельну ділянку площею 25,5 кв. м і вартістю (переоціненою) 260,561 тис. грн

Перелік
діючих договорів на будівництво житла, адміністративно-лабораторних приміщень,
проведення ремонтно-будівельних робіт тощо на земельних ділянках та в будівлях установ НАН України
протягом 2019–9 місяців 2021 року

№ з/п	Учасники/ сторони договору		Дата і номер договору	Дата і номер постанови Бюро Президії НАН України	Предмет договору (скорочено) і адреса	Назва, площа і вартість переданого майна НАН України	Передбачено отримати з урахуванням укладених додаткових угод	Отримано НАН України станом на 01.07.2021
	від НАН України	від інших сторін						
1	Інститут ботаніки	ТОВ «Фінансово- будівельна компанія «Пагода»	15.03.05 № 416	01.03.2005 № 40 01.03.2017 № 62 (додаткова угода) 06.12.2017 № 319 (додаткова угода.) 18.05.2020 № 100 (додаткова угода)	проектування, будівництво та введення в експлуатацію серії житлових будинків та об'єктів соціально-побутового призначення вул. Ак. Лебедєва, 1, м. Київ	земельна ділянка площею 4,0 га, вартість не визначена	14% загальної площі - 3496,10 кв. м	6125,7 кв. м
2	НАН України, Інститут ботаніки	ОК «Житлово- будівельний кооператив «Графська Садіба»	19.05.20 № 18.05.20	18.05.2020 № 101	проектування та будівництво (реставрація) об'єктів на земельній ділянці вул. Велика Житомирська, 28, м. Київ	будівлі літ. А і Б площею 965,5 кв. м і 715,8 кв. м відповідно	100 % загальної площі відрестарованої будівлі літ.А - 965,5 кв. м вартістю не нижче ринкової вартості зем. ділянки і будівлі літ. Б	-

Продовження додатка 7

№ з/п	Учасники/ сторони договору		Дата і номер договору	Дата і номер постанови Бюро Президії НАН України	Предмет договору (скорочено) і адреса	Назва, площа і вартість переданого майна НАН України	Передбачено отримати з урахуванням укладених додаткових угод	Отримано НАН України станом на 01.07.2021
3	Карпатське відділення Інституту геофізики	ТОВ «Едбуд- Львів»	24.08.16 № 1	05.03.2014 № 55	Реконструкція 3 - поверхового будинку загальною площею 768,9 кв. м на земельній ділянці площею 0,3893 га та побудова житлового будинку з вбудованими приміщеннями на земельній ділянці 0,18 га; реконструкція двох 2 - поверхових корпусів та слюсарної майстерні, розташованих на земельній ділянці площею 0,1449 га, внаслідок якої буде створено житловий будинок з вбудованими адміністративними приміщеннями, вул. Горбачевського, 19, та вул. Коцюбинського, 7 м. Львів	земельна ділянка площею 0,18 га без визначення вартості; земельна ділянка площею 0,1449 га без визначення вартості; 3 - поверховий будинок загальною площею 768,9 кв. м, два 2 - поверхових корпуси та слюсарна майстерня	житлові приміщення загальною площею 200 кв. м в межах м. Львова, 1300 кв. м адміністративної площі	даних немає
4	Інститут ядерних досліджень НАН України	ТОВ «ПРАЙМ КЕПІТАЛ ІНВЕСТ»	17.04.19 №34/19	31.10.2018 № 296	проектування, будівництво комплексу багатоквартирних житлових будинків з вбудованими і прибудованими нежитловими приміщеннями просп. Науки, 47, м. Київ	майно не передано, земельна ділянка площею 9,94 га з експертною оцінкою 78435 тис. грн	3410 кв. м, але не менше ринкової вартості земельної ділянки, на якій буде здійснюватись будівництво	-
5	Головна астрономічна обсерваторія НАН України	ТОВ «Фредс резорс»	19.05.20 №1/інв	04.03.2020 № 71	зобов'язання та права сторін з проектування та будівництва об'єкта на земельній ділянці з метою отримання кожною із сторін своєї частини на збудованому об'єкті вул. Ак. Заболотного, 27, м. Київ	земельна ділянка площею - 7,43 га і вартістю – 93 130 тис. грн	10,6% загальної площі – 2 345,00 кв. м	-

Продовження додатка 7

№ з/п	Учасники/ сторони договору		Дата і номер договору	Дата і номер постанови Бюро Президії НАН України	Предмет договору (скорочено) і адреса	Назва, площа і вартість переданого майна НАН України	Передбачено отримати з урахуванням укладених додаткових угод	Отримано НАН України станом на 01.07.2021
6	ДУ Відділення гідроакустики	ТОВ «ТСВ» У зв'язку із банкрутством інвестора відбулась його заміна згідно з додатковою угодою від 11.06.2015	03.12.02 № 01/02		житловий офісний комплекс пров. Удільний, 3, м. Одеса	будівлі основні (літ. А, літ. Е), прохідна (літ. О), майстерня (літ. З), сарай (літ. П) загальною площею - 1432,6 кв. м	офісні приміщення у стані «під ключ» загальною площею- 450 кв.м та підземну стоянку на 3 авто	-
7	ДУ Відділення гідроакустики	ТОВ «ПРАЙМ БІЗНЕС ГРУПП»	додаткова угода № 1 від 11.06.15 до договору № 01/02 від 03.12.02 (заміна інвестора, договір у новій редакції)	20.05.2015 № 141	реконструкція будівлі (літ. Е) та майстерні (літ. З), внаслідок якої буде побудовано багатопверховий житловий будинок з вбудованими офісними приміщеннями та підземно-наземною автостоянкою пров. Удільний, 3, м. Одеса	будівля (літ. Е) та майстерня (літ. З) загальною площею 809 кв. м	нежитлові приміщення у стані «під ключ» загальною площею 809 кв. м	у зв'язку із включенням у 2018 р. будівлі літ. Е до Переліку об'єктів культурної спадщини виконання договору відтерміновує- ться
8		ПП «Бізнес- Центр- Очаків»	11.01.2021 № 01/21	30.12.2020 № 303	реконструкція будівель і споруд морської експериментальної бази острів Тендрівська Коса Олександрівської сільської ради Голопристанського району Херсонської області	земельна ділянка площею 0,6215 га і вартістю 583,17 тис. грн; будівлі літ. А, Л, М, Н і П загальною площею 1567,3 кв. м вартістю 897,968 тис. грн (вартість ринкова/експертна)	не менше 344 кв. м реконструйованих житлових та нежитлових приміщень вартістю не менше 1982,928 тис. грн	даних немає

Продовження додатка 7

№ з/п	Учасники/ сторони договору		Дата і номер договору	Дата і номер постанови Бюро Президії НАН України	Предмет договору (скорочено) і адреса	Назва, площа і вартість переданого майна НАН України	Передбачено отримати з урахуванням укладених додаткових угод	Отримано НАН України станом на 01.07.2021
9	ДЖКП НАН України	ДП «УКРТЕХРЕ СУРСИ»	31.07.2019 № 0731001	03.07.2019 № 186 11.12.2019 № 317 (додаткова угода 1)	капітальний ремонт з метою підвищення енергоефективності двох будівель гуртожитків НАН України та нежитлових приміщень житлового будинку гуртожиток №2, вул. А. Цедіка, 9; №5, вул. Ак. Доброхотова, 24; житловий будинок вул. Володимирська, 51-53, м. Київ	нежитлові приміщення житлових будинків №№ 118, 119, 120, 121 - 523,1 кв. м, 106,4 кв. м, 127,7 кв. м, 710,6 кв. м; експертна вартість- 34112,4 тис. грн	відремонтовані гуртожитки №2, № 5 та нежитлові приміщення площею 794,3 кв. м	відремонтовані гуртожитки №2, № 5 та нежитлові приміщення на загальну суму 34584,8 тис. грн без ПДВ
10	Інститут газу	ТОВ «Подільський моноліт»	25.06.18 № 2506 2018	23.05.2018 № 161	проектування та будівництво житлового комплексу із вбудовано-прибудованими нежитловими приміщеннями) на земельній ділянці Інституту газу НАН України вул. Гонти, 1, м. Київ	земельна ділянка площею 1,4075 га і вартістю 35028 тис. грн	10% загальної площі об'єкту у вигляді квартир, але не менше 4600 кв. м. площі житла на об'єкті. Частина від яких передається як ремонтно-будівельні роботи	заміна 92 вікон на фасадній частині 3-х корпусів на вул. Дегтярівській, 39 (92 од), заміна 2-х циркуляційних насосів для тепло- постачання інституту, виконані ремонтні роботи на суму 1063323,28 грн
11	Інститут зоології	ТОВ «ЮГ- ПРОЕКТ»	21.08.2018 №21/65	04.07.2018 № 213	проектування, будівництво комплексу багатоквартирних житлових будинків з вбудованими нежитловими приміщеннями просп. Ак. Глушкова, 65, м. Київ	земельна ділянка площею 3,0793 га і вартістю 22262,4 тис. грн	968 кв. м, але не менше ринкової вартості земельної ділянки	-

Продовження додатка 7

№ з/п	Учасники/ сторони договору		Дата і номер договору	Дата і номер постанови Бюро Президії НАН України	Предмет договору (скорочено) і адреса	Назва, площа і вартість переданого майна НАН України	Передбачено отримати з урахуванням укладених додаткових угод	Отримано НАН України станом на 01.07.2021
12		ТОВ «ЮГ- ПРОЕКТ»	21.08.2018 №21/36		проєктування, будівництво комплексу багатоквартирних житлових будинків з вбудованими нежитловими приміщеннями вул. Ак. Лебедєва, 36, м. Київ	земельна ділянка площею 1,114 га і вартістю 10525 тис. грн	460 кв. м, але не менше ринкової вартості земельної ділянки.	-
13	Інститут матмашин	ТОВ «УКР- ИНВЕСТ»	22.11.2016 №1	-	проєктування, будівництво комплексу багатоквартирних житлових будинків з вбудованими приміщеннями просп. Ак. Глушкова, 42, м. Київ	майно не передано: земельна ділянка площею 2,7608 га	частка об'єкта, але не менше ринкової вартості земельної ділянки, на якій буде здійснюватись будівництво	-
14			22.11.2016 №2	-		майно не передано: земельна ділянка площею 0,9738 га		
15			22.11.2016 №3	-		майно не передано: земельна ділянка площею 3,3575 га		
16			22.11.2016 №4	-		майно не передано: земельна ділянка площею 1,9134 га		
17			22.11.2016 №5	-		майно не передано: земельна ділянка площею 1,0338 га		
18	ДП «САНАТОРІЙ- ПРОФІЛАК- ТОРІЙ «СЛАВУТИЧ» КОНЦЕРНУ «АЛКОН» НАНУ	ТОВ «ДП ЄВРОЦЕ- МЕНТ»	01.06.2020 №1	04.03.2020 № 73	проєктування, будівництво та введення в експлуатацію Об'єкта-1 та Об'єкта-2 вул. М. Юнкерова, 38, м. Київ	реєстрація права користування земельною ділянкою площею 2,1802 га, комплекс будівель та споруд 3035,00 кв.м, оціночна вартість - 6072934 грн	комплекс будівель та споруд орієнтовною площею 1500 кв.м	-

Продовження додатка 7

№ з/п	Учасники/ сторони договору		Дата і номер договору	Дата і номер постанови Бюро Президії НАН України	Предмет договору (скорочено) і адреса	Назва, площа і вартість переданого майна НАН України	Передбачено отримати з урахуванням укладених додаткових угод	Отримано НАН України станом на 01.07.2021
19	ННЦ ХФТІ	Приватне акціонерне товариство «Трест Житлобуд-1»	18.07.2019 №1-КБ	03.07.2019 № 177	зобов'язання та права сторін з проектування та будівництва житлових об'єктів на земельних ділянках з метою отримання кожною із сторін своєї частки на збудованих об'єктах вул. Гуданова, 13, вул. Ак. Вальтера, 9-А, м. Харків	земельна ділянка площею 0,1534 га на вул. Ак. Вальтера 9-А, ринкова вартість - 843500 грн; земельна ділянка площею 1,424га на вул. Гуданова, 13, ринкова вартість - 41280800 грн	9-поверхова житлова будівля з вбудованими соціально- побутовими приміщеннями приблизною вартістю 59531870,00грн, площею 705,67кв. м (вартістю не меншою, ринкової вартості земельних ділянок та ринкової вартості будівель, розташованих на цих земельних ділянках	-
20	Інститут теплофізики	ТОВ «ВП «Побутрем- будматеріали »	28.11.2007 б/н	19.09.2007 № 241; 29.12.2008 № 332 (додаткова угода 1) 15.10.2014 № 221 (додаткова угода 2) 20.12.2017 № 354 (додаткова угода 3) 30.10.2019 № 264 (додаткова угода 4)	фінансування та будівництво адміністративно-офісної будівлі з апартаментами з використанням енергозберігаючих технологій з вбудованими приміщенням соціальної сфери вул. Академіка Булаховського, 2, м. Київ	земельна ділянка площею 0,87 га, вартість не визначена	2165 кв. м	п'ять 1 – кімнатних квартир загальною площею 182 кв. м, у безоплатне користування Інституту і використовувал ося для проживання наукових співробітників до отримання житла на об'єкті будівництва

Продовження додатка 7

№ з/п	Учасники/ сторони договору		Дата і номер договору	Дата і номер постанови Бюро Президії НАН України	Предмет договору (скорочено) і адреса	Назва, площа і вартість переданого майна НАН України	Передбачено отримати з урахуванням укладених додаткових угод	Отримано НАН України станом на 01.07.2021
21	Інститут проблем ринку та економіко- екологічних досліджень НАН України	ТОВ «ЗАРС»	27.12.2006 №0127	26.12.2006 № 350	проектування та будівництво 6- поверхового. адміністративного будинку площею 3500 кв. м та багатоповхового житлового будинку Французький бульвар, 29, м. Одеса	нежитлова будівля та земельна ділянка площею 1,3 га	адміністративний будинок площею 3500 кв. м та житлове приміщення площею до 600 кв. м	3530,9 кв. м – адміністративна будівля
22	Інститут хімії поверхні	ТОВ «Сістем інвестменедж мент»	23.11.2017 №23/11/2017		проектування, будівництво житлового будинку з вбудованими нежилими приміщеннями та окремими будівлями на земельній ділянці замовника вул. Генерала Наумова, 17, м. Київ, 03164	земельна ділянка площею - 0,48 га, вартість не визначалась.	частина приміщень не менше ринкової вартості земельної ділянки, не менше 12 квартир	-
23	Інститут геологічних наук НАН України	ЗАТ «Київміськбу д-1» (замінено на ТОВ «Ділайвест»	02.03.2003 . №1	09.06.2016 № 115 (додаткова уода 4) 20.12.2017 № 353 (додаткова уода 5)	проектування та прибудова до головного корпусу Інституту геологічних наук НАН України вул. О. Гончара, 55-Б, м. Київ	частина земельної ділянки площею 0,13 га і вартістю 5294,73 тис грн, надано земельну ділянку під будівництво	32 квартири загальною проектною площею - 1500,56 кв. м з внутрішнім опорядженням	станом на 01.07.2021 передачу приміщень не розпочато
24	Інститут геологічних наук НАН України	ТОВ «ІНТЕРБУД ТМ»	19.02.2016 №7		проектування, будівництво комплексу багатоквартирних житлових будинків з вбудованими і прибудованими нежитловими приміщеннями вул. Метрологічна, 7 м. Київ	земельна ділянка площею 2,45 га і вартістю 31039,191 тис. грн	не менше ринкової вартості земельної ділянки, на якій буде здійснюватись будівництво	ремонтні роботи вартістю 1536,454 тис.грн

Продовження додатка 7

№ з/п	Учасники/ сторони договору		Дата і номер договору	Дата і номер постанови Бюро Президії НАН України	Предмет договору (скорочено) і адреса	Назва, площа і вартість переданого майна НАН України	Передбачено отримати з урахуванням укладених додаткових угод	Отримано НАН України станом на 01.07.2021
25	Інститут регіональних досліджень	Приватне акціонерне товариство «Холдингова компанія «ЕКО-ДІМ»	26.07.2018 №2-18	04.07.2018 № 214	проектування та будівництво об'єкта на земельній ділянці з метою отримання кожною зі сторін своєї частини на збудованому об'єкті вул. Козельницька, 4, м.Львів	земельна ділянка площею 1,8425 га і вартістю 27560115 грн.	житло у вигляді квартир загальною площею не менше 1954,0 кв. м, що становить 13% загальної площі житлових та нежитлових приміщень об'єкта та 10 місць для зберігання транспортів	-
26	ДП «Будремсервіс»	ТОВ «Делкон- Лекс»	04.04.2008, б/н	26.03.2008 № 92 30.12.2009 № 354 (додаткова угода 1)	правове регулювання діяльності сторін у проектуванні, будівництві об'єкта площею 2250 кв. м (надбудова 2-х поверхів над будівлею) вул. Ломоносова, 8Б, м. Київ	об'єкт загальною площею 2250 кв.м	32,2% загальної площі об'єкта - 724,5 кв. м	-
27	Автотранс- портне підприємство	ТОВ «НАВІУМ- 2008»	09.09.2016 №02/2016		проектування, будівництво комплексу багатоквартирних житлових будинків з вбудованими і прибудованими нежитловими приміщеннями вул. Василя Степанченка, 5, м. Київ	майно не передано	не менше ринкової вартості земельної ділянки, на якій буде здійснюватись будівництво	ремонтні роботи вартістю 2,4 млн грн
28	Пансіонат НАН України «Русанівка»	ТОВ «Кристал- Інвест- Україна»	12.04.2008 №12/04	10.04.2008 № 126 18.02.2016 № 102	капітальний ремонт, реконструкція існуючих приміщень, будівництво нових, фінансування діяльності пансіонату Русанівські сади, вул.Садова, 17	не оформлена земельна ділянка орієнтовною площею 1,5 га, вартість не визначена	302,52 кв. м	

Продовження додатка 7

№ з/п	Учасники/ сторони договору		Дата і номер договору	Дата і номер постанови Бюро Президії НАН України	Предмет договору (скорочено) і адреса	Назва, площа і вартість переданого майна НАН України	Передбачено отримати з урахуванням укладених додаткових угод	Отримано НАН України станом на 01.07.2021
29	ДВП «Будремкоплект »	ТОВ «НАВІУМ- 2008»	26.06.2017 №01/17		комплекс багатоквартирних житлових будинків з вбудованими приміщеннями на земельній ділянці вул.Академіка Вернадського, 36-В, м. Київ	земельна ділянка площею 1,9783 га, вартість не визначена	не менше ніж ринкова вартість прав на земельну ділянку, передану під будівництво	будівництво не розпочато, рішення НАН України не готувалося
30	пансіонат «Борей»	ПП «ОСТІУМ»	19.11.2018 №19/11/18	31.10.2018 № 301	проектування та будівництво об'єктів на земельних ділянках м. Одеса, просп. Свободи,107	земельна ділянка площею 1,2731 га, вартість - 843428 грн	комплекс споруд об'єкта 1а (загальною площею не менше 2700 кв. м): м. Одеса, пр.Свободи,107	
31	НАН України	ТОВ «ГІДРОІНЖ- БУД»	19.11.2007 № 148	16.11.2007 № 311 01.04.2010 № 89 (додаткова угода 1) 21.09.2011 № 268 (додаткова угода 2) 05.03.2014 № 56 (додаткова угода 3) 18.03.2015 № 72 (додаткова угода 4) 28.10.2015 № 252 (додаткова угода 5) 23.03.2016 № 91 (додаткова угода 6) 26.12.2018 № 348 (додаткова угода 7) 30.10.2019 № 268 (додаткова угода 8	комплексна житлова забудова на вул. Метрологічній, м. Києва. вул. Метрологічна, м. Київ	земельна ділянка загальною площею 31,7714 га, вартість станом на 01.09.2007 – 528882,6 тис. грн	25797,86 кв. м, у тому числі 5746,7 кв. м адміністративних приміщень	17751,48 кв. м крім житлового будинку №23 загальною площею 8046,38 кв. м

Продовження додатка 7

№ з/п	Учасники/ сторони договору		Дата і номер договору	Дата і номер постанови Бюро Президії НАН України	Предмет договору (скорочено) і адреса	Назва, площа і вартість переданого майна НАН України	Передбачено отримати з урахуванням укладених додаткових угод	Отримано НАН України станом на 01.07.2021
32		ТОВ «ГІДРОІНЖ- БУД»	12.04.2016 №1/04	11.09.2020 № 151 (збільшено площі земельної ділянки з 2,1288 до 6,4788 га)	будівництво комплексу багатоквартирних житлових будинків з вбудованими приміщеннями вул. Академіка Заболотного, 152, м. Київ	земельна ділянка площею 6,4788 га, вартість згідно з експертно- грошовою оцінкою – 65056,9 тис. грн	не менше ринкової вартості земельної ділянки та нежитлової будівлі, але не менше 5582 кв. м загальної площі житла. Вартість земельної ділянки площею 6,4788 га та нежитлової будівлі 4630,49 кв. м становить 88953,0 тис. грн	
33		ТОВ «ІНТЕРБУД ТМ»	19.02.2016 № 10/2	15.10.2014 № 219-а	будівництво комплексу багатоквартирних житлових будинків з вбудованими приміщеннями вул. Академіка Лебедєва, м. Київ	експертно - грошова оцінка земельної ділянки площею 7,6 га і вартістю 100569,2 тис.грн	не менше ринкової вартості земельної ділянки під будівництвом, не менше 4816,2 кв.м, загальної площі житла (квартир) з внутрішнім оздобленням	
34		ТОВ «ІНТЕРБУД ТМ»	19.02.2016 № 10/1	15.10.2014 № 219- а 23.03.2016 № 92 (щодо забудови 4,35га)	будівництво комплексу багатоквартирних житлових будинків з вбудованими приміщеннями вул. Академіка Заболотного, 152, м. Київ	земельна ділянка площею 7,7 га і вартістю 101892,5 тис.грн.	4879,56 кв.м, але не менше ринкової вартості земельної ділянки	

Продовження додатка 7

№ з/п	Учасники/ сторони договору		Дата і номер договору	Дата і номер постанови Бюро Президії НАН України	Предмет договору (скорочено) і адреса	Назва, площа і вартість переданого майна НАН України	Передбачено отримати з урахуванням укладених додаткових угод	Отримано НАН України станом на 01.07.2021
35		ТОВ «ІНТЕРБУД ТМ»	19.02.2016 № 10/3	15.10.2014 № 219-а, 16.11.2016 № 242 (збільшено площі земельної ділянки з 0,754 га до 1,83 га)	будівництво комплексу багатоквартирних житлових будинків з вбудованими приміщеннями вул. Академіка Заболотного, 148, м. Київ	земельна ділянка площею 1,83 га, вартість - 25337,1 тис.грн	збільшити площу забудови орієнтовно до 2,3 га; улаштування лабораторно- дослідницького корпусу для Інституту клітинної біології та генет.інженерії	
36		Національний медичний університет ім.О.О.Бого- мольця	29.10.2007 №1	10.10.2007 № 263	проектування, будівництво та введення в експлуатацію гуртожитку вул. Академіка.Заболотного, 148, м. Київ	земельна ділянка площею 0,44 га	30% загальної площі	36
37	НАН України	ТОВ «ГІДРОІНЖ- БУД»	09.07.2021 № 7	16.06.2021 № 205	проектування, реконструкція та будівництво об'єктів на земельній ділянці з метою отримання кожною із сторін своєї частки вул. Метрологічна, 16, м. Київ	земельна ділянка площею 1,2722 га	530 кв.м квартир та 80 кв. м нежитлових приміщень	37